

EDİTÖRLER

PROF.DR. HASAN KARA & PROF.DR. TURHAN ÇETİN & PROF. DR. HAŞİM ÖZÜDOĞRU & DOÇ. DR. YUSUF İNEL

ISBN: 978-625-00-5016-3

8. Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi (USOBAK)

8th International Congress of Social Sciences Research (USOBAK)

Özet Bildiriler Kitabı

Abstracts Book

12-15 Ekim 2026 · Urgenç / Özbekistan
October 12-15, 2026 · Urgench / Uzbekistan

Editörler /Editors

Hasan Kara & Turhan Çetin & Haşim Özüdoğru & Yusuf İnel

ISBN: 978-625-00-5016-3

www.usobak.com

Copyright: © USOBAK-2028

Tüm hakları saklıdır. Yazılardan yazarları sorumlu olup editörler sorumlu tutulamaz. Bu e-kitabın hiçbir kısmı, editörlerin ve yazarların izni olmaksızın elektronik, fotokopi, kayıt veya başka herhangi bir yolla çoğaltılamaz.

All Rights Reserved. The authors are responsible for their writings. No part of this e-book may be reproduced in any form or by any means, electronic, photocopying, recording or otherwise, without the permission of the editors and authors.

Onur Kurulu *(Honorary Committee)*

Prof. Dr. Madraximova Feruza Ruzimbayevna	Rektor of The Urgench State University, Uzbekistan	Uzbekistan
Prof. Dr. Diyorjon Abdullayev	Director of The Urgench State Pedagogical Institute, Uzbekistan	Uzbekistan
Prof. Dr. Uğur ÜNAL	Gazi Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Naci BOSTANCI	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Mahmud GÜNGÖR	Pamukkale Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Ahmet DEMİR	Uşak Üniversitesi Rektörü	Türkiye
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY	Türk Kooperatifçilik Kurumu Başkanı	Türkiye
Prof. Dr. Turhan ÇETİN	Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi Editörü	Türkiye

Düzenleme Kurulu *(Organizing Committee)*

Prof. Dr. Hasan KARA (**Kongre Başkanı**)	Pamukkale Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Haşim ÖZÜDOĞRU (**Düzenleme Kurulu Başkanı**)	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Zaynabidin ABDIRASHIDOV	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Türkiye
Prof. Dr. Ilyos Sultanovich ABDULLAYEV	Urgench State University	Uzbekistan
Prof. Dr. Bahadır KILCAN	Gazi Üniversitesi	Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Muhidin MULALIC	International University of Sarajevo	Bosnia and Herzegovina
Assoc. Prof. Dr. Liudmyla RADOVETSKA	National Academy of Security Service	Ukraine
Assoc. Prof. Dr. Murtaza HASANOĞLU	The Academy of Public Administration	Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Flavia KABA	University of Tiran	Albania
Doç. Dr. Cemil ŞENEL	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Türkiye
Dr. Seyhan Murtezan İBRAHİMİ	International Balkan University	North Macedonia
Dr. Bakyt Aidarhan KIYASSOVA	Abai Kazakh National Pedagogical University	Kazakhstan
Dr. Yuliya TARARSIUK	Alicante University	Spain
Dr. Merdzana OBRALIC CIBIZ,	Liverpool John Moores University,	United Kingdom
Dr. Indira AKHMETOVA	Karaganda Buketov University	Kazakhstan
Dr. *Abdurrahman OKUR*	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Türkiye
Dr. Tulgin O. AKHMEDOV	Uzbekistan State World Languages University	Uzbekistan
Mahire Zarif	Urgench Governor's Office	Uzbekistan

Sekreterya *(Secretariat)*

Doç. Dr. Yusuf İNEL (Kongre Sekreteri)	Uşak University	Türkiye
Dr. Nail DEĞİRMENCİ	Independent Researcher	Türkiye
Dr. Yusuf Ziya AKTAŞ	Gazi University	Türkiye
Dr. Anmar Al Khalifa	Musul University	Iraq
Arş. Gör. Nuriye VAROL	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Aygün MUSTAFAYEVA IGRAR	Azerbaijan University of Languages	Azerbaijan
Cansu BARTIN SAVRAN	Gazi University	Türkiye
Mehin MEHDİYEVA	Ankara University	Türkiye
Mervenur GAZİ	Gazi University	Türkiye

Bilim Kurulu *(Scientific Committee)*

Dr. Abdurrahman Okur	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Abdullah Türker	Gazi University	Türkiye
Dr. A. Mutalovich Mannonov	Tashkent State Institute	Uzbekistan
Dr. Adem Sezer	Uşak University	Türkiye
Dr. Adriatik Derjaj	University of Tiran	Albania
Dr. Ağakişiyev İsmail	Lomonosov Moskova State University	Russia
Dr. Ahmet Saddam	University of Basrah	Iraq
Dr. Alaattin Arıkan	Aydın Adnan Menderes University	Türkiye
Dr. Aleksandra Gumennaya	Kiev Mogilansyk Academy	Ukraine
Dr. Ali Fuat Ersoy	Karabük University	Türkiye
Dr. Ali Shamel	Islamic Azad University	Iran
Dr. Almasa Mulalić	International University of Sarajevo	Bosnia and Herzegovina
Dr. Alper Başer	Afyon Kocatepe University	Türkiye
Dr. Arcan Aydemir	Artvin Çoruh University	Türkiye
Dr. Aydan Ustaoğlu Çelik	Yozgat Bozok University	Türkiye
Dr. Ayfer Aydıner Boylu	Hacettepe University	Türkiye
Dr. Ayfer Şahin	Kırşehir Ahi Evran University	Türkiye
Dr. Aykut Emre Bozdoğan	Tokat Gaziosmanpaşa University	Türkiye
Dr. Ayşe Atalay	Sakarya University	Türkiye
Dr. Ayşegül Çelik Geldi	Yozgat Bozok University	Türkiye
Dr. Bahadır Kılcan	Gazi University	Türkiye
Dr. Behruz Bekbabayi	Allameh Tabataba'i University	Iran
Dr. Bernard Thiry	Liege University	Belgium
Dr. Beyza Ustaoğlu	Sakarya University	Türkiye
Dr. Bilal Çakıcı	Ankara Sosyal Bilimler University	Türkiye
Dr. Bilgin Ünal İbret	Kastamonu University	Türkiye
Dr. Burak Ünlüönen	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Bülent Akbaba	Gazi University	Türkiye
Dr. Bülent Aksoy	Gazi University	Türkiye
Dr. Cem Aslan	Gazi University	Türkiye
Dr. Cemalettin Şahin	Marmara University	Türkiye
Dr. Cemil Şenel	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Cennet Şanlı	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Cercis İkiel	Sakarya University	Türkiye

Dr. Christian Steiner	Katholische Universitat	Germany
Dr. Çağrı Öztürk Demirbaş	Kırşehir Ahi Evran University	Türkiye
Dr. Çelebi Uluyol	Gazi University	Türkiye
Dr. Davut Gürel	Bartın University	Türkiye
Dr. Danuta Chmıelowska	Varşova University	Poland
Dr. Derya Yüreğilli Göksu	Gazi University	Türkiye
Dr. Dilmurod Quronov	Andican Devlet University	Uzbekistan
Dr. Dinmukhamed Kelesbayev	Hoca Ahmet Yesevi University	Kazakhstan
Dr. Dilnoza Muyidinovna Jamolova	Academy of Sciences of Uzbekistan	Uzbekistan
Dr. Dominik Conrad	Universitat Bayreuth	Germany
Dr. Duran Aydınözü	Kastamonu University	Türkiye
Dr. Durmuş Akalın	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Elif Aladağ	Aydın Adnan Menderes University	Türkiye
Dr. Elman Nesirov	Academy of Public Administration	Azerbaijan
Dr. Elmira Zulpıharova	Ahmet Yesevi University	Kazakhstan
Dr. Emine Öner Kaya	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Enver Aydoğan	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Enver Mukayev	Kırgızistan Türkiye Manas University	Kyrgyzstan
Dr. Ergin Jable	Priştina University	Kosovo
Dr. Ergin Hamzaoğlu	Gazi University	Türkiye
Dr. Ergün Öztürk	Erciyes University	Türkiye
Dr. Eric Geoffroy	Strasbourg University	France
Dr. Erica Hancz	University of Pecs	Hungary
Dr. Erol Duran	Uşak University	Türkiye
Dr. Erol Sözen	Düzce University	Türkiye
Dr. Ertuğrul Usta	Konya Necmettin Erbakan University	Türkiye
Dr. Farahat Ullah	Agriculture University	Pakistan
Dr. Fatih Aydın	Karabük University	Türkiye
Dr. Fatma Ünal	Bartın University	Türkiye
Dr. Fatma Süreyya Kurtoğlu	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Ferudun Hakan Özkan	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Feyzi Ersoy	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Fitnat Gürgil	Gazi University	Türkiye
Dr. Flavia Kaba	University of Tiran	Albania
Dr. Gabriele Schrüfer	Universitat Munster	Germany
Dr. Ghadir Golkarıan	Near East University	Iran
Dr. Galip Güner	Erciyes University	Türkiye
Dr. Gous Mashkoor Khan	Jawaharlal Nuhru University	India
Dr. Gökçe Kılıçoğlu	Gazi University	Türkiye
Dr. Gülay Günay	Karabük University	Türkiye
Dr. Gülcemal Jorayeva	Hoca Ahmet Yesevi University	Kazakhstan
Dr. Gürer Gülsevin	Ege University	Türkiye
Dr. H. Mustafa Eravcı	Yıldırım Beyazıt University	Türkiye
Dr. Hakan Özkan	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Halil Tokcan	Gazi University	Türkiye
Dr. Hanifi Sanır	Gazi University	Türkiye
Dr. Hasan Çukur	Dokuz Eylül University	Türkiye

Dr. Hilmi Demirkaya	Akdeniz University	Türkiye
Dr. Tuğba Turgut	Amasya University	Türkiye
Dr. Hüseyin Mukayev	Kırgızistan Türkiye Manas University	Kyrgyzstan
Dr. Igballe Miftari	International Balkan University	North Macedonia
Dr. İbrahim Dilek	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. İbrahim Gökburun	Pamukkale University	Türkiye
Dr. İhsan Bulut	Akdeniz University	Türkiye
Dr. İhsan Kalenderoğlu	Gazi University	Türkiye
Dr. İrfan Tosuncuoğlu	Karabük University	Türkiye
Dr. İsmail Hakkı Demircioğlu	Trabzon University	Türkiye
Dr. J. Soliyevich Eshonqulov	Tashkent State University of Uzbek Language and Literature	Uzbekistan
Dr. Jana Spilková	Charles University in Prague	Czech Republic
Dr. Juhani Laurinkari	Kuopio Universitesi	Finland
Dr. Kasım İnce	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Kenan Arıbaş	Aksaray University	Türkiye
Dr. Klaws Eldman	Berlin University	Germany
Dr. Liliana Dumitrache	Bükreş University	Romania
Dr. Lütfi Özav	Uşak University	Türkiye
Dr. M. Ensar Yeşilyurt	Pamukkale University	Türkiye
Dr. M. Fatih Döker	Sakarya University	Türkiye
Dr. M. Mirsultonovich Is'hoqov	Tashkent State Institute	Uzbekistan
Dr. M. Vefa Nalbant	Pamukkale University	Türkiye
Dr. M. Zahit Yıldırım	Kahramanmaraş Sütçü İmam University	Türkiye
Dr. Mehmet Aslan	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Mehmet Baş	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Mehmet Deniz	Uşak University	Türkiye
Dr. Mehmet Karayaman	Uşak University	Türkiye
Dr. Mehmet Öz	Hacettepe University	Türkiye
Dr. Mehmet Şahingöz	Gazi University	Türkiye
Dr. Mehmet Ali Ünal	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Mehmet Ali Yolcu	Çanakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Dr. Metin Ekici	Ege University	Türkiye
Dr. Metin Orbay	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Mithat Aydın	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Muharrem Umut	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Muhammet Veysel Kaya	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Muhidin Mulalic	International University of Sarajevo	Bosnia and Herzegovina
Dr. Murat Çınar	Karabük University	Türkiye
Dr. Musa Çifci	Uşak University	Türkiye
Dr. Mustafa Yıldız	Gazi University	Türkiye
Dr. Mustafa Ergün	Afyon Kocatepe University	Türkiye
Dr. Mustafa Tahiroğlu	Nevşehir Hacı Bektaş Veli University	Türkiye
Dr. Mürteza Hasanoğlu	Azerbaijan State Administration Academy	Azerbaijan
Dr. Mütellim Rahimov	Bakü Avrasya University	Azerbaijan

Dr. Namık Tanfer Altaş	Atatürk University	Türkiye
Dr. Nail Değirmenci	Independent Researcher	Türkiye
Dr. Nergis Biray	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Nermina Zildžo	International University of Sarajevo	Bosnia and Herzegovina
Dr. Ognjen Ridić	International University of Sarajevo	Bosnia and Herzegovina
Dr. Oğuz Karadeniz	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Oleg Kupçik	Taras Shevchenko National Universty	Ukraine
Dr. Orhan Kurtoğlu	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Osman Çepni	Karabük University	Türkiye
Dr. Öcal Oğuz	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Özgen Korkmaz	Amasya University	Türkiye
Dr. Ömer Özkan	Gazi University	Türkiye
Dr. Ömer Türksever	Gazi University	Türkiye
Dr. Özkul Çobanoğlu	Hacettepe University	Türkiye
Dr. Rauf Belge	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Raziye Çakıcıoğlu Oban	Dokuz Eylül University	Türkiye
Dr. Recep Yıldırım	Dokuz Eylül University	Türkiye
Dr. Rehman Seferov	Azerbaijan State Pedagogical University	Azerbaijan
Dr. S. Ganiyevich Turdimov	Tashkent State University of Uzbek Language and Literature	Uzbekistan
Dr. Saeed Ghaemmaghami	Islamic Azad University	Iran
Dr. Seda Önger	Uşak University	Türkiye
Dr. Seda Çavuş Güngören	Çanakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Dr. Selman Ablak	Sivas Cumhuriyet University	Türkiye
Dr. Seyfullah Yıldırım	Gazi University	Türkiye
Dr. Sezen Ismail	International Balkan University	North Macedonia
Dr. Sibel Oğuz Haçat	Kastamonu University	Türkiye
Dr. Sinan Demirtürk	Gazi University	Türkiye
Dr. Soner Aladağ	Aydın Adnan Menderes University	Türkiye
Dr. Steffanie Scott	University of Waterloo	Canada
Dr. Svetlana Shehla	Simferopol Vernardsky University	Crimea
Dr. Qudratilla Omonov	Tashkent State Institute	Uzbekistan
Dr. Tacida Hafız	Priştine University	Kosovo
Dr. Talgat Tanatorva	Abai University	Kazakhstan
Dr. Talip Yıldırım	Uşak University	Türkiye
Dr. Taner Çiftçi	Sivas Cumhuriyet University	Türkiye
Dr. Tülay Polat Üzümcü	Kocaeli University	Türkiye
Dr. Ufuk Karakuş	Gazi University	Türkiye
Dr. Ufuk Kaya	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Ümit Yel	Independent Researcher	Türkiye
Dr. Vedat Bayraktar	Gazi University	Türkiye
Dr. Veli Savaş Yelok	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr. Xafiza Islamjonova	Tashkent State Institute	Uzbekistan
Dr. Yasin Gökbulut	Tokat Gaziosmanpaşa University	Türkiye
Dr. Erkinbek Turgunov	Hoca Akhmet Yesevi University	Kazakhstan
Dr. Yılmaz Yeşil	Gazi University	Türkiye
Dr. Yurdal Dikmenli	Ahi Evran University	Türkiye

Dr. Yusuf Günaydın	Gazi University	Türkiye
Dr. Yusuf Pirimbayev	Kırgızistan Türkiye Manas University	Kyrgyzstan
Dr. Zafer Kuş	Ahi Evran University	Türkiye
Dr. Osman Aydınlı	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Serkan Bertan	Pamukkale University	Türkiye
Dr. Seyil Nanimdinova	Kırgızistan-Türkiye Manas University	Kyrgyzstan
Dr. Mevludin Ibish	International Balkan University	North Macedonia
Dr. Ayşegül Çelik Geldi	Yozgat Bozok University	Türkiye
Dr. Akif Abbasov	Institute of Education of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan	Azerbaycan
Dr. Aynur Paşayeva	Institute of Education of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan	Azerbaycan

İçindekiler / Contents

Kongre Programı / Congress Programme 15
Kongre İstatistikleri / Statistics 31
2024 COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA COĞRAFİ SORGULAMA BECERİSİNİN İNCELENMESİ 32
A.BAYTURSINULI`NIN «SAUAT AŞQIŞ» DERS KİTABINDAKİ SESLER 34
ABU RAYHAN EL-BİRUNÎ'NİN DÜNYA GÖRÜŞÜNDE EVREN-DOĞA KANUNLARININ FELSEFÎ VE BİLİMSEL YORUMU 35
AFET OKURYAZARLIĞI BAĞLAMINDA AFET BİLİNCİ DERS KİTABININ İNCELENMESİ 37
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND AUTOMATION TECHNOLOGIES IN FINANCIAL ACCOUNTING 39
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A COMMUNICATION SOURCE: AN ANALYSIS OF TRUST AND SOCIAL INFLUENCE FROM AN HMC PERSPECTIVE 40
ASİL, VEKİL VE ALGORİTMA: FİNTEK ŞİRKETLERİNDE ALGORİTMİK VEKÂLET VE DİJİTAL YÖNETİŞİM ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE 41
AZERBAYCAN'DA KAMU YÖNETİMİNİN DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜ VE PROAKTİF, KAPSAYICI YENİ BİR MODEL ÖNERİSİ 42
AZERBAYCAN'DA TARIMSAL İŞLETMELERİN DİJİTALLEŞMESİNİN EKONOMİK VERİMLİLİĞE ETKİSİ 43
BILATERAL CULTURAL RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND MOROCCO 44
CEZAYİR VE FİLİSTİN: YERLEŞİMCİ SÖMÜRGECİLİK, DİRENİŞ VE ÖZGÜRLEŞME SİYASETİ 45
CLEAR-AI PROJESİ İÇİN AKADEMİK YAZMA DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ 47
COMPARISON OF COOPERATIVES IN TURKEY AND UZBEKISTAN 49
CONFUCIUS INSTITUTES IN UKRAINE AS AN INSTRUMENT OF CHINA'S SOFT POWER. 50
ÇAĞDAŞ TOPLUMDA ZAMAN ALGISINDAKİ DEĞİŞİMLER: HIZLANMA OLGUSU 51
ÇARLIK RUSYA'NIN TÜRKİSTAN VİLAYETİNDE UYGULAMIŞ OLDUĞU ASİMİLASYON POLİTİKALARI 52
ASSIMILATION POLICIES IMPLEMENTED BY TSARIST RUSSIA IN THE TURKESTAN GOVERNORATE-GENERAL 52
ÇOKLU YABANCI DİL EĞİTİM MODELİNE DAİR YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ 53
AN EXAMINATION OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS' VIEWS ON THE MULTIPLE FOREIGN LANGUAGE EDUCATION MODEL 53
DIGITAL MEDIA AS A SPACE FOR AI-MEDIATED FORMATION: EDUCATIONAL EXPERIENCE AND EMERGING ETHICAL CHALLENGES 55
DIGITALIZATION OF FINANCIAL ACCOUNTING IN MODERN ENTERPRISES 56
DİJİTAL EKONOMİNİN VE GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİNDEKİ KÜRESEL EĞİLİMLERİN İNCELENMESİ 57

DİJİTAL OYUN TABANLI İNGİLİZCE ÖĞRENİMİNİN ANALİZİ: YAPAY ZEKA DESTEKLİ DİL ÖĞRENME PLATFORMLARINDA ÖĞRENCİ MOTİVASYONU VE KATILIMI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA 58

DİLDEN EZGİYE KÜLTÜREL KÖPRÜLER: TÜRKÜLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE KÜLTÜREL DİPLOMASİ 60

CULTURAL BRIDGES FROM LANGUAGE TO MELODY: TURKISH FOLK SONGS IN TURKISH LANGUAGE TEACHING AND CULTURAL DIPLOMACY 60

DOST HİZMET MODELİNİN KAPSAYICI TOPLUMUN OLUŞTURULMASINA ETKİSİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDEKİ ROLÜ: AZERBAYCAN ÖRNEĞİ 61

EDEBİ ESERLERİN ANALİZİNDE YAPAY ZEKA ARAÇLARININ KULLANIMI: FIRSATLAR VE SINIRLILIKLAR 63

EFFECTIVE USE OF INVESTMENTS IN AGRARIAN RELATIONS 65

EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ ETİĞİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ: KAVRAMSAL AYRIMLAR, AMPİRİK BULGULAR VE ARAŞTIRMA GEREKSİNİMLERİ 66

A REVIEW OF RESEARCH ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE ETHICS IN EDUCATION: CONCEPTUAL DISTINCTIONS, EMPIRICAL FINDINGS, AND RESEARCH NEEDS 66

EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ ETİK BOYUTLARI: RİSKLER, HAKLAR VE SORUMLULUKLAR 68

29. EXPERIENCE IN DEVELOPING RETAIL TRADE AND DIRECTIONS FOR ITS APPLICATION IN UZBEKISTAN 70

FACTORS HINDERING PSYCHOSOCIAL SUPPORT SEEKING AMONG UNIVERSITY STUDENTS 71

FARKLI BRANŞLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ETİK VE ETİK DAVRANIŞLARA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DENEYİMLERİ 73

TEACHERS' VIEWS AND EXPERIENCES OF PROFESSIONAL ETHICS AND ETHICAL BEHAVIOR ACROSS DIFFERENT SUBJECT AREAS 73

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİKROÖĞRETİM SÜRECİNDE ALDIKLARI AKRAN VE ÖĞRETİM ELEMANI GERİBİLDİRİMLERİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI 75

FRANKOFONİ: DİLİN ÖTESİNDE BİR KÜLTÜREL VE SOSYAL ALAN 77

FROM LITERATURE TO SOLIDARITY: INTERCULTURAL COMMUNICATION AND PEOPLE-TO-PEOPLE DIPLOMACY BETWEEN UKRAINE AND LEBANON 78

GAMIFICATION VS. TRADITIONAL TEACHING: DIFFERENCES IN STUDENT ENGAGEMENT IN EFL CLASSROOMS 79

GEÇİŞ EKONOMİSİ İLE GELİŞMEKTE OLAN PİYASA KARŞILAŞTIRMASI: TÜRKİYE VE ÖZBEKİSTAN BANKACILIK SEKTÖRLERİNDE KREDİ DAĞILIMI VE RİSK ANALİZİ 80

COMPARING A TRANSITION ECONOMY AND AN EMERGING MARKET: CREDIT ALLOCATION AND RISK ANALYSIS IN THE BANKING SECTORS OF TÜRKIYE AND UZBEKISTAN 80

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN SOSYAL VE TARİHÎ ARKA PLANI: YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 81

THE HISTORICAL AND SOCIAL BACKGROUND OF TEACHING TURKISH FROM PAST TO PRESENT: A REVIEW OF RESEARCH ON TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS 81

GENÇLERİN YURT DIŞINDA EĞİTİM ALMA KARARLARINI ETKİLEYEN SOSYAL VE EKONOMİK FAKTÖRLERİN ANALİZİ 82

AN ANALYSIS OF SOCIAL AND ECONOMIC FACTORS AFFECTING YOUNG PEOPLE'S DECISIONS TO STUDY ABROAD 82

GEORGİ M. UNKOVSKİ'NİN DJ AHMET FİLMİNDE TEMSİL, BAKIŞ VE ETNİK TÜRK KİMLİĞİ 83

GÜNCEL GELİŞMELER VE TÜRKİYE UYGULAMASI IŞIĞINDA ÖZBEKİSTAN'DA BANKA KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ 85

GÜZEL SANATLAR LİSESİ PİYANO ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA KAZANIM TEMELLİ PROGRAMDAN ÖĞRENME ÇIKTISI TEMELLİ PROGRAMA GEÇİŞ (2022-2026) 87

HAZAR DENİZİ SEVİYE DALGALANMALARININ BİYOLOJİK KAYNAKLAR VE AZERBAYCAN SEKTÖRÜNDEKİ BALIK STOKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 89

HOW DO WE UNDERSTAND THE TERM "CRİTİCAL THİNKİNG"? 91

I TÜRKOLOJİ KONGRESİ VE LATİN ALFABESİ 92

IMPROVING MECHANISMS FOR THE EFFECTIVE USE OF REGIONAL ECONOMIC POTENTIAL BASED ON THE DIVERSIFICATION OF TOURISM IN THE KHOREZM REGION 94

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN FOREIGN LANGUAGE ANXIETY AND SELF-EFFICACY AMONG EFL UNIVERSITY STUDENTS 95

ISRAEL'S GROWING INVOLVEMENT IN THE BALKANS: EMERGING SECURITY ASYMMETRY AND TURKIYE'S BALANCING ROLE 96

İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DİJİTAL YETERLİLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA 97

İNOVASYON ODAKLI İŞ MODELLERİNİN ŞİRKET PERFORMANSINA VE PİYASA DEĞERİNE ETKİSİ 98

KAZAK ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİNİ ÖĞRETME YÖNTEMBİLİMİ: EĞİTİCİ ÖNEMİ VE KÜLTÜREL DEĞERİ 99

KAZAK BÖLGESEL LEHÇELERİNİN DİJİTAL TEMSİLİ: MULTİMODAL BİR VERİTABANI YAKLAŞIMI 101

KAZAKİSTANLI KADIN GAZETECİLER İÇİN ALTERNATİF BİR KAMUSAL ALAN OLARAK YENİ MEDYA 103

KÖRFEZ GÖÇ SİSTEMİNDEKİ KADINLAR: KATKILAR, KISITLAMALAR VE POLİTİKA REFORMU POLİTİKASI 105

LEADERSHIP COMMITMENT AND GREEN INNOVATION CAPABILITY IN HOSPITALITY: A REVIEW OF EMERGING RESEARCH 106

LEHÇE YAKINLIĞININ GİZLİ TUZAĞI: GAGAUZ TÜRKÇESİ KONUŞURLARINA YÖNELİK SAHTE EŞ DEĞER FARKINDALIĞI İÇİN MODÜLER BİR YAPAY ZEKÂ İSTEM MİMARİSİ 107

LEVELS OF AWARENESS OF UZBEKISTAN'S GEOGRAPHY AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN TURKIYE 108

MEASURE IN ECOLOGY AND ITS PRACTICAL SIGNIFICANCE 109

NEW PUBLIC DIPLOMACY, CULTURAL DIPLOMACY OR PROPAGANDA? UKRAINIAN PRESENCE IN GREECE AFTER 2022 110

OPTIMIZATION OF THE TECHNOLOGY FOR PRODUCING MARMALADE FROM MELON JUICE BASED ON LOW-METHOXYL PECTIN AND IOTA-CARRAGEENAN 111

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DOĞA KAYNAKLI AFET KAVRAMINA YÖNELİK BİLİŞSEL YAPILARININ BELİRLENMESİ 112

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HEYELAN KAVRAMINA YÖNELİK ZİHİNSEL YAPILARININ KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ 114

AN EXAMINATION OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS' COGNITIVE STRUCTURES REGARDING LANDSLIDES USING A WORD ASSOCIATION TEST 114

ÖĞRETMEN ADAYLARINDA YAPAY ZEKÂ KAYGISI: ULUSLARARASI ARAŞTIRMALARIN SİSTEMATİK BİR DERLEMESİ 115

ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİTKİ FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ 117

ÖĞRETMEN ADAYLARININ E-ÖĞRENMEYE HAZIRBULUNUŞLUKLARININ DESTEKLENMESİ: E-ÖĞRENME DERS TASARIMININ ETKİSİ 118

ÖZBEK VE TÜRKİYE (ANADOLU) KÖROĞLU DESTANI VARYANTLARINDA GEÇEN MEKÂN VE YER ADLARININ COĞRAFİ ANALİZİ 119

A GEOGRAPHICAL ANALYSIS OF PLACE NAMES IN THE UZBEK AND TURKISH (ANATOLIAN) VARIANTS OF THE KÖROĞLU EPIC 119

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN YAPAY ZEKA KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ 121

PEDAGOGICAL FACTORS IN ORGANIZING COLLABORATIVE ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS 122

PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR PREPARING FUTURE PRESCHOOL TEACHERS TO CREATE A SUBJECT-DEVELOPING ENVIRONMENT 123

PERSONALIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE EDUCATIONAL PSYCHOLOGISTS: THEORETICAL FOUNDATIONS AND DIGITAL IMPLEMENTATION MECHANISMS 124

PİYANO AKORDU VE AKUSTİK ÇALGI BAKIM-ONARIM DERSİ ALAN MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİLGİ, FARKINDALIK VE ÖZ-YETERLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ 125

PRINT MEDIA AND COLLECTIVE MEMORY OF COMMUNISM IN ALBANIA: SELECTION, FRAMING, AND THE REDEFINING OF THE PAST 126

REPRESENTATION OF UZBEKISTAN IN SOCIAL STUDIES TEXTBOOKS: AN EXAMINATION IN TERMS OF CULTURAL HERITAGE AND RELATIONS BETWEEN COUNTRIES 127

RITUAL, SYMBOL AND WORD IN JAPANESE DIPLOMATIC COMMUNICATION: SOCIOCULTURAL CODES AND THEIR MEDIA REPRESENTATION 129

SİYASETİN BEDELİ: TÜRKİYE'DE KADIN SİYASETÇİLERE YÖNELİK SİYASAL ŞİDDET VE TACİZ 130

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GERİ DÖNÜŞÜM KAVRAMINA YÖNELİK BİLİŞSEL YAPILARININ KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ İLE İNCELENMESİ 132

AN EXAMINATION OF PRESERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS' COGNITIVE STRUCTURES REGARDING RECYCLING USING A WORD ASSOCIATION TEST..... 132

SÖZDEN HİKÂYEYE KÜLTÜR AKTARIMI: ATASÖZLERİNİN ÖĞRETİMİNDE ATASÖZÜ HİKÂYELERİNİN KULLANIMI 133

SPATIAL ADPOSITIONAL PHRASES AS CONSTRUCTIONS OF LITERARY SPACE: A COGNITIVE-SEMANTIC ANALYSIS..... 134

STANDARDIZATION OF LEGAL ADMINISTRATIVE TERMINOLOGY IN SPANISH-ALBANIAN TRANSLATION: CHALLENGES AND PERSPECTIVES. 135

STRUCTURAL DETERMINATION OF CITATION IMPACT IN FINANCE AND ECONOMICS 136

SUPPORTIVE MEASURES FOR STUDENTS WITH LEARNING DISABILITY IN US SCHOOLS 137

SURİYE ÇATIŞMASI BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ–TÜRKİYE İLİŞKİLERİNDE YAKINSAMA VE FARKLILAŞMA (2011–2017) 138

TARİXNİ O'QİTİSHDA AKMEOLOGİK FANLARNİNG ASOSİY XUSUSİYATLARİ 140

THE ARTISTIC EXPRESSION OF NATIONAL –SPIRITUAL VALUES IN AZERBAIJANI AND UZBEK LITERATURE: A KOMPRATIVE ANALYSIS BASED ON THE WORKS OF NIZAMI GANJAVI AND ALISHER NAVOI 143

THE CASA AND MASA PARADIGMS IN HUMAN-MACHINE COMMUNICATION..... 144

THE CURRENT STATE AND PROSPECTS OF CULTURAL COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND ALGERIA..... 145

THE DEMISE OF THE SOCIAL CONTRACT AND THE FAILURE OF DEMOCRATIC CONSOLIDATION IN TUNISIA 146

THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S STRATEGIC BILATERAL PARTNERSHIPS WITH TURKIYE: SOCIOCULTURAL DIMENSION..... 147

THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF NON- GOVERNMENTAL AND NON-PROFIT ORGANIZATIONS' ACTIVITIES 148

THE IMPACT OF TRANSPORT INFRASTRUCTURE ON SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT: THE CASE OF THE KHOREZM REGION, UZBEKISTAN..... 149

THE JAPAN-US ALLIANCE IN THE TRANSFORMATION OF JAPAN'S SECURITY POLICY: DISCURSIVE AND FOREIGN POLICY DIMENSIONS 150

THE MODERN IMAGE OF MOTHERHOOD IN KAZAKHSTAN: THE TRANSFORMATION OF TRADITIONAL VALUES IN THE CONTEXT OF DIGITAL CULTURE..... 151

THE POTENTIAL FOR DEVELOPING ERGONOMIC SKILLS AMONG FUTURE PRESCHOOL TEACHERS 152

THE ROLE OF COOPERATIVES IN REDUCING MIGRATION: AN EVALUATION OF UZBEKISTAN..... 153

THE ROLE OF DIGITAL DIPLOMACY IN CONTEMPORARY INTERNATIONAL RELATIONS 154

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EDUCATIONAL PROCESS AND ENSURING ACADEMIC INTEGRITY OF STUDENTS. 155

THE USE OF MOBILE APPLICATIONS FOR VOCABULARY DEVELOPMENT AMONG EFL UNIVERSITY STUDENTS 156

TOOLS FOR IMPLEMENTING UKRAINE'S CULTURAL DIPLOMACY IN TURKIYE 157

TRANSPORT CORRIDORS AND SPATIAL-ECONOMIC TRANSFORMATION: TRADE, LOGISTICS HUBS, AND TERRITORIAL INEQUALITY IN CENTRAL ASIA 158

TURKISH CINEMA AS A SOURCE FOR REFLECTING ON TURKEY'S SOCIAL TRANSFORMATIONS IN UKRAINE 159

TÜRK DEVLETLERİ ARASINDA EKONOMİK ENTEGRASYONUN DERİNLEŞTİRİLMESİ: TİCARET, YATIRIM VE ENERJİ PERSPEKTİFLERİ 160

TÜRK DİLLERİNDE ZOOFRAZEOLOJİK BİRİMLER: DİL-KÜLTÜR VE ANLAM AÇISINDAN BİR İNCELEME 162

TÜRKİYE'DEKİ ÖZBEKİSTAN'LI ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 163

UKRAINIAN-EGYPTIAN RELATIONS: STATUS AND PROSPECTS 165

ULUSAL GÜVENLİĞİ SAĞLAMA MEKANİZMASININ FELSEFİ YÖNLERİ 166

ULUSLARARASI BİENALLERDE KÜRATÖRYEL YÖNLENDİRMELER KARŞISINDA SANATSAL ÖZERKLİK VE BAĞIMLILIK DİNAMİKLERİ 167

ÜÇ ESER ÜZERİNDEN KASIM KOÇAK RESMİNDE SEMBOLİK FİGÜRASYON 169

VIEWS OF RETIRED INDIVIDUALS REGARDING LIFE SATISFACTION: THE CASE OF KARABUK PROVINCE 170

YAPAY ZEKÂ DÖNEMİNDE İŞ HUKUKU: TEORİK BOYUTLAR VE HUKUKİ DEĞİŞİKLİKLER 171

YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ KOOPERATİF İŞLETMELERDE BENİMSENMESİ: TÜRK DÜNYASI ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 172

YENİYETMƏLƏRİN MÜSTƏQİL AİLƏ HƏYATINA HAZIRLANMALARI 173

YEŞİL DÖNÜŞÜM VE OPTİMAL KAMU BÜYÜKLÜĞÜ: ARMEY EĞRİSİNİN YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 174

GREEN TRANSITION AND OPTIMAL GOVERNMENT SIZE: REASSESSING THE ARMEY CURVE 174

YEŞİL KORİDORLAR EKSENİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR TİCARET: ORTA KORİDOR'UN DÖNÜŞÜMÜNDE TÜRKİYE VE ORTA ASYA TİCARETİ 176

SUSTAINABLE TRADE THROUGH GREEN CORRIDORS: TÜRKIYE AND CENTRAL ASIAN TRADE IN THE TRANSFORMATION OF THE MIDDLE CORRIDOR 176

В СТРАНЕ НАПРЯЖЕНИЕ ЛИТЕРАТОРА ЯВЛЯЕТСЯ КРИТИЧЕСКИМ: КРИТИЧЕСКИЙ, КУЛЬТИВИРОВАНИЕ И СКАСЕХОВ, СЕД 178

Kongre Programı / Congress Programme

12 Ekim 2026, Pazartesi

09:30–10:00 Kayıt

Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5)

10:00–11:00 Açılış Konuşmaları - SALON HİVE

Salon / Hall: Konferans Salonu - SALOON HIVA · Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5)

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	PROF. DR. MADRAXIMOVA FERUZA RUZIMBAYEVNA	URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ REKTÖR
	SOTIBOLDIYEV OYBEK FARMONJONOVICH	URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ REKTÖR YARDIMCISI
	ATAMURATOV ALIMARDON ABDIRIMOVICH	URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ REKTÖR YARDIMCISI
	PROF. DR. ABDULLAYEV ILYOS SULTANOVICH	URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ EKONOMİ BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANI
	PROF.DR. METİN ORBAY	ANKARA HACI BAYAM VELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖR YARDIMCISI
	PROF. DR. ALİ FUAT ERSOY	TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU BAŞKANI
	PROF.DR. HASAN KARA	KONGRE BAŞKANI
	PROF. DR. HAŞİM ÖZÜDOĞRU	DÜZENLEME KURULU BAŞKANI
	PROF. DR. TURHAN ÇETİN	ANADOLU KÜLTÜREL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ EDİTÖRÜ

11:00–11:30 Kahve Arası

Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5)

11:30–12:30 1. Oturum – SALON HİVE

Salon / Hall: HIVA · Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Abdullayev Ilyos Sultanovich

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	STRUCTURAL DETERMINATION OF CITATION IMPACT IN FINANCE AND ECONOMICS	PROF. DR. KEZIBAN ORBAY, PROF. DR. METIN ORBAY, PROF. DR. MEHMET KARA — AMASYA UNIVERSITESI;

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
		ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITESI
	SİYASETİN BEDELİ: TÜRKİYE'DE KADIN SİYASETÇİLERE YÖNELİK SİYASAL ŞİDDET VE TACİZ	DOKTORA ÖĞRENCİSİ BUŞRA TAŞKIN — BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOSOSYAL DESTEK ARAYIŞINI ENGELLEYEN FAKTÖRLER	OGR. GOR. NIDA NUR KARAGOZ, PROF. DR. ALI FUAT ERSOY — KARABUK UNIVERSITESI
	YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ KOOPERATİF İŞLETMELERDE BENİMSENMESİ: TÜRK DÜNYASI ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	PROF. DR. HAŞİM OZUDOGRU — ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ FİNANSAL BİLİMLER FAKÜLTESİ
	XUDUDLARNİ RİVOJLANTİRİSHDA İNSON KAPİTALİNİ O‘RNİ	PROF. DR. ABDULLAYEV ILYOS SULTANOVİCH — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ EKONOMİ BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANI
	ÒZBEKISTAN TÜRKİYE EKONOMIK İLİŞKİLERINDE YATIRIM AKIŞI	DR. ZARIPOVA MOHIRA — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ

12:30–14:00 Öğle Yemeği

Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5)

14:00–15:00 2. Oturum - SALON URGENCH

Salon / Hall: URGENCH · Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Hasan KARA

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	GEÇİŞ EKONOMİSİ İLE GELİŞMEKTE OLAN PİYASA KARŞILAŞTIRMASI: TÜRKİYE VE ÖZBEKİSTAN BANKACILIK SEKTÖRLERİNDE KREDİ DAĞILIMI VE RİSK ANALİZİ	DOÇ. DR. CEMİL ŞENEL — ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
	KOOPERATİFLERİN GÖÇÜ AZALTMADAKİ ROLÜ: ÖZBEKİSTAN DEĞERLENDİRMESİ	DR. OGR. UYESI ABDURRAHMAN OKUR — ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITESI
	GÜNCEL GELİŞMELER VE TÜRKİYE UYGULAMASI IŞIĞINDA ÖZBEKİSTAN’DA BANKA KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ UFUK KAYA — ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
	ÖZBEK VE TÜRKİYE (ANADOLU) KÖROĞLU DESTANI VARYANTLARINDA GEÇEN MEKÂN VE YER ADLARININ COĞRAFİ ANALİZİ	PROF. DR. HASAN KARA — PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
	OPTIMIZATION OF THE TECHNOLOGY FOR PRODUCING MARMALADE FROM MELON	ARS. GOR. KHUJAYEVA MAKHLIYO, ARS. GOR.

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	JUICE BASED ON LOW-METHOXYL PECTIN AND IOTA-CARRAGEENAN	ATAJANOV SARDORBEK, PROF. DR. MAKSUMOVA DILRABO — URGENCH STATE UNIVERSITY NAMED AFTER ABU RAYHAN BIRUNI; TASHKENT INSTITUTE OF CHEMICAL TECHNOLOGY

14:00–15:00 3. Oturum- SALON BUHARA

Salon / Hall: BUHARA · Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Metin ORBAY

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖZBEKİSTAN COĞRAFYASINA İLİŞKİN FARKINDALIK DÜZEYLERİ	PROF. DR. ADEM SEZER — USAK UNIVERSITESI
	SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA ÖZBEKİSTAN'IN TEMSİLİ: KÜLTÜREL MİRAS VE ÜLKELER ARASI İLİŞKİLER AÇISINDAN BİR İNCELEME	DOC. DR. YUSUF INEL — USAK UNIVERSITESI
	MİNTAQA İQTİSODİYOTİNİ İNNOVATSİON RİVOJLANTİRİSHDA İNTELLEKTUAL RESURSLARDAN FOYDALANİSH SAMARADORLİGİNİ OSHİRİSH	PROF. DR. MATYOQUBOVA DİLFUZA OLİMBOYEVNA — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
	QİSHLOQ-XO'JALİGİ OZİQ-OVQAT TA'MİNOT ZANJİRİNİ OPTİMAL TARTİBGA SOLİSHNİNG XORİJİY MAMLAKATLAR TAJRİBASİ	DOTS, BEKJANOV DİLMURAD YO'LDASHOVİCH — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
	TÜRKİYE'DEKİ ÖZBEKİSTAN'LI ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	PROF. DR. TURHAN ÇETİN — GAZİ ÜNİVERSİTESİ

15:00–15:30 Kahve Arası

Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5)

15:30–16:30 4.Oturum - SALON URGENÇ

Salon / Hall: URGENCH · Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Alma Sailaukyzy

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	DIGITAL MEDIA AS A SPACE FOR AI-MEDIATED FORMATION: EDUCATIONAL EXPERIENCE AND EMERGING ETHICAL CHALLENGES	PROF. DR. ALMA SAILAUKYZY — MAQSUT NARIKBAYEV UNIVERSITY
	ÇAĞDAŞ TOPLUMDA ZAMAN ALGISINDAKİ DEĞİŞİMLER: HIZLANMA OLGUSU	DOKTORA ÖĞRENCİSİ SHAGALA BALPANOVA — L.N. GUMİLYOV EURASİAN NATİONAL UNİVERSİTY

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF NON-GOVERNMENTAL AND NON-PROFIT ORGANIZATIONS‘ ACTIVITIES	DR. KHURSHIDA ERKINOVNA BOBOKULOVA — SAMARKAND STATE INSTITUTE OF FOREIGN LANGUAGES
	QOVUNNİ FRAKSİYALANGAN KOMPONENTLARİNİ QAYTA İSHLASH TEXNOLOGİYASİ ASOSLARİ	DOKTARANT XUJAYEVA MAXLİYO AZADOVNA O‘QİTUVCHİ — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
	CHAKANA SAVDONİ RİVOJLANTİRİSH TAJRİBASİ VA UNİ O’ZBEKİSTONDA QO’LLASH YO’NALİSHLARİ	MAGISTR ISMAILOV SHOHJAHON ÒTKIR ÒĞLI — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ

15:30–16:30 5.Oturum - SALON BUHARA

Salon / Hall: Buhara · Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5) · Oturum Başkanı / Chair: Doç.Dr. Plotnikov Andrei Viktorovich

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	CEZAYİR VE FİLİSTİN: YERLEŞİMCİ SÖMÜRGECİLİK, DİRENİŞ VE ÖZGÜRLEŞME SİYASETİ	DR. SADIYA INAM, DR. MD ARIF — JAMİA MİLLİA ISLAMİA
	KÖRFEZ GÖÇ SİSTEMİNDEKİ KADINLAR: KATKILAR, KISITLAMALAR VE POLİTİKA REFORMU POLİTİKASI	DR. MD ARIF KHAN, DR. SADIYA INAM — JAMİA MİLLİA ISLAMİA
	ISSİQLİK BİLAN İSHLOV BERİSH JARAYONİDA QOVUNLARDA BİOAKTİV MODDALARNİNG SAQLANİSH DARAJASİ	ATAJANOV SARDORBEK AJDAR O'G'Lİ O‘QİTUVCHİ — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
	FACTORS INFLUENCİNG YOUTH MİGRATİON INTENTİONS: EVİDENCE FROM A SELF-ASSESSMENT METHODOLOGY	DOÇ.DR. PLOTNİKOV ANDREİ VİKTOROVİCH — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
	ETNOGRAPHY OF PROTECTION, DIAGNOSIS AND HEALING PRACTISES OF "SECRET KNOWLEDGE" IN FOLKMEDICINE(A CASE STUDY OF KHOREZM"	JUMANIYOZOVA MAMLAKAT TOJIYEVNA — URGENCH STATE UNIVERSITY

16:30–17:30 6.Oturum - SALON URGENC

Salon / Hall: URGENCH · Saat / Time: Taşkent saati (UTC+5) / Tashkent time (UTC+5) · Oturum Başkanı / Chair: Prof.Dr. Adem SEZER

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	MİNTAQANİ RİVOJLANTİRİSHDA MAHALLİY BUDJET MABLAG'LARİDAN SAMARALİ FOYDALANİSH YO'LLARİ	XUDOYQULOV HAMİDJON ABDULLAYEVİCH O‘QİTUVCHİ — URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ EKONOMİ

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	TÜRK DİLLERİNDE ZOOFRAZEOLOJİK BİRİMLER: DİL-KÜLTÜR VE ANLAM AÇISINDAN BİR İNCELEME	PHD RAYEVA ASSEMGUL — ALİKHAN BOKEİKHAN UNİVERSİTY
	SURİYE ÇATIŞMASI BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ–TÜRKİYE İLİŞKİLERİNDE YAKINSAMA VE FARKLILAŞMA (2011–2017)	DR. AYNUR KARIMOVA — THE ACADEMY OF PUBLİC ADMİNİSTRATİON UNDER THE PRESİDENT OF THE REPUBLİC OF AZERBAİJAN
	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DOĞA KAYNAKLI AFET KAVRAMINA YÖNELİK BİLİŞSEL YAPILARININ BELİRLENMESİ	PROF. DR. TURHAN ÇETİN, ÜMİT YEL — GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ; BAĞIMSIZ ARAŞTIRMACI
	THE DEMISE OF THE SOCIAL CONTRACT AND THE FAILURE OF DEMOCRATIC CONSOLIDATION IN TUNISIA	DOC. DR. AYFER ERDOGAN — YILDIZ TEKNIK UNIVERSITESI

13 Ekim 2026, Salı

09:30–10:30 Çevrimiçi 1. Oturum-TAŞKENT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Prof.Dr. Çelebi ULUYOL

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	YAPAY ZEKÂ DÖNEMİNDE İŞ HUKUKU: TEORİK BOYUTLAR VE HUKUKİ DEĞİŞİKLİKLER	KURALAY TURLYKHANKYZY — KAZAKH NATİONAL PEDAGOGİCAL UNİVERSİTY NAMED AFTER ABAİ, KAZAKHSTAN
	EDEBİ ESERLERİN ANALİZİNDE YAPAY ZEKÂ ARAÇLARININ KULLANIMI: FIRSATLAR VE SINIRLILIKLAR	DR. SABIRA SAPINA — ASTANA IT UNİVERSİTY
	ÖĞRETMEN ADAYLARININ E-ÖĞRENMEYE HAZIRBULUNUŞLUKLARININ DESTEKLENMESİ: E-ÖĞRENME DERS TASARIMININ ETKİSİ	DR. ADEM ÖZGÜR — UŞAK ÜNİVERSİTESİ
	EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ ETİK BOYUTLARI: RİSKLER, HAKLAR VE SORUMLULUKLAR	PROF. DR. ÇELEBİ ULUYOL — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ ETİĞİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ: KAVRAMSAL AYRIMLAR, AMPİRİK BULGULAR VE ARAŞTIRMA GEREKSİNİMLERİ	PROF. DR. ÇELEBİ ULUYOL — GAZİ ÜNİVERSİTESİ

09:30–10:30 Çevrimiçi 2. Oturum -BUHARA

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Dr. Anmar Al Khalifa

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	ÖĞRETMEN ADAYLARINDA YAPAY ZEKÂ KAYGISI: ULUSLARARASI ARAŞTIRMALARIN SİSTEMATİK BİR DERLEMESİ	DR. ANMAR AL KHALİFA, PROF. DR. ÇELEBİ ULUYOL — BAĞIMSIZ ARAŞTIRMACI; GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	PERSONALIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE EDUCATIONAL PSYCHOLOGISTS: THEORETICAL FOUNDATIONS AND DIGITAL IMPLEMENTATION MECHANISMS	DILDASH ZHUMAGUL, KOKEN NURZHAN, DOC. DR. AIKUMIS ILIYASKYZY — L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY
	THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EDUCATIONAL PROCESS AND ENSURING ACADEMIC INTEGRITY OF STUDENTS.	KAIRAT M. BASYBEKOV, ЖУМАНАЗАРОВА АҚЕРКЕ, СЕЙСЕМБЕК АЙГЕРІМ — GUNEY KAZAKISTAN UNIVERSITESI; J. A. TASHENEV UNIVERSITESI
	KAZAK ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİNİ ÖĞRETME YÖNTEMBİLİMİ: EĞİTİCİ ÖNEMİ VE KÜLTÜREL DEĞERİ	DOÇ. DR. GULMIRA KAMIYEVA — ASTANA IT UNİVERSİTY
	WHEN AI INTERPRETS LITERATURE: CRITICAL THINKING, CULTURAL BIAS, AND MAGICAL REALISM IN KAZAKH LITERARY STUDIES.	DOKTORA ÖĞRENCİSİ AIBERGENOVA AIDANA, DOÇ. DR. AIBERGEN AIKUMIS, DOÇ. DR. SULTANOVA BIBIGUL — KAZAKH NATİONAL WOMEN'S PEDAGOGİCAL UNİVERSİTY; EURASİAN NATİONAL UNİVERSİTY

09:30–10:30 Çevrimiçi 3. Oturum - SEMERKANT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Dr. Saltanat Nyshanova

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN FOREIGN LANGUAGE ANXIETY AND SELF-EFFICACY AMONG EFL UNIVERSITY STUDENTS	DR. GULNARA RIZAKHOJAYEVA, DR. NADIRA KHAMITKHANOVA — KHOJA AKHMET YASSAWI INTERNATIONAL KAZAKH-TURKISH UNIVERSITY
	THE USE OF MOBILE APPLICATIONS FOR VOCABULARY DEVELOPMENT AMONG EFL UNIVERSITY STUDENTS	DR. GULNARA RIZAKHOJAYEVA, DR. MADINA IBRAGIMOVA — KHOJA AKHMET YASSAWI INTERNATIONAL KAZAKH-TURKISH UNIVERSITY

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	GAMIFICATION VS. TRADITIONAL TEACHING: DIFFERENCES IN STUDENT ENGAGEMENT IN EFL CLASSROOMS	DOC. DR. GULNARA RIZAKHOJAYEVA, ROZA KARIMZHONOVA — KHOJA AKHMET YASSAWI INTERNATIONAL KAZAKH-TURKISH UNIVERSITY
	DİJİTAL OYUN TABANLI İNGİLİZCE ÖĞRENİMİNİN ANALİZİ: YAPAY ZEKA DESTEKLİ DİL ÖĞRENME PLATFORMLARINDA ÖĞRENCİ MOTİVASYONU VE KATILIMI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	PROF. DR. SALTANAT NYSHANOVA, AKESHOVA MADİNA, NASYRDİN NURAİ — INTERNATİONAL UNİVERSİTY OF TOURİSM AND HOSPİTALİTY; MİRAS UNİVERSİTY
	İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DİJİTAL YETERLİLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA	DOKTORA ÖĞRENCİSİ ZHAUDIR YESSENALIYEVA — ZHANİBEKOV UNİVERSİTY

10:30–11:30 Çevrimiçi 4. Oturum - TAŞKENT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. R. Dilek KOÇAK

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	ASİL, VEKİL VE ALGORİTMA: FİNTEK ŞİRKETLERİNDE ALGORİTMİK VEKÂLET VE DİJİTAL YÖNETİŞİM ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE	PROF. DR. R. DİLEK KOÇAK — ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
	YEŞİL KORİDORLAR EKSENİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR TİCARET: ORTA KORİDOR'UN DÖNÜŞÜMÜNDE TÜRKİYE VE ORTA ASYA TİCARETİ	SEDA BAYRAKDAR — ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
	YEŞİL DÖNÜŞÜM VE OPTİMAL KAMU BÜYÜKLÜĞÜ: ARMEY EĞRİSİNİN YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	SEDA BAYRAKDAR — ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND AUTOMATION TECHNOLOGIES IN FINANCIAL ACCOUNTING	STUDENT FATIMA MIRZAYEVA — WESTERN CASPIAN COLLEGE
	TRANSPORT CORRIDORS AND SPATIAL-ECONOMIC TRANSFORMATION: TRADE, LOGISTICS HUBS, AND TERRITORIAL INEQUALITY IN CENTRAL ASIA	PROF. DR. KASTER SARKYTKAN, YERBOLAT YELAY — ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
	DİJİTAL EKONOMİNİN VE GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİNDEKİ KÜRESEL EĞİLİMLERİN İNCELENMESİ	ARŞ. GÖR. DILYORA TOXIROVA — KOKAND UNİVERSİTY ANDİJAN BRANCH

10:30–11:30 Çevrimiçi 5. Oturum- SALON BUHARA

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Leyla Hacıyeva

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	A.BAYTURSINULI`NIN «SAUAT AŞQIŞ» DERS KİTABINDAKİ SESLER	DR. NAZIRA SAIBEKOVA, PROF. DR. GIYASETTİN AYTAŞ — ABAİ KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ; GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	LEHÇE YAKINLIĞININ GİZLİ TUZAĞI: GAGAUZ TÜRKÇESİ KONUŞURLARINA YÖNELİK SAHTE EŞ DEĞER FARKINDALIĞI İÇİN MODÜLER BİR YAPAY ZEKÂ İSTEM MİMARİSİ	ARŞ. GÖR. SİNEM SATILMIŞ, DR. HATİCE VARGELEN AKCİN — AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
	KAZAKİSTANLI KADIN GAZETECİLER İÇİN ALTERNATİF BİR KAMUSAL ALAN OLARAK YENİ MEDYA	PH.D. STUDENT NARGIZ BEKEN — TURAN UNİVERSİTY
	DIGITALIZATION OF FINANCIAL ACCOUNTING IN MODERN ENTERPRISES	STUDENT NAZIRA SHIRINOVA — BAKU ENGINEERING UNIVERSITY
	AZERBAYCAN'DA TARIMSAL İŞLETMELERİN DİJİTALLEŞMESİNİN EKONOMİK VERİMLİLİĞE ETKİSİ	İQTİSAD ELMLƏRİ ÜZRƏ FƏLSƏFƏ DOKTORU.,DOSENT LEYLA HACIYEVA — AZERBAYCAN DİLLER UNİVERSİTETİ

10:30–11:30 Çevrimiçi 6. Oturum - SALON SEMERKANT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Mehriban İmanova

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	İNOVASYON ODAKLI İŞ MODELLERİNİN ŞİRKET PERFORMANSINA VE PİYASA DEĞERİNE ETKİSİ	ÖĞR. GÖR. FARIZ ALIZADE — MİNGƏÇEVİR DÖVLƏT UNİVERSİTETİ
	CLEAR-AI PROJESİ İÇİN AKADEMİK YAZMA DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ	DR. MARIJA STEVKOVSKA, DR. MARIJANA KLEMENCHICH — INTERNATİONAL BALKAN UNİVERSİTY
	TÜRK DEVLETLERİ ARASINDA EKONOMİK ENTEGRASYONUN DERİNLEŞTİRİLMESİ: TİCARET, YATIRIM VE ENERJİ PERSPEKTİFLERİ	DOÇ. DR. MEHRIBAN IMANOVA — NAHÇIVAN DEVLET UNİVERSİTESİ
	TARİXNİ O'QİTİSHDA AKMEOLOGİK FANLARNİNG ASOSİY XUSUSİYATLARİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜLKƏR HƏSƏNOVA — AZƏRBAYCAN DÖVLƏT PEDAQOJİ UNİVERSİTETİ
	YENİYETMƏLƏRİN MÜSTƏQİL AİLƏ HƏYATINA HAZIRLANMALARI	AKİF ABBASOV — AZƏRBAYCAN

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
		RESPUBLİKASININ ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ, TƏHSİL İNSTİTUTU

11:30–12:30 Çevrimiçi 7. Oturum - SALON TAŞKENT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Mevludin IBISH

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	BILATERAL CULTURAL RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND MOROCCO	DOC. DR. VLADLEN MAKOUKH, ARS. GOR. IVANNA KOMAKHA — ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY, FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES; ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY
	ISRAEL'S GROWING INVOLVEMENT IN THE BALKANS: EMERGING SECURITY ASYMMETRY AND TURKIYE'S BALANCING ROLE	PROF. DR. MEVLUDIN IBISH — INTERNATIONAL BALKAN UNIVERSITY
	UKRAINIAN-EGYPTIAN RELATIONS: STATUS AND PROSPECTS	STUDENT DMYTRO KOROTKOV, MR MAKOUKH VLADLEN — ODESA I.I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY; ODESA I I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY
	THE JAPAN-US ALLIANCE IN THE TRANSFORMATION OF JAPAN'S SECURITY POLICY: DISCURSIVE AND FOREIGN POLICY DIMENSIONS	OGR. GOR. OLGA VELYKA, DIANA SURSU — ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY, FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIO-POLITICAL SCIENCES, DEPARTMENT OF PUBLIC COMMUNICATION AND REGIONAL STUDIES; ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY, FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIO-POLITICAL SCIENCES
	TURKISH CINEMA AS A SOURCE FOR REFLECTING ON TURKEY'S SOCIAL TRANSFORMATIONS IN UKRAINE	TURKISH LANGUAGE TEACHER ANNA SHAGLI — MECHNIKOV ODESSA NATIONAL UNIVERSITY

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	DOST HİZMET MODELİNİN KAPSAYICI TOPLUMUN OLUŞTURULMASINA ETKİSİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDEKİ ROLÜ: AZERBAYCAN ÖRNEĞİ	PHD STUDENT ORKHAN MAJIDLI — THE ACADEMY OF PUBLİC ADMİNİSTRATİON UNDER THE PRESİDENT OF THE REPUBLİC OF AZERBAİJAN

11:30–12:30 Çevrimiçi 8. Oturum - SALON BUHARA

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Yuliia Tarasiuk - The Development of Ukraine's Strategic Bilateral Partnerships: Sociocultural Dimension

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	FROM LITERATURE TO SOLIDARITY: INTERCULTURAL COMMUNICATION AND PEOPLE-TO-PEOPLE DIPLOMACY BETWEEN UKRAINE AND LEBANON	DR. VLADLEN MAKOUKH, DIANA BRYNOSH — ODESA I.I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY
	THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S STRATEGIC BILATERAL PARTNERSHIPS WITH TURKIYE: SOCIOCULTURAL DIMENSION.	OGR. GOR. YULIIA TARASIUK — ODESA I.I.MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES, DEPARTMENT OF PUBLIC COMMUNICATION AND REGIONAL STUDIES,
	RITUAL, SYMBOL AND WORD IN JAPANESE DIPLOMATIC COMMUNICATION: SOCIOCULTURAL CODES AND THEIR MEDIA REPRESENTATION	OGR. GOR. OLGA VELYKA — ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY, FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIO-POLITICAL SCIENCES
	CONFUCİUS INSTİTUTES İN UKRAİNE AS AN INSTRUMENT OF CHİNA'S SOFT POWER	NATALIA SIEROIEDOVA — ODESA I.I.MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY
	NEW PUBLIC DIPLOMACY, CULTURAL DIPLOMACY OR PROPAGANDA? UKRAINIAN PRESENCE IN GREECE AFTER 2022	SENIOR LECTURER ANDRII MALAKHITI, DARIA DOVHAN — ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY, FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES; ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY
	TOOLS FOR IMPLEMENTING UKRAINE'S CULTURAL DIPLOMACY IN TURKIYE	OGR. GOR. KATERYNA VIDIMSKA — ODESA I.I. MECHNICOV NATIONAL UNIVERSITY

11:30–12:30 Çevrimiçi 9. Oturum - SALON SEMERKANT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Dr. Feruza Abdrimova

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	THE MODERN IMAGE OF MOTHERHOOD IN KAZAKHSTAN: THE TRANSFORMATION OF TRADITIONAL VALUES IN THE CONTEXT OF DIGITAL CULTURE	DR. ASSYLKHANOVA ASSEL — L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY
	THE POTENTIAL FOR DEVELOPING ERGONOMIC SKILLS AMONG FUTURE PRESCHOOL TEACHERS	FERUZA ABDRIMOVA — ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
	PEDAGOGICAL FACTORS IN ORGANIZING COLLABORATIVE ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS	DR. TUKEBAYEVA SAULET AMANZHOLOVNA — ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
	FRANKOFONİ: DİLİN ÖTESİNDE BİR KÜLTÜREL VE SOSYAL ALAN	ÖĞRETMEN BAKHSHALIYEVA ZAHRAKHANIM — AZERBAYCAN DİLLER UNİVERSİTESİ
	PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR PREPARING FUTURE PRESCHOOL TEACHERS TO CREATE A SUBJECT-DEVELOPING ENVIRONMENT	DR. RAZIYA KARIMOVA, DR. AIDANA KZAYEVA — ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

13:30–14:30 Çevrimiçi 10. Oturum- SALON TAŞKENT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Afat Rahimova

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	GENÇLERİN YURT DIŞINDA EĞİTİM ALMA KARARLARINI ETKİLEYEN SOSYAL VE EKONOMİK FAKTÖRLERİN ANALİZİ	YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ MIRZƏYEVA ƏMINƏ — AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
	AZERBAYCAN'DA KAMU YÖNETİMİNİN DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜ VE PROAKTİF, KAPSAYICI YENİ BİR MODEL ÖNERİSİ	ARŞ. GÖR. ILKAN MUSTAFAZADE — AZERBAYCAN CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANINA BAĞLI KAMU YÖNETİMİ AKADEMİSİ
	LEADERSHIP COMMITMENT AND GREEN INNOVATION CAPABILITY IN HOSPITALITY: A REVIEW OF EMERGING RESEARCH	PHD STUDENT ISLOMOVA MOHLAROYIM INOMJON QIZI — NEW UZBEKISTAN UNIVERSITY
	HAZAR DENİZİ SEVİYE DALGALANMALARININ BİYOLOJİK KAYNAKLAR VE AZERBAYCAN	DR. AFAT RAHIMOVA — SU VE MELİORASYON BİLİMSEL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ, AZERBAYCAN CUMHURİYETİ

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	SEKTÖRÜNDEKİ BALIK STOKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	
	SPATIAL ADPOSITIONAL PHRASES AS CONSTRUCTIONS OF LITERARY SPACE: A COGNITIVE-SEMANTIC ANALYSIS	OGR. GOR. KHURAMAN MIRZAYEVA — AZERBAIJAN UNIVERSITY OF LANGUAGES

13:30–14:30 Çevrimiçi 11. Oturum - SALON BUHARA

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Esra BENLİ ÖZDEMİR

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN YAPAY ZEKA KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	DOÇ. DR. CEM ASLAN — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	PİYANO AKORDU VE AKUSTİK ÇALGI BAKIM-ONARIM DERSİ ALAN MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİLGİ, FARKINDALIK VE ÖZ-YETERLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ	DR. SEZER DİNÇER — MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
	FARKLI BRANŞLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ETİK VE ETİK DAVRANIŞLARA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DENEYİMLERİ	DOKTORA ÖĞR. ELİF DEMİR, PROF. DR. FİTNAT GÜRGİL ULUSOY, PROF. DR. GÖKÇE KILIÇOĞLU — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GERİ DÖNÜŞÜM KAVRAMINA YÖNELİK BİLİŞSEL YAPILARININ KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ İLE İNCELENMESİ	DR. ÖĞRENCİSİ ESMANUR ÇAMLIDAĞ, PROF. DR. GÖKÇE KILIÇOĞLU, PROF. DR. FİTNAT GÜRGİL ULUSOY — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	GÜZEL SANATLAR LİSESİ PİYANO ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA KAZANIM TEMELLİ PROGRAMDAN ÖĞRENME ÇIKTISI TEMELLİ PROGRAMA GEÇİŞ (2022-2026)	DR. SEZER DİNÇER — MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
	FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİKROÖĞRETİM SÜRECİNDE ALDIKLARI AKRAN VE ÖĞRETİM ELEMANI GERİBİLDİRİMLERİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI	PROF. DR. ESRA BENLİ ÖZDEMİR — GAZİ ÜNİVERSİTESİ

13:30–14:30 Çevrimiçi 12. Oturum - SALON SEMERKANT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Sezen Ismail

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	GEORGİ M. UNKOVSKİ'NİN DJ AHMET FİLMİNDE TEMSİL, BAKIŞ VE ETNİK TÜRK KİMLİĞİ	DOÇ. DR. SEZEN ISMAIL — INTERATİOBAL BALKAN UNİVERSİTY

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	PRINT MEDIA AND COLLECTIVE MEMORY OF COMMUNISM IN ALBANIA: SELECTION, FRAMING, AND THE REDEFINING OF THE PAST	DR. ARTA SAKJA — OFFICE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF ALBANIA
	ULUSLARARASI BİENALLERDE KÜRATÖRYEL YÖNLENDİRMELER KARŞISINDA SANATSAL ÖZERKLİK VE BAĞIMLILIK DİNAMİKLERİ	DOÇ. DR. HALİT YABALAK, YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ NALAN METE — VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ; MEB
	ABU RAYHAN EL-BİRUNÎ'NİN DÜNYA GÖRÜŞÜNDE EVREN-DOĞA KANUNLARININ FELSEFÎ VE BİLİMSEL YORUMU	PROF. DR. MARIFAT AKRAMOVNA KHANDAMOVA — SEMERKAND DEVLET YABANCI DİLLER ENSTİTÜSÜ, ÖZBEKİSTAN
	ÜÇ ESER ÜZERİNDEN KASIM KOÇAK RESMİNDE SEMBOLİK FİGÜRASYON	DOÇ. DR. HALİT YABALAK, DR. AFŞAR ÇELİK — VAN YYÜ; VAN YYÜ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ, SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

14:30–15:30 Çevrimiçi 13. Oturum- SALON TAŞKENT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Flavia KABA

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	KAZAK BÖLGESEL LEHÇELERİNİN DİJİTAL TEMSİLİ: MULTİMODAL BİR VERİTABANI YAKLAŞIMI	BEKZAT DİNAYEVA — ASTANA IT UNİVERSİTY
	HOW DO WE UNDERSTAND THE TERM "CRİTİCAL THİNKİNG"?	DR. MEIRAMGUL MALGAAZHDAR — KAZAKH NATİONAL PEDAGOGİCAL UNİVERSİTY NAMED AFTER ABAİ, KAZAKHSTAN
	THE ARTİSTİC EXPRESSİON OF NATİONAL – SPİRİTUAL VALUES İN AZERBAİJANİ AND UZBEK LİTERATURE: A KOMPRATİVE ANALYSİS BASED ON THE WORKS OF NİZAMİ GANJAVİ AND ALİSHER NAVOİ	DOC. DR. AYPARA BEHBUDOVA — . NAHCIVAN DEVLET UNIVERSITESI, AZERBAYCAN.
	STANDARDIZATION OF LEGAL ADMINISTRATIVE TERMINOLOGY IN SPANISH-ALBANIAN TRANSLATION: CHALLENGES AND PERSPECTIVES.	DOKTORA OGRENCISI SANDRA PULA GJOKA, PROF. ASSOC. DR. FLAVIA KABA — UNIVERSITY OF TIRAN; UNIVERSITY OF TIRANA
	THE CURRENT STATE AND PROSPECTS OF CULTURAL COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND ALGERIA	PHD IN POLITICAL SCIENCE VLADLEN MAKOUKH, STUDENT MARHARYTA PREDCHUK — ODESA I.I.

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
		MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY, FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIAL-POLITICAL SCIENCES

14:30–15:30 Çevrimiçi 14. Oturum - SALON BUHARA

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Selman ABLAK

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	AFET OKURYAZARLIĞI BAĞLAMINDA AFET BİLİNCİ DERS KİTABININ İNCELENMESİ	PROF. DR. SELMAN ABLAK — SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
	2024 COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA COĞRAFİ SORGULAMA BECERİSİNİN İNCELENMESİ	DOÇ. DR. CENNET ŞANLI — PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
	ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİTKİ FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ	PHD STUDENT SELİN FİDAN, PROF. DR. NURCAN UZEL — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	THE ROLE OF DIGITAL DIPLOMACY IN CONTEMPORARY INTERNATIONAL RELATIONS	ARS. GOR. ILAHA JAFAROVA — BAKU SLAVIC UNIVERSITY
	I TÜRKOLOJİ KONGRESİ VE LATİN ALFABESİ	ŞƏKƏR MƏMMƏDOVA — AZERBAYCAN DEVLET PEDAGOJİ UNİVERSİTESİ
	MEASURE IN ECOLOGY AND ITS PRACTICAL SIGNIFICANCE	PROF. DR. HAKIMA SALOMOVA YUSUPOVNA — BUKHARA STATE UNİVERSİTY

14:30–15:30 Çevrimiçi 15. Oturum - SALON SEMERKANT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Doç. Dr. Elnur Sardarov Zaur

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	ULUSAL GÜVENLİĞİ SAĞLAMA MEKANİZMASININ FELSEFİ YÖNLERİ	ALEKSANDR STASENKO — MASTER, SSU
	ÇOKLU YABANCI DİL EĞİTİM MODELİNE DAİR YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ1	HATİCE HANDE DEMİR, DOÇ. DR. DERYA YÜREĞİLLİ GÖKSU — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	THE CASA AND MASA PARADİGMS İN HUMAN-MACHİNE COMMUNİCATİON	DOC. DR. ELNUR SARDAROV ZAUR — AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS (UNEC), ZAGATALA BRANCH

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A COMMUNICATION SOURCE: AN ANALYSIS OF TRUST AND SOCIAL INFLUENCE FROM AN HMC PERSPECTIVE	DOC. DR. ELNUR SARDAROV ZAUR, DOC. DR. JATEEN RAOOF MAHMOOD — AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS (UNEC), ZAGATALA BRANCH, DEPARTMENT OF ECONOMICS AND MANAGEMENT; KIRKUK EDUCATION DIRECTORATE, MINISTRY OF EDUCATION, IRAQ
	EMEKLİ BİREYLERİN YAŞAM MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ	OGR. GOR. BURAK AKKAYA, PROF. DR. ALI FUAT ERSOY — KARABUK UNIVERSITESI

14 Ekim 2026, Çarşamba

10:30–12:30 Çevrimiçi 16. Oturum - SALON TAŞKENT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Seyfullah Yıldırım

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	TÜRKİYE- ÖZBEKİSTAN KOOPERATİFÇİLİK KARŞILAŞTIRMASI	PROF. DR. ALI FUAT ERSOY — TURK KOOPERATIFCILIK KURUMU
	ÇARLIK RUSYA'NIN TÜRKİSTAN VİLAYETİNDE UYGULAMIŞ OLDUĞU ASİMİLASYON POLİTİKALARI	PROF. DR. SEYFULLAH YILDIRIM, PROF. DR. YILMAZ YEŞİL — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN SOSYAL VE TARİHÎ ARKA PLANI: YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	DR. SİNAN DEMİRTÜRK, DR. MUSTAFA TEKELİ — GAZİ ÜNİVERSİTESİ; MİLLİ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
	SÖZDEN HİKÂYEYE KÜLTÜR AKTARIMI: ATASÖZLERİNİN ÖĞRETİMİNDE ATASÖZÜ HİKÂYELERİNİN KULLANIMI	PROF. DR. YILMAZ YEŞİL, PROF. DR. SEYFULLAH YILDIRIM — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	DİLDEN EZGİYE KÜLTÜREL KÖPRÜLER: TÜRKÜLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE KÜLTÜREL DİPLOMASİ	PROF. DR. YILMAZ YEŞİL, PROF. DR. SEYFULLAH YILDIRIM — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	YAPAY ZEKÂ AKLAMA: YEŞİL AKLAMA DENEYİMİ IŞIĞINDA KURUMSAL YÖNETİM ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	PROF. DR. R. DİLEK KOÇAK — ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
	SUPPORTIVE MEASURES FOR STUDENTS WITH LEARNING DISABILITY IN US SCHOOLS	DOC. DR. SEHER ERSOY QUADIR — INDEPENDENT SCHOLAR, PHILADELPHIA

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	THE IMPACT OF TRANSPORT INFRASTRUCTURE ON SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT: THE CASE OF THE KHOREZM REGION, UZBEKISTAN	DOC. DR. ELBEK KHODJANIYAZOV — URGENCH STATE UNIVERSITY
	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HEYELAN KAVRAMINA YÖNELİK ZİHİNSEL YAPILARININ KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ	YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ OLCAY YILDIRIM, PROF. DR. TURHAN ÇETİN — GAZİ ÜNİVERSİTESİ
	IMPROVING MECHANISMS FOR THE EFFECTIVE USE OF REGIONAL ECONOMIC POTENTIAL BASED ON THE DIVERSIFICATION OF TOURISM IN THE KHOREZM REGION	OGR. GOR. TURAEV OGABEK KAKHRAMONOVICH — URGENCH STATE UNIVERSITY

12:30–13:30 Kapanış Oturumu - SALON TAŞKENT

Çevrimiçi / Online · Saat / Time: Türkiye saati (UTC+3) / Türkiye time (UTC+3) · Oturum Başkanı / Chair: Prof. Dr. Haşim ÖZÜDOĞRU

Saat	Bildiri / Başlık	Sunan / Kurum
	PROF. DR. ABDULLAYEV ILYOS SULTANOVICH	URGENÇ DEVLET ÜNİVERSİTESİ
	PROF. DR. HASAN KARA	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
	PROF.DR. TURHAN ÇETİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Kongre İstatistikleri / Statistics

Yerli / Yabancı Dağılımı — Domestic / International

	Katılımcı / Participants	Bildiri / Submissions
Yerli (Türkiye) / Domestic	40	40
Yabancı / International	88	73
Toplam / Total	**128**	**113**

Ülkelere Göre Dağılım / Distribution by Country

Ülke / Country	Katılımcı / Participants	Kabul / Accepted
Türkiye / Turkey	40	40
Kazakistan / Kazakhstan	28	23
Azerbaycan / Azerbaijan	24	19
Ukrayna / Ukraine	13	12
Özbekistan / Uzbekistan	12	11
Kuzey Makedonya / North Macedonia	4	3
Arnavutluk / Albania	4	2
Hindistan / India	1	2
Amerika Birleşik Devletleri / United States	1	1
Toplam / Total	**128**	**113**

2024 COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA COĞRAFİ SORGULAMA BECERİSİNİN İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF GEOGRAPHIC INQUIRY IN THE 2024 GEOGRAPHY CURRICULUM

DOÇ. DR. CENNET ŞANLI

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: cennet2011@gmail.com

Özet

Coğrafi sorgulama, coğrafi olay, olgu ve mekânların mekânsal özelliklerinin, dağılış örüntülerinin ve doğal ve beşerî çevreyle ilişkilerinin sistematik biçimde incelenmesine dayanan bütünleşik bir beceridir. Bu beceri coğrafi soruların oluşturulmasından güvenilir kaynaklardan bilgi toplanmasına, bilgilerin düzenlenmesi, görselleştirilmesi ve çözümlenmesinden coğrafi çıkarımların geliştirilmesi ve sonuçların ortaya konulmasına kadar bir dizi birbiriyle ilişkili süreci kapsamaktadır. Bu nedenle coğrafi sorgulamanın öğretim programında hangi öğrenme bağlamlarıyla ilişkilendirildiğinin ve beceriyi oluşturan süreçlerin sınıf düzeyleri ile ünitelere nasıl yansıtıldığının belirlenmesi programın beceri temelli yapısının ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Coğrafi sorgulama becerisi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında 2024 yılında uygulamaya konulan Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nda "coğrafi sorular sorma", "coğrafi bilgi toplama", "coğrafi bilgileri düzenleme", "coğrafi bilgileri çözümleme" ve "coğrafi sonuçlara ulaşma ve bunları paylaşma" olmak üzere beş bütünleşik beceri ve bunlara bağlı 19 süreç bileşeniyle yapılandırılmıştır. Bu araştırmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni ile Coğrafya Dersi Öğretim Programı temel alınarak coğrafi sorgulama becerisinin kapsamının ve öğretim programındaki yerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda beceriyi oluşturan beş bütünleşik beceri ile bunlara bağlı süreç bileşenlerinin sınıf düzeyleri ve ünitelere göre dağılımı incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış; araştırma verilerini Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni ile 2024 Coğrafya Dersi Öğretim Programı oluşturmuştur. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda coğrafi sorgulama becerisini oluşturan bütünleşik becerilerin ve bunlara bağlı süreç bileşenlerinin sınıf düzeyleri ve ünitelere göre farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılaşmanın öğrenme çıktılarının niteliği ve ele alınan coğrafi içerikle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Coğrafi sorgulamanın soru sorma, bilgi toplama, bilgiyi düzenleme ve çözümleme ile sonuçlara ulaşma ve paylaşma boyutlarının farklı öğrenme bağlamlarında işe koşulması becerinin programda konu ve öğrenme çıktılarıyla bütünleştirilerek yapılandırıldığını göstermektedir. Bu doğrultuda coğrafi sorgulama becerisinin öğretim sürecine aktarılmasında süreç bileşenleri arasındaki ilişkinin dikkate alınması ve öğrencilerin coğrafi bir sorudan hareketle bilgi toplama, bilgiyi çözümleme, sonuç üretme ve ulaştıkları sonuçları paylaşmaya kadar uzanan sorgulama sürecini deneyimleyebilecekleri öğrenme ortamlarının oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Coğrafi sorgulama becerisi, coğrafya eğitimi, coğrafya dersi öğretim programı, süreç bileşenleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli.*

Abstract

Geographic inquiry is an integrated skill grounded in the systematic examination of the spatial characteristics and distribution patterns of geographic events, phenomena, and places, as well as their relationships with natural and human environments. This skill encompasses a set of interrelated processes ranging from formulating geographic questions and collecting information from reliable sources to organizing, visualizing, and analyzing information, developing geographic inferences, and drawing conclusions. Therefore, identifying the learning contexts in which geographic inquiry is incorporated into the curriculum and determining how the processes constituting this skill are reflected across grade levels and units are important for understanding the skills-based structure of the curriculum. The 2024 Geography Curriculum, introduced as part of the Türkiye Century Education Model, defines geographic inquiry through five integrated skills: "posing geographic questions," "acquiring geographic information," "organizing geographic information," "analyzing geographic information," and "drawing and communicating geographic conclusions," along with 19 associated process components. This study aimed to examine the scope and place of geographic inquiry skill in the 2024 Geography Curriculum. Accordingly, the distribution of the five integrated skills constituting geographic inquiry and their associated process components across grade levels and units was determined. The study adopted a qualitative research approach and employed document analysis. The data sources consisted of the Common Text of the Türkiye Century Education Model and the 2024 Geography Curriculum. Descriptive analysis was used to analyze the data. The findings revealed that the integrated skills constituting geographic inquiry and their associated process components varied across grade levels and units. This variation appears to be associated with the nature of the learning outcomes and the geographic content addressed. The incorporation of posing questions, acquiring information, organizing and analyzing information, and drawing and communicating conclusions across different learning contexts indicates that geographic inquiry is structured in relation to geographic content and learning outcomes throughout the curriculum. Based on these findings, it is recommended that the relationships among the process components be considered when translating geographic inquiry skill into instructional practice and that learning environments be designed to enable students to engage in the inquiry process from posing a geographic question and acquiring and analyzing information to drawing conclusions and communicating their findings.

Keywords: *Geographic inquiry skill, geography education, geography curriculum, process components, Türkiye Century Education Model.*

A.BAYTURSINULI`NIN «SAUAT AŞQIŞ» DERS KİTABINDAKİ SESLER

THE SOUNDS IN A. BAYTURSINULI'S TEXTBOOK TITLED "SAUAT ASQIS"

DR. NAZIRA SAIBEKOVA[1*], **PROF. DR. GIYASETTİN AYTAŞ**[2]

[1] Sorumlu yazar / Corresponding author: saibeknazira@mail.ru, *ABAİ KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ*

[2] *GAZİ ÜNİVERSİTESİ*

Özet

Ahmet Baytursınulı, Kazak dili ve edebiyatının önemli isimlerinden biri olmasının yanında, iyi bir dilbilimcidir. Onun aydın olma sorumluluğu ve yayımladığı akademik çalışmalarının yanında, başka Kazak Edebiyatına, Kazak diline yaptığı katkıları da dikkat çekicidir. A. Baytursınulı Kazak dili ve edebiyatının tarihi ve teorisiyle ilgili birçok eser yayımlamıştır. Kazak, ana dili hakkında çalışmaları hem yöntem, hem de içerik bakımından onu özel ve önemli kılar. Kazak halkının sözlü kültürünü araştırıp toplayan bilim adamlarının başında gelir. Kazak dilinin bilimsel metotlarla öğretilmesi işine de ilk başlatan ve bu metotları ders kitapları ile öğretim işinde kullanan ilk dilbilimcidir.

A.Baytursınulı, yetiştiği dönemde özellikle iki temel problemle meşgul oldu. Bunlardan birincisi Kazak dili ve kültürünün gelişmesi ile ilgili çalışmalardır. Eğitimci, dilci, edebiyatçı, şair, sanatçı, aktarmacı ve gazeteci vasıflarıyla tanınan Ahmet Baytursınulı bütün hayatını bilimsel çalışmalara adamıştır. Bu çalışmada Kazak dili ve edebiyatının tarihî gelişimini araştıran A.Baytursınulı`nın alfabe hazırlama tekniği ve Arap Alfabesi ile yapılan bu çalışmalarından ortaya çıkan problemler ele alınacaktır.

Bu çalışma, Ahmet Baytursınulı'nın Kazak dili ve yazı sistemi üzerindeki kurucu rolünü, özellikle alfabe reformu ve öğretim metodolojisi bağlamında ele almıştır. Baytursınulı'nın geliştirdiği Arap temelli Kazak alfabesi, yalnızca teknik bir yazı sistemi düzenlemesi değil; Kazak dilinin fonetik yapısını esas alan bilinçli bir dil planlaması girişimidir. Onun yaklaşımında alfabe, dilin ses doğasına uygun, ekonomik ve işlevsel bir semboller bütünü olarak tasarlanmıştır. 28 işaretle 40'tan fazla sesi karşılayabilmesi, sistemin fonolojik hassasiyetini ve yapısal bütünlüğünü göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kazak dili, alfabe, harf, yazı sıstemi, ses*

Abstract

Besides being one of the important figures of Kazakh language and literature, Akhmet Baytursynuly is a good linguist. Besides his published academic studies, his contributions to Kazakh literature and Kazakh language are noteworthy. He published many works on the history and theory of Kazakh language and literature. His works on the mother tongue makes him special and important in terms of the method and content. He is one of the scientist who researched and collected the oral culture of the Kazakh people. He was the first linguist who used methods in books and teaching.

A. Baytursynuly was particularly busy with two basic problems. The first one is the development of Kazakh language and culture. A. Baytursynuly who is known as a teacher, linguist, writer, poet, artist and journalist has dedicated his whole life to scientific studies. The aim of this article is to consider A. Baytursynuly`s technique of creating alphabet and his works on Arabic alphabet who examined the historical development of the Kazakh language and literature.

Keywords: *Kazakh language, alphabet, letters, writing system, sounds.*

ABU RAYHAN EL-BİRUNÎ'NİN DÜNYA GÖRÜŞÜNDE EVREN-DOĞA KANUNLARININ FELSEFÎ VE BİLİMSEL YORUMU

A PHILOSOPHICAL AND SCIENTIFIC INTERPRETATION OF THE LAWS OF THE UNIVERSE AND NATURE IN THE WORLDVIEW OF ABU RAYHAN AL-BIRUNI"

PROF. DR. MARIFAT AKRAMOVNA KHANDAMOVA

SEMERKAND DEVLET YABANCI DİLLER ENSTİTÜSÜ, ÖZBEKİSTAN

Sorumlu yazar / Corresponding author: marifathamdamova73@gmail.com

Özet

Bu bildiride, hezarfen hekim Abu Rayhan el-Birunî'nin evrenin oluşumu, madde, zaman, mekân ve doğa güçlerine ilişkin doğa felsefesi (naturfelsefe) görüşleri analiz edilmiştir. Alimin "Geodesy" (Tahdîdü Nihâyâti'l-Emâkin) ve "The Chronology of Ancient Nations" (El-Âsârü'l-Bâkiye) adlı eserleri temelinde; kozmogonik ve jeolojik hipotezleri, Aristoteles fiziğine getirdiği eleştiriler ile İslam kelamı ile bilimsel rasyonalizm arasındaki düalist yaklaşımları, antik dönem felsefi teorileriyle karşılaştırmalı olarak ortaya konmuştur.

Orta Çağ Doğu Rönesansı şartlarında, varlığın özünü ve doğa kanunlarını anlamlandırmak felsefe ve doğa bilimlerinin merkezi bir problemiydi. Araştırmada karşılaştırmalı-tarihsel, sistematik yaklaşım, mantıksal ve felsefi-metodolojik analiz yöntemleri kullanılarak, Birunî'nin doğa olaylarına yönelik objektif-ampirik yaklaşımları ve bunların düşünsel temelleri incelenmiştir.

Araştırma sonuçları, Birunî'nin Dünya'nın oluşumu ve üzerindeki jeolojik değişimlerin (su hareketleri sebebiyle karaların yer değiştirmesi) çok uzun tarihsel dönemleri kapsadığını vurgulayarak, evrenin yaratılışına dair dini süreleri rasyonel bir biçimde yorumladığını göstermektedir. O, Aristoteles'in denizlerin tamamen kuruyup yok olacağı yönündeki fikrine karşı çıkmış; hidrostatik meselelerde su ve toprak parçacıkları arasındaki hava ortamı, yoğunluk ve karşılıklı çekim kanunlarına dair özgün bilimsel fikirler ileri sürmüştür.

Birunî, "doğa" kavramını belirli kanunlara tabi olan maddi gerçeklik ve bir "doğal güç" olarak tanımlar. Alim, evrenin kanıtlanabilen yönlerini rasyonalizm (materyalist eğilimler), kanıtlanması zor olan aşkın (transandantal) problemleri ise irrasyonalizm (ilahi irade) penceresinden ele alır. Bu bağlamda o; varlığı ateş ve güneşin bir türevi olarak gören Zerdüştlükten, varlığı bilgiyle bağdaştıran Sokrates'ten ve evreni atomların bir bütünü olarak tanımlayan Demokritos'un teorilerinden farklı olarak, deney ve gözlemi yeni ampirik bilgiler edinmenin temel aracı olarak kabul eder ve dört unsur (özellikle su) konseptine dayanır.

Abu Rayhan el-Birunî, evrensel olguları yorumlarken dini dogmaların sınırları içinde kalmamış; bilimsel rasyonalizm, doğa felsefesi ve materyalist eğilimlerden verimli bir şekilde yararlanmıştır. Onun uzay, zaman, madde ve jeolojik dönüşümler hakkındaki görüşleri, yalnızca Orta Çağ doğa bilimleri için değil, aynı zamanda Doğu ve Batı seküler felsefi düşüncesinin gelişimini şekillendiren önemli bir metodolojik temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Birunî, Evren Tasavvuru, Doğa Felsefesi, Düalizm, Rasyonalizm, Aristoteles, Geodesy, Madde.*

Abstract

This paper analyzes the views on natural philosophy (naturphilosophie) held by the polymath physician Abu Rayhan al-Biruni concerning the formation of the universe, matter, time, space, and the forces of nature. Drawing on the scholar's works "Geodesy" (Tahdid al-Nihayat al-Amakin) and "The Chronology of Ancient Nations" (al-Athar al-Baqiya), the study sets out his cosmogonic and geological hypotheses, his criticisms of Aristotelian physics, and his dualistic approach balancing Islamic theology with scientific rationalism, comparing these with philosophical theories of antiquity.

Under the conditions of the medieval Eastern Renaissance, making sense of the essence of being and the laws of nature was a central problem for philosophy and the natural sciences. Using comparative-historical and systematic approaches together with methods of logical and philosophical-methodological

analysis, the study examines Biruni's objective-empirical approach to natural phenomena and its intellectual foundations.

The findings show that, by emphasizing that the formation of the Earth and the geological changes upon it — including the displacement of land masses caused by the movement of water — spanned extremely long historical periods, Biruni offered a rational interpretation of the religious time frames attributed to the creation of the universe. He opposed Aristotle's view that the seas would eventually dry up and disappear entirely, and put forward original scientific ideas on hydrostatic questions, including the layer of air between particles of water and earth, and the laws of density and mutual attraction.

Biruni defines "nature" as a material reality subject to specific laws, and as a "natural force." He approaches the demonstrable aspects of the universe through rationalism (materialist tendencies), while addressing transcendental problems that are difficult to prove through irrationalism (divine will). In this respect, unlike Zoroastrianism, which regarded existence as a derivative of fire and the sun; Socrates, who linked existence with knowledge; and Democritus, who defined the universe as a totality of atoms, Biruni took experiment and observation as the primary means of acquiring new empirical knowledge, while grounding his thought in the concept of the four elements (particularly water).

In interpreting universal phenomena, Abu Rayhan al-Biruni did not confine himself within the bounds of religious dogma; he drew productively on scientific rationalism, natural philosophy, and materialist tendencies. His views on space, time, matter, and geological transformation constitute not only an important foundation for medieval natural science, but also a significant methodological basis that shaped the development of secular philosophical thought in both East and West.

Keywords: *Al-Biruni, conception of the universe, philosophy of nature, dualism, rationalism, Aristotle, geodesy, matter.*

AFET OKURYAZARLIĞI BAĞLAMINDA AFET BİLİNCİ DERS KİTABININ İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF THE DISASTER AWARENESS TEXTBOOK IN THE CONTEXT OF DISASTER LITERACY

PROF. DR. SELMAN ABLAK

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: selmanablak@gmail.com

Özet

Günümüzde afetlere karşı dirençli bireyler ve toplumlar oluşturulmasında afet okuryazarlığı önemli bir yeterlilik alanı olarak kabul edilmektedir. Bu doğrultuda eğitim materyallerinin afet okuryazarlığını destekleme yeterliliğinin belirlenmesi, afet eğitiminin niteliğinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve ilk defa 2026 yılında okutulan Afet Bilinci 1 ders kitabını afet okuryazarlığı çerçevesinde inceleyerek kitapta yer verilen içeriklerin afet okuryazarlığının temel bileşenlerini hangi düzeyde ve nasıl yansıttığını ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseninde yürütülmüş, verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın veri kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Afet Bilinci 1 ders kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin analiz sürecinde kitapta yer alan metinler, görseller, etkinlikler ve ölçme-değerlendirme bölümleri afet okuryazarlığının bilgi, risk farkındalığı, hazırlık, korunma, müdahale, karar verme, iletişim, toplumsal sorumluluk ve afet sonrası iyileşme gibi temel boyutları dikkate alınarak kodlanmıştır. Araştırma bulguları, ders kitabının afet okuryazarlığının bilgi, risk farkındalığı ve afetlere hazırlık boyutlarına kapsamlı biçimde yer verdiğini; buna karşın karar verme, toplumsal katılım, afet sonrası iyileşme ve bireysel inisiyatif geliştirmeye yönelik içeriklerin sınırlı düzeyde kaldığını göstermektedir. Ayrıca afet okuryazarlığı bileşenlerinin kitapta dengeli bir dağılım sergilemediği, bazı boyutların ağırlıklı olarak bilgilendirici metinlerle ele alındığı, uygulama ve problem çözmeye dayalı etkinliklerin ise sınırlı olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, Afet Bilinci 1 ders kitabının afet okuryazarlığının temel bileşenlerini büyük ölçüde yansıtmakla birlikte, öğrencilerin üst düzey düşünme, karar verme ve afetlere yönelik aktif katılım becerilerini destekleyecek uygulama temelli içeriklerle zenginleştirilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Afet okuryazarlığı, afet eğitimi, ders kitabı, doküman incelemesi, içerik analizi.*

Abstract

Disaster literacy is currently regarded as an important competence for building disaster-resilient individuals and societies. Accordingly, determining the extent to which educational materials support disaster literacy is essential to improving the quality of disaster education. This study aims to examine the Disaster Awareness 1 textbook, prepared by the Ministry of National Education and used for the first time in 2026, within a disaster literacy framework and to identify how and to what extent its contents reflect the core components of disaster literacy. The study employed qualitative document analysis, and the data were examined through content analysis. The data source was the Disaster Awareness 1 textbook published by the Ministry of National Education. During analysis, the textbook's texts, visuals, activities, and assessment sections were coded according to key dimensions of disaster literacy, including knowledge, risk awareness, preparedness, protection, response, decision-making, communication, social responsibility, and post-disaster recovery. The findings show that the textbook extensively addresses knowledge, risk awareness, and disaster preparedness, whereas content supporting decision-making, social participation, post-disaster recovery, and individual initiative remains limited. The components of disaster literacy are also distributed unevenly throughout the textbook. Some dimensions are addressed primarily through informative texts, while practice-based and problem-solving activities are relatively scarce. In conclusion, although Disaster Awareness 1 largely reflects the fundamental components of disaster literacy, it needs to be enriched with practice-oriented content that

supports students' higher-order thinking, decision-making, and active participation in disaster-related processes. Recommendations are offered in light of the findings.

Keywords: *Disaster literacy, disaster education, textbook, document analysis, content analysis.*

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND AUTOMATION TECHNOLOGIES IN FINANCIAL ACCOUNTING

STUDENT FATIMA MIRZAYEVA

WESTERN CASPIAN COLLEGE

Sorumlu yazar / Corresponding author: fatimamirzayeva15@gmail.com

Abstract

Digital technology has reshaped financial accounting over the past decade, and artificial intelligence (AI) now sits alongside machine learning (ML), robotic process automation (RPA), cloud computing, big data analytics and digital financial reporting as part of everyday accounting practice. Used well, these tools can automate repetitive tasks, speed up data processing, flag anomalies, support financial analysis and shorten reporting timelines. Their adoption, however, brings its own problems: data quality, cybersecurity, algorithmic bias, professional competence, explainability, internal control and accountability all need to be rethought once a system rather than a person is doing the work. This article reviews the role of AI and automation in financial accounting and considers their likely effects on accounting processes and reporting quality, drawing on recent academic literature, professional reports and institutional publications on AI, accounting automation and digital reporting. The review suggests that AI and automation genuinely reduce manual effort in transaction processing, account reconciliation, invoice classification, anomaly detection and parts of the reporting cycle, and that automation is linked in the empirical literature to a stronger internal control environment and better reporting quality — though heavy reliance on automated systems can also introduce new control risks. Because of this, technology adoption needs to be paired with governance, human oversight, staff training, data-quality controls and clear lines of responsibility. The article pays particular attention to how the accountant's role is shifting, with analytical, technological and professional-judgement skills becoming as important as traditional accounting knowledge. It concludes that AI is best understood not as a replacement for manual accounting work but as one component of a wider human–technology accounting system, and that getting the most out of it requires combining technical capability with accounting expertise, ethical principles and effective internal controls.

Keywords: ***Artificial intelligence, financial accounting, accounting automation, machine learning, robotic process automation, financial reporting, digital transformation***

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A COMMUNICATION SOURCE: AN ANALYSIS OF TRUST AND SOCIAL INFLUENCE FROM AN HMC PERSPECTIVE

DOC. DR. ELNUR SARDAROV ZAUR[1*], **DOC. DR. JATEEN RAOOF MAHMOOD**[2]

[1] *AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY*

[2] *KIRKUK EDUCATION DIRECTORATE, MINISTRY OF EDUCATION,IRAQ*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: elnur.sardarov@gmail.com

Abstract

Although digital transformation provides facilitating opportunities such as speed, accessibility, and recency in communication processes, it remains subject to intense debate in critical communication literature due to accompanying ethical, privacy, and trust risks. This study aims to examine how the process of Human-Machine Communication (HMC), emerging from the qualitative and quantitative evolution of artificial intelligence systems, transforms interpersonal communication practices, how the shifting role of the communication source is positioned, and the social influence dimensions of this interaction. Accordingly, from the perspective of Communication Faculty students—who interact most intensively with algorithmic systems and are expected to develop critical awareness—forms of awareness, trust dynamics, and social influence processes in human-machine interaction were analyzed using a qualitative research design. The results indicate that the personalized communication style constructed by algorithmic systems through analyzing users' interests and digital footprints primarily exerts an 'informational social influence' on users. It was determined that while participants attribute high 'cognitive competence' to the AI source, this condition produces a conditional compliance behavior distinct from traditional interpersonal communication. Due to functional limitations such as hallucinations, data insecurity, and a lack of emotional sincerity alongside the advantages of speed and practicality offered by the algorithmic source, users were observed to maintain an ontological boundary and fail to establish a full trust relationship.

Keywords: *Human-Machine Communication (HMC), Interpersonal Communication, Communication Source, Social Influence, Trust in Artificial Intelligence.*

ASİL, VEKİL VE ALGORİTMA: FİNTEK ŞİRKETLERİNDE ALGORİTMİK VEKÂLET VE DİJİTAL YÖNETİŞİM ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE

PRINCIPAL, AGENT, AND ALGORITHM: A CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR ALGORITHMIC AGENCY AND DIGITAL GOVERNANCE IN FINTECH FIRMS

PROF. DR. R. DİLEK KOÇAK

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: r.dilekkocak@gmail.com

Özet

Finansal Teknoloji (FinTek) şirketlerinde kredi onayı, portföy yönetimi, işlem izleme ve dolandırıcılık tespiti gibi alanlarda kararlar artık çoğunlukla insanlar tarafından değil, sınırlı gözetim altında kendi başına plan yapıp harekete geçebilen yapay zekâ ajanları tarafından verilmektedir. Bu gelişme, kurumsal yönetişim yazınının belkemiğini oluşturan vekâlet teorisini de etkilemektedir. Teori, kendi çıkarını kollayan ve asilden daha fazla bilgiye sahip bir insan vekil varsaymakta ve sorunu da teşvik, izleme ve bağlama mekanizmalarıyla çözmeye çalışmaktadır. Ancak vekil bir algoritma olduğunda tablonun değiştiğini göz önüne almak gerekmektedir. Bu noktada sorun artık vekilin niyetinden çok tasarımından kaynaklanmakta ve hedef sapması, açıklanamazlık, hız ve ölçek, sorumluluk boşluğu, tedarikçi bağımlılığı ile sistemik tekdüzelik gibi farklı vekâlet sorunları gündeme gelmektedir. Bu çalışmada söz konusu sorunlar vekâlet teorisi açısından kavramsal düzeyde tartışılmaktadır. Teorinin klasik varsayımları algoritmik vekil üzerinden yeniden okunmuş ve geleneksel çözüm mekanizmalarının bu bağlamda nasıl bir karşılık bulabileceği sorgulanmıştır. Bu tartışmadan hareketle beş boyutlu bir dijital yönetişim çerçevesi taslağı sunulmuştur. Çalışmanın, kurumsal yönetişim ile yapay zekâ yönetişimi yazınları arasındaki ilişkiye katkı sağlaması; FinTek yöneticileri, yönetim kurulları ve düzenleyiciler için de tartışmaya açık bir başlangıç noktası sunması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Finansal teknoloji (FinTek), dijital yönetişim, sorumluluk boşluğu, bilgi asimetrisi, algoritmik hesap verebilirlik.*

Abstract

In Financial Technology (FinTech) firms, decisions in areas such as loan approval, portfolio management, transaction monitoring and fraud detection are now increasingly made not by humans but by artificial intelligence agents capable of planning and acting on their own under limited oversight. This development also affects agency theory, which forms the backbone of the corporate governance literature. The theory assumes a self-interested human agent who possesses more information than the principal, and it seeks to address the resulting problem through incentive, monitoring and bonding mechanisms. However, it must be recognised that the picture changes when the agent is an algorithm. At this point, the problem stems less from the agent's intentions than from its design, and different agency problems come to the fore, such as goal misspecification, opacity, speed and scale, the responsibility gap, vendor dependence and systemic homogeneity. This study discusses these problems at a conceptual level from the perspective of agency theory. The classical assumptions of the theory are reread through the lens of an algorithmic agent, and the question of how conventional governance mechanisms might find their counterparts in this context is explored. Building on this discussion, a draft five-dimensional digital governance framework is outlined. The study aims to contribute to the relationship between the corporate governance and artificial intelligence governance literatures and to offer FinTech managers, boards of directors and regulators a starting point open to discussion.

Keywords: *Financial technology (FinTech), digital governance, responsibility gap, information asymmetry, algorithmic accountability*

AZERBAYCAN'DA KAMU YÖNETİMİNİN DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜ VE PROAKTİF, KAPSAYICI YENİ BİR MODEL ÖNERİSİ

DIGITAL TRANSFORMATION OF PUBLIC ADMINISTRATION IN AZERBAIJAN AND A PROPOSAL FOR A NEW PROACTIVE AND INCLUSIVE MODEL

ARŞ. GÖR. ILKAN MUSTAFAZADE

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANINA BAĞLI KAMU YÖNETİMİ AKADEMİSİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: ilkanm6@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Azerbaycan Cumhuriyeti kamu yönetiminde dijital dönüşüm süreçlerini, bürokratik mekanizmaların modernizasyonunu ve geleneksel e-devlet anlayışından vatandaş merkezli, akıllı (SMART) ve proaktif dijital kamu yönetimi modeline geçiş imkanlarını kapsamlı bir biçimde incelemektedir. Dünya genelinde kamu yönetiminde yaşanan paradigma değişimleri, geleneksel reaktif hizmet sunumunun yetersiz kaldığını ve idarenin vatandaşların ihtiyaçlarını önceden öngören proaktif bir yapıya kavuşması gerektiğini göstermektedir. Araştırma kapsamında, Azerbaycan'da başarıyla uygulanan ASAN Hizmet, myGov dijital portalı ve ASAN Bridge milli veri değişim altyapısı değerlendirilmiş; Güney Kore, Estonya, İsveç, Endonezya ve Letonya gibi devletlerin uygulamalarıyla mukayeseli bir analiz yapılmıştır. Ayrıca çalışmada, ASAN Hizmet İndeksi ile Dünya Bankası Hükümet Etkinliği Göstergesi (WGI) ve BM Elektronik Hükümet İndeksi (EGDI) arasındaki ekonometrik ilişkiler SPSS regresyon modelleriyle ortaya konulmuştur. Çalışmanın temel amacı, Moore'un 'kamusal değer', Bouckaert ve Pollitt'in 'Neo-Weberyan Devlet' ve O'Reilly'nin 'platform olarak devlet' kuramsal yaklaşımlarına dayanan bütüncül bir kavramsal model sunmaktır. Önerilen model üç ana sütun üzerine inşa edilmiştir: (1) Vatandaşların yaşam döngüsü aşamalarına odaklanan proaktif hizmet paketlerinin oluşturulması, (2) Dijital bölünmeyi azaltacak insan sermayesi gelişimi ve dijital okuryazarlık stratejileri (KSAO yetkinlik modeli), ve (3) E-demokrasi ile vatandaş katılımını güçlendirecek şeffaf yönetişim mekanizmaları. Yapılan nitel ve nicel değerlendirmeler, kamu hizmetlerinin yaşam olayları temelinde entegrasyonunun bürokratik işlem sürelerini %60'tan fazla azaltabileceğini ve kamusal değer üretimine doğrudan katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kamu Yönetimi, Dijital Dönüşüm, Proaktif Hizmetler, Yaşam Döngüsü Yaklaşımı, Neo-Weberyan Devlet, Dijital Kapsayıcılık*

Abstract

This study comprehensively examines digital transformation in public administration in the Republic of Azerbaijan, the modernization of bureaucratic mechanisms, and opportunities to move from conventional e-government toward a citizen-centered, smart (SMART), and proactive model of digital public administration. Paradigm shifts in public administration worldwide indicate that traditional reactive service provision is insufficient and that government should become capable of anticipating citizens' needs. The study evaluates Azerbaijan's ASAN Service, the myGov digital portal, and the ASAN Bridge national data-exchange infrastructure, while comparing them with practices in South Korea, Estonia, Sweden, Indonesia, and Latvia. It also investigates econometric relationships among the ASAN Service Index, the World Bank's Worldwide Governance Indicators (WGI) government effectiveness measure, and the UN E-Government Development Index (EGDI), using SPSS regression models. The central objective is to propose an integrated conceptual model based on Moore's public value theory, Bouckaert and Pollitt's Neo-Weberian State approach, and O'Reilly's government-as-a-platform concept. The model rests on three pillars: (1) proactive service packages focused on stages in citizens' life cycles; (2) human-capital development and digital-literacy strategies to narrow the digital divide (the KSAO competency model); and (3) transparent governance mechanisms that strengthen e-democracy and citizen participation. The qualitative and quantitative assessments suggest that integrating public services around life events could reduce bureaucratic processing times by more than 60% and contribute directly to the creation of public value.

Keywords: *Public administration, digital transformation, proactive services, life-cycle approach, Neo-Weberian State, digital inclusion*

AZERBAYCAN'DA TARIMSAL İŞLETMELERİN DİJİTALLEŞMESİNİN EKONOMİK VERİMLİLİĞE ETKİSİ

THE IMPACT OF DIGITALIZATION OF AGRIBUSINESS ON ECONOMIC EFFICIENCY IN AZERBAIJAN

İQTİSAD ELMLƏRİ ÜZRƏ FƏLSƏFƏ DOKTORU.,DOSENT LEYLA HACIYEVA

AZERBAYCAN DİLLER UNİVERSİTETİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: haciyeva.leyla@adu.edu.az

Özet

Makale, Azerbaycan'da tarımsal işletmelerin dijital dönüşümünün temel yönlerini, tarımda modern bilgi ve iletişim teknolojilerinin uygulama olanaklarını ve bunların ekonomik verimlilik üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışma, elektronik tarım hizmetleri, hassas tarım, coğrafi bilgi sistemleri, uzaktan algılama, Nesnelerin İnterneti (IoT), yapay zekâ, veri analitiği ve otomatik yönetim çözümlerinin tarımsal işletmelerin faaliyetleri üzerindeki etkisini gözden geçirmektedir. Azerbaycan'da EKTIS ve AgroGIS gibi dijital altyapı unsurlarının oluşturulması, tarım yönetiminde veriye dayalı karar alma için koşullar yaratmaktadır. Mevcut ampirik çalışmalar, dijitalleşmenin etkisinin yalnızca teknolojinin kendisine değil, aynı zamanda kullanım amacına, işletmenin altyapısına, insan sermayesine, finansal olanaklara ve dijital becerilere de bağlı olduğunu göstermektedir. Makale ayrıca dijital teknolojilerin maliyet optimizasyonu, verimlilik artışı, kaynakların etkin kullanımı, risk yönetimi ve değer zincirinin şeffaflığına olası katkılarını da analiz etmektedir. Sonuç olarak, tarımsal işletmelerin dijitalleşmesinin sürdürülebilir ekonomik verimlilik yaratabilmesi için teknolojik yatırımların, çiftçilerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, veri kalitesi, siber güvenlik ve kurumsal koordinasyonla tamamlanması gerektiği gerekçelendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Tarımsal işletmecilik, dijitalleşme, EKTİS, AgroGIS, hassas tarım, yapay zekâ, nesnelerin interneti (IoT), ekonomik verimlilik.*

Abstract

The article examines the main directions of the digital transformation of agribusiness in Azerbaijan, the application opportunities of modern information and communication technologies in agriculture, and their impact on economic efficiency. The study reviews the influence of electronic agricultural services, precision agriculture, geographic information systems, remote sensing, the Internet of Things (IoT), artificial intelligence, data analytics, and automated management solutions on the activities of agricultural enterprises. The formation of digital infrastructure elements such as EKTIS and AgroGIS in Azerbaijan creates conditions for data-driven decision-making in agricultural management. Existing empirical studies show that the impact of digitalization depends not only on the technology itself, but also on the purpose of its use, the enterprise's infrastructure, human capital, financial capabilities, and digital skills. The article also analyzes the possible contributions of digital technologies to cost optimization, productivity improvement, efficient use of resources, risk management, and transparency of the value chain. As a result, it is substantiated that for the digitalization of agribusiness to create sustainable economic efficiency, technological investments must be complemented by the enhancement of farmers' knowledge and skills, data quality, cybersecurity, and institutional coordination.

Keywords: *Agribusiness, digitalization, EKTIS, AgroGIS, precision agriculture, artificial intelligence, IoT, economic efficiency.*

BILATERAL CULTURAL RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND MOROCCO

DOC. DR. VLADLEN MAKOUKH[1*], **ARS. GOR. IVANNA KOMAKHA**[2]

[1] *ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY*

[2] *ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: vladmakoukh@gmail.com

Abstract

This analysis considers cultural relations and communications between Ukraine and Morocco.

Morocco is a reliable partner of Ukraine that supports Ukraine's sovereignty and territorial integrity. In 2007, the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Kingdom of Morocco were united by a shared desire to strengthen and deepen cooperation between the two countries in all areas of mutual interest. They also defined the role of each party in the newly established commission on trade, economic, scientific, technical, and cultural cooperation (Cabinet of Ministers of Ukraine, 2007). The "Agreement on Cultural Cooperation," signed in 2009, marks a continuation of the cultural development of Ukrainian- Moroccan relations. The goal of this cultural cooperation was to deepen knowledge and improve mutual understanding between the peoples of Ukraine and Morocco. The agreement covers a wide range of areas (Cabinet of Ministers of Ukraine, 2009). Representatives from Ukraine are actively participating in cultural events in Morocco. The "Barvinok" folk dance ensemble from Kyiv has conducted two consecutive large-scale and successful tour performances in the Kingdom of Morocco, in 2017 and 2018. These cultural events were organized by the Morocco-Ukraine Friendship and Cooperation Association with the support of the Ukrainian Embassy (Embassy of Ukraine in the Kingdom of Morocco, 2018). Despite its current challenges, Morocco remains a reliable partner for Ukraine in cultural and other areas Reference Citations Field Cabinet of Ministers of Ukraine. (December 7, 2009). Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Kingdom of Morocco on Cooperation in the of Culture. Verkhovna Rada (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504_012#Text of Ukraine. Retrieved: Cabinet of Ministers of Ukraine. (July 13, 2007)). Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Kingdom of Morocco on the Establishment of an Intergovernmental Commission on Trade, Economic, Scientific, Technical, and Cultural (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504_012#Text Cooperation. Retrieved: Embassy of Ukraine in the Kingdom of Morocco. (November 28, 2018)). Performances by the "Barvinok" Folk Dance Ensemble. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (https://morocco.mfa.gov.ua/news/69021-vistupi-ansamblyu-narodnogo tancyu-barvinok).

Keywords: *Ukrainian-Moroccan relations, intercultural communication, diplomacy, cultural diplomacy*

CEZAYİR VE FİLİSTİN: YERLEŞİMCİ SÖMÜRGECİLİK, DİRENİŞ VE ÖZGÜRLEŞME SİYASETİ

ALGERIA AND PALESTINE: SETTLER COLONIALISM, RESISTANCE, AND THE POLITICS OF LIBERATION

DR. SADIYA INAM*, DR. MD ARIF

JAMİA MİLLİA ISLAMİA

* Sorumlu yazar / Corresponding author: sadiyaainam@gmail.com

Özet

İsrail'in hem Yahudi hem de demokratik bir devlet olarak kendini tanımlaması, liberal demokratik kurumları etno-ulusal münhasırlıkla birleştiren derin bir siyasi paradoks sunar. Bu makale, demokratik yönetişimin sistemik boyun eğdirme ile bir arada bulunduğu ve aktif olarak sürdürdüğü yapısal mekanizmaları analiz ederek bu ikiliği eleştirel bir şekilde sorgular. Siyasi teori, uluslararası hukuk ve ampirik analize dayanan çok disiplinli bir çerçeve kullanan çalışma, İsrail'in etnik-ulusal hakimiyetinin iç mantığını ve bunun siyasi eşitlik ve insan hakları üzerindeki etkilerini araştırıyor. Oren Yiftachel, Sammy Smooha, Ilan Pappé ve Rashid Khalidi'nin burslarından yararlanan makale, İsrail'i etnokrasi ve etnik demokrasinin karşılaştırmalı paradigmaları içinde konumlandırarak, prosedürel demokrasinin altında faaliyet gösteren bir dışlama mimarisini ortaya koyuyor.

Analiz, İsrail'in düzenli seçimler, siyasi çoğulculuk ve yargı gözetimi ile karakterize edilen Yahudi çoğunluğu için liberal bir demokrasinin prosedürel mekanizmalarını korurken, aynı zamanda işgal altındaki bölgelerde ve daha az ölçüde kendi sınırları içinde Filistinliler üzerinde katmanlı bir ayrılık ve tahakküm rejimi uyguladığını göstermektedir. Prosedürel analizin ötesine geçen çalışma, bu kontrolün fiziksel ve hukuki mimarisini haritalıyor. Farklı hukuk sistemleri, arazi kamulaştırma, kısıtlı hareketlilik ve toplu cezayı kapsayan devlet uygulamalarının, 1973 Apartheid Sözleşmesi ve 1998 Roma Statüsü'nün 7(2)(h) Maddesi kapsamındaki apartheid'in uluslararası yasal tanımıyla doğrudan uyumlu olduğunu savunuyor.

Araştırma, Yeşil Hat içindeki mekansal ayrımcılığı, ilhak edilen Doğu Kudüs'teki demografik mühendisliği, Batı Şeria'nın askeri yönetim altında parçalanmasını ve Gazze Şeridi'nin yıkıcı bir şekilde hapsedilmesini inceleyerek, coğrafi ve yasal sınırların Filistin nüfusunu kalıcı olarak parçalamaya nasıl hizmet ettiğini göstermektedir. Bu yapısal gerçeklik, İnsan Hakları İzleme Örgütü, Uluslararası Af Örgütü ve B'Tselem de dahil olmak üzere İsrail'in Ürdün Nehri ile Akdeniz arasında tek bir üstünlük rejimi işlediği sonucuna varan büyük insan hakları örgütleri arasında artan bir fikir birliği ile doğrulanmaktadır.

Ayrıca, makale çağdaş siyasi manzaranın bu yapısal çelişkiyi nasıl yoğunlaştırdığını değerlendiriyor. Başbakan Benjamin Netanyahu'nun Likud, Shas, Dini Siyonizm ve Otzma Yehudit'ten oluşan sağcı koalisyonu, devam eden Gazze savaşı ve insani krizin ortasında seçimleri ertelemeye, yerleşimleri genişletmeye ve etnik-ulusal otoriteyi pekiştirmeye devam ediyor. Sonuçta, bu gelişmeler demokratik devletin ve işgal altındaki toprakların ayrı siyasi gerçekler olduğu yanılsamasını ortadan kaldırıyor. Çalışma, demokratik çerçevelerin sistemik dışlama ile sorunsuz bir şekilde bir arada var olabileceği ve bazıları için demokrasi sunan ve diğerleri için apartheid koşullarını aktif olarak sağlamlaştıran dayanıklı, tek devletli bir yapı ortaya çıkarabileceği sonucuna varıyor.

Anahtar Kelimeler: *Apartheid (ırk ayrımcılığı rejimi), etnokrasi, etno-milliyetçilik, uluslararası hukuk, işgal altındaki topraklar, demokrasi.*

Abstract

Israel's self-definition as both a Jewish and democratic state presents a profound political paradox, fusing liberal democratic institutions with ethno-national exclusivity. This paper critically interrogates this duality, analysing the structural mechanisms through which democratic governance coexists with, and actively sustains, systemic subjugation. Employing a multidisciplinary framework grounded in political theory, international law, and empirical analysis, the study investigates the internal logic of Israel's ethno-national dominance and its resulting implications for political equality and human rights. Drawing upon the scholarship of Oren Yiftachel, Sammy Smooha, Ilan Pappé, and Rashid Khalidi, the paper situates Israel within the comparative paradigms of ethnocracy and ethnic democracy, revealing an architecture of exclusion operating beneath procedural democracy.

The analysis demonstrates that while Israel maintains the procedural mechanisms of a liberal democracy for its Jewish majority, characterised by regular elections, political pluralism, and judicial oversight, it simultaneously enforces a stratified regime of separation and domination over Palestinians in the occupied territories and, to a lesser extent, within its own borders. Moving beyond procedural analysis, the study maps the physical and juridical architecture of this control. It argues that state practices encompassing differential legal systems, land expropriation, restricted mobility, and collective punishment directly align with the international legal definition of apartheid under the 1973 Apartheid Convention and Article 7(2)(h) of the 1998 Rome Statute.

By examining the spatial segregation within the Green Line, the demographic engineering in annexed East Jerusalem, the fragmentation of the West Bank under military rule, and the devastating confinement of the Gaza Strip, the research illustrates how geographic and legal boundaries serve to permanently fragment the Palestinian population. This structural reality is corroborated by a growing consensus among major human rights organisations, including Human Rights Watch, Amnesty International, and B'Tselem, which conclude that Israel operates a single regime of supremacy between the Jordan River and the Mediterranean Sea.

Furthermore, the paper assesses how the contemporary political landscape intensifies this structural contradiction. Prime Minister Benjamin Netanyahu's right-wing coalition, comprising Likud, Shas, Religious Zionism, and Otzma Yehudit, continues to delay elections, expand settlements, and consolidate ethno-national authority amidst the ongoing Gaza war and humanitarian crisis. Ultimately, these developments dismantle the illusion that the democratic state and the occupied territories are separate political realities. The study concludes that democratic frameworks can seamlessly coexist with systemic exclusion, revealing a durable, one-state structure that offers democracy for some while actively entrenching apartheid conditions for others.

Keywords: *Apartheid, Ethnocracy, Ethno-nationalism, International Law, Occupied Territories, Democracy*

CLEAR-AI PROJESİ İÇİN AKADEMİK YAZMA DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

DEVELOPMENT OF AN ACADEMIC WRITING ASSESSMENT RUBRIC FOR THE CLEAR AI PROJECT

DR. MARIJA STEVKOVSKA, DR. MARIJANA KLEMENCHICH*

INTERNATİONAL BALKAN UNİVERSİTY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: marijana.klemenchich@ibu.edu.mk

Özet

Değerlendirme ölçekleri, öğrencilerin yazma performansının farklı boyutlarını değerlendirmek için açık ve standartlaştırılmış kriterler sağladıkları için, denemelerin güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirilmesi açısından hayati öneme sahiptir. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin akademik denemelerinin hem insan tarafından hem de yapay zeka destekli olarak güvenilir bir şekilde değerlendirilmesini desteklemek amacıyla CLEAR-AI projesi kapsamında tasarlanan bir Akademik Yazma Değerlendirme Ölçeğinin geliştirilmesini sunmaktadır. Değerlendirme ölçeği, kompozisyon değerlendirmesine yönelik IELTS, TOEFL ve devlet matura sınavı analitik değerlendirme ölçeklerine dayanmaktadır ve öğrenci kompozisyonlarını beş temel kriter üzerinden değerlendirmektedir: görev başarısı, tutarlılık ve akıcılık, gramer, sözdizimi ve kelime bilgisi, akademik üslup ve ton, alıntı ve akademik dürüstlük. Her kriter, "çok zayıf"tan "mükemmel"e kadar beş puanlık bir ölçekte değerlendirilmekte olup, her puan seviyesiyle ilişkili gözlemlenebilir özellikleri belirten performans tanımlayıcıları bulunmaktadır. İlk değerlendirme ölçeği, akademik yazım, uygulamalı dilbilim, İngilizce öğretimi (ELT) ve dil değerlendirmesi alanlarında uzman 8 kişi tarafından değerlendirildi. İçerik geçerliliği, İçerik Geçerlilik Endeksi (CVI) kullanılarak hesaplandı. Her bir değerlendirme ölçeği kriteri/tanımlayıcısı için Madde Düzeyinde CVI (I-CVI) hesaplandı. İki tanımlayıcı, 0,78'in altında I-CVI değerleri almıştır. CVI analizi ve uzmanların nitel yorumlarına dayanarak, bu tanımlayıcılar yeterince spesifik bulunmamış ve ardından revize edilmiştir. Revize edilen değerlendirme ölçeği, ikinci bir uzman değerlendirme turuna tabi tutulmuştur. Son halini alan değerlendirme ölçeği daha sonra, yapay zekâ tabanlı değerlendirme için kesin talimatlara uyarlanmış ve çevrilmiştir. Değerlendirme ölçeği daha sonra üç insan değerlendiricinin katılımıyla güvenilirlik testine tabi tutulacaktır. İç ve aralarındaki güvenilirlik, sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC), uyum oranları (bitişik ve mükemmel) ve Cohen'in Kappa katsayısı kullanılarak hesaplanacaktır. Böylelikle bu çalışma, yükseköğretimde yazma değerlendirmesinin verimliliğini ve tutarlılığını artırmak için bulut-kenar yapay zekâ sistemlerinin potansiyelini araştırmaya yönelik metodolojik bir temel sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Akademik yazma, dereceli puanlama anahtarı (rubrik), kapsam geçerliği, yapay zekâ destekli değerlendirme, yükseköğretim.*

Abstract

Assessment rubrics are crucial for reliable and valid assessment of essays as they provide explicit and standardized criteria for evaluating different dimensions of student writing performance. This study presents the development of an Academic Writing Assessment Rubric designed within the CLEAR-AI project to support reliable human and AI-assisted assessment of university students' academic essays. The rubric is based on IELTS, TOEFL, and state matura exam analytic rubrics for essay assessment and evaluates student essays across five core criteria: task achievement, cohesion and coherence, grammar, syntax and vocabulary, academic style and tone, and citation and academic integrity. Each criterion is assessed on a five-point scale, from very weak to excellent, with performance descriptors specifying observable characteristics associated with each score level. The initial rubric was evaluated by 8 experts in the field of academic writing, applied linguistics, ELT, and language assessment. Content validity was calcualted using the Content Validity Index (CVI). For each rubric criterion/descriptor, Item-Level CVI (I-CVI) was calculated. Two descriptors received I-CVI values below .78. Based on the CVI analsys and experts' qualitative comments, these descriptors were considered insufficiently specific and were subsequently revised. The revised rubric was subjected to a second round of expert evaluation. The final version was then adapted and translated into precise instructions for AI-based assessment. The

rubric will subsequently undergo reliability testing involving three human assessors. Intra- and inter-reliability will be calculated using the intraclass correlation coefficient (ICC), agreement rates (adjacent and perfect), and Cohen's Kappa coefficient. Thus, the study will provide a methodological foundation for investigating the potential of cloud-edge AI systems to enhance the efficiency and consistency of writing assessment in higher education.

Keywords: *Academic writing, rubric, content validity, AI-assisted assessment, higher education*

COMPARISON OF COOPERATIVES IN TURKEY AND UZBEKISTAN

TÜRKİYE- ÖZBEKİSTAN KOOPERATİFÇİLİK KARŞILAŞTIRMASI

PROF. DR. ALI FUAT ERSOY

TURK KOOPERATIFCILIK KURUMU

Sorumlu yazar / Corresponding author: afuatersoy@gmail.com

Özet

Orta Asya cumhuriyetlerinden Özbekistan Türk Cumhuriyeti olarak tanımlanan ve Türk dünyasında önemli bir yeri olan ülkedir. Bu bağlamda, ortak dil, tarih ve kültürel bağların paylaşıldığı Türkiye ile Özbekistan arasındaki ilişkiler ve iş birliği, ortak çıkarlar nedeniyle birçok alanda hızla gelişmiştir. Türkiye'nin Özbekistan'a yönelik politikası, ülkenin siyasi ve ekonomik istikrara sahip, uluslararası toplumla bütünleşmiş ve demokratik değerleri içselleştirmiş bağımsız bir devlet olarak varlığını sürdürmesini desteklemektir. Türkiye, özellikle Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) aracılığıyla eğitim programları, projeler ve teknik yardımlarla ülkeyi desteklemektedir. Bu temel strateji doğrultusunda, bu çalışmada Özbekistan ve Türkiye arasındaki ilişki ekonomik, sosyopolitik ve kooperatifçilik açısından değerlendirilmekte ve her ülkenin özel konumu ve jeopolitik konumunun izledikleri stratejileri nasıl şekillendirdiği ele alınmaktadır. Her ülkenin kooperatifçilik konusundaki mevcut durumu ayrı ayrı ele alınmış ve daha sonra karşılaştırılmıştır.

Türkiye ile Özbekistan arasındaki kooperatifçilik, lojistik ve tarımsal ortaklık ilişkileri, son yıllarda liderler seviyesinde ivme kazanan stratejik iş birliği ve reform süreçleri çerçevesinde gelişmektedir. İki ülke arasındaki bu ilişkilerin analizi yapıldığında; ticari ve ekonomik, kooperatifçilik, lojistik ve tarım alanındaki işbirliği faaliyetleri dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kooperatifçilik, Türkiye'de kooperatifçilik, Özbekistan'da kooperatifçilik*

Abstract

Uzbekistan is a Central Asian republic that holds a significant place in the Turkic world. In this context, relations and cooperation between Türkiye and Uzbekistan, which share a common language, history, and cultural ties, have rapidly developed in many areas due to common interests. Türkiye's policy toward Uzbekistan aims to support the country's continued existence as an independent state that enjoys political and economic stability, is integrated into the international community, and has internalized democratic values. Turkey supports the country through educational programs, projects, and technical assistance, particularly via the Turkish Cooperation and Coordination Agency (TİKA). Aligned with this core strategy, this study evaluates the relationship between Uzbekistan and Turkey from economic, sociopolitical, and cooperative perspectives, examining how each country's unique status and geopolitical location shape their respective strategies. The current state of the cooperative sector in each country is analyzed individually and subsequently compared.

Cooperative, logistics, and agricultural partnerships between Turkey and Uzbekistan are evolving within the framework of strategic cooperation and reform processes that have gained momentum at the leadership level in recent years. An analysis of the relations between the two nations highlights cooperative efforts in the commercial, economic, logistics, and agricultural sectors.

Keywords: *Cooperatives, cooperatives in Turkey, cooperatives in Uzbekistan*

CONFUCIUS INSTITUTES IN UKRAINE AS AN INSTRUMENT OF CHINA'S SOFT POWER

CONFUCİUS INSTİTUTES İN UKRAİNE AS AN INSTRUMENT OF CHİNA'S SOFT POWER

NATALIA SIEROIEDOVA

ODESA I.I.MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: sero.nata.la127@gmail.com

Abstract

With the growing global influence of the PRC, Confucius Institutes have become one of the key channels for implementing Chinese cultural diplomacy worldwide — currently operating in more than 500 branches globally. Unlike analogous national cultural centers (the Goethe-Institut, Alliance Française), Confucius Institutes are integrated directly into the structure of partner universities, which raises debate about their dual purpose — as educational-cultural bodies and as instruments of political influence. In Ukraine, a network of more than six Confucius Institutes/Classrooms/Schools currently operates (at Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv National Linguistic University, V.N. Karazin Kharkiv National University, K.D. Ushynsky South Ukrainian National Pedagogical University, Vinnytsia National Technical University, V. Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, and others), making it a suitable case for analyzing the mechanisms of Chinese "soft power" amid geopolitical transformation and full-scale war.

Object of research: the system of PRC soft-power institutions abroad.

Subject of research: the activity of Confucius Institutes at Ukrainian higher education institutions as a mechanism for implementing China's cultural diplomacy and soft influence.

Aim of the project — to identify and characterize the mechanisms, channels, and effectiveness of Confucius Institutes in Ukraine as an instrument of Chinese soft power, and to assess their impact on Ukrainian-Chinese relations and the academic environment.

Keywords: *Soft power; Confucius Institutes; China's cultural diplomacy; higher education; academic security; Ukrainian-Chinese relations; Sino-foreign educational cooperation; cultural influence; public diplomacy; Belt and Road Initiative*

ÇAĞDAŞ TOPLUMDA ZAMAN ALGISINDAKİ DEĞİŞİMLER: HIZLANMA OLGUSU

CHANGES IN THE PERCEPTION OF TIME IN CONTEMPORARY SOCIETY: THE PHENOMENON OF ACCELERATION

DOKTORA ÖĞRENCİSİ SHAGALA BALPANOVA

L.N. GUMİLYOV EURASİAN NATİONAL UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: lu_s_lay@mail.ru

Özet

Çağdaş toplumda zaman yalnızca daha hızlı akıp gitmiyor. Zaman insan üzerinde baskı kuruyor, parmaklarının arasından kayıp gidiyor ve bireyin varoluş biçimini dönüştürüyor. Bu çalışma, söz konusu durumu sosyolojik bir rapor olarak değil, felsefi bir problem olarak ele almaktadır. Öncelikle zamanın klasik ve fenomenolojik yaklaşımlarına yeniden dönülmekte; ardından Heidegger'in zamansallık anlayışı, Hartmut Rosa'nın toplumsal hızlanma kavramı ve Byung-Chul Han'ın etkin yaşam ile tefekkür yaşamı arasındaki ayrımı üzerinden hızlanma düşüncesinin izleri sürülmektedir. Buradaki amaç, hızlanmanın belirtilerini sıralamak değildir. Asıl mesele, hızlanmanın dikkat, bekleme, can sıkıntısı, karar verme ve bireyin kendisini sürekli geride kalmış hissetmesi gibi deneyimler üzerindeki etkisini ortaya koymaktır.

Günümüzde bu paradoksu göz ardı etmek giderek zorlaşmaktadır. "Yavaş yaşam" anlayışı, zamanın sürekliliğini ve deneyimin derinliğini yeniden kazanmayı amaçlarken, "postnormal zamanlar" yaklaşımı belirsizliğin artık istikrarlı normların oluşmasını beklemediğine işaret etmektedir. Bu bağlamda Kierkegaard'ın karar etiği özel bir önem taşımaktadır; çünkü zamanın denetlenemediği koşullarda seçim yapma zorunluluğu daha da belirgin hâle gelmektedir. Buradaki amaç, hızlanmayı bir kez ve sonsuza dek ortadan kaldırmak değildir. Asıl amaç, bireyin kendi zamanı ile kurduğu ilişkinin niteliğini yeniden tesis etmektir. Bununla birlikte, kültüre özgü daha kapsamlı araştırmalara hâlâ ihtiyaç vardır; zira zaman, her dilde, her kurumda ve her ailede aynı biçimde deneyimlenmemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Zaman felsefesi, toplumsal hızlanma, varoluşçuluk, zamansallık, yavaş yaşam, postnormal zamanlar*.

Abstract

In contemporary society, time is not merely passing faster. It exerts pressure on individuals, slips through their fingers, and transforms their modes of existence. This study addresses this condition not as a sociological report but as a philosophical problem. It first revisits classical and phenomenological approaches to time and then traces the idea of acceleration through Heidegger's conception of temporality, Hartmut Rosa's notion of social acceleration, and Byung-Chul Han's distinction between the active and contemplative lives. Its purpose is not simply to enumerate the symptoms of acceleration, but rather to reveal its effects on experiences such as attention, waiting, boredom, decision-making, and the persistent feeling of falling behind. Today this paradox is increasingly difficult to ignore. While the idea of slow living seeks to recover temporal continuity and the depth of experience, the perspective of postnormal times suggests that uncertainty no longer waits for stable norms to emerge. In this context, Kierkegaard's ethics of decision-making is particularly significant because the need to choose becomes more pronounced when time cannot be controlled. The aim is not to eliminate acceleration once and for all, but to re-establish the quality of individuals' relationships with their own time. Further culturally specific research is nevertheless needed, since time is not experienced in the same way across languages, institutions, and families.

Keywords: *Philosophy of time, social acceleration, existentialism, temporality, slow living, postnormal times*.

ÇARLIK RUSYA'NIN TÜRKİSTAN VİLAYETİNDE UYGULAMIŞ OLDUĞU ASİMİLASYON POLİTİKALARI

ASSIMILATION POLICIES IMPLEMENTED BY TSARIST RUSSIA IN THE TURKESTAN GOVERNORATE-GENERAL

PROF. DR. SEYFULLAH YILDIRIM[*], **PROF. DR. YILMAZ YEŞİL**

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: syildirim@gazi.edu.tr

Özet

Çarlık Rusya'nın devletten imparatorluğa yani ulusaldan çok uluslu bir yapıya giden yolculuğunun başlangıcı 1552 yılında Kazan'ın Ruslar tarafından işgali ile başlar. Bu tarihten sonra Çarlığın gündemine inorodets (Rus olmayan) kavramı girmeye başlar ve bu gruba dahil olan toplulukların hem Çarlık hem de Ruslar için tehlikesiz bir hale getirilmesinin yolları aranmaya başlar. İnorodets olarak adlandırılan topluluklar Hristiyan olmadıkları için öncelikle bu topluluklar, özellikle Müslümanlar, zorla Hristiyanlaştırılmaya başlanır ve bu doğrultuda vaftiz olmuş anlamına gelen kreşen kavramı da Hristiyan olmuş toplulukları ifade etmek için kullanılır. Çarlık Rusya sonraki dönemde işgali genişleterek 19. yüzyılın sonuna gelindiğinde tarihi Türkistan coğrafyasının büyük bir kısmını işgal eder ve buraları oluşturmuş olduğu "Türkistan Valiliği" üzerinden idare etmeye başlar. Yaklaşık üç asırlık bir işgal ve asimilasyon geleneğine sahip olan Çarlık ve kilise Türkistan bölgesinde ve genel manada tüm diğer inançlara sahip topluluklar üzerinde onları Hristiyanlaştırma adına yeni yöntemler denemeye başlar. Daha önce uygulanmış olan zorla olan Hristiyanlaştırmadan vaz geçilerek artık misyonerlik faaliyetlerinin eğitim yoluyla yapılmasına karar verilmiş ve bu şekilde farklı bir aşamaya geçilmiş bulunmaktadır. Bu çalışmada Çarlık Rusya'nın genelde Hristiyan olmayan topluluklar özelde ise Müslüman ya da Eski Türk Dininin farklı yorumlarını yaşayan Türk topluluklarına uygulamış olduğu, dil, din ve alfabe politikalarına Türkistan Vilayeti örneğinde yer verilecek dönemin öne çıkan şahsiyetleri hakkında genel manda bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Çarlık Rusya, Türkistan Vilayeti, Asimilasyon, İlminskiy, Kaufman*

Abstract

Tsarist Russia's transformation from a state into an empire, that is, from a national to a multinational structure, began with the Russian conquest of Kazan in 1552. Thereafter, the concept of inorodets (non-Russian) entered the Tsarist agenda, and ways were sought to render the communities categorized under this term harmless to both the Tsarist regime and Russians. Because these communities were not Christian, efforts initially focused on their forced Christianization, particularly that of Muslims. The term kreşen, meaning 'baptized,' was used to denote communities that had converted to Christianity. Tsarist Russia subsequently expanded its conquests and, by the end of the nineteenth century, occupied much of historical Turkestan, administering these territories through the Turkestan Governorate-General. Drawing on approximately three centuries of conquest and assimilation, the Tsarist state and the church began experimenting with new methods of Christianizing the communities of Turkestan and, more broadly, those professing other faiths. Forced conversion was gradually replaced with missionary activity conducted through education, marking a new phase. This study discusses the language, religion, and alphabet policies implemented by Tsarist Russia toward non-Christian communities in general and Turkic communities practicing Islam or various interpretations of the ancient Turkic religion in particular, using the Turkestan Governorate-General as a case study. It also provides an overview of prominent figures of the period.

Keywords: *Tsarist Russia, Turkestan Governorate-General, assimilation, Ilminsky, Kaufman.*

ÇOKLU YABANCI DİL EĞİTİM MODELİNE DAİR YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS' VIEWS ON THE MULTIPLE FOREIGN LANGUAGE EDUCATION MODEL

HATİCE HANDE DEMİR*, DOÇ. DR. DERYA YÜREĞİLLİ GÖKSU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: handetopcu9952@gmail.com

Özet

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından geliştirilen Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 26 ilde 32 okulda 5.sınıflarda pilot uygulama olarak başlamış, 2025-2026 eğitim-öğretim yılı itibarıyla ise ülke genelinde yaygınlaştırılarak devam etmektedir. Model kapsamında yoğunlaştırılmış İngilizce ders saatlerinin yanında ikinci yabancı dil olarak Almanca ve İmam Hatip Ortaokullarında Arapça okutulmaktadır. İki yabancı dilin bir arada ortaokul seviyesinde okutulması yabancı dil öğretiminde önemli bir dönüm noktasıdır. Bu çalışma, çoklu yabancı dil eğitim modeli uygulayan okullardaki yabancı dil öğretmenlerinin görüşlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nicel araştırma modeli ile yürütülecektir. Evreni, ülke genelindeki tüm illerde çoklu yabancı dil eğitim modeli uygulayan okullarda çalışan yabancı dil öğretmenleri oluşturmaktadır. Ölçüt olarak çoklu yabancı dil eğitim modeli uygulayan okulların sayısının fazla olması belirlenmiştir ve ölçüt örnekleme yöntemi ile 3 büyük il (Ankara, İstanbul ve İzmir) örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmada veriler çalışmanın amacı doğrultusunda geliştirilmiş olan 'Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli Öğretmen Görüş Anketi' ile toplanacaktır. Anket Google formsa yüklenerek online şekilde öğretmenlere ulaştırılacaktır. Araştırmada elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 27.0 programı kullanılarak analiz edilecektir. Betimleyici istatistikler (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma) kullanılarak yabancı dil öğretmenlerinin çoklu yabancı dil eğitimi hakkındaki görüşleri incelenecektir. Ayrıca, demografik değişkenler ile bu görüşler arasındaki farkları belirlemek amacıyla karşılaştırma testleri uygulanacaktır. Bu model kapsamında görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin deneyimleri ve görüşleri programın etkinliği ve sürdürülebilirliği açısından yol gösterici niteliktedir fakat Türkiye'de yabancı dil öğretmenlerinin çoklu yabancı dil eğitimi konusundaki görüşlerini ortaya koyan yeterli ve kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu bağlamda, çoklu yabancı dil eğitim modeline ilişkin yabancı dil öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi, mevcut durumun ortaya konulması, modelin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, öğretim süreçlerinin geliştirilmesi ve eğitim politikalarına yön verilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle araştırma hem akademik literatüre katkı sağlayacak hem de eğitim politikaları ve öğretim uygulamaları için rehber niteliği taşıyacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim-öğretim, yabancı dil öğretimi, üçüncü dil edinimi*

Abstract

The Multiple Foreign Language Education Model, developed by the Ministry of National Education (MoNE), was initially implemented as a pilot program in the 2023–2024 academic year in fifth-grade classrooms across 32 schools in 26 provinces. As of the 2025–2026 academic year, the model has been expanded nationwide. Within the framework of the model, German is taught as a second foreign language alongside intensified English instruction, while Arabic is offered as the second foreign language in Imam Hatip secondary schools. Teaching two foreign languages simultaneously at the secondary school level represents a significant milestone in foreign language education.

This study aims to examine the views of foreign language teachers working in schools implementing the Multiple Foreign Language Education Model. The research will be conducted using a quantitative research approach. The target population will consist of foreign language teachers working in schools implementing the model across all provinces in Türkiye. The criterion for selecting the study locations is a relatively high number of schools implementing the model. Accordingly, three major provinces—Ankara, Istanbul, and Izmir—have been selected through criterion sampling.

Data will be collected using the Multiple Foreign Language Education Model Teacher Opinion Questionnaire, developed specifically for the purposes of this study. The questionnaire will be administered online to teachers via Google Forms. The collected data will be analyzed using SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), version 27.0. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, will be used to examine foreign language teachers' views on multiple foreign language education. Furthermore, comparative statistical tests will be conducted to identify differences in these views across demographic variables.

The experiences and perspectives of foreign language teachers working within this model are essential for evaluating its effectiveness and sustainability. However, there is a lack of sufficiently comprehensive research in Türkiye examining foreign language teachers' views on multiple foreign language education. In this context, investigating teachers' perspectives is important for assessing the current situation, identifying the strengths and weaknesses of the model, improving instructional processes, and informing educational policies. Therefore, the study is expected to contribute to the academic literature while providing valuable guidance for educational policy development and teaching practices.

Keywords: *Education and instruction, foreign language teaching, third language acquisition.*

DIGITAL MEDIA AS A SPACE FOR AI-MEDIATED FORMATION: EDUCATIONAL EXPERIENCE AND EMERGING ETHICAL CHALLENGES

PROF. DR. ALMA SAILAUKYZY

MAQSUT NARIKBAYEV UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: alma.sailaukyzy@gmail.com

Abstract

This paper examines digital media as a space of AI-mediated formation, focusing on how algorithmic and computational environments increasingly shape educational experience, human subjectivity, and ethical relations. From a phenomenological perspective, digital media are understood not simply as tools for transmitting information, but as environments that structure everyday experience. Particular attention is given to how people experience time, presence, and interaction with others. In education, this perspective helps reconsider how students and lecturers experience learning and teaching in increasingly algorithmic environments, including through their interaction with AI-based technologies.

The theoretical framework combines phenomenology with perspectives from media theory and computer science. Algorithms, data, computational architectures, and AI systems are considered not as neutral technological tools, but as conditions that increasingly shape contemporary educational experience. The paper pays particular attention to everyday micro-temporal digital practices such as scrolling, tapping, searching, and interacting with algorithmically selected content. Through these repeated practices, users gradually develop habitual ways of perceiving, navigating, and interpreting the digital world. At the same time, the paper considers the relationship between algorithmic structures and human agency. Although AI systems and platform architectures influence human experience, they do not fully determine it. Human interpretation, embodied practices, and the ability to use technologies in unintended ways preserve a degree of human agency.

The paper also discusses emerging ethical challenges in AI-mediated educational environments, including responsibility, algorithmic opacity, subject formation, academic practice, and digital literacy. The discussion is supported by empirical data collected from journalism students in Kazakhstan. Rather than taking either a technologically optimistic or an apocalyptic position, the paper adopts a critical and phenomenologically informed perspective that recognises both the risks and opportunities of AI-mediated digital environments. The findings highlight the need for interdisciplinary educational approaches that combine phenomenological sensitivity, ethical reflection, digital literacy, and an understanding of the computational mechanisms underlying contemporary AI and digital media.

Keywords: *Digital media, artificial intelligence, AI-mediated formation, phenomenology, education, digital experience, ethics, human agency.*

DIGITALIZATION OF FINANCIAL ACCOUNTING IN MODERN ENTERPRISES

STUDENT NAZIRA SHIRINOVA

BAKU ENGINEERING UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: nezireshirinova29@gmail.com

Abstract

Digitalization has become a defining part of how modern enterprises run their financial accounting. Accounting departments now lean on cloud accounting, enterprise resource planning systems, electronic document management, automated reconciliation, data analytics and structured digital reporting rather than paper-based routines. These tools change not just how records get processed, but how quickly accounting information becomes available and what role it plays in management decisions. This article looks at the main directions, benefits and challenges of financial accounting digitalization in modern enterprises, drawing on a qualitative review of recent academic research and institutional material. Particular attention goes to how digital accounting relates to information quality, process automation, internal control, data security, employee competencies and digital financial reporting. Recent studies suggest that organizational culture, top-management support, IT readiness and strategic alignment shape how successful accounting digitalization turns out to be, and that digital transformation can improve the quality and comparability of accounting information. At the same time, digitalization brings its own risks — cybersecurity, data quality, system dependency, privacy and skills gaps among them. The article argues that successful digitalization is not simply swapping paper documents for electronic files; it is a broader organizational change that involves redesigning accounting processes, strengthening data governance and internal controls, and building the digital competencies of accounting professionals. It concludes that enterprises get sustainable value from digital financial accounting only when technological investment is matched with organizational governance, employee training and ongoing monitoring.

Keywords: *Financial accounting, digitalization, digital transformation, accounting information systems, cloud accounting, financial reporting*.

DİJİTAL EKONOMİNİN VE GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİNDEKİ KÜRESEL EĞİLİMLERİN İNCELENMESİ

STUDY OF GLOBAL TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY AND ENTREPRENEURSHIP

ARŞ. GÖR. DILYORA TOXIROVA

KOKAND UNİVERSİTY ANDİJAN BRANCH

Sorumlu yazar / Corresponding author: toxirovvaa08@icloud.com

Özet

Bu makale, dijital ekonominin gelişimindeki küresel eğilimleri ve bunun 21. yüzyıldaki genel etkisini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Dijital ekonomi; sürdürülebilirlik, verimlilik, bağlantılılık ve daha düşük ödeme maliyetleri gibi ekonomik büyümeyi destekleyen faydaları nedeniyle dünya genelindeki her işletme için temel bir vizyon hâline gelmiştir.

Şirketler artık dijital teknolojiler ve bunların sağladığı genel olumlu etkiler sayesinde daha geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Müşterilere daha kolay erişim, daha düşük maliyetler ve artan verimlilik sayesinde şirketler pazarda büyüyebilmekte ve markalarını ve ürünlerini çok daha kolay bir şekilde küreselleştirebilmektedir.

Ayrıca dijital teknolojiler; e-ticaret, çevrim içi pazarlar ve sosyal medya aracılığıyla müşterilerin dünyanın herhangi bir yerindeki ürünlere ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Dijital ekonominin daha da gelişmesiyle birlikte son on yılda daha fazla iş imkânı ortaya çıkmıştır.

En önemlisi, insanlar küresel eğilimler ve dijital medyanın etkisiyle yenilikçilik, çevre dostu yaşam tarzı ve yenilenebilir enerji aracılığıyla iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularına daha fazla önem vermektedir. Bunun yanı sıra, günümüzde girişimciler tarafından geliştirilen dijital ekonomi ve yenilikler sayesinde giderek daha fazla sorun çözüme kavuşturulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital ekonomi, sürdürülebilirlik, verimlilik, e-ticaret, küresel eğilimler, ekonomik büyüme, birbirine bağlılık, iklim değişikliği, yenilenebilir enerji*

Abstract

This article aims to analyze global trends in the development of the digital economy and its overall impact in 21st century. The digital economy has become a core vision for every business worldwide due to its benefits, such as sustainability, productivity, interconnectedness and lower costs of payment, which drive economic growth. Companies can now reach out to broader audience through digital technologies and the overall positive impact they have brought about. With easier access to customers, reduced costs and increased efficiency, companies can thrive in the market and globalize their brands and products much easier. Moreover, digital technologies have made it more accessible for customers to reach out any product around the world through e-commerce, online markets and social media. Digital economy created more job vacancies in the last decade as it has developed further. Most importantly, people are more caring about climate change and sustainability by innovation, eco-friendlylifestyle and renewable energy, all driven by global trends and digital media. Furthermore, more and more problems have been solved with digital economy and innovation created by entrepreneurs today.

Keywords: *Digital economy, sustainability, efficiency, e-commerce, global trends, economic growth, interconnectedness, climate change, renewable energy.*

DİJİTAL OYUN TABANLI İNGİLİZCE ÖĞRENİMİNİN ANALİZİ: YAPAY ZEKA DESTEKLİ DİL ÖĞRENME PLATFORMLARINDA ÖĞRENCİ MOTİVASYONU VE KATILIMI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

ANALYSIS OF DIGITAL GAME-BASED ENGLISH LEARNING: A STUDY OF STUDENT MOTIVATION AND ENGAGEMENT IN AI-POWERED LANGUAGE LEARNING PLATFORMS

PROF. DR. SALTANAT NYSHANOVA[1*], **AKESHOVA MADİNA**[1], **NASYRDİN NURAİ**[2]

[1] *INTERNATİONAL UNİVERSİTY OF TOURİSM AND HOSPİTALİTY*

[2] *MİRAS UNİVERSİTY*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: saltanur@mail.ru

Özet

Son yıllarda, yapay zeka (YZ) ile desteklenen dijital oyun tabanlı öğrenme (DGBL), İngilizce öğretiminde umut verici bir yaklaşım olarak öne çıkmıştır. Bu çalışma, İngilizce öğrenme süreçlerine oyun tabanlı mekanikleri entegre eden YZ destekli dil öğrenme platformlarının motivasyon ve katılım üzerindeki etkilerini incelemektedir. 312 öğrenciyle gerçekleştirilen kesitsel bir anket çalışmasına ve 24 öğrenciyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelere dayanan bu araştırmada; motivasyonel unsurların (içsel/dışsal motivasyon, öz yeterlilik, öğrenen özerkliği) ve katılım davranışlarının (göreve ayrılan süre, gönüllü pratik yapma, akran etkileşimi), platform kullanımı ve algılanan öğrenme çıktıları ile nasıl bir ilişki içinde olduğu ele alınmaktadır. Nicel bulgular, platform kullanım sıklığı ile hem öz bildirimle ölçülen motivasyon ($r = 0,42$; $p < 0,001$) hem de katılım göstergeleri ($r = 0,47$; $p < 0,001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif korelasyonlar olduğunu göstermektedir. Regresyon analizi sonuçları, içsel motivasyon ve öz yeterliliğin katılımın güçlü yordayıcıları olduğunu; dışsal ödüllerin (rozetler/puanlar) ise mütevazı ancak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Nitel veriler, uyarlanabilir YZ geri bildirimlerinin ve oyun unsurlarının ilgiyi canlı tutmaya yardımcı olduğunu, ancak bazı öğrencilerin bilişsel aşırı yüklenme ve insan etkileşiminin azalması gibi sorunlar yaşadığını göstermektedir. Bulgular, YZ destekli oyunlaştırılmış platformların İngilizce öğreniminde motivasyonu ve katılımı artırabileceğini, ancak bu platformların faydalarını en üst düzeye çıkarmak için dikkatli bir tasarımın (pedagojiyle uyum, arayüz sadeliği, sosyal özellikler) gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmada ayrıca öğretmenler, öğretim tasarımcıları ve dil öğrenimi politikaları açısından çıkarımlar tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital oyun tabanlı öğrenme, oyunlaştırma, yapay zekâ destekli dil öğrenimi, öğrenen motivasyonu, öğrenen katılımı, yabancı dil olarak İngilizce öğretimi.*

Abstract

In recent years, digital game-based learning (DGBL) combined with artificial intelligence (AI) has emerged as a promising approach in English-language instruction. This study investigates the motivational and engagement effects of AI-powered language-learning platforms that embed game-based mechanics within English-learning contexts. Drawing on a cross-sectional survey of 312 learners and follow-up semi-structured interviews of 24 students, we examine how motivational constructs (intrinsic/extrinsic motivation, self-efficacy, learner autonomy) and engagement behaviours (time-on-task, voluntary practice, peer interaction) relate to platform usage and perceived learning outcomes. Quantitative results show statistically significant positive correlations between platform usage frequency and both self-reported motivation ($r = 0.42$, $p < .001$) and engagement metrics ($r = 0.47$, $p < .001$). Regression analysis indicates that intrinsic motivation and self-efficacy are strong predictors of engagement, while extrinsic rewards (badges/points) have a modest but significant effect. Qualitative data highlight that adaptive AI feedback and game-elements helped sustain interest, yet some learners reported cognitive overload and diminished human interaction. The findings suggest that AI-powered gamified platforms can enhance motivation and engagement in English learning, but careful design

(alignment with pedagogy, interface simplicity, social features) is required to maximise their benefits. Implications for teachers, instructional designers and language-learning policy are discussed.

Keywords: *Digital game-based learning, gamification, AI-powered language learning, learner motivation, learner engagement, English as a Foreign Language.*

DİLDEN EZGİYE KÜLTÜREL KÖPRÜLER: TÜRKÜLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE KÜLTÜREL DİPLOMASİ

CULTURAL BRIDGES FROM LANGUAGE TO MELODY: TURKISH FOLK SONGS IN TURKISH LANGUAGE TEACHING AND CULTURAL DIPLOMACY

PROF. DR. YILMAZ YEŞİL*, PROF. DR. SEYFULLAH YILDIRIM

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: yyesil@gazi.edu.tr

Özet

Türküler, Türk toplumunun tarihî tecrübesini, ortak hafızasını, değerler dünyasını, duygu ve düşünce biçimlerini kuşaktan kuşağa aktaran önemli sözlü kültür ürünleri arasında yer almaktadır. Dilin doğal kullanım örneklerini bünyesinde barındıran türküler; söz varlığı, deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, ağız özellikleri ve kültürel kodlar bakımından Türkçe öğretimi açısından zengin bir materyal niteliğindedir. Bu çalışma, türkülerin özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilirliğini kültür aktarımı ve kültürel diplomasi bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; ilgili literatür ve seçilmiş türkü metinleri doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Türkülerin dil öğretiminde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamasının yanı sıra öğrenicilerin Türk kültürüne ilişkin farkındalıklarını artırabilecek önemli araçlar olduğu görülmektedir. Bunun yanında türküler; Anadolu'nun farklı bölgelerine ait yaşam biçimlerini, toplumsal ilişkileri, tarihî olayları, sevgi, ayrılık, gurbet, kahramanlık ve dayanışma gibi evrensel temaları yansıtmaları bakımından kültürlerarası iletişimi desteklemektedir. Türkçenin uluslararası alanda öğretiminin yaygınlaşmasıyla birlikte müzik ve sözlü kültür ürünlerinin kültürel diplomasi süreçlerinde daha etkin kullanılması mümkün hâle gelmiştir. Bu bağlamda türkülerin yalnızca dil öğretim materyali olarak değil, Türkiye'nin kültürel mirasını ve toplumsal değerlerini uluslararası hedef kitlelere tanıtan birer kültürel diplomasi unsuru olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türküler, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Kültürel Diplomasi*

Abstract

Turkish folk songs are important products of oral culture that transmit the historical experiences, collective memory, values, and patterns of thought and emotion of Turkish society from one generation to the next. As examples of natural language use, they offer rich materials for teaching Turkish through their vocabulary, idioms, proverbs, formulaic expressions, dialectal features, and cultural codes. This study aims to evaluate the use of Turkish folk songs in teaching Turkish as a foreign language, particularly in the contexts of cultural transmission and cultural diplomacy. Adopting a qualitative research approach, the study examines relevant literature and selected folk-song lyrics through document analysis. The findings suggest that folk songs can develop learners' listening, speaking, reading, and writing skills while increasing their awareness of Turkish culture. By reflecting lifestyles, social relations, and historical events from different regions of Anatolia, along with universal themes such as love, separation, homesickness, heroism, and solidarity, folk songs also support intercultural communication. As the teaching of Turkish expands internationally, music and oral cultural products may be used more effectively in cultural diplomacy. The study therefore concludes that folk songs should be regarded not only as language-learning materials but also as instruments of cultural diplomacy that introduce Türkiye's cultural heritage and social values to international audiences.

Keywords: *Turkish folk songs, teaching Turkish as a foreign language, cultural diplomacy*.

DOST HİZMET MODELİNİN KAPSAYICI TOPLUMUN OLUŞTURULMASINA ETKİSİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDEKİ ROLÜ: AZERBAYCAN ÖRNEĞİ

THE CONTRIBUTION OF THE DOST SERVICE MODEL TO BUILDING AN INCLUSIVE SOCIETY AND ACHIEVING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS: THE CASE OF AZERBAIJAN

PHD STUDENT ORKHAN MAJIDLI

THE ACADEMY OF PUBLİC ADMİNİSTRATİON UNDER THE PRESİDENT OF THE REPUBLİC OF AZERBAİJAN

Sorumlu yazar / Corresponding author: orkhan.majidli978@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Azerbaycan'da sosyal politika alanında gerçekleştirilen kurumsal reformların önemli bir örneği olan DOST Hizmet Modelinin kapsayıcı toplumun oluşturulmasına etkisini ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA) uygulanmasındaki rolünü incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, DOST modelinin sosyal haklara erişimin kolaylaştırılması, sosyal içerilmenin güçlendirilmesi ve vatandaş odaklı kamu hizmetlerinin geliştirilmesi bağlamında değerlendirilmesidir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın temel veri kaynaklarını Birleşmiş Milletler'in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, Azerbaycan'ın Gönüllü Ulusal İnceleme Raporları, uluslararası kuruluşların sosyal politika alanındaki çalışmaları ve DOST Ajansının yayımladığı resmî veriler oluşturmaktadır.

Araştırma bulguları, DOST modelinin çalışma ilişkileri, istihdam, sosyal güvenlik, sosyal yardım, engellilik ve diğer sosyal hizmetleri tek pencere sistemi çerçevesinde bütünleştirerek vatandaşların kamu hizmetlerine erişimini kolaylaştırdığını göstermektedir. Ayrıca fiziksel merkezler, Mobil DOST uygulamaları, çağrı merkezi ve dijital hizmet kanalları aracılığıyla farklı toplumsal gruplara erişim sağlanması, modelin kapsayıcı hizmet sunumu açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Resmî verilere göre DOST merkezlerinde 164 farklı sosyal hizmet sunulmakta olup, vatandaş memnuniyeti oranı yüzde 98,9 olarak bildirilmektedir.

Çalışma sonucunda DOST modelinin özellikle SKA 1 (Yoksulluğa Son), SKA 8 (İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme), SKA 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması) ve SKA 16 (Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar) ile güçlü bir uyum içerisinde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, modelin sosyal kapsayıcılık, yoksulluk ve istihdam üzerindeki uzun dönemli etkilerinin daha kapsamlı biçimde değerlendirilebilmesi için ayrıştırılmış veriler ve bağımsız etki analizlerine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *DOST, sosyal politika, kapsayıcı toplum, sosyal içerme, sürdürülebilir kalkınma amaçları, Azerbaycan, tek pencere hizmet modeli*

Abstract

This study examines the contribution of the DOST Service Model, an important example of institutional reform in Azerbaijan's social policy, to building an inclusive society and achieving the Sustainable Development Goals (SDGs). Its main objective is to assess the model in terms of facilitating access to social rights, strengthening social inclusion, and developing citizen-centered public services. A qualitative approach and document analysis were employed. Primary sources included the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development, Azerbaijan's Voluntary National Review reports, publications by international organizations on social policy, and official data released by the DOST Agency. The findings indicate that the DOST model facilitates access to public services by integrating labor relations, employment, social security, social assistance, disability services, and other social services through a one-stop-shop system. Access to different social groups through physical centers, Mobile DOST services, a call center, and digital channels also demonstrates its considerable potential for inclusive service delivery. According to official data, DOST centers provide 164 different social

services, and reported citizen satisfaction stands at 98.9%. The study finds that the model aligns strongly with SDG 1 (No Poverty), SDG 8 (Decent Work and Economic Growth), SDG 10 (Reduced Inequalities), and SDG 16 (Peace, Justice and Strong Institutions). However, more disaggregated data and independent impact assessments are needed to evaluate its long-term effects on social inclusion, poverty, and employment more comprehensively.

Keywords: *DOST, social policy, inclusive society, social inclusion, Sustainable Development Goals, Azerbaijan, one-stop-shop service model.*

EDEBİ ESERLERİN ANALİZİNDE YAPAY ZEKA ARAÇLARININ KULLANIMI: FIRSATLAR VE SINIRLILIKLAR

USING AI TOOLS IN ANALYZING LITERARY WORKS: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS

DR. SABIRA SAPINA

ASTANA IT UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: sabirasapina2408@gmail.com

Özet

Küresel eğitim alanında, üretken yapay zeka (GenAI) ve doğal dil işleme (NLP) teknolojilerinin beşeri bilimler ile dil öğretimine entegrasyonu en güncel bilimsel yönelimlerden biri haline gelmiştir. Uluslararası araştırmalarda YZ'nin metin verilerini işleme, istatistiksel modelleme ve görselleştirme yetenekleri yüksek değerlendirilse de; metaforik anlamları, duygusal tonları ve milli-kültürel bağlamları anlama konusundaki sınırlılıkları tartışılmaya devam etmektedir. Dijitalleşme ve yapay zeka (YZ) çağında, geleceğin BT uzmanları için yalnızca teknik bilgi değil; aynı zamanda yaratıcı düşünme, analitik analiz ve iletişim gibi sosyal becerilerin (soft skills) geliştirilmesi de son derece önemlidir. Günümüzde Kazakistan yükseköğretim kurumlarında YZ araçlarının kullanımına yönelik araştırmalar ağırlıklı olarak İngilizce öğretimi ile sınırlı kaldığından, Kazak dili öğretim sürecine üretken YZ modellerinin dahil edilmesinin etkililiğini incelemek yüksek bir önem taşımaktadır.

Araştırma sürecinde, BT uzmanlığı öğrencilerine yönelik Kazak dili derslerinde edebi eserlerin analizi sırasında üretken yapay zeka imkanlarının kullanımı deneyimini analiz etmek ve bunun öğrenme etkililiği üzerindeki etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır. Deney sürecinde 2. sınıf öğrencilerine (B1 ve B2 seviyeleri) Kazak edebiyatının klasik edebi eserlerini bağımsız okuma görevi verilmiştir. Öğrenciler, eserlerin olay örgüsünü, temel fikrini, karakter sistemini ve ele alınan sosyal sorunları analiz etmek amacıyla yaygın üretken YZ modellerini kullanarak kronolojik diyagramlar, illüstrasyonlar, posterler ve sunumlar hazırlamıştır.

Bulgular ve Sonuçlar. YZ imkanlarının kullanılması öğrencilerin derse olan ilgisini artırmış, öğrenme sürecini canlandırmış ve metni görsel ile etkileşimli bir şekilde daha derinlemesine kavramalarına olanak tanımıştır. Her öğrenci öğrenme seviyesine ve ilgi alanına uygun YZ aracını seçerek metin analizinde kendine özgü yaklaşımlar sunabilmiştir. Bir öğrenci eserin karakterlerine derinlemesine odaklanmayı tercih ederken, bir diğeri olay örgüsünü kronolojik harita üzerinden anlamayı daha uygun görmüştür. Bu tür uyarlanmış yaklaşımların, öğrencinin kendi öğrenme sürecine aktif katılımını sağladığı tespit edilmiştir. En önemlisi, YZ modellerinin edebi eserin karmaşık bağlamını tam anlayamaması veya bilgiyi çarpıtması gibi durumlar, yani YZ'nin Kazak edebiyatının karmaşık üsluplarını ve özelliklerini tamamen kavrayamadığını göstermiştir. Metni okumadan genel bir komut (prompt) yazan öğrenciler yanlış bilgi alırken, eserle dikkatlice tanışıp net komutlar veren öğrenciler kaliteli sonuçlara ulaşmıştır. Araştırma sonucunda, YZ'nin eğitim sürecinde akademik dürüstlük ve şeffaflık ilkeleri korunarak yalnızca rutin görevlerin otomatikleştirilmesi için kullanılması; üst düzey kritik düşünme gerektiren görevlerde ise kullanımının seçici olarak yönetilmesi gerektiği kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zeka, Kazak dili öğretimi, prompt mühendisliği, edebi eserlerin analizi, dijital eğitim.*

Abstract

In the global educational landscape, the integration of generative artificial intelligence (GenAI) and natural language processing (NLP) technologies into humanities and language learning has become one of the prominent scientific directions. Although international studies highly appreciate AI's capabilities in text data processing, statistical modeling, and visualization, its limitations in understanding metaphorical meanings, emotional nuances, and national-cultural contexts remain a subject of discussion. In the era of digitalization and artificial intelligence (AI), it is crucial for future IT specialists to develop soft skills such as creative thinking, analytical analysis, and communication, alongside technical knowledge. Currently, research on the use of AI tools in Kazakhstani higher education institutions is mainly limited to teaching English; therefore, studying the effectiveness of integrating generative AI models into the Kazakh language teaching process is of high relevance. The objective of the study was to analyze the practice of using generative AI capabilities during the analysis of literary works in Kazakh language classes for IT majors and to evaluate its impact on learning effectiveness. During the experiment, second-year students (B1 and B2 levels) were assigned to independently read classic works of Kazakh literature. To analyze the plot structure, core ideas, character systems, and social issues raised in the works, students used widely used generative AI models to develop chronological diagrams, illustrations, posters, and presentations.

Results and Conclusions. The use of AI capabilities increased students' interest in the subject, revitalized the learning process, and provided an opportunity for a deeper, visual, and interactive understanding of the text. By selecting AI tools according to their learning levels and interests, each student was able to propose unique approaches to text analysis. It was identified that such adaptive approaches enable students to actively engage in their own learning process. Crucially, instances where AI models failed to fully grasp the complex context of a literary work or distorted information demonstrated that AI cannot fully comprehend the complex styles and features of Kazakh literature. Students who wrote general prompts without reading the text received incorrect information, whereas students who read the work thoroughly and provided specific prompts achieved high-quality results. As a result of the study, it was proven necessary to use AI in the educational process solely to automate routine tasks while maintaining the principles of academic integrity and transparency, and to selectively manage its application in tasks requiring higher-order critical thinking.

Keywords: *Artificial intelligence, teaching the Kazakh language, prompt engineering, analysis of literary works, digital education.*

EFFECTIVE USE OF INVESTMENTS IN AGRARIAN RELATIONS

DR. ZARIPOVA MOXIRA ZARIP KIZI

URGENCH STATE UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: mahirezarif@gmail.com

Abstract

This article examines the economic essence, theoretical and methodological foundations, and practical directions of the effective use of investments in the system of agrarian relations. It highlights the impact of investment in agriculture on production efficiency, labor productivity, the use of land and water resources, the processing of agricultural products, and the competitiveness of the agrarian sector. Furthermore, based on the research findings, scientific and practical recommendations have been developed on the allocation of investments in the agrarian sector and on improving their economic effectiveness.

Keywords: *Agrarian relations, investment, investment efficiency, agriculture, innovation, agricultural technology*

EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ ETİĞİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ: KAVRAMSAL AYRIMLAR, AMPİRİK BULGULAR VE ARAŞTIRMA GEREKSİNİMLERİ

A REVIEW OF RESEARCH ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE ETHICS IN EDUCATION: CONCEPTUAL DISTINCTIONS, EMPIRICAL FINDINGS, AND RESEARCH NEEDS

PROF. DR. ÇELEBİ ULUYOL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: celebiulu@gmail.com

Özet

Bu çalışma, eğitimde yapay zekâ etiğinin ölçülmesine ve geliştirilmesine ilişkin araştırmaları inceleyerek alandaki kavramsal ayrımları, değerlendirme yaklaşımlarını, öğretim uygulamalarını ve mevcut kanıtların sınırlılıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. İncelenen çalışmalar, etik tutum, farkındalık, öz yeterlik, muhakeme ve yeterliğin birbiriyle ilişkili olmakla birlikte farklı yapılar olduğunu göstermektedir. Etik ilkeleri önemseme veya etik davranabileceğine inanma, somut durumlarda etik sorunları fark etme ve gerekçeli karar verme yeterliğini doğrudan yansıtmamaktadır. Bu doğrultuda ölçme yaklaşımlarının öz bildirime dayalı araçlardan senaryo ve performans temelli değerlendirmelere doğru genişlediği görülmektedir. Araştırmalar, mahremiyet, zarar ve akademik dürüstlük gibi görünür sorunların daha kolay fark edildiğine; özerklik, sistemik yanlılık, sosyal adalet ve hesap verebilirlik gibi konuların ise daha sınırlı anlaşılabildiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte örneklemlerin çeşitliliği ve karşılaştırılabilir yeterlik eşiklerinin bulunmaması, katılımcıların etik yeterlik düzeylerine ilişkin genel yargılara ulaşmayı güçleştirmektedir. Müdahale araştırmaları, etik ikilemler, durum çalışmaları, akran tartışmaları, problem ve proje temelli etkinliklerin etik farkındalık ve muhakemeyi destekleyebildiğini göstermektedir. Etik içeriğin yaş ve gelişim düzeyine uygun biçimde yapılandırılması ve teknik yapay zekâ öğretimiyle bütünleştirilmesi öne çıkmaktadır. Eğitimcilerin etik hazırlığının gelişmesinde ise mesleki öğrenme, açık kurumsal politikalar, teknik destek ve uygulama rehberliği belirleyici unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak yapay zekâ etiğinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları birlikte değerlendirilmelidir. Gelecekteki araştırmalarda öz bildirimlerin senaryo temelli sorular, açık uçlu gerekçelendirmeler, yansıtıcı metinler ve gerçek performans görevleriyle desteklenmesi; etik öğrenmenin uzun vadeli etkilerinin incelenmesi önerilmektedir. Bu yaklaşım, etik ilkelerin bilinmesi ile sorumlu uygulamaya dönüştürülmesi arasındaki ilişkinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ etiği, etik yeterlik, etik farkındalık, etik eğitimi*

Abstract

This study reviews research on measuring and developing artificial intelligence ethics in education to identify conceptual distinctions, assessment approaches, instructional practices, and limitations in the existing evidence. The studies reviewed show that ethical attitudes, awareness, self-efficacy, reasoning, and competence are related but distinct constructs. Valuing ethical principles or believing oneself capable of ethical behavior does not directly demonstrate the ability to recognize ethical problems and make justified decisions in specific situations. Accordingly, assessment approaches are expanding from self-report instruments toward scenario- and performance-based evaluations. Research indicates that visible issues such as privacy, harm, and academic integrity are more readily recognized, whereas autonomy, systemic bias, social justice, and accountability are less well understood. However, sample diversity and the absence of comparable competence thresholds make it difficult to draw general conclusions about participants' levels of ethical competence. Intervention studies show that ethical dilemmas, case studies, peer discussions, and problem- and project-based activities can support ethical awareness and reasoning. Particular emphasis is placed on adapting ethical content to learners' ages and developmental levels and integrating it with technical AI instruction. Professional learning, clear institutional policies, technical support, and practical guidance are also considered important to educators' ethical preparedness. In conclusion, the cognitive, affective, and behavioral dimensions of AI ethics should be assessed together. Future studies should supplement self-reports with scenario-based

questions, open-ended justifications, reflective texts, and authentic performance tasks, while examining the long-term effects of ethical learning. This approach could clarify how knowledge of ethical principles translates into responsible practice.

Keywords: *Artificial intelligence ethics, ethical competence, ethical awareness, ethics education.*

EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ ETİK BOYUTLARI: RİSKLER, HAKLAR VE SORUMLULUKLAR

ETHICAL DIMENSIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE USE IN EDUCATION: RISKS, RIGHTS, AND RESPONSIBILITIES

PROF. DR. ÇELEBİ ULUYOL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: celebiulu@gmail.com

Özet

Bu çalışma, eğitimde yapay zekâ kullanımının etik boyutlarını ve potansiyel risklerini alan yazınındaki tartışmalar, uygulama örnekleri ve politika çerçeveleri üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Metin; veri gizliliği, mahremiyet ve güvenlik; adalet, algoritmik önyargı ve fırsat eşitliği; şeffaflık, açıklanabilirlik ve hesap verebilirlik; akademik dürüstlük ve değerlendirme adaleti; gözetim ve öğrenci özerkliği; insan merkezli pedagoji ve öğretmen rolü; çocuk hakları ve gelişimsel riskler ile telif, yazarlık ve fikri mülkiyet olmak üzere sekiz tematik alt başlıkta yapılandırılmıştır. Ele alınan araştırma ve örnekler, eğitim verilerinin yoğun biçimde işlenmesinin mahremiyet ihlallerine, algoritmik kararların mevcut eşitsizliklerin yeniden üretilmesine ve açıklanamayan çıktıların sorumluluk belirsizliklerine yol açabildiğine işaret etmektedir. Üretken yapay zekâ bağlamında araçlara erişimdeki farklılıklar ve otomatik tespit sistemlerinin hatalı sonuçları, akademik dürüstlüğün yanı sıra değerlendirme adaletini de tartışmaya açmaktadır. Sürekli izleme uygulamaları öğrencilerin özerkliğini ve öğrenme ortamındaki özgürlüklerini sınırlandırabilirken, yaşa uygun olmayan kullanımlar bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim açısından riskler taşıyabilmektedir. Yapay zekâ destekli içerik üretimi ise özgünlük, yazarlık ve hak sahipliği konusunda belirsizlikler doğurmaktadır. Bu çerçevede çalışma, etik sorumluluğun yalnızca bireysel kullanıcı davranışlarıyla sınırlanamayacağını; sistemlerin tasarımı, kurumsal uygulamalar ve denetim süreçleri boyunca paylaşılması gerektiğini vurgulamaktadır. Veri minimizasyonu, amaçla sınırlılık, orantılılık, algoritmik önyargıların değerlendirilmesi, anlaşılır gerekçelendirme ve açık sorumluluk zincirleri temel gereklilikler olarak öne çıkmaktadır. Öğretmenlerin anlamlı insan denetimini sürdürebilmesi için yapay zekâ, veri ve dijital okuryazarlıklarının geliştirilmesi; değerlendirme süreçlerinin ise açık kullanım politikaları ve süreç odaklı uygulamalarla desteklenmesi önerilmektedir. Sonuç olarak eğitimde yapay zekânın sorumlu kullanımı, çocuğun üstün yararını, öğrenci özerkliğini ve öğretmenin pedagojik karar verme yetkisini koruyan, hak temelli ve insan merkezli bir yönetişim yaklaşımını gerektirmektedir. Böyle bir yaklaşım, teknolojik yeniliklerin eğitsel amaçlarla uyumlu biçimde uygulanmasına ve risklerin uygulama öncesinde ve kullanım süresince değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitimde yapay zekâ, yapay zekâ etiği, algoritmik adalet, öğrenci özerkliği, insan merkezli pedagoji.*

Abstract

This study aims to examine the ethical dimensions and potential risks of artificial intelligence (AI) use in education through discussions in the literature, practical examples, and policy frameworks. The study is structured around eight thematic areas: data privacy, confidentiality, and security; fairness, algorithmic bias, and equal opportunity; transparency, explainability, and accountability; academic integrity and fairness in assessment; surveillance and student autonomy; human-centered pedagogy and the role of teachers; children's rights and developmental risks; and copyright, authorship, and intellectual property.

The research and examples reviewed indicate that the extensive processing of educational data may lead to privacy violations, algorithmic decisions may reproduce existing inequalities, and inexplicable outputs may create ambiguities regarding responsibility and accountability. In the context of generative AI, disparities in access to AI tools and inaccurate results produced by automated detection systems raise concerns not only about academic integrity but also about fairness in assessment. While continuous

monitoring practices may restrict students' autonomy and freedom within learning environments, age-inappropriate uses of AI may pose risks to cognitive, emotional, and social development. Furthermore, AI-assisted content generation creates uncertainties regarding originality, authorship, and intellectual property rights.

Within this framework, the study emphasizes that ethical responsibility cannot be limited solely to individual user behavior; rather, it must be shared throughout system design, institutional practices, and oversight processes. Data minimization, purpose limitation, proportionality, assessment of algorithmic biases, understandable explanations, and clearly defined chains of accountability emerge as fundamental requirements. The study recommends enhancing teachers' AI, data, and digital literacy to ensure meaningful human oversight and supporting assessment processes through transparent AI usage policies and process-oriented practices.

In conclusion, the responsible use of AI in education requires a rights-based and human-centered governance approach that safeguards the best interests of children, student autonomy, and teachers' authority to make pedagogical decisions. Such an approach may contribute to the implementation of technological innovations in alignment with educational objectives and facilitate the assessment of potential risks both before implementation and throughout their use.

Keywords: *Artificial intelligence in education, AI ethics, algorithmic fairness, student autonomy, human-centered pedagogy.*

29. EXPERIENCE IN DEVELOPING RETAIL TRADE AND DIRECTIONS FOR ITS APPLICATION IN UZBEKISTAN

ISMAILOV SHOHJAHON ÒTKIR ÒGLI

FACULTY OF SOCIAL AND ECONOMIC SCIENCES ECONOMICS

Sorumlu yazar / Corresponding author: shohjahonismoilov444@gmail.com

Abstract

This article examines the features of effectively using foreign experience in developing retail trade, existing opportunities, key priorities, current directions, and issues related to improving these opportunities.

Today, particular attention is being paid in every country to the development and improvement of trade. In leading countries of the world, particularly Turkey, Germany, South Korea, and Japan, trade is one of the main sources of profit. In this regard, relevant measures are being implemented in our country to develop retail trade and improve its existing opportunities. In particular, a number of measures have been taken to develop the trade sector, further improve trade mechanisms, develop a healthy competitive environment in commodity markets, increase the efficiency of business entities, and create sufficient conditions to ensure the competitiveness of the products they produce.

Keywords: *Retail trade, marketing, competition, consumer, income, product, development*

FACTORS HINDERING PSYCHOSOCIAL SUPPORT SEEKING AMONG UNIVERSITY STUDENTS

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOSOSYAL DESTEK ARAYIŞINI ENGELLEYEN FAKTÖRLER

OGR. GOR. NIDA NUR KARAGOZ, PROF. DR. ALI FUAT ERSOY*

KARABUK UNIVERSITESI

* Sorumlu yazar / Corresponding author: afuatersoy@gmail.com

Özet

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin psikososyal destek kavramına ilişkin algılarını, psikolojik yardım arama davranışlarını etkileyen faktörleri ve üniversite bünyesinde sunulan psikolojik danışmanlık hizmetlerine yönelik deneyimlerini derinlemesine incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle ve fenomenoloji deseniyle tasarlanan araştırmada veriler, amaçlı örnekleme yoluyla belirlenen 5 üniversite öğrencisinden yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşmeler, 2025 yılının Aralık ayında yüz yüze gerçekleştirilmiş, katılımcıların onamları alınarak ses kaydı yapılmış ve görüşmeler ayrıntılı biçimde çözümlenerek metne aktarılmıştır. Verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular; "Üniversite Yaşamında Zorlayıcı Deneyimler ve Anlamlandırma", "Psikososyal Destek Algısı ve Deneyimleri", "Psikolojik Yardım Arama Davranışını Etkileyen Faktörler", "Üniversitedeki Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine İlişkin Deneyimler" ve "Psikososyal Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler" olmak üzere beş tema altında ele alınmıştır. Bulgular, üniversite yaşamında şehir değişikliği, aileden ayrılma, ekonomik güçlükler, pandemi kaynaklı sosyal izolasyon, akademik beklentiler ve gelecek kaygısının öğrenciler açısından çeşitli zorlayıcı deneyimler oluşturabildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, psikolojik yardım arama davranışının bireysel erteleme, aile tutumları, ekonomik güçlükler ve toplumsal damgalama gibi çeşitli faktörlerden etkilendiği görülmüştür. Üniversitedeki psikolojik danışmanlık hizmetlerine ilişkin deneyimlerde ise hizmetlerin görünürlüğü, erişilebilirliği, randevu yoğunluğu, hizmete duyulan güven ve gizlilik algısının öne çıkan konular olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar ayrıca psikososyal destek hizmetlerinin daha görünür ve erişilebilir hâle getirilmesi, hizmetlerin tanıtımının farklı iletişim kanalları aracılığıyla artırılması ve üniversitelerde psikolojik destek sunan personel sayısının artırılması yönünde önerilerde bulunmuştur. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yardım arama davranışlarının karmaşık bir psikososyal süreç olduğu ve destek arayışlarının yalnızca bireysel tercihlerle açıklanamayacağı; öğrencilerin yaşadıkları üniversite deneyimleri, sosyal çevreleri, aile tutumları, ekonomik koşulları ve damgalama algılarıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Üniversite Öğrencileri, Psikososyal Destek, Psikolojik Yardım Arama, Damgalama*

Abstract

This study was conducted to examine in depth university students' perceptions of the concept of psychosocial support, the factors influencing their psychological help-seeking behaviors, and their experiences with psychological counseling services offered within the university. Designed using a qualitative research method and a phenomenological approach, the study gathered data through semi-structured interviews with five university students selected via purposive sampling. The interviews were conducted face-to-face in December 2025; participants' consent was obtained for audio recording, and the interviews were subsequently transcribed in detail. Thematic analysis was employed to analyze the data. The findings were categorized under five themes: "Challenging Experiences and Meaning-Making in University Life," "Perceptions and Experiences Regarding Psychosocial Support," "Factors Influencing Psychological Help-Seeking Behavior," "Experiences with University Psychological Counseling Services," and "Suggestions for Improving Psychosocial Support Services." The findings indicate that factors such as relocating to a new city, separating from family, financial difficulties, pandemic-induced social isolation, academic expectations, and anxiety about the future can create various challenging experiences for students. Furthermore, it was observed that psychological help-

seeking behavior is influenced by factors such as individual procrastination, family attitudes, financial difficulties, and social stigma. Regarding experiences with university psychological counseling services, key issues identified included service visibility, accessibility, appointment availability, trust in the service, and perceptions of confidentiality. Participants also made recommendations to make psychosocial support services more visible and accessible, to increase the promotion of these services through various communication channels, and to increase the number of staff providing psychological support at universities. The study revealed that students' help-seeking behavior is a complex psychosocial process and that their pursuit of support cannot be explained solely by individual preferences; rather, it must be evaluated in conjunction with their university experiences, social environments, family attitudes, economic conditions, and perceptions of stigma.

Keywords: *University Students, Psychosocial Support, Psychological Help-Seeking, Stigma*

FARKLI BRANŞLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ETİK VE ETİK DAVRANIŞLARA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DENEYİMLERİ

TEACHERS' VIEWS AND EXPERIENCES OF PROFESSIONAL ETHICS AND ETHICAL BEHAVIOR ACROSS DIFFERENT SUBJECT AREAS

DOKTORA ÖĞR. ELİF DEMİR*, PROF. DR. FİTNAT GÜRGİL ULUSOY, PROF. DR. GÖKÇE KILIÇOĞLU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: elifff.dmr1106@gmail.com

Özet

Mesleki etik, belirli bir meslek grubunun mesleki görev ve sorumluluklarını yerine getirirken mesleğin gerektirdiği değerleri gözeterek uygun davranış biçimlerini belirleyen, uyulması gereken ilke, değer ve kurallar bütünü olarak tanımlanabilir. Öğretmenlik mesleğinde etik ilkeler; öğrenciler, meslektaşlar, idareciler ve velilerle ilişkileri doğrudan etkileyen önemli bir role sahiptir. Öğretmenlik mesleğinde etik, bir taraftan öğretim ortamının sağlıklı ve güvenli bir şekilde yürütülmesinde, diğer taraftan ise geleceğin nesillerinin sağlıklı bir iletişim süreci içerisinde yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Etik ilkeler, öğretmenlerin mesleki kararlarında ve öğrencilerle, meslektaşlarıyla, velilerle ve yöneticilerle kurdukları ilişkilerde yol gösterici bir işlev üstlenmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki etik anlayışlarının ve eğitim ortamlarında sergiledikleri etik davranışların ortaya konulması önem taşımaktadır. Bu çalışmada, farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin eğitim ortamlarında mesleki etik ve etik davranışlara ilişkin görüş ve deneyimlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu; Türkiye'nin farklı illerinde ve farklı branşlarda (sınıf, sosyal bilgiler, fen bilimleri, coğrafya, Türkçe, matematik, okul öncesi, din kültürü ve ahlak bilgisi, İngilizce vb.) görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formunda öğretmenlerin etik kavramına ilişkin görüşleri, öğretmenlik mesleğinde uyulması gerektiğini düşündükleri etik davranışlar, etik davranışların önemine ilişkin değerlendirmeleri ve eğitim ortamlarında karşılaştıkları veya gözlemledikleri etik durumlara ilişkin görüşleri ele alınmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmektedir. Verilerin analizinde öğretmenlerin görüşlerinden hareketle ortak tema ve kategorilerin belirlenmesi planlanmaktadır. Araştırma kapsamında veri toplama süreci tamamlanmış olup elde edilen verilerin analiz süreci devam etmektedir. Araştırmanın bulguları ve sonuçlarına, veri analiz sürecinin tamamlanmasının ardından çalışmanın tam metninde ayrıntılı olarak yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki etik, öğretmenlik mesleği, etik davranış, öğretmen, olgubilim*

Abstract

Professional ethics may be defined as the principles, values, and rules governing appropriate conduct when members of a profession fulfill their duties and responsibilities in accordance with its values. In teaching, ethical principles directly affect relationships with students, colleagues, administrators, and parents. Ethics is essential both for maintaining healthy and safe learning environments and for raising future generations through constructive communication. Ethical principles guide teachers' professional decisions and their interactions with these groups. It is therefore important to examine teachers' understanding of professional ethics and the ethical behaviors they demonstrate in educational settings. This study aims to investigate the views and experiences of teachers from different subject areas regarding professional ethics and ethical conduct in educational environments. It uses a qualitative phenomenological design. Participants are teachers working in different provinces of Türkiye and in various fields, including primary education, social studies, science, geography, Turkish, mathematics, preschool education, religious culture and ethics, and English. Data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. The interviews address teachers' understandings of ethics, the ethical behaviors they consider necessary in teaching, their evaluations of the importance of ethical conduct, and ethical situations they have encountered or observed in educational settings. The

data are being examined through content analysis, with shared themes and categories to be identified from teachers' views. Data collection has been completed, while analysis remains ongoing. The findings and conclusions will be presented in detail in the full paper after the analysis has been completed.

Keywords: *Professional ethics, teaching profession, ethical behavior, teacher, phenomenology.*

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİKROÖĞRETİM SÜRECİNDE ALDIKLARI AKRAN VE ÖĞRETİM ELEMANI GERİBİLDİRİMLERİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

PRESERVICE SCIENCE TEACHERS' EXPERIENCES WITH PEER AND INSTRUCTOR FEEDBACK DURING THE MICROTEACHING PROCESS: A CASE STUDY

PROF. DR. ESRA BENLİ ÖZDEMİR

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: esrabenliozdemir@gazi.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının mikroöğretim sürecinde aldıkları akran ve öğretim elemanı geribildirimlerine ilişkin deneyimlerini incelemek ve bu iki geribildirim kaynağının öğretim uygulamalarının geliştirilmesindeki rolünü ortaya koymaktır. Nitel durum çalışması olarak desenlenen araştırmanın çalışma grubunu, 2025–2026 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Ankara'daki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 15 fen bilgisi öğretmen adayı oluşturmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analiziyle çözümlenerek kategori ve kodlar altında düzenlenmiştir. Bulgular, akran geribildirimlerinde arkadaşını kırma/eleştirme kaygısının (%24,1) ve arkadaşlık ilişkilerinin nesnelliği etkilemesinin (%20,4) öne çıktığını göstermiştir. Öğretim elemanı geribildirimlerinde ise ayrıntılı ve açıklayıcı olma (%24,6) ile uzmanlık bilgisine dayanma (%21,1) en sık vurgulanan özelliklerdir. İki geribildirim türü karşılaştırıldığında öğretim elemanı geribildiriminin daha etkili (%25,0), güvenilir (%23,1), nesnel (%19,2) ve uygulanabilir (%17,3) olduğu belirlenmiştir. Geribildirimlerin öğretim uygulamalarına katkılarında ders planını yeniden düzenleme (%21,2) ve kendi öğretimine eleştirel bakma (%19,2) öne çıkmıştır. Süreçte karşılaşılan güçlüklerin başında arkadaşını kırma kaygısı (%28,9) ve eleştirinin kişisel algılanmasından çekinme (%20,0) gelmiştir. Sürecin geliştirilmesine yönelik önerilerde ise ölçüt temelli geribildirim formu kullanılması (%24,0), geribildirim verme eğitimi (%20,0) ve geribildirim sonrası ikinci mikroöğretim uygulaması (%18,0) öne çıkmıştır. Bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde, geribildirimin niteliğinin yalnızca kaynağına değil; açıklığına, nesnelliğine, pedagojik gerekçelendirmeye ve uygulanabilir öneriler içermesine de bağlı olduğu görülmüştür. Sonuç olarak öğretim elemanı geribildiriminin temel yönlendirici olarak sürdürülmesi, akran geribildiriminin ise açık ölçütlerle yapılandırılarak ve öğretmen adaylarının geribildirim verme yeterlikleri geliştirilerek tamamlayıcı bir mesleki öğrenme aracı olarak kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Mikroöğretim, akran geribildirimi, öğretim elemanı geribildirimi, fen bilgisi öğretmen adayları, öğretmen eğitimi*

Abstract

This study aimed to examine preservice science teachers' experiences with peer and instructor feedback received during the microteaching process and to explore the role of these two feedback sources in improving teaching practices. Designed as a qualitative case study, the study involved 15 preservice science teachers enrolled at a public university in Ankara during the fall semester of the 2025–2026 academic year. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis, with the findings organized into categories and codes. The findings showed that concerns about hurting or criticizing peers (24.1%) and the influence of friendships on objectivity (20.4%) were prominent in peer feedback. Regarding instructor feedback, being detailed and explanatory (24.6%) and being based on professional expertise (21.1%) were the most frequently emphasized characteristics. When the two feedback sources were compared, instructor feedback was perceived as more effective (25.0%), reliable (23.1%), objective (19.2%), and applicable (17.3%). Regarding contributions to teaching practices, revising lesson plans (21.2%) and critically reflecting on one's own teaching (19.2%) were prominent. The main difficulties encountered during the feedback process were concerns about hurting peers (28.9%) and fear that criticism might be taken personally (20.0%). Suggestions for improving the process primarily included using criterion-based feedback forms (24.0%), providing training on how to give effective feedback (20.0%), and conducting a second microteaching session

following feedback (18.0%). Overall, the findings indicated that feedback quality depends not only on its source but also on its clarity, objectivity, pedagogical justification, and provision of actionable suggestions. In conclusion, instructor feedback should remain the primary source of guidance, whereas peer feedback should be structured around explicit criteria and supported by feedback training to function effectively as a complementary professional learning tool

Keywords: *Microteaching, peer feedback, instructor feedback, preservice science teachers, teacher education*

FRANKOFONİ: DİLİN ÖTESİNDE BİR KÜLTÜREL VE SOSYAL ALAN

FRANCOPHONIE: A CULTURAL AND SOCIAL SPACE BEYOND LANGUAGE

ÖĞRETMEN BAKHSHALIYEVA ZAHRAKHANIM

AZERBAYCAN DİLLER UNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: zahrabakhshaliyeva14@gmail.com

Özet

Bu çalışmada Frankofoni kavramı, Fransızcanın yalnızca bir iletişim dili değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve eğitimsel etkileşimi sağlayan çok boyutlu bir alanı olarak ele alınmaktadır. Çalışmada Fransızcanın farklı toplumlar ve diller üzerindeki etkisi incelenmekte, özellikle Türkçe ve Özbekçe ile olan dilsel ve kültürel etkileşimlere değinilmektedir. Fransızcadan Türkçeye geçen çeşitli kelimeler üzerinden diller arasındaki karşılıklı etkileşim örneklendirilmektedir. Bu bağlamda Frankofoninin yalnızca Fransızca konuşan toplumları ifade eden bir kavram olmadığı, farklı kültürleri ve dilleri bir araya getiren geniş bir sosyal ve kültürel alan olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Frankofoni, Fransızca, dilsel etkileşim, kültürel etkileşim, çok dillilik*

Abstract

This study examines the concept of Francophonie as a multidimensional sphere that encompasses not only the French language as a means of communication but also cultural, social, and educational interactions. The study explores the influence of French on different societies and languages, with particular emphasis on its linguistic and cultural interactions with Turkish and Uzbek. These interactions are illustrated through various words borrowed from French into Turkish. In this context, the study emphasizes that Francophonie is not merely a concept referring to French-speaking communities but represents a broader social and cultural sphere that brings together diverse cultures and languages.

Keywords: *Francophonie, French language, linguistic interaction, cultural interaction, multilingualism.*

FROM LITERATURE TO SOLIDARITY: INTERCULTURAL COMMUNICATION AND PEOPLE-TO-PEOPLE DIPLOMACY BETWEEN UKRAINE AND LEBANON

DR. VLADLEN MAKOUKH*, **DIANA BRYNOSH**

ODESA I.I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: vladmakoukh@gmail.com

Abstract

This work considers cultural relations, current contacts and communications between Ukraine and Lebanon. Lebanon recognized Ukraine's independence on December 30, 1991. Almost a year later, diplomatic relations between Eastern European Kyiv and Arab Beirut were established (Embassy of Ukraine in the Lebanese Republic, 2026). One of the stable and strongest cooperation between the states is cultural diplomacy, based on a people-to-people approach involving education programs, cultural exchanges and mutual art projects (Diplo, n.d). This tradition dates back to the linguist and writer Agathangel Krymskyi, a forerunner of people-to-people diplomacy between the two countries. Studying Arabic philology for three years in Lebanon, he captured Lebanese life in "Beirut stories" and "Letter from Lebanon" (Ostrolutska, 2022). Recognizing the individuality of Lebanese people, he opened Lebanon to an Eastern European audience, laying the foundation for modern cultural diplomacy. Nowadays, in Lebanon Ukrainian Cultural Centre, singing and dancing collectives ("Zirka", "Palanyatsya"), and a branch of Ukrainian Scout Organization Plast launched in 2023 operate (Embassy of Ukraine in the Lebanese Republic, 2026). Particular attention receives literature exchange, including annual Shevchenko Days, and translation of Ukrainian poets. In Ukraine Lebanese Cultural and Information Center operates that hosts events like radio concerts and Arab film festivals. In Beirut the Ukrainian school named after Agathangel Krymskyi operates (Embassy of Ukraine in the Lebanese Republic, 2026). Thousands of Lebanese students study in Ukrainian universities in medicine and engineering, supported by "ENIC Ukraine" (National Information Centre of Academic Mobility). With Russia's full-scale invasion, Lebanese students had to hide in shelters and be evacuated (Chehayeb, 2022). Despite Lebanon's divided position (I24news, 2022) and involvement of some Lebanese citizens in the war under Russian flag (TheBeiruter, 2025), many students stayed in Ukraine, and some Ukrainian-Lebanese joined the Armed Forces of Ukraine, such as Hussein Mehdi, who fought for Ukraine since 2022 (Lautissier, 2023). Educational ties are linked to around 3,000 mixed marriages in Lebanon (Embassy of Ukraine in the Lebanese Republic, 2026), forming organizations like Community of Ukrainians in Lebanon that became volunteer hubs fundraising for the Armed Forces and holding protests in Beirut (Ukrainian World Congress, 2024).

Keywords: *Ukrainian-Lebanese relations, intercultural communication, people-to-people diplomacy, cultural diplomacy, Agathangel Krymskyi, Russia's full-scale invasion*

GAMIFICATION VS. TRADITIONAL TEACHING: DIFFERENCES IN STUDENT ENGAGEMENT IN EFL CLASSROOMS

DOC. DR. GULNARA RIZAKHOJAYEVA*, **ROZA KARIMZHONOVA**

KHOJA AKHMET YASSAWI INTERNATIONAL KAZAKH-TURKISH UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: gulnara.rizahodjaeva@ayu.edu.kz

Abstract

Student engagement plays an important role in English as a Foreign Language (EFL) education, as active participation, attention, motivation, and interaction contribute to students' involvement in the learning process. With the growing use of educational technologies, gamification has emerged as a teaching approach that incorporates game elements such as points, badges, challenges, feedback, and progress indicators into regular learning activities. These features can change the way students participate in classroom tasks and interact with learning content. This paper compares gamified and traditional teaching approaches from the perspective of student engagement in EFL classrooms. The study uses a comparative, literature-based approach and examines findings from empirical studies, systematic reviews, and meta-analyses on gamification, student engagement, motivation, and language learning. The comparison considers behavioral, emotional, and cognitive engagement, as well as classroom interaction, feedback, and learner autonomy. The reviewed literature suggests that gamification can increase students' participation, interest, and motivation by making classroom activities more interactive and providing immediate feedback and clear learning goals. However, its effects are influenced by factors such as instructional design, learner characteristics, the choice of game elements, and the use of competition. The paper therefore considers gamification not as a replacement for traditional teaching but as a complementary approach that can enhance engagement when game elements are meaningfully connected to learning objectives.

Keywords: *Gamification, traditional teaching, student engagement, EFL, motivation*.

GEÇİŞ EKONOMİSİ İLE GELİŞMEKTE OLAN PİYASA KARŞILAŞTIRMASI: TÜRKİYE VE ÖZBEKİSTAN BANKACILIK SEKTÖRLERİNDE KREDİ DAĞILIMI VE RİSK ANALİZİ

COMPARING A TRANSITION ECONOMY AND AN EMERGING MARKET: CREDIT ALLOCATION AND RISK ANALYSIS IN THE BANKING SECTORS OF TÜRKIYE AND UZBEKISTAN

DOÇ. DR. CEMİL ŞENEL

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: cemil.senel@hbv.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye ve Özbekistan bankacılık sektörlerinin kredi portföy yapılarını, kredi hacimlerini ve risk göstergelerini karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Türkiye'nin gelişmekte olan piyasalar içerisindeki derinleşmiş finansal yapısı ile Özbekistan'ın dinamik geçiş ekonomisi modeli, bankaların kredilendirme davranışları açısından farklı dinamikler barındırmaktadır. Çalışmada, iki ülkenin bankacılık sistemlerine ait sektörel kredi tahsisleri (ticari krediler, tüketici kredileri, KOBİ ve tarım kredileri) ile takipteki alacak oranları (NPL) gibi risk metrikleri 2015–2025 dönemi verileri çerçevesinde panel veri ve oran analizi yöntemleriyle incelenmektedir. Elde edilen bulgular, iki ülkenin kredi genişleme hızları, faiz oranlarının kredilere yansıması ve portföy çeşitliliği arasındaki yapısal farklılıkları ortaya koymakta; bölgesel entegrasyon ve ekonomik iş birliği perspektifinden önemli politika çıkarımları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bankacılık Sektörü, Kredi Kompozisyonu, Türkiye, Özbekistan, Finansal Derinleşme*

Abstract

The main objective of this study is to compare the loan portfolio structures, lending volumes, and risk indicators of the banking sectors in Türkiye and Uzbekistan. Türkiye's relatively deep financial structure within emerging markets and Uzbekistan's dynamic transition-economy model entail distinct dynamics in bank lending behavior. Using data for 2015–2025, the study examines sectoral credit allocations (commercial, consumer, SME, and agricultural loans) and risk metrics such as non-performing loan (NPL) ratios in the two banking systems through panel-data and ratio analyses. The findings reveal structural differences in the rates of credit expansion, the transmission of interest rates to lending, and portfolio diversification, offering important policy implications for regional integration and economic cooperation.

Keywords: *Banking sector, loan composition, Türkiye, Uzbekistan, financial deepening.*

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN SOSYAL VE TARİHÎ ARKA PLANI: YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

THE HISTORICAL AND SOCIAL BACKGROUND OF TEACHING TURKISH FROM PAST TO PRESENT: A REVIEW OF RESEARCH ON TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

DR. SİNAN DEMİRTÜRK[1*], **DR. MUSTAFA TEKELİ**[2]

[1] *GAZİ ÜNİVERSİTESİ*

[2] *MİLLİ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: sdemirturk@gazi.edu.tr

Özet

Eğitim, içinde şekillendiği toplumun tarihî birikimi, sosyal yapısı, kültürel değerleri ve değişen ihtiyaçlarıyla doğrudan ilişkili bir süreçtir. Bu nedenle bir eğitim alanının gelişimini sağlıklı biçimde değerlendirebilmek için yalnızca güncel öğretim yöntemlerine değil, söz konusu alanın tarihî ve sosyal temellerine de odaklanmak gerekmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi, Türkçenin farklı coğrafyalarda ve farklı topluluklara öğretilmesi bakımından köklü bir geçmişe sahip olmakla birlikte, özellikle son yıllarda akademik çalışmaların hızla arttığı disiplinler arası bir araştırma alanı hâline gelmiştir. Bu çalışma, eğitimin tarihî ve sosyal temelleri çerçevesinde yabancılara Türkçe öğretimi üzerine gerçekleştirilen akademik çalışmaları değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; alana ilişkin makale, tez, kitap ve bilimsel çalışmalar doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmalarda yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi, kültür aktarımı, göç ve uluslararası öğrenci hareketliliği, Türkçenin yabancı dil olarak öğretim politikaları, öğretim materyalleri ve kültürlerarası iletişim gibi konuların öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte alanın tarihî birikimi ile güncel sosyal değişimler arasındaki ilişkinin bazı çalışmalarda sınırlı biçimde ele alındığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak yabancılara Türkçe öğretiminin yalnızca dil öğretimi bağlamında değil; tarih, toplum, kültür, eğitim politikaları ve kültürel etkileşim ekseninde değerlendirilmesinin alanın gelişimine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitimin Tarihî ve Sosyal Temelleri, Yabancılara Türkçe Öğretimi, Türkçe Eğitimi*

Abstract

Education is directly related to the historical heritage, social structure, cultural values, and changing needs of the society in which it develops. A sound assessment of the development of any educational field therefore requires attention not only to current teaching methods but also to its historical and social foundations. Teaching Turkish to foreigners has a longstanding history across different regions and communities; particularly in recent years, however, it has become an interdisciplinary research field characterized by rapidly increasing academic output. This study aims to evaluate academic research on teaching Turkish to foreigners within the framework of the historical and social foundations of education. A qualitative research approach was adopted, and relevant articles, theses, books, and scientific studies were examined through document analysis. Prominent topics include the historical development of teaching Turkish to foreigners, cultural transmission, migration and international student mobility, policies for teaching Turkish as a foreign language, teaching materials, and intercultural communication. Nevertheless, the relationship between the field's historical legacy and contemporary social change appears to receive limited attention in some studies. The study concludes that evaluating the teaching of Turkish to foreigners not merely as language instruction but also in relation to history, society, culture, education policy, and cultural interaction can make an important contribution to the field's development.

Keywords: *Historical and social foundations of education, teaching Turkish to foreigners, Turkish language education.*

GENÇLERİN YURT DIŞINDA EĞİTİM ALMA KARARLARINI ETKİLEYEN SOSYAL VE EKONOMİK FAKTÖRLERİN ANALİZİ

AN ANALYSIS OF SOCIAL AND ECONOMIC FACTORS AFFECTING YOUNG PEOPLE'S DECISIONS TO STUDY ABROAD

YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ MIRZƏYEVA ƏMINƏ

AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: mirzeyeva.emine42@gmail.com

Özet

Küreselleşme ve yükseköğretimin uluslararasılaşması, yurt dışında eğitim almayı gençlerin kişisel ve mesleki gelişimleri, uluslararası deneyim kazanmaları ve işgücü piyasasındaki fırsatlarını genişletmeleri açısından önemli seçeneklerden biri hâline getirmiştir. Yurt dışında eğitim alma kararı yalnızca akademik avantajlarla değil; sosyal ve ekonomik koşullar, ailenin finansal olanakları, eğitim ve yaşam maliyetleri, burs imkânları, sosyal ağlar, üniversitenin itibarı, kariyer olanakları, güvenlik ve eğitim sonrasında çalışma imkânları gibi çeşitli faktörlerle ilişkilidir. Bu makalenin temel amacı, gençlerin yurt dışında eğitim alma kararlarını etkileyen sosyal ve ekonomik faktörleri sistematik bir biçimde ortaya koymak ve bu faktörlerin diğer ilişkili unsurlarla etkileşimini analiz etmektir. Araştırma, nitel literatür ve doküman analizi yaklaşımına dayanmaktadır. Bilimsel makaleler, uluslararası kuruluşların raporları ve uluslararası öğrenci hareketliliğine ilişkin mevcut araştırmalar incelenmiş; kuramsal çerçeve olarak "itme-çekme (push-pull)" yaklaşımından yararlanılmıştır. İncelenen literatür, gençlerin yurt dışında eğitim alma kararının tek bir faktörle açıklanamayacağını ve bu kararın sosyal, ekonomik, akademik ve kariyerle ilişkili faktörlerin karşılıklı etkileşimi sonucunda şekillendiğini göstermektedir. Bununla birlikte, yurt dışında edinilen eğitimin, dil becerilerinin ve uluslararası deneyimin işgücü piyasasında nasıl değerlendirildiği konusu, yerel yükseköğretim sisteminin işgücü piyasasının gereksinimleriyle uyumunun ayrıca incelenmesini gerekli kılan önemli bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yurt dışında eğitim, uluslararası öğrenci hareketliliği, gençler, sosyal faktörler, ekonomik faktörler, eğitim karar verme süreci, kariyer olanakları.*

Abstract

Globalization and the internationalization of higher education have made studying abroad an important option for young people seeking personal and professional development, international experience, and greater labor-market opportunities. The decision to study abroad depends not only on academic advantages but also on social and economic conditions, family finances, tuition and living costs, scholarships, social networks, university reputation, career prospects, safety, and opportunities to work after graduation. This article aims to systematically identify the social and economic factors shaping young people's decisions to study abroad and analyze their interactions with related factors. It is based on a qualitative literature review and document analysis. Scientific articles, reports by international organizations, and existing studies of international student mobility were examined, using the push–pull approach as a theoretical framework. The literature indicates that decisions to study abroad cannot be explained by a single factor; rather, they emerge through interactions among social, economic, academic, and career-related considerations. How overseas education, language skills, and international experience are valued in labor markets also stands out as an important research area that requires further examination of the alignment between domestic higher education systems and labor-market needs.

Keywords: *Study abroad, international student mobility, young people, social factors, economic factors, educational decision-making process, career opportunities.*

GEORGİ M. UNKOVSKİ'NİN DJ AHMET FİLMİNDE TEMSİL, BAKIŞ VE ETNİK TÜRK KİMLİĞİ

REPRESENTATION, THE GAZE, AND ETHNIC TURKISH IDENTITY IN GEORGI M. UNKOVSKI'S FILM DJ AHMET

DOÇ. DR. SEZEN ISMAIL

INTERATİOBAL BALKAN UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: s.ismail@ibu.edu.mk

Özet

Georgi M. Unkovski tarafından yönetilen 2025 yapımı Kuzey Makedonya filmi DJ Ahmet, Kuzey Makedonya'daki etnik Türklerin yaşamını konu alan ve hem bölgesel hem de uluslararası sinema kültüründe oldukça az temsil edilen bu etnik grubun yaşamına ışık tutmaya çalışan az sayıdaki filmden biridir. Film, uzak bir Yörük köyünde geçmekte ve ailevi beklentiler, muhafazakâr bir topluluk, DJ olma yönündeki kişisel arzusu ve yaşadığı ilk aşk deneyimi arasında denge kurmaya çalışan 15 yaşındaki bir çocuğun hikâyesini anlatmaktadır. Film uluslararası alanda olumlu karşılanmış ve 2025 Sundance Film Festivali'nde Seyirci Ödülü'nü kazanmıştır. Bununla birlikte, önemli bir soru ortaya çıkmaktadır: Bir topluluğun hikâyesi, o topluluğun kendi üyeleri tarafından değil de dışarıdan biri tarafından anlatıldığında bunun anlamı nedir?

Bu çalışma, postkolonyal kuramdan, özellikle Homi Bhabha'nın üçüncü mekân (third space) kavramından ve Stuart Hall'un kültürel temsil yaklaşımından yararlanarak, DJ Ahmet filminin Yörük Türk kimliğini ağırlıklı olarak Türk olmayan bir izleyici kitlesi için nasıl inşa ettiğini, estetikleştirdiğini ve potansiyel olarak egzotikleştirdiğini incelemektedir. Analizde özellikle filmin görsel dili, gelenek ile modernlik arasındaki karşıtlığın nasıl çerçevelendiği ve müziğin hem kültürel farklılığın bir göstergesi hem de evrenselleştirici bir anlatı aracı olarak oynadığı rol üzerinde durulmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma, filmin kırsal Yörük ortamı ile Kuzey Makedonya'daki kentli etnik Türklerin yaşanmış deneyimleri arasındaki farklılığa odaklanmaktadır. Söz konusu topluluğun kendine özgü toplumsal gerçekliği sinemada büyük ölçüde temsil edilmemiştir. Yönetmenin Makedonya doğumlu olması ve bu konumunun taşıdığı perspektif dikkate alınarak, çalışma baskın sinemasal temsillerde neyin görünür kılındığını ve neyin dışarıda bırakıldığını sorgulamak üzere otoetnografik bir boyut da taşımaktadır.

Bu çalışma, DJ Ahmet filminin yeterince temsil edilmeyen bir topluluğa değerli ve oldukça duyarlı bir görünürlük kazandırmasına rağmen, dışarıdan gelen bakışın kaçınılmaz olarak üretilen temsili şekillendirdiğini ve sınırlandırdığını savunmaktadır. Bunun yanı sıra film, Makedonya'daki Türk kimliğinin kendi içindeki çeşitliliğini tekil, kırsal ve geleneğe bağlı bir imgeye indirgemektedir. Bu doğrultuda film, sıcak ve sempatik yaklaşımına rağmen, gerçek anlamda öz-temsilin yerini görünürlüğün alması riskini taşıyan bir tür yumuşak egzotikleştirme biçimini yeniden üretmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Temsil, etnik azınlıklar, Makedon sineması, Türk kimliği, postkolonyal bakış, Yörük, Balkan sinema çalışmaları*

Abstract

The 2025 North Macedonian film DJ Ahmet, directed by Georgi M. Unkovski, is one of the very few films that tries to show the life of ethnic Turks in North Macedonia and ethnic group that has remained pretty little represented in both regional and international film culture. The film is set in a remote Yörük village following a 15-year-old boy who is trying to cope with familial expectation, conservative community, his personal desire to become a DJ and his first love experience. The film was well received internationally, winning the Audience Award at the 2025 Sundance Film Festival. However, an important question remains: what does it mean when a community's story is told not by its own members, but by someone from outside?

Drawing on postcolonial theory, particularly Homi Bhabha's concept of the third space and Stuart Hall's framework of cultural representation, this paper examines how DJ Ahmet constructs, aestheticizes, and potentially exoticizes Yörük Turkish identity for a predominantly non-Turkish audience. The analysis pays particular attention to the film's visual language, its framing of tradition versus modernity, and the

role of music as both a marker of cultural difference and a universalizing narrative device. Furthermore, the paper reflects on the gap between the film's rural Yörük setting and the lived experience of urban ethnic Turks in North Macedonia, a community whose distinct social reality remains unrepresented in cinema. Drawing on the director's own positionality as a Macedonian native, the paper employs an autoethnographic dimension to interrogate what is rendered visible, and what remains absent, in dominant cinematic portrayals of this minority.

This paper argues that while DJ Ahmet offers a valuable and pretty sympathetic portrayal of an underrepresented community, its external gaze inevitably shapes and constrains the representation it produces. Moreover, the movie simplifies the internal diversity of Macedonian Turkish identity into a singular, rural, and tradition-bound image. In doing so, the film perpetuates a form of soft exoticization that, despite its warmth it risks substituting visibility for genuine self-representation.

Keywords: *Representation, ethnic minorities, Macedonian cinema, Turkish identity, postcolonial gaze, Yörük, Balkan film studies*

GÜNCEL GELİŞMELER VE TÜRKİYE UYGULAMASI IŞIĞINDA ÖZBEKİSTAN'DA BANKA KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

TAXATION OF BANK PROFITS IN UZBEKISTAN IN LIGHT OF RECENT DEVELOPMENTS AND TURKISH PRACTICE

DR. ÖĞR. ÜYESİ UFUK KAYA

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: ufuk.kaya@hbv.edu.tr

Özet

Ulusal ve uluslararası birçok gelişme bankaların faaliyet ve karlarının vergisel açıdan yeniden değerlendirilmesini gerektirmiştir. Bankalar ekonomideki ağırlıklarına nazaran yüksek düzeyde hatta kimi zaman aşırı kar elde etmektedir. Bankalar, özellikle sağlanan kamusal güvenceler sayesinde fon maliyetini ve agresif vergi planlaması yoluyla efektif vergi oranlarını düşürebilmektedir. Ayrıca, bankalar bu karlar üzerinden ödediği vergileri müşterilerine yansıtabilmektedir. Bu nedenlerle banka kazançlarının, daha yüksek düzeyde vergilendirilmesini eğilimi ortaya çıkmıştır. Bu noktada bankalara yönelik iki uygulama özellikle dikkat çekmektedir: genel orandan daha yüksek kurumlar vergisi oranı ve olağanüstü kazanç vergisi (windfall tax).

Bankalar için genel orandan daha yüksek bir kurumlar vergisi uygulayan ülkeler arasında Danimarka, Litvanya, Polonya ve Slovakya yer almaktadır. Öte yandan İtalya, kurumlar vergisi dışında ancak benzer bir etki yaratan bankalara ve sigorta şirketlerine yönelik olarak ek bir mali yükümlülük (bölgesel üretim vergisi IRAP) uygulamaktadır. Litvanya bu ek kurumlar vergisi uygulamasını 2020 yılında başlatmış, bankaların vergiye tabi kazançlarını, standart orana (%15) 5 puan ekleyerek (%20) vergilendirmektedir. Litvanya'da geçici bir tedbir orak düşünülen ek (%5) kurumlar vergisi oranı 2022 yılından buyana kalıcılaşmıştır. 2023 yılından bu yana Danimarka, finans kuruluşlarına (sigorta şirketleri dahil) genel orandan (%22) daha yüksek (%25,2-26) oranda kurumlar vergisi uygulamaktadır. Benzer biçimde 2022 yılında başlayan bir uygulamayla Türkiye'de banka ve finans kuruluşlarının kazançları (2025-2026) genel oranın (%25) üzerinde bir oranla (%30) vergilendirilmektedir.

Öte yandan finans sektörü için dikkat çeken husus bankaların aşırı ve beklenmedik karları üzerine olağanüstü kazanç vergisi (windfall tax) uygulanmasıdır. Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Litvanya, İtalya, İspanya, Kanada, İngiltere ve Ukrayna olağanüstü kazanç vergisi uygulamaktadır. Ancak, yaygın uygulamada vergi matrahı olarak her zaman için olağanüstü karların esas alınmaması hatta kimi zaman kar seviyesinden bağımsız uygulanması nedeniyle, bu tedbir sektör için geliştirilen standart ek mali yükümlüğüne dönüşmektedir. Birleşik Krallıkta, 1980 yılından buyana yüksek faiz oranlarından faydalanarak elde edilen banka aşırı karları vergilendirilmektedir. Günümüzde banka olağanüstü kazanç vergisi uygulamasında İtalya ve İspanya dikkat çekmektedir. İtalya, 2024'te ödenecek tek seferlik bir olağanüstü kazanç vergisi uygulaması başlatmış, İspanya ise belirli eşik üzerindeki finansal kuruluşları kademeli olarak vergileyen kalıcı bir yapı oluşturmuştur. Macaristan, 2022 yılından bu yana önceki yıl kazancını ölçü alan ve kademeli oran yapısı içeren (%8-%20) bir ek vergi uygulamaktadır. Çek Cumhuriyeti, geçmiş yıllar ortalama kârının %120'sini aşan kârlar üzerinden %60 oranında ek vergiyi 2023 yılından buyana uygulamaktadır. Litvanya'da dört yıllık hareketli ortalamayı %50 aşan net faiz gelirlerine %60 oranında ek vergi uygulanmaktadır. Türkiye'de banka ve diğer finansal kuruluşlar için olağanüstü kazanç vergisi uygulaması bulunmamaktadır.

Özbekistan'da Türkiye uygulamasına benzer biçimde bankalar, normal orandan daha yüksek kurumlar vergisi oranı ile vergilendirmekte, herhangi bir olağanüstü kazanç vergisi uygulaması bulunmamaktadır

Anahtar Kelimeler: *Banka vergilendirmesi, olağanüstü kazanç vergisi, finansal sektör, ek kurumlar vergisi, banka kazançları*

Abstract

Various national and international developments have necessitated a re-evaluation of the activities and profits of banks from a tax perspective. Given their significant weight in the economy, banks generate high—at times even excessive—profits. Through public guarantees, in particular, banks are able to

lower their cost of funds, while aggressive tax planning allows them to reduce their effective tax rates. Furthermore, banks can often pass the burden of the taxes paid on these profits on to their customers. For these reasons, a trend toward higher taxation of bank earnings has emerged. In this context, two specific approaches stand out: the application of a corporate income tax rate higher than the standard rate, and the imposition of a "windfall tax."

Countries that apply a higher-than-standard corporate tax rate to banks include Denmark, Lithuania, Poland, and Slovakia. Meanwhile, Italy imposes an additional financial obligation—a regional production tax known as IRAP—on banks and insurance companies; while distinct from the corporate income tax, it produces a similar effect. Lithuania introduced this supplementary corporate tax in 2020, taxing the taxable earnings of banks at a rate 5 percentage points higher than the standard 15% (resulting in a 20% rate). Initially conceived as a temporary measure, this additional 5% levy has become permanent as of 2022. Since 2023, Denmark has also applied a higher corporate tax rate (ranging from 25.2% to 26%) to financial institutions—including insurance companies—compared to the standard corporate tax rate of 22%. Similarly, under a policy introduced in 2022, the earnings of banks and financial institutions in Turkey are subject to a tax rate (30%) that exceeds the general corporate tax rate (25%) for the 2025–2026 period.

A notable aspect concerning the financial sector is the application of a "windfall tax" on the excessive and unexpected profits of banks. Countries such as Hungary, the Czech Republic, Lithuania, Italy, Spain, Canada, the United Kingdom, and Ukraine have implemented such windfall taxes. However, because these taxes are not always based strictly on "windfall" (extraordinary) profits—and are sometimes applied regardless of actual profit levels—this measure has effectively evolved into a standard, additional financial burden for the sector. In the United Kingdom, banks' excess profits—derived from high interest rates—have been subject to taxation since 1980. Currently, Italy and Spain stand out in their application of windfall taxes on banks: Italy introduced a one-time windfall tax payable in 2024, while Spain has established a permanent framework that imposes a graduated tax on financial institutions exceeding certain profit thresholds. Since 2022, Hungary has applied an additional tax based on the previous year's earnings, utilizing a progressive rate structure (ranging from 8% to 20%). Since 2023, the Czech Republic has imposed a 60% additional tax on profits that exceed 120% of the average profit from previous years. In Lithuania, an additional 60% tax is applied to net interest income that exceeds a four-year moving average by 50%. In Turkey, there is no "windfall tax" (tax on extraordinary profits) applicable to banks or other financial institutions.

In Uzbekistan—similar to the practice in Turkey—banks are subject to a higher corporate income tax rate than the standard rate, but there is no specific tax on extraordinary profits.

Keywords: *Bank taxation, windfall tax, financial sector, additional corporate income tax, bank earnings*

GÜZEL SANATLAR LİSESİ PİYANO ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA KAZANIM TEMELLİ PROGRAMDAN ÖĞRENME ÇIKTISI TEMELLİ PROGRAMA GEÇİŞ (2022-2026)

TRANSITION FROM A COMPETENCY-BASED CURRICULUM TO A LEARNING OUTCOME-BASED CURRICULUM IN PIANO PROGRAMS AT HIGH SCHOOLS OF FINE ARTS (2022–2026)

DR. SEZER DİNÇER

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Sorumlu yazar / Corresponding author: ssezerdincer@gmail.com

Özet

Bu araştırmada, 2022 Güzel Sanatlar Lisesi Piyano Dersi Öğretim Programı ile 2026 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çalgı Eğitimi Piyano Dersi Öğretim Programını yapısal özellikler, içerik, beceri yaklaşımı, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme boyutları karşılaştırılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda doküman incelemesiyle yürütülen araştırmanın veri kaynaklarını, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan ve 9–12. sınıfları kapsayan iki öğretim programı oluşturmaktadır. Programlar, belirlenen karşılaştırma boyutları çerçevesinde incelenmiş; kazanım ve öğrenme çıktılarının sınıf düzeylerine ve ünite veya temalara göre dağılımları hesaplanmıştır. Bulgular, 2022 programında 19 ünite kapsamında 189 kazanımın, 2026 programında ise bütün sınıf düzeylerinde yinelenen dört tema kapsamında 68 öğrenme çıktısının bulunduğunu göstermektedir. Temel piyano teknikleri, tonal çalışmalar ve müzik dönemlerine ilişkin içerikler her iki programda da yer alırken 2026 programında makamsal eser çalışmaları ayrı bir tema altında yapılandırılmıştır. Ayrıca öğrenme çıktılarının süreç bileşenleriyle ayrıntılandırıldığı; becerilerin, öğrenme-öğretme yaşantılarının ve öğrenme kanıtlarının birbiriyle ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Bireysel farklılıklara yönelik uygulamalar, destekleme ve zenginleştirme başlıkları altında düzenlenmiştir. Sonuç olarak programlar arasındaki değişimin, temel teknik ve müzikal içeriklerin önemli bir bölümünün sürdürülmesiyle birlikte bu içeriklerin tematik ve becerilerle ilişkilendirilmiş bir yapıda yeniden düzenlenmesi yönünde olduğu görülmüştür. Kazanım ve öğrenme çıktılarının kapsamları farklı olduğundan sayısal azalma, tek başına içerik daralması olarak değerlendirilmemelidir. Programın uygulamadaki etkililiğinin öğretmen ve öğrenci görüşleri, ders gözlemleri ve performans değerlendirmeleriyle araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Piyano eğitimi, güzel sanatlar lisesi, öğretim programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, karşılaştırmalı program incelemesi.*

Abstract

In this study, the 2022 Fine Arts High School Piano Course Curriculum and the 2026 Turkey's Century Education Model Instrumental Music Education Piano Course Curriculum were compared in terms of structural characteristics, content, skills-based approach, the teaching-learning process, and assessment and evaluation dimensions. Conducted as a qualitative study using document analysis, the research draws its data from two curricula published by the Ministry of National Education, covering grades 9–12. The curricula were examined within the specified comparative dimensions, and the distributions of curriculum objectives and learning outcomes across grade levels and units or themes were calculated. The findings indicate that the 2022 curriculum includes 189 objectives across 19 units, whereas the 2026 curriculum includes 68 learning outcomes within four themes recurring across all grade levels. While both curricula include content on basic piano techniques, tonal studies, and musical periods, the 2026 curriculum organizes studies of maqam-based pieces under a separate theme. Learning outcomes are further elaborated through process components, and skills, teaching and learning experiences, and evidence of learning are interconnected. Practices addressing individual differences are organized under support and enrichment. Overall, the curricular change involves retaining a substantial portion of the fundamental technical and musical content while reorganizing it within a thematic structure linked to

skills. Since curriculum objectives and learning outcomes differ in scope, the numerical decrease alone should not be interpreted as a reduction in content. Further research involving teacher and student perspectives, classroom observations, and performance assessments is recommended to examine the curriculum's effectiveness in practice.

Keywords: *Piano education, fine arts high school, curriculum, Türkiye Century Education Model, comparative curriculum analysis.*

HAZAR DENİZİ SEVİYE DALGALANMALARININ BİYOLOJİK KAYNAKLAR VE AZERBAYCAN SEKTÖRÜNDEKİ BALIK STOKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

THE IMPACT OF CASPIAN SEA LEVEL FLUCTUATIONS ON BIOLOGICAL RESOURCES AND FISH STOCKS IN THE AZERBAIJANI SECTOR

DR. AFAT RAHIMOVA

SU VE MELİORASYON BİLİMSEL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ, AZERBAYCAN CUMHURİYETİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: rehimovaafet20@gmail.com

Özet

Hazar Denizi, Azerbaycan Cumhuriyeti de dahil olmak üzere Hazar bölgesi ülkeleri için büyük ekolojik, biyolojik ve sosyo-ekonomik öneme sahip eşsiz bir iç su kütlesidir. Hazar Denizi'nin en önemli özelliklerinden biri, tarihsel ve aletsel gözlem dönemlerinde birçok kez değişim gösteren belirgin su seviyesi değişkenliğidir. Deniz seviyesindeki dalgalanmalar; nehir akışındaki değişimler, buharlaşma, yağış, Hazar havzasındaki su kullanımı ve başlıca nehirlerin akışının düzenlenmesi dahil olmak üzere iklimsel, hidrolojik ve antropojenik faktörlerin birleşik etkisiyle belirlenmektedir. Su seviyesindeki değişimler yalnızca kıyı bölgesinin alanını ve konfigürasyonunu değil, aynı zamanda su sıcaklığını, akıntıları, buzlanma koşullarını, tuzluluğu, sığ su habitatlarını ve sucul organizmaların üremesi ve beslenmesi için gerekli ekolojik koşulları da etkilemektedir.

Deniz seviyesindeki dalgalanmalar ile Hazar Denizi'nin biyolojik kaynakları arasındaki ilişkiye özel önem verilmelidir. Tarihsel olarak Hazar havzası; mersin balıkları, kutum ve Hazar somonu da dahil olmak üzere değerli balık türlerinin en önemli yaşam alanlarından biri olarak kabul edilmiştir. Bu kaynakların verimliliği nehir deltaları, sığ kıyı alanları, sulak alanlar ve yumurtlama alanlarıyla yakından ilişkilidir. Deniz seviyesindeki düşüş, sığ su habitatlarının azalmasına ve parçalanmasına, sulak alanların bozulmasına, nehir ağızlarında değişikliklere ve balıkların yumurtlama ve beslenme koşullarının kötüleşmesine neden olabilir. Bununla birlikte, deniz seviyesindeki değişimler aşırı avcılık, kirlilik, nehir akışının düzenlenmesi ve habitatların dönüşümü gibi diğer antropojenik baskılarla etkileşerek balık popülasyonları üzerindeki toplam ekolojik baskının artmasına neden olmaktadır.

Hazar Denizi'nin tarihsel gelişimi, su seviyesinde meydana gelen önemli değişimlerin balıkçılık, kıyı ekosistemleri, deniz ulaşımı, tarım, kentsel altyapı ve petrol endüstrisi üzerinde çeşitli sonuçlara yol açtığını göstermektedir. Tarihsel bilimsel çalışmalar ayrıca deniz seviyesindeki düşüşün; akıntılar, dalga koşulları, su sıcaklığı, buharlaşma ve buz örtüsü dahil olmak üzere denizin hidro-meteorolojik rejimini önemli ölçüde değiştirebileceğini göstermektedir. Bu nedenle, deniz seviyesindeki dalgalanmaların ekolojik sonuçlarının değerlendirilmesi; hidrolojik, hidrokimyasal, biyolojik ve sosyo-ekonomik gözlemleri bir araya getiren kapsamlı bir yaklaşım gerektirmektedir.

Bu çalışmada, Azerbaycan Cumhuriyeti'nde 2025 yılında balık kaynaklarının mevcut durumu ve balık stoklarının artırılmasına yönelik uygulanan önlemlere özel önem verilmiştir. Mevcut verilere göre, sucul biyolojik kaynakların yeniden oluşturulmasına yönelik önlemler kapsamında önemli miktarlarda mersin balığı, sazan türleri, kutum ve Hazar somonu doğal su kütlelerine bırakılmıştır. Bu tür çalışmalar, biyolojik çeşitliliğin korunması ve değerli balık türlerinin doğal üremesinin desteklenmesi açısından önem taşımaktadır. Bununla birlikte, stoklama çalışmaları habitatların bozulmasını ve diğer çevresel baskıları tek başına tamamen telafi edemez. Bu çalışmaların etkinliği; yumurtlama ve beslenme habitatlarının korunmasına, su kalitesinin iyileştirilmesine, sürdürülebilir balıkçılık yönetimine ve uzun dönemli izleme çalışmalarına bağlıdır.

Çalışmada sunulan sonuçlar ve analizler, Hazar Denizi su seviyesi dinamiklerinin ve bunların ekolojik sonuçlarının sürekli olarak izlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Uzun dönemli hidrolojik ve biyolojik izleme, kıyı habitatlarındaki değişimlerin değerlendirilmesi, yumurtlama alanlarının korunması, balık kaynaklarının rasyonel kullanımı ve bilimsel temellere dayalı yönetim kararlarının alınması, Hazar Denizi'nin ekolojik dengesinin korunması açısından temel öneme sahiptir. Bilimsel kurumlar, balıkçılık alanında faaliyet gösteren yetkili kuruluşlar ve Hazar Denizi kaynaklarını kullanan

diğer sektörlerin katılımıyla yürütülecek koordineli bir yaklaşım, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin biyolojik kaynaklarının sürdürülebilir şekilde korunması ve yeniden oluşturulması açısından özellikle önemlidir.

Anahtar Kelimeler: *Deniz seviyesi dalgalanmaları, biyolojik kaynaklar, balıkçılık, balık stokları, mersin balıkları, Hazar somonu, kıyı ekosistemleri.*

Abstract

The Caspian Sea is a unique inland water body of great ecological, biological, and socioeconomic importance to the countries of the Caspian region, including the Republic of Azerbaijan. One of its defining features is pronounced water-level variability, which has been observed repeatedly both historically and during the period of instrumental measurements. Sea-level fluctuations arise from the combined effects of climatic, hydrological, and anthropogenic factors, including variations in river discharge, evaporation, precipitation, water use in the Caspian basin, and regulation of major river flows. Changes in water level affect not only the extent and configuration of coastal areas but also water temperatures, currents, ice conditions, salinity, shallow-water habitats, and the ecological conditions necessary for the reproduction and feeding of aquatic organisms.

Particular attention should be paid to the relationship between sea-level fluctuations and the Caspian Sea's biological resources. Historically, the Caspian basin has been recognized as one of the most important habitats for valuable fish species, including sturgeons, kutum, and Caspian salmon. The productivity of these resources is closely linked to river deltas, shallow coastal areas, wetlands, and spawning grounds. Falling water levels can cause the reduction and fragmentation of shallow-water habitats, degradation of wetlands, changes in river mouths, and deterioration of spawning and feeding conditions for fish. Moreover, sea-level changes interact with anthropogenic pressures such as overfishing, pollution, river-flow regulation, and habitat transformation, increasing the cumulative ecological pressure on fish populations.

The historical development of the Caspian Sea shows that major changes in water level have had diverse consequences for fisheries, coastal ecosystems, maritime transport, agriculture, urban infrastructure, and the oil industry. Historical scientific studies also indicate that declining sea levels can substantially alter the sea's hydrometeorological regime, including currents, waves, water temperature, evaporation, and ice cover. Assessing the ecological consequences of sea-level fluctuations therefore requires an integrated approach combining hydrological, hydrochemical, biological, and socioeconomic observations.

This study pays particular attention to the status of fish resources in the Republic of Azerbaijan in 2025 and the measures implemented to replenish fish stocks. According to available data, substantial numbers of sturgeons, carp species, kutum, and Caspian salmon have been released into natural water bodies as part of efforts to restore aquatic biological resources. Such initiatives are important for conserving biodiversity and supporting the natural reproduction of valuable fish species. Nevertheless, stocking measures alone cannot fully compensate for habitat degradation and other environmental pressures. Their effectiveness depends on protecting spawning and feeding habitats, improving water quality, ensuring sustainable fisheries management, and conducting long-term monitoring.

The results and analyses presented here demonstrate the need for continuous monitoring of Caspian Sea water-level dynamics and their ecological consequences. Long-term hydrological and biological monitoring, assessment of changes in coastal habitats, protection of spawning grounds, rational use of fish resources, and scientifically informed management decisions are essential to preserving the Caspian Sea's ecological balance. A coordinated approach involving scientific institutions, responsible fisheries authorities, and other sectors using Caspian Sea resources is particularly important for the sustainable conservation and restoration of the Republic of Azerbaijan's biological resources.

Keywords: *Sea level fluctuations, biological resources, fisheries, fish stocks, sturgeons, Caspian salmon, coastal ecosystems.*

HOW DO WE UNDERSTAND THE TERM "CRİTİCAL THİNKİNG"?

HOW DO WE UNDERSTAND THE TERM "CRITICAL THINKING"?

DR. MEIRAMGUL MALGAAZHDAR

KAZAKH NATİONAL PEDAGOGİCAL UNİVERSİTY NAMED AFTER ABAİ, KAZAKHSTAN

Sorumlu yazar / Corresponding author: malgaazhdar@gmail.com

Abstract

This article examines the current topic "Critical Thinking". Now there is a crystal interest in thought processes and this is a new field of psychology, which has become known as cognitive learning. What is its main task, is to find an application of our accumulated knowledge about the processes and mechanisms of human thinking to help people improve their thinking abilities an essential component of critical thinking is the development of an attitude to think critically and readiness for this, since the development of an attitude to critical thinking is no less important than the development of thinking skills. And very often, not because people do not know how to think critically and make mistakes, but because they do not want to do it, and this is reflected in the definition of strong and weak students, that is, here we see their attitude to their capabilities. What qualities help a person who uses critical thinking are readiness for planning, flexibility, perseverance, willingness to correct their mistakes, search for compromise solutions.

Back in 1945, the outstanding mathematician George proposed a scheme for solving problems and which later formed the basis of a thinking algorithm, which includes four questions that must be answered whenever we face a task that requires the use of critical thinking. And the most important thing that is necessary for the development of critical thinking is the goal. That is, you will already be able to make a plan of your mental operations.

Keywords: *Critical thinking, new field of psychology, training of cognitive processes, goal, plan of mental operations.*

I TÜRKOLOJİ KONGRESİ VE LATİN ALFABESİ

I TURKOLOGICAL CONGRESS AND THE LATIN ALPHABET

ŞƏKƏR MƏMMƏDOVA

AZERBAYCAN DEVLET PEDAGOJİ UNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: shakarmammadova1986@gmail.com

Özet

Şubat 1926'da Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti'nin başkenti Bakü'de Birinci Türkoloji Kongresi faaliyetlerine başladı. Bu kongre Türkoloji bilim adamlarını bir araya getirmiş ve Türkoloji açısından birçok konunun çözümünü tartışmalarına olanak sağlamıştır. Bu konulardan biri ve en önemlisi alfabe meselesiydi. Uzun bir dönemi kapsayan alfabe devrimi, Türkçe konuşan halkların tarihi bir sorunu, Türk dili meselesiydi. 19. yüzyıldan itibaren Türk aydınlarının yürüttüğü alfabe meselesi iki yönde ortaya çıkmıştır: Arap alfabesi ve Türk-Latin alfabesi. 1. Türkoloji Kurultayı'nda bu iki alfabe tartışıldı ve SSCB'deki Türk devletlerinin Latin alfabesine geçirilmesi oy çokluğuyla kararlaştırıldı. Türk halklarının tek bir alfabeye geçmesi, aralarında daha iyi ilişkiler kurulmasına, dillerin yakınlaşmasına ve birbirlerinin yazılarının daha iyi anlaşılmasına yol açacak, böylece Türk halklarının aynı kökten birleşmesine yol açacaktır. Kısa bir süre Latin alfabesi kullanılmış olsa da bugün Türk halkları aynı Latin alfabesinde yeniden buluşuyor. Azerbaycan, Türkiye, Özbekistan ve Türkmenistan resmi olarak Latin alfabesini kullanıyor, Kazakistan'da bu alanda hazırlıklar sürüyor, ortak Türk alfabesine geçişin 2025 yılına kadar tamamlanması bekleniyor. Kırgızistan'da Latin alfabesine geçiş konusunda tartışmalar olmasına rağmen henüz ciddi bir adım atılmış değil. Birinci Türkoloji Kurultayı'nın devamı olan Latin alfabesinin kullanımı, günümüzde Türkolojinin en güncel konusu olmaya devam etmektedir. SSCB aynı kökten birleşmesine daha hızlı entegrasyona yol açacaktır daha hızlı entegrasyona yol açacaktır koşullar yaratacak böylece aynı kökten gelen Türk halklarının daha hızlı entegrasyonuna yol açacaktır. Kısa bir süre Latin alfabesi kullanılmış olsa da bugün Türk halkları aynı Latin alfabesinde yeniden buluşuyor. Azerbaycan, Türkiye, Özbekistan ve Türkmenistan resmi olarak Latin alfabesini kullanıyor, Kazakistan'da bu alanda hazırlıklar sürüyor, ortak Türk alfabesine geçişin 2025 yılına kadar tamamlanması bekleniyor. Kırgızistan'da Latin alfabesine geçiş konusunda tartışmalar olmasına rağmen henüz ciddi bir adım atılmış değil. Birinci Türkoloji Kurultayı'nın devamı olan Latin alfabesinin kullanımı, günümüzde Türkolojinin en güncel konusu olmaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Latin alfabesi, Türkoloji Kongresi, Türk halkları*

Abstract

In February 1926, the First Turkology Congress started its activities in Baku, the capital of the Azerbaijan Soviet Republic. This congress brought Turkology scientists together and allowed them to discuss the solutions of many issues in terms of Turkology. One of these issues, and the most important one, was the alphabet issue. The alphabet revolution, which spanned a long period, was a historical problem of Turkish-speaking peoples, a Turkish language issue. The alphabet issue, carried out by Turkish intellectuals since the 19th century, emerged in two directions: the Arabic alphabet and the Turkish-Latin alphabet. These two alphabets were discussed at the 1st Turcology Congress and it was decided by majority vote to switch the Turkish states in the USSR to the Latin alphabet. The transition of the Turkic peoples to a single alphabet will lead to better relations between them, a rapprochement of languages and a better understanding of each other's writings, thus leading to the unification of the Turkic peoples from the same root. Although the Latin alphabet was used for a short time, today Turkish people meet again in the same Latin alphabet. Azerbaijan, Turkey, Uzbekistan and Turkmenistan officially use the Latin alphabet, preparations in this field are ongoing in Kazakhstan, and the transition to the common Turkish alphabet is expected to be completed by 2025. Although there are discussions about switching to the Latin alphabet in Kyrgyzstan, no serious steps have been taken yet. The use of the Latin alphabet, which is a continuation of the First Turcology Congress, continues to be the most current issue of Turcology today. The USSR will create conditions that will lead to faster integration of the same roots, thus leading to faster integration of the Turkish peoples of the same roots. Although the

Latin alphabet was used for a short time, today Turkish people meet again in the same Latin alphabet. Azerbaijan, Turkey, Uzbekistan and Turkmenistan officially use the Latin alphabet, preparations in this field are ongoing in Kazakhstan, and the transition to the common Turkish alphabet is expected to be completed by 2025. Although there are discussions about switching to the Latin alphabet in Kyrgyzstan, no serious steps have been taken yet. The use of the Latin alphabet, which is a continuation of the First Turcology Congress, continues to be the most current issue of Turcology today.

Keywords: *Latin alphabet, Turkological Congress, Turkic peoples*

IMPROVING MECHANISMS FOR THE EFFECTIVE USE OF REGIONAL ECONOMIC POTENTIAL BASED ON THE DIVERSIFICATION OF TOURISM IN THE KHOREZM REGION

OGR. GOR. TURAEV OGABEK KAKHRAMONOVICH

URGENCH STATE UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: ogabek.turayev@urdu.uz

Abstract

This study examines how tourism diversification can improve the effective use of regional economic potential in the Khorezm region of Uzbekistan. The analysis combines official regional economic statistics, national accommodation-and-food-service data, tourism-sector indicators, and a policy review. The region's gross regional product increased from UZS 15.15 trillion in 2018 to UZS 62.99 trillion in 2025 at current prices. Official statistics report UZS 12.6 trillion in accommodation and food services in Khorezm in 2025, while travel-agency, tour-operator, booking and related services reached UZS 73.1 billion in January–August 2025. These indicators show a substantial tourism-related service base, but they do not by themselves measure diversification or prove that tourism caused regional economic growth. The paper therefore proposes a reproducible framework for assessing diversification through tourism-product variety, geographical distribution, local supplier linkages, visitor expenditure, employment and seasonality. Descriptive trend analysis and transparent growth scenarios are used instead of causal econometric claims because the currently assembled annual data are insufficient to identify causal effects. The study recommends integrated tourism routes, district-level tourism product development, local procurement networks, digital visitor management, and a monitoring dashboard linking tourism performance to regional economic outcomes.

Keywords: *Regional economic potential, tourism diversification, Khorezm region, regional development, tourism services, accommodation and food services, tourism clusters, local value chains, sustainable tourism; economic indicators.*

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN FOREIGN LANGUAGE ANXIETY AND SELF-EFFICACY AMONG EFL UNIVERSITY STUDENTS

DR. GULNARA RIZAKHOJAYEVA, DR. NADIRA KHAMITKHANOVA*

KHOJA AKHMET YASSAWI INTERNATIONAL KAZAKH-TURKISH UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: hamithanovan@gmail.com

Abstract

Foreign language learning is influenced not only by linguistic knowledge but also by students' emotional experiences and beliefs about their own abilities. Among these factors, foreign language anxiety and self-efficacy may play an important role in how students approach and experience language learning. This study investigated the relationship between foreign language anxiety and self-efficacy among EFL university students and examined whether these variables differed across academic years. The participants were 70 pre-service teachers from the Foreign Languages Teaching Department of Khoja Akhmet Yassawi International KazakhTurkish University. Data were collected using an eight-item measure of foreign language anxiety and a ten-item self-efficacy scale. The data were analyzed using descriptive statistics, Pearson correlation, and one-way ANOVA. The findings showed that students reported a lower mean level of foreign language anxiety ($M = 2.79$) than self-efficacy ($M = 3.76$). A weak negative relationship was found between foreign language anxiety and self-efficacy; however, the relationship was not statistically significant ($r = -.175$, $p = .148$). No statistically significant differences were found in either foreign language anxiety or self-efficacy across academic years. These findings suggest that students may experience anxiety in foreign language learning while still maintaining positive beliefs about their ability to learn English. The results also indicate that anxiety and self-efficacy should be considered as distinct, though potentially connected, aspects of students' EFL learning experiences.

Keywords: *Foreign language anxiety, self-efficacy, EFL university students, foreign language learning, academic year*

ISRAEL'S GROWING INVOLVEMENT IN THE BALKANS: EMERGING SECURITY ASYMMETRY AND TURKIYE'S BALANCING ROLE

PROF. DR. MEVLUDIN IBISH

INTERNATIONAL BALKAN UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: m.ibis@ibu.edu.mk

Abstract

This paper explores the emerging strategic competition between Türkiye and Israel in the Balkans and its implications for regional balance and security, with a focus on Serbia. It seeks to answer the following research question: How is Türkiye–Israel strategic competition reshaping the security balance in the Western Balkans, and how much can Türkiye's multidimensional middle-power engagement contribute to balancing emerging strategic asymmetry, as exemplified by Serbia's expanding external defence and security partnerships?

It argues that strategic dynamics from the Middle East are increasingly spilling over into the Western Balkans through Israel's expanding defence and technology partnerships with Greece and Serbia, which intersect with Serbia's broader military, technology, and economic cooperation with China, Russia, and, lately, Israel. While these partnerships do not amount to an explicit geopolitical bloc or necessarily have an offensive intent, they do contribute to the diversification of Serbia's external strategic support. They may exacerbate capability asymmetries in the region.

The paper seeks to interpret these emerging dynamics in the context of how the Western Balkans' incomplete strategic integration into regional and wider European and Euro-Atlantic security architectures has contributed to diversified regional security partnerships. With these factors in mind, the study analyses Türkiye's particular position as a regional middle power whose engagement, not only in defence and security but also in trade, investment, infrastructure, finance, education, and societal connectivity, could help balance regional security.

It argues that Türkiye's potential role should not be seen as countering Israel's or containing Serbia's strategic influence but rather facilitating a more balanced and diverse regional security environment through its multifaceted engagement with the EU, NATO and the US, as well as with Serbia and the wider Western Balkans. It concludes that long-term stability of the Western Balkans will not be achieved through neutralising the emerging strategic competition, but by developing sufficient capabilities to withstand emerging strategic asymmetry.

Keywords: *Türkiye, Israel, Western Balkans, Serbia, Greece, strategic competition, regional security, middle powers, security asymmetry, NATO, European Union*

İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DİJİTAL YETERLİLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

ENHANCING DIGITAL COMPETENCE OF PRE-SERVICE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS: A QUALITATIVE STUDY

DOKTORA ÖĞRENCİSİ ZHAUDIR YESSENALIYEVA

ZHANİBEKOV UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: yessenaliyeva.zhaudir@okmpu.kz

Özet

Çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmış ve veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Katılımcıların cevapları kodlar belirlenerek, benzer cevaplar temalar altında gruplandırılarak ve araştırmanın temel sorusunu cevaplamak amacıyla bu temalar incelenerek analiz edilmiştir.

Araştırmanın veri toplama aracı, yazarlar tarafından hazırlanan ve O. Zhanibekov Güney Kazakistan Pedagoji Üniversitesinin İngiliz Dili Bölümündeki öğretmen adayları tarafından kontrol edilen 10 sorudan oluşmuştur. Öğretmenlik deneyimine ve eğitsel dijital araçları kullanma tecrübesine sahip olmaları nedeniyle dördüncü sınıfta öğrenim gören 10 öğrenci amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Katılımcılar bilgilendirilmiş onam formunu doldurmuş ve araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Katılımcı sayısı 10 öğrenciyle sınırlı olduğu için veriler manuel olarak analiz edilmiştir. Analiz, İngilizce öğretmeni adaylarının sınıfta dijital araçların kullanımına ilişkin algı ve görüşlerini belirlemeye odaklanmıştır.

Görüşme soruları temel olarak katılımcıların dijital yeterlilikleri, dijital araçlarla ilgili deneyimleri ve teknoloji kullanırken karşılaştıkları zorluklarla ilgiliydi. Bulgular, İngilizce öğretmeni adaylarının İngilizce öğretiminde dijital araçların kullanımını ve dijital yeterliliklerinin geliştirilmesini nasıl algıladıklarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Dijital yeterlilik, İngilizce öğretmeni adayları, dijital araçlar, öğretmen eğitimi, İngilizce öğretimi, teknoloji entegrasyonu.*

Abstract

The study applied a qualitative research design, and the data were collected through semi-structured interviews. The responses of the participants were analyzed by identifying codes, grouping similar responses into themes, and analyzing the themes to answer the main research question of the study. The instrument of the study consisted of 10 questions designed by the authors and checked by candidates from the English Language Department at South Kazakhstan Pedagogical University named after O. Zhanibekov. Ten fourth-year students were purposefully selected for the study, as they had teaching experience and experience working with educational digital tools. The participants filled in a consent form and agreed to take part in the study. The data were analyzed manually, as the number of participants was limited to 10 students. The analysis focused on finding out the perceptions and opinions of future English teachers about the use of digital tools in the classroom. The interview questions were mainly related to their digital competence, experiences with digital tools, and the difficulties they faced while using technology. The findings helped to provide a better understanding of how pre-service English teachers perceive the use of digital tools in English language teaching and the development of their digital competence.

Keywords: *Digital competence, pre-service English language teachers, digital tools, teacher education, English language teaching, technology integration.*

İNOVASYON ODAKLI İŞ MODELLERİNİN ŞİRKET PERFORMANSINA VE PİYASA DEĞERİNE ETKİSİ

THE IMPACT OF INNOVATION-ORIENTED BUSINESS MODELS ON FIRM PERFORMANCE AND MARKET VALUE

ÖĞR. GÖR. FARIZ ALIZADE

MİNGƏÇEVİR DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: alizadefariz1994@gmail.com

Özet

Son yıllarda küresel rekabet ortamının yoğunlaşması ve dijital dönüşüm süreçlerinin hızlanması, şirketleri geleneksel faaliyet modellerinden vazgeçerek inovasyon odaklı iş modellerine yönelmeye itmiştir. Bu çalışmanın amacı, inovasyon odaklı iş modellerinin oluşturulmasının şirket performansına ve piyasa değerine nasıl etki ettiğini teorik ve kavramsal düzeyde incelemektir. Çalışma kapsamında değer yaratma, değerin sahiplenilmesi ve değerin sunulması mekanizmaları perspektifinden iş modeli inovasyonunun üç temel boyutu — yeniliğe dayalı (novelty-centered), verimliliğe dayalı (efficiency-centered) ve müşteri bağımlılığına dayalı (lock-in) modeller — analiz edilmiştir. Metodolojik açıdan çalışmada mevcut bilimsel literatürün sistematik taraması ve karşılaştırmalı kavramsal analize dayanan nitel yöntem kullanılmıştır. Yapılan analiz, inovasyon odaklı iş modellerinin şirketlere maliyet azaltımı, gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve rekabet engellerinin oluşturulması yoluyla sürdürülebilir finansal göstergeler elde etme imkanı sağladığını, bunun da yatırımcıların gelecekteki karlılık beklentilerini artırarak şirketin piyasa değerinin yükselmesine doğrudan etki ettiğini göstermektedir. Çalışmanın sonuçları hem akademik literatüre katkı sağlamak, hem de uygulayıcı yöneticiler için iş modelinin yeniden yapılandırılması konusunda karar alma sürecini kolaylaştıran kavramsal bir çerçeve sunmak açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *İnovasyon, iş modeli, şirket performansı, piyasa değeri, rekabet üstünlüğü*

Abstract

In recent decades, the intensification of the global competitive environment and the acceleration of digital transformation have driven companies to abandon traditional operating models in favor of innovation-oriented business models. The purpose of this study is to examine, at a theoretical and conceptual level, how the formation of innovation-oriented business models affects firm performance and market value. Within the framework of value creation, value capture, and value delivery mechanisms, the study analyzes three core dimensions of business model innovation — novelty-centered, efficiency-centered, and customer lock-in models. Methodologically, the study employs a qualitative approach based on a systematic review of the existing scientific literature and a comparative conceptual analysis. The analysis shows that innovation-oriented business models enable firms to achieve sustainable financial outcomes through cost reduction, diversification of revenue streams, and the creation of competitive barriers, which in turn increases investors' expectations of future profitability and directly contributes to the rise in the firm's market value. The findings of the study are significant both for contributing to the academic literature and for offering practicing managers a conceptual framework that facilitates decision-making in business model redesign.

Keywords: *Innovation, business model, firm performance, market value, competitive advantage*

KAZAK ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİNİ ÖĞRETME YÖNTEMBİLİMİ: EĞİTİCİ ÖNEMİ VE KÜLTÜREL DEĞERİ

METHODOLOGY FOR TEACHING KAZAKH PROVERBS AND SAYINGS: THEIR EDUCATIONAL SIGNIFICANCE AND CULTURAL VALUE

DOÇ. DR. GULMIRA KAMIYEVA

ASTANA IT UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: gulmira.kamiyeva@astanait.edu.kz

Özet

Kazak halkı, kutsal sözün değerini bilen, onu koruyup kullanımdan düşürmeyen, örnek ve ibret olarak bilgeliğini ortaya koymak amacıyla derin anlamlı sözler kullanagelen bir halktır. Söz ustalarının ağzından çıkan atasözleri ve deyimleri sürekli kullanarak örnek almak ve nesil terbiyesine adamak bir gelenek haline gelmiştir.

Atasözleri ve deyimlerde gizlenen derin anlam ve içerdikleri bilge düşünceler, gençlerin bilincine olumlu etki ederek onların edep, dürüstlük ve iyilikseverliğe karşı bakış açılarını şekillendirir. Atasözleri ve deyimler gençleri güzellik ve zarafete, iyilik ve kahramanlığa, ayrıca çalışkanlığa terbiye eder. Hayatta kendi yerini bulmak, topluma gerekli bir meslek türünü doğru seçebilmek de terbiyenin önemli bir yönüdür. Bu nedenle gençlerin terbiyesinde atasözleri ve deyimlerin kullanılması son derece önemlidir. Bunlar sayesinde öğrencilerin estetik zevki de artar ve güzelliği anlama yetenekleri gelişir. Atasözleri ve deyimlerin içeriği aracılığıyla gençlere güzellik, erdem ve ahlak öğretilebilir.

Büyük eğitici değere sahip atasözleri ve deyimlerin ders sürecinde kullanılması, öğrencilerin yalnızca konu bilgisini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda onların yaşam değerlerinin şekillenmesine de büyük katkı sağlar. Atasözleri ve deyimler aracılığıyla öğrencilerin hayata bakış açıları genişler, dünya görüşleri zenginleşir ve bu, gelecekte kendi ülkelerinin vatanseverleri olarak yetişmelerine katkıda bulunur.

Kazak halkının atalarından kalan manevi mirası ve yaşam tecrübesi yüzyıllar boyunca birikerek atasözleri ve deyimler aracılığıyla nesilden nesile ulaşmıştır. Bu miras halkın bilgeliğini, yaşam tarzı özelliklerini ve dünyaya bakış açısını yansıtır. Atasözleri ve deyimler yalnızca söz öbekleri değil, belirli olaylardan ve tarihi olgulardan doğan yaşam ilkeleridir. Bunlar, insanların günlük hayatında karşılaştıkları çeşitli durumlarla bağlantılı olarak kullanılır ve yaşamın kurallarını ve yasalarını ifade eder. İşte bu açıdan bakıldığında, atasözleri ve deyimler gençlerin yaşam ilkelerinin şekillenmesinde büyük rol oynar.

Sonuç olarak, atasözleri ve deyimlerin eğitim sürecine dahil edilmesinin temel amacı, gençleri ahlaka, iyilikseverliğe, sorumluluğa yönlendirmek ve onların doğdukları topraklara ve vatanlarına duydukları saygıyı artırmaktır. Gençler ancak kendi ülkelerinin tarihini, kültürünü ve geleneklerini derinlemesine anladıklarında, ulusun geleceğine katkıda bulunan ve topluma hizmet eden vatandaşlar olarak yetişirler. Bu amaçla, halk bilgeliğinin bir yansıması olarak atasözleri ve deyimlerin kullanılması son derece etkilidir. Atasözleri ve deyimler yoluyla terbiye, gençlerin bilgiye olan ilgisini artırır ve onların yaşam tecrübelerini ve doğa yasalarını anlamalarına yardımcı olur. Tarihimizi, kültürümüzü ve manevi değerlerimizi yüceltmek ve bunları genç neslin bilincine yerleştirmek, temel amacımız olmalıdır. Atasözleri ve deyimler yalnızca ulusal kültürümüzün bir parçası değil, aynı zamanda gençleri yetiştirmenin etkili bir aracı olduğu tartışmasızdır.

Anahtar Kelimeler: *Kazak halkı, manevi miras, yaşam tecrübesi, tarih, atasözü-deyim. Keywords: Kazakh people, spiritual heritage, life experience, history, proverbs and sayings.*

Abstract

The Kazakh people are a nation that has always valued the sanctity of the word, cherishing it and keeping it in constant use, employing deeply meaningful expressions to reveal their wisdom as models of conduct. Proverbs and sayings, born from the lips of masters of the word, have continuously been used as models and devoted to the upbringing of future generations — this has become a tradition.

The deep meaning hidden within proverbs and sayings, together with the wisdom they carry, has a positive influence on young people's minds, shaping their attitudes toward decency, honesty, and kindness. Proverbs and sayings teach young people to appreciate beauty and elegance, goodness and heroism, as well as diligence. Finding one's place in life and being able to correctly choose a profession useful to society is also an important aspect of upbringing. That is why using proverbs and sayings in the upbringing of young people is extremely important. Through them, learners' aesthetic taste grows and their ability to appreciate beauty develops. The content of proverbs and sayings can teach young people beauty, virtue, and morality.

Using proverbs and sayings of great educational value during lessons not only improves learners' subject knowledge but also greatly contributes to shaping their life values. Through proverbs and sayings, learners' outlook on life broadens, their worldview is enriched, and this contributes to their becoming patriots of their country in the future.

The spiritual heritage and life experience left by the ancestors of the Kazakh people have been accumulated over centuries and passed down from generation to generation through proverbs and sayings. This heritage reflects the wisdom of the people, the distinctive features of their way of life, and their outlook on the world. Proverbs and sayings are not merely phrases; they are life principles born from specific events and historical phenomena. They are used in connection with the various situations encountered in people's everyday lives and express the rules and laws of living. It is precisely from this perspective that proverbs and sayings play a major role in shaping young people's life positions.

In conclusion, the main goal of incorporating proverbs and sayings into the educational process is to instill morality, kindness, and responsibility in young people, and to strengthen their respect for their native land and homeland. Only when young people deeply understand the history, culture, and traditions of their country can they become citizens who contribute to the nation's future and serve society. For this purpose, using proverbs and sayings as one expression of folk wisdom is extremely effective. Education through proverbs and sayings increases young people's interest in learning and helps them understand life experience and the laws of nature. Promoting our history, culture, and spiritual values, and instilling them in the minds of the younger generation, should be our main goal. Proverbs and sayings are undoubtedly not only a part of our national culture but also an effective tool for raising young people.

Keywords: *Kazakh people, spiritual heritage, life experience, history, proverbs and sayings.*

KAZAK BÖLGESEL LEHÇELERİNİN DİJİTAL TEMSİLİ: MULTİMODAL BİR VERİTABANI YAKLAŞIMI

DIGITAL REPRESENTATION OF KAZAKH REGIONAL DIALECTS: A MULTIMODAL DATABASE APPROACH

BEKZAT DİNAYEVA

ASTANA IT UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: bekzatdinayeva@gmail.com

Özet

Günümüzde dijital beşerî bilimler bağlamında dilsel çeşitliliğin belgelenmesi, korunması ve bilgisayar ortamında temsil edilmesi, dil araştırmalarının önemli önceliklerinden biri hâline gelmiştir. Bölgesel ağızlar, Kazak halkının dilsel ve kültürel mirasının ayrılmaz bir parçası olup farklı coğrafi toplulukların tarihsel, toplumsal ve kültürel özelliklerini yansıtmaktadır. Bununla birlikte, geleneksel ağız araştırmalarına dayalı kaynaklar çoğunlukla basılı sözlükler, metinsel betimlemeler ve dağınık alan araştırması notlarıyla sınırlı kalmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Kazakçanın bölgesel ağızlarının dijital ortamda temsil edilmesine ve yapılandırılmış, multimodal bir dil veritabanının oluşturulmasına yönelik kavramsal ve metodolojik bir çerçeve geliştirmektir.

Araştırmada ağızbilim, derlem dilbilimi, toplumdilbilim, jeolinguistik ve dijital beşerî bilimler alanlarındaki yaklaşımlar bütünleştirilmektedir. Önerilen veritabanına Kazakistan'ın farklı bölgelerinden derlenen doğal konuşma örneklerinin dâhil edilmesi planlanmaktadır. Bu materyaller; ses ve video kayıtları, transkripsiyonlar, söz varlığı ve deyimsel birimler ile bölgesel konuşmanın fonetik, morfolojik ve anlamsal özelliklerini içerecektir. Her bir dilsel birime; coğrafi konum, yerleşim yeri, konuşur özellikleri, iletişim bağlamı, tür, kayıt tarihi ve diğer ilgili toplumdilbilimsel parametreleri kapsayan yapılandırılmış üstveriler eşlik edecektir.

Çalışmanın temel yeniliklerinden biri, geleneksel betimleyici belgeleme anlayışından, dilsel verilerin görsel-işitsel materyaller, metinsel transkripsiyonlar ve coğrafi bilgilerle birbirine bağlandığı bütünleşik bir dijital modele geçiştir. Bu model, araştırmacıların bölgesel dilsel farklılıkları farklı düzeylerde aramasına, karşılaştırmasına, görselleştirmesine ve analiz etmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca coğrafi görselleştirme yoluyla ağız özelliklerinin mekânsal dağılımının ortaya konulması ve dilsel yakınlaşma ile farklılaşma örüntülerinin belirlenmesi mümkün olacaktır.

Araştırmanın beklenen sonucu, Kazakçanın bölgesel ağızlarına ilişkin multimodal bir veritabanının kavramsal modelinin ve prototip yapısının geliştirilmesidir. Bu kaynağın Kazakistan'ın dilsel mirasının korunmasına ve yeniden canlandırılmasına katkı sağlamasının yanı sıra ağızbilim, toplumdilbilim, tarihsel dilbilim, dijital sözlükbilim ve dil eğitimi alanlarında yeni araştırma olanakları sunması beklenmektedir. Bunun yanı sıra, yapılandırılmış dil verileri Kazakçaya yönelik konuşma teknolojileri, doğal dil işleme ve yapay zekâ uygulamalarının geliştirilmesi açısından da değerli bir dilsel kaynak oluşturabilir.

Anahtar Kelimeler: *Kazak dili, bölgesel ağızlar, ağızbilim, dijital beşerî bilimler, derlem dilbilimi, multimodal veritabanları, jeolinguistik, toplumdilbilim, dilsel çeşitlilik, dijital temsil, dilsel miras, konuşma teknolojileri.*

Abstract

In the contemporary digital humanities context, documenting, preserving and computationally representing linguistic diversity has become an important priority in language research. Regional dialects are an integral part of the Kazakh people's linguistic and cultural heritage, reflecting the historical, social and cultural characteristics of different geographical communities. However, traditional dialectological resources are often limited to printed dictionaries, textual descriptions and scattered field notes. This study therefore aims to develop a conceptual and methodological framework for digitally representing regional Kazakh dialects and creating a structured, multimodal linguistic database.

The research integrates approaches from dialectology, corpus linguistics, sociolinguistics, geolinguistics and digital humanities. The proposed database will incorporate naturally occurring speech materials collected from various regions of Kazakhstan. These materials will include audio and video recordings, transcriptions, and lexical and phraseological units, as well as phonetic, morphological, and semantic features of regional speech. Each linguistic item will be accompanied by structured metadata including geographical location, settlement, speaker characteristics, communicative context, genre, recording date and other relevant sociolinguistic parameters.

A key innovative aspect of the project is the transition from conventional descriptive documentation to an integrated digital model, where linguistic data, audiovisual materials, textual transcriptions and geographical information are interconnected. This will enable researchers to search for, compare, visualise and analyse regional linguistic variation at different levels. Geographic visualisation will also demonstrate the spatial distribution of dialectal features and identify patterns of linguistic convergence and differentiation.

The expected outcome is a conceptual model and a prototype structure for a multimodal database of Kazakh regional dialects. This resource is expected to contribute to the preservation and revitalisation of Kazakhstan’s linguistic heritage, while also providing new opportunities for research in dialectology, sociolinguistics, historical linguistics, digital lexicography and language education. Additionally, the structured data could be a valuable linguistic resource for developing speech technologies, natural language processing and artificial intelligence applications for the Kazakh language.

Keywords: *Kazakh language, regional dialects, dialectology, digital humanities, corpus linguistics, multimodal databases, geolinguistics, sociolinguistics, linguistic variation, digital representation, linguistic heritage, speech technologies.*

KAZAKİSTANLI KADIN GAZETECİLER İÇİN ALTERNATİF BİR KAMUSAL ALAN OLARAK YENİ MEDYA

NEW MEDIA AS AN ALTERNATIVE PUBLIC SPHERE FOR FEMALE JOURNALISTS IN KAZAKHSTAN

PH.D. STUDENT NARGIZ BEKEN

TURAN UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: nargizbeken1@gmail.com

Özet

Bu araştırma, Kazakistan medya endüstrisinde istihdam edilen kadın gazetecilerin geleneksel medya ekosistemi içerisindeki yapısal konumlanışlarını ve bu merkezi işleyişlere alternatif olarak yeni medyanın nasıl dinamik bir kamusal alan olarak işlevselleştiğini incelemektedir. Çalışmanın metodolojik çerçevesi nitel araştırma desenine dayanmakta olup, bu doğrultuda Kazakistan medyasının çeşitli kademelerinde 15 ila 37 yıl mesleki tecrübeye sahip 10 kadın gazeteci ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Elde edilen ampirik bulgular; geleneksel medya yapılanmalarındaki mevcut ücret politikalarının, dikey organizasyon hiyerarşilerinin, merkezî editoryal süreçlerin ve yerleşik terfi mekanizmalarının, kadın emeğini belirli kurumsal sınırlar içerisinde çerçevelediğini ortaya koymaktadır. Bu yapısal dinamiklere yeni bir uyum ve konumlanma pratiği olarak kadın gazeteciler; editoryal otonomilerini genişletmek, entelektüel üretimlerini çeşitlendirmek ve ekonomik sürdürülebilirliklerini farklılaştırmak maksadıyla sosyal medya, blog ve podcast gibi dijital ekosistemlere yönelmektedir. Katılımcı anlatıları, kadın gazetecilerin dijital mecralarda daha yatay ve geniş bir etkileşim ağı inşa ettiklerini ve bu dinamiğin, geleneksel medyadaki yerleşik enformel iletişim ağlarına kapsayıcı bir alternatif sunduğunu teyit etmektedir. Bununla birlikte, yeni medyanın sunduğu bu esnek otonomi alanının; "kesintisiz çevrimiçi olma" dinamiği bağlamında kamusal ve özel alan sınırlarını muğlaklaştırdığı ve mesleki pratikleri "dijital yoğunluk" bağlamında yeniden şekillendirdiği saptanmıştır. Sonuç itibarıyla, Kazakistan pratiğinde dijital medya, kadın gazeteciler nezdinde salt teknolojik bir aygıt olmanın ötesine geçerek; hiyerarşik geleneksel medya düzeninden yeni bir "stratejik yönelim" ve kadın öznelliğinin çok boyutlu bir şekilde inşa edildiği yenilikçi bir üretim alanı hüviyeti taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kazakistan Medyası, Kadın Gazeteciler, Yeni Medya, Editoryal Otonomi, Medya Ekosistemi*

Abstract

This research examines the structural positioning of female journalists employed in the Kazakhstani media industry within the traditional media ecosystem, and how new media functions as a dynamic public sphere as an alternative to these centralized operations. The methodological framework of the study is based on a qualitative research design; accordingly, semi-structured in-depth interviews were conducted with 10 female journalists possessing 15 to 37 years of professional experience across various levels of the media in Kazakhstan. The empirical findings reveal that existing wage policies, vertical organizational hierarchies, centralized editorial processes, and entrenched promotion mechanisms within traditional media structures frame female labor within specific institutional boundaries. As a new practice of adaptation and positioning in response to these structural dynamics, female journalists are turning to digital ecosystems such as social media, blogs, and podcasts in order to expand their editorial autonomy, diversify their intellectual production, and differentiate their economic sustainability. Participant narratives confirm that female journalists build a more horizontal and broader interaction network on digital platforms, and that this dynamic provides an inclusive alternative to the established informal communication networks in traditional media. However, it has been determined that the flexible space of autonomy offered by new media blurs the boundaries between public and private spheres through the dynamic of "constant online presence," thereby reshaping professional practices in

the context of "digital intensity." Ultimately, within the context of Kazakhstan, digital media goes beyond being a mere technological apparatus for female journalists; it assumes the character of a new "strategic orientation" away from the hierarchical traditional media order and serves as an innovative realm of production where female subjectivity is constructed in a multidimensional manner.

Keywords: *Kazakhstan Media, Female Journalists, New Media, Editorial Autonomy, Media Ecosystem*

KÖRFEZ GÖÇ SİSTEMİNDEKİ KADINLAR: KATKILAR, KISITLAMALAR VE POLİTİKA REFORMU POLİTİKASI

WOMEN IN THE GULF MIGRATION SYSTEM: CONTRIBUTIONS, CONSTRAINTS, AND THE POLITICS OF POLICY REFORM

DR. MD ARIF KHAN*, DR. SADIYA INAM

JAMİA MİLLİA ISLAMİA

* Sorumlu yazar / Corresponding author: iamarifkhan6@gmail.com

Özet

Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) devletleri, dünyanın en büyük ve cinsiyete göre en farklılaştırılmış işgücü göçü sistemlerinden birine ev sahipliği yapıyor, ancak Körfez göçüne ilişkin burs tarihsel olarak erkek inşaat ve hizmet emeğini merkezledi ve bölgedeki birkaç milyon kadın göçmenin deneyimlerini nispeten yetersiz teorize bıraktı. Bu makale, kadınların Körfez'e göçüyle ilişkili katkıları, yapısal zorlukları ve politika etkilerini incelemek için hakemli literatürün, Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Çalışma Örgütü verilerinin ve yerleşik insan hakları ve politika kurumlarının raporlarının nitel, masa tabanlı bir sentezini üstlenmektedir. Kadın göçmenlerin yapısal olarak paradoksal bir konuma sahip olduğunu savunuyor: Körfez ekonomileri için ev ve bakım çalışanları, havale gönderenler ve giderek daha fazla yetenekli profesyoneller olarak vazgeçilmez, ancak kafala (sponsorluk) sistemi ve cinsiyete dayalı ve üreme emeği göz önünde bulundurularak tasarlanmamış işgücü yönetişim çerçeveleri tarafından son derece savunmasız hale getirildi. Birleşik bir teorik çerçeveye dayanan makale - göçün feminist politik ekonomisi ve ulusötesi norm difüzyonunun yapıcı teorileri - epizodik, itibar odaklı reformların, özellikle Katar'ın 2017-2020 kafala değişikliklerinin, özellikle ev işçileri için kalıcı uygulama boşluklarıyla nasıl bir arada var olduğunu izliyor. Makale, 189 No'lu ILO Sözleşmesi'nin onaylanması, ikili iş sözleşmesinin uygulanması ve sivil toplum alanı ile ilgili politika önerileriyle sona eriyor ve gelecekteki saha temelli araştırmalar için yolları tanımlıyor.

Anahtar Kelimeler: *Körfez İşbirliği Konseyi, kadın göçmen işçiler, kefalet sistemi (kafala), feminist politik ekonomi, ulusötesi savunuculuk ağları, toplumsal cinsiyet ve göç politikası.*

Abstract

The Gulf Cooperation Council (GCC) states host one of the world's largest and most gender-differentiated labor migration systems, yet scholarship on Gulf migration has historically centered male construction and service labor, leaving the experiences of the region's several million women migrants comparatively under-theorized. This paper undertakes a qualitative, desk-based synthesis of peer-reviewed literature, United Nations and International Labour Organization data, and reports by established human rights and policy institutions to examine the contributions, structural challenges, and policy implications associated with women's migration to the Gulf. It argues that women migrants occupy a structurally paradoxical position: indispensable to Gulf economies as domestic and care workers, remittance senders, and increasingly as skilled professionals, yet rendered acutely vulnerable by the kafala (sponsorship) system and by labor governance frameworks that were not designed with gendered and reproductive labor in mind. Drawing on a combined theoretical framework — feminist political economy of migration and constructivist theories of transnational norm diffusion — the paper traces how episodic, reputationally driven reforms, notably Qatar's 2017–2020 kafala amendments, coexist with persistent enforcement gaps, particularly for domestic workers. The paper concludes with policy recommendations concerning ILO Convention No. 189 ratification, bilateral labor agreement enforcement, and civil society space, and identifies avenues for future field-based research.

Keywords: *Gulf Cooperation Council; women migrant workers; kafala system; feminist political economy; transnational advocacy networks; gender and migration policy.*

LEADERSHIP COMMITMENT AND GREEN INNOVATION CAPABILITY IN HOSPITALITY: A REVIEW OF EMERGING RESEARCH

PHD STUDENT ISLOMOVA MOHLAROYIM INOMJON QIZI

NEW UZBEKISTAN UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: m.islomova@newuu.uz

Abstract

This review examines how leadership commitment may contribute to the development of green innovation capability in hospitality organizations. A structured narrative synthesis integrates hospitality research with selected evidence from other organizational contexts, focusing on construct measurement, analytical levels, and tested relationships. The analysis distinguishes employee green creativity and innovative behavior from organizational capabilities, implemented innovation, and environmental performance. Within the examined hospitality studies, leadership-related constructs are associated with employee engagement, green knowledge sharing, environmental citizenship behavior, and creativity, although direct relationships are not consistently supported. Studies of green human resource management connect organizational practices with environmentally oriented outcomes, while non-hospitality research identifies absorptive capacity as a knowledge-processing mechanism associated with green product and process innovation performance. These findings support separate parts of a possible leadership-to-innovation pathway, but do not establish a complete causal sequence. Within the reviewed evidence, the principal gap concerns how employee ideas and environmental knowledge are evaluated, integrated, resourced, and embedded in organizational routines that support repeated innovation. The review proposes a multilevel interpretation in which leadership may support conditions relevant to capability development, while the conversion of employee contributions into organizational green innovation capability requires further empirical examination. Future research should separately measure leadership commitment, employee contributions, organizational capability, and implemented hotel innovations through designs that examine relationships across analytical levels and over time.

Keywords: *Leadership commitment; green innovation capability; hospitality; green creativity; green human resource management; absorptive capacity.*

LEHÇE YAKINLIĞININ GİZLİ TUZAĞI: GAGAUZ TÜRKÇESİ KONUŞURLARINA YÖNELİK SAHTE EŞ DEĞER FARKINDALIĞI İÇİN MODÜLER BİR YAPAY ZEKÂ İSTEM MİMARİSİ

THE HIDDEN PITFALL OF DIALECTAL SIMILARITY: A MODULAR AI PROMPT ARCHITECTURE FOR RAISING FALSE FRIEND AWARENESS AMONG GAGAUZ TURKISH SPEAKERS

ARŞ. GÖR. SİNEM SATILMIŞ*, DR. HATİCE VARGELEN AKCİN

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: sinemstlm.8@gmail.com

Özet

Türk soylu öğrenicilere Türkiye Türkçesi öğretiminde lehçeler arası yakınlık çoğunlukla kolaylaştırıcı bir etken olarak görülmektedir. Ancak biçimce örtüşen, anlamca ayrışan sahte eş değer sözcükler, öğrenicinin fark etmekte zorlandığı bir olumsuz aktarım kaynağıdır. Gagauz Türkçesi, Oğuz grubundaki yakınlığına karşın Slav ve Balkan dilleriyle uzun süreli temas nedeniyle bu bakımdan zengin bir örnek sunmaktadır. Öte yandan büyük dil modellerinin düşük kaynaklı dillerde, bilmedikleri anlamı Türkiye Türkçesinden yansıtarak üretme eğilimi, bu sözcüklerin yapay zekâ destekli öğretiminde özgül bir risk oluşturmaktadır. Bu bildiride, Gagauz Türkçesi konuşurlarında sahte eş değer farkındalığı geliştirmeyi amaçlayan modüler bir yapay zekâ istem mimarisi sunulmaktadır. Tasarım bilimi araştırması çerçevesinde geliştirilen mimari rol ve epistemik kısıt, sözlük temelli kaynak temellendirme, karşıtsal çözümleme, fark ettirme (tuzak bağlam), bağlamsal girdi, düzey uyarlama, ölçme maddesi üretimi, metadilsel geri bildirim ve kültürel duyarlık kısıtı olarak dokuz modülden oluşmaktadır. Modüller diller arası etkileşim, algılanan dil mesafesi ve fark etme varsayımı üzerinden gerekçelendirilmiştir. Bildiri, istemin raporlanan bir yöntem ayrıntısı olarak değil, sınanabilir bir tasarım nesnesi olarak ele alınması gerektiğini savunmakta ve mimarinin diğer Türk lehçelerine aktarılabilirliğini tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Türk soylulara Türkçe öğretimi, Gagauz Türkçesi, sahte eş değer, istem mühendisliği, büyük dil modelleri*

Abstract

In teaching Türkiye Turkish to learners of Turkic origin, similarities between Turkic varieties are generally regarded as a facilitating factor. However, false friends—words that are similar in form but differ in meaning—constitute a source of negative language transfer that learners often struggle to recognize. Despite its close linguistic relationship with other Oghuz Turkic varieties, Gagauz Turkish provides a particularly rich example in this regard due to its long-standing contact with Slavic and Balkan languages. Furthermore, the tendency of large language models (LLMs) to generate meanings in low-resource languages by projecting meanings from Türkiye Turkish when the actual meanings are unknown poses a specific risk for AI-assisted instruction of such vocabulary.

This paper presents a modular AI prompt architecture designed to develop false friend awareness among Gagauz Turkish speakers. Developed within a design science research framework, the proposed architecture consists of nine modules: role and epistemic constraints, dictionary-based source grounding, contrastive analysis, noticing (trap contexts), contextual input, proficiency-level adaptation, assessment item generation, metalinguistic feedback, and cultural sensitivity constraints.

The modules are theoretically grounded in cross-linguistic influence, perceived linguistic distance, and the noticing hypothesis. The paper argues that prompts should be treated not merely as reported methodological details but as testable design artifacts. It also discusses the potential transferability of the proposed architecture to other Turkic varieties.

Keywords: *Teaching Turkish to Turkic-language speakers, Gagauz Turkish, false friends, prompt engineering, large language models.*

LEVELS OF AWARENESS OF UZBEKISTAN'S GEOGRAPHY AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN TURKIYE

TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖZBEKİSTAN COĞRAFYASINA İLİŞKİN FARKINDALIK DÜZEYLERİ

PROF. DR. ADEM SEZER

USAK UNIVERSITESI

Sorumlu yazar / Corresponding author: adem.sezer@usak.edu.tr

Abstract

This study will examine levels of awareness of Uzbekistan's geography among university students in Türkiye. It will assess their ability to locate Uzbekistan on a map and identify its neighbouring countries, as well as their awareness of its physical, human and economic, and cultural geography. Differences in awareness scores by field of study, year of study, and previous coursework on the Turkic world will also be examined. The research will employ a quantitative, cross-sectional survey design. Participants will be recruited through convenience sampling. An online questionnaire link will be distributed to students at different universities accessible to the researchers, and students who volunteer will constitute the study group. The sample size and its distribution across universities will be determined upon completion of data collection. Data will be collected using a personal information form and an Awareness of Uzbekistan's Geography Questionnaire developed by the researchers. The questionnaire will include map-based and multiple-choice knowledge questions covering the five content areas. Experts in geography, social studies education, and educational measurement and evaluation will review the questions for factual accuracy, clarity, and content coverage. A pilot study will examine item difficulty and discrimination, and the instrument will be revised accordingly. Data collection will begin after ethics committee approval and the necessary permissions have been obtained, with participation remaining voluntary. Correct answers will receive one point, while incorrect and "I do not know" responses will receive zero points; missing responses will be assessed separately. Correct response rates for each content area and total knowledge scores will be calculated. Frequencies, percentages, means, and standard deviations will summarise the data, and the internal consistency of the scores will be examined using KR-20. Group differences will be examined using independent-samples t-tests, analysis of variance, or suitable alternative tests, following an assessment of statistical assumptions and group sizes. Results will be reported with effect sizes. The study is expected to help identify participating students' knowledge needs concerning Uzbekistan's geography and inform the development of teaching materials for the geography of the Turkic world.

Keywords: *Uzbekistan, geographical awareness, university students, Turkic world, geography education*

MEASURE IN ECOLOGY AND ITS PRACTICAL SIGNIFICANCE

PROF. DR. HAKIMA SALOMOVA YUSUPOVNA

BUKHARA STATE UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: h.y.salomova@buxdu.uz

Abstract

In order for a person to be healthy, he must strictly adhere to the seven balances in his body. These are:

"1. Body (organism) balance;

2. Choice of food and drink;

3. Elimination of excess;

4. Maintaining the correct position and balance of body parts;

5. Sufficient and good air intake;

6. Selection of clothes to wear in accordance with the environment;

7. Moderation of physical and spiritual activities".

The qualitative quantities that indicate human health also exist for the biosphere – nature as a whole. For nature to be healthy, the air in the atmosphere must be clean, the quantitative ratio between oxygen and carbonate must be balanced, the natural-ecological measure of the ozone layer must be maintained at 300 D.b. (Dobson units), a harmonious quantitative ratio between virgin nature and secondary nature, and the ecological values of ecocomponents must not exceed their norm.

The measures of the ecocomponent and environmental (biotic, abiotic and anthropogenic) factors are superior to the laws accepted by people, they are primary; Al-Kindi wrote: "If the average distance between the Earth and the Sun were different, if the Sun were located further from the Earth, the air around us would warm us less than it does now… All living things on Earth would have frozen, and neither animals nor plants would have existed." This wise thought of Al-Kindi was reflected in the development of science in subsequent years. The distance between the Earth and the Sun – 150,000,000 kilometers – is one of the strict natural and ecological measures of the biosphere, and if it were to change, everything on Earth would change. Bees will never land on flowers whose nectar contains less than 4.25% sugar. The quantitative ratio between predator and prey (pike perch and bream), the 70% hunting rule – these are examples of natural ecological norms. It is precisely because of the non-observance of this norm that the number of species on Earth has decreased by 20% over the past century.

Ecological measures are always equally important for all countries; the formation of a 10-centimeter layer of fertile soil (humus layer) takes nature's ecocomponents anywhere from 2000 to 7000 years of "work". Anthropogenic activity is destroying countless tracts of land. Ecocide is causing countless lands to lose their bioproductivity. In nature, there is no such concept as one ecological component being important and another being insignificant.

Keywords: *Ecological measures, ecological component, natüre.*

NEW PUBLIC DIPLOMACY, CULTURAL DIPLOMACY OR PROPAGANDA? UKRAINIAN PRESENCE IN GREECE AFTER 2022

SENIOR LECTURER ANDRII MALAKHITI[1*], **DARIA DOVHAN**[2]

[1] *ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY, FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS, MEDIA AND SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES*

[2] *ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: a.malakhiti@onu.edu.ua

Abstract

The transformation of international communication in the twenty-first century has contributed to a growing scholarly interest in the relationship between new public diplomacy and cultural diplomacy. Cultural diplomacy has increasingly become connected with national identity, international visibility, diaspora engagement, historical memory and nation branding. Since Russia's full-scale invasion in February 2022, cultural diplomacy has also become closely intertwined with international solidarity and cultural advocacy. Ukrainian artists, writers, musicians and cultural institutions have participated in international exhibitions, festivals, concerts, literary events and educational initiatives, creating opportunities to communicate Ukraine's experience directly to foreign audiences. At the same time, Ukrainian diplomatic missions and cultural organisations have used cultural events to maintain international attention and encourage people-to-people connections. Cultural diplomacy can also contribute to a country's international image and soft power. Public diplomacy, which involves engaging with overseas audiences in order to explain a country's policies, values and society, has consequently become an increasingly prominent dimension of international affairs. By bringing these perspectives together, the article contributes to the conceptual clarification of two closely related but not interchangeable forms of contemporary diplomacy and provides a framework for analysing their interaction in changing international environments. The relationship between cultural diplomacy and nation branding is particularly relevant to the case of Ukraine and Greece, where bilateral relations extend beyond conventional political and economic cooperation. The two countries are connected by a range of historical, cultural and societal ties, including the presence of Greek communities in Ukraine and Ukrainian communities in Greece, as well as shared elements of European cultural and religious heritage. The Ukrainian–Greek case consequently demonstrates how cultural diplomacy can operate simultaneously as a form of international communication, cultural exchange and relationship-building.

Keywords: *Cultural diplomacy, public diplomacy, foreign audience, international communication, international relations, public communications, Ukrainian communities, bilateral relations, soft power, country's international image, diaspora engagement.*

OPTIMIZATION OF THE TECHNOLOGY FOR PRODUCING MARMALADE FROM MELON JUICE BASED ON LOW-METHOXYL PECTIN AND IOTA-CARRAGEENAN

ARS. GOR. KHUJAYEVA MAKHLIYO[1*], **ARS. GOR. ATAJANOV SARDORBEK**[1], **PROF. DR. MAKSUMOVA DILRABO**[2]

[1] *URGENCH STATE UNIVERSITY NAMED AFTER ABU RAYHAN BIRUNI*

[2] *TASHKENT INSTITUTE OF CHEMICAL TECHNOLOGY*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: xujayeva9807@gmail.com

Abstract

In this study, a combined hydrocolloid system based on LMP and iota-carrageenan was proposed for producing marmalade from melon juice. Nine experimental formulations were prepared within the ranges of 0.5–1.5% LMP and 0.5–1.0% iota-carrageenan. Sucrose, glucose syrup, sorbitol, potassium citrate, calcium lactate, and lactic acid were maintained as constant components in all experiments.

Based on the experimental results, the effects of LMP and iota-carrageenan on the gel strength, hardness, chewiness, cohesiveness, and sensory acceptability of the marmalade, as well as the optimal formulation, can be determined using statistical methods.

Keywords: *Melon juice, melon (Cucumis melo L.); low-methoxyl pectin; iota-carrageenan; calcium lactate; marmalade; hydrocolloid; texture.*

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DOĞA KAYNAKLI AFET KAVRAMINA YÖNELİK BİLİŞSEL YAPILARININ BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS' COGNITIVE STRUCTURES REGARDING THE CONCEPT OF NATURAL DISASTERS

PROF. DR. TURHAN ÇETİN[1*], **ÜMİT YEL**[2]

[1] *GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ*

[2] *BAĞIMSIZ ARAŞTIRMACI*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: cetin.turhan@gmail.com

Özet

Bu çalışma kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla ortaokul öğrencilerinin doğa kaynaklı afet kavramına yönelik bilişsel yapılarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak çalışma için hazırlanan kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Katılımcılardan kendilerine verilen süre içerisinde doğa kaynaklı afet anahtar kavramı hakkında akıllarına gelen ilk kelimeleri kelime ilişkilendirme testine yazmaları istenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu maksimum çeşitlilik örneklemesi ile seçilmiş, 202024-2025 eğitim öğretim yılında Düzce ve Şanlıurfa illerinde öğrenim gören 248 ortaokul öğrencisi oluşturmuştur. Bu öğrencilerin 129'u Düzce, 119'u Şanlıurfa ilinden olup 84'ü 6.sınıf, 81'i 7. sınıf ve 83'ü 8. sınıftır. Çalışma sonucunda doğa kaynaklı afet kavramına ilişkin elde edilen sözcükler tablolaştırılarak ayrıntılı olarak incelenmiş, tekrarlanan sözcükler dikkate alınarak belirlenen kesme noktaları doğrultusunda kavram ağları oluşturulmuştur. Çalışmada ortaokul öğrencileri tarafından doğa kaynaklı afet kavramına yönelik 124 farklı sözcük üretilmiştir. Öğrencilerden tarafından üretilen kelimelere bakıldığında doğa kaynaklı afet kavramının genellikle doğal çevre faktörleriyle ilişkilendirildiği görülür. Üretilen sözcükler içinde en çok tekrar edilen sözcük "deprem" (f=184) olmuştur. Bu sözcüğü takip eden ve çokça tekrarlanan diğer sözcükler "sel" (f=177) ve "çığ" (f=129) olmuştur. Araştırmanın bulgularına bakıldığı zaman doğa kaynaklı afet afeti tanımlama noktasında sınıflar arası belirgin bir fark gözlenmemiştir. 6. sınıflarda en çok tekrar edilen sözcük "deprem" (f=65), 7. sınıflarda yine en çok tekrar edilen sözcük "deprem" (f=60) olurken 8. sınıfta "sel" (f=62) olmuştur. 8. sınıflarda da "deprem" kelimesi ikinci sırada en çok (f=59) tercih edilen olarak kendine yer bulmuştur. 6. ve 7. sınıflarda ise en çok tercih edilme sırasında ikinci sırayı "sel" kelimesi almıştır (6. sınıf (f=59), 7. sınıf (f=56). Sınıflara göre farklılık göstermeyen verilerin uygulama yapılan şehirlere göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Düzce'den elde edilen verilerde "fırtına, sis, tipi, aşırı yağış, tsunami, hortum" gibi doğa kaynaklı afet afetler ön plana çıkarken Şanlıurfa'dan elde edilen verilerde "toz fırtınası, kuraklık, erozyon, kıtlık, yangın, sıcaklık" gibi doğa kaynaklı afet afetler ön plana çıktığı görülmektedir. Bu farklılık öğrencilerin kavramları tanımlarken yaşama yakınlık ilkesini temel aldıklarını göstermektedir. Doğa kaynaklı afet kavramının öğrenciler tarafından daha net anlaşılması için okullarda doğa kaynaklı afet kavramıyla ilişkili çalışmalar yapılıp bilgi verici konferanslar düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Doğa kaynaklı afet, ortaokul öğrencileri, bilişsel yapı*

Abstract

This study was conducted to reveal the cognitive structures of middle school students regarding the concept of natural disasters through a word association test. The study was carried out using a survey design. A word association test, developed specifically for this study, was used as the data collection tool. Participants were asked to write down the first words that came to mind regarding the key concept of “natural disasters” in the word association test within an allotted time. The study group was selected using maximum variation sampling and consisted of 248 middle school students enrolled in the 2024–2025 academic years in the provinces of Düzce and Şanlıurfa. Of these students, 129 were from Düzce and 119 from Şanlıurfa; 84 were in the 6th grade, 81 in the 7th grade, and 83 in the 8th grade. As a result of the study, the words obtained regarding the concept of natural disasters were tabulated and analyzed in detail; conceptual networks were constructed based on the cut-off points determined by word frequencies. In the study, middle school students generated 124 distinct words related to the concept of natural disasters. An analysis of these words reveals that the concept of natural disasters is generally

associated with factors in the natural environment. Among the words generated, the most frequently repeated word was “earthquake” (f=184). Other frequently repeated words following this were “flood” (f=177) and “avalanche” (f=129). An examination of the findings of the study revealed no significant difference between grade levels in terms of defining natural disasters. In the 6th grade, the most frequently repeated word was “earthquake” (f=65); in the 7th grade, the most frequently repeated word was again “earthquake” (f=60), while in the 8th grade, it was “flood” (f=62). In the 8th grade, the word “earthquake” also ranked second in frequency (f=59). In the 6th and 7th grades, the word “flood” ranked second in terms of frequency (6th grade: f=59, 7th grade: f=56). It was observed that while the findings did not vary significantly by grade level, they did vary depending on the city where the study was conducted. While the data from Düzce highlighted natural disasters such as “storm, fog, blizzard, heavy rainfall, tsunami, and tornado,” the data from Şanlıurfa highlighted natural disasters such as “dust storm, drought, erosion, famine, fire, and heat.” This difference indicates that students based their definitions of these concepts on the principle of real-life relevance. To help students understand the concept of natural disasters more clearly, schools could conduct activities related to this concept and organize informative conferences.

Keywords: *Natural hazards, middle school students, cognitive structure.*

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HEYELAN KAVRAMINA YÖNELİK ZİHİNSEL YAPILARININ KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS' COGNITIVE STRUCTURES REGARDING LANDSLIDES USING A WORD ASSOCIATION TEST

YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ OLCAY YILDIRIM, PROF. DR. TURHAN ÇETİN*

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: cetin.turhan@gmail.com

Özet

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin heyelan kavramına yönelik zihinsel yapılarını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Literatür incelemesinde çeşitli çalışmaların yapıldığı görülür. Ancak dünyanın birçok yerinde etkili olan heyelan ile ilgili ortaokul öğrencileri ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma ile sözü edilen alandaki eksikliğin doldurulması hedeflenmektedir. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde anahtar kavram ile oluşturulmuş kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2024-2025 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde öğrenim gören 285 ortaokul öğrencisinden oluşturulmuştur. Verilerin analiz aşamasında heyelan anahtar kavramına ilişkin elde edilen yanıt sözcükler önce ayrıntılı olarak incelenmiş ve tablo haline getirilmiştir. Alan uzmanları ile yapılan görüşme sonrasında 5 veya daha az frekansa sahip olan kelimelerin analiz dışı bırakılması kararlaştırılmıştır. Sonraki aşamada bu kesme noktaları doğrultusunda grafikler ve şemalar oluşturulmuştur. Araştırmada katılımcılar heyelan anahtar kavramına yönelik 269 farklı kelime üretmişlerdir. Araştırma sonucunda elde edilen sözcükler arasında en çok tekrarlanan sözcük "Toprak" (f=142) olduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından heyelan kavramına yönelik üretilen kelimelere ve frekanslarına bakıldığında özellikle heyelanın ne olabileceği yönelik kelimelerin ön plana çıktığı görülmüştür. Araştırmanın amaçlarından olan sınıf düzeyleri arasında yapılan karşılaştırmada nicelik açısından bazı anlamlı bir farklılık görülmemiştir

Anahtar Kelimeler: *Heyelan, afet eğitimi, Ortaokul Öğrencileri, kelime ilişkilendirme testi, zihinsel yapı*

Abstract

This study was conducted to examine middle school students' cognitive structures regarding the concept of landslides. A review of the literature revealed various studies, but research focusing on middle school students' understanding of landslides, which affect many parts of the world, remains limited. The study aims to address this gap. A survey design was adopted, and data were collected using a word association test based on the target concept. The study group consisted of 285 middle school students enrolled in schools in Ankara during the 2024–2025 academic year. During analysis, the response words generated for the stimulus 'landslide' were examined in detail and tabulated. Following consultation with subject specialists, words occurring five times or fewer were excluded. Graphs and diagrams were then prepared using these cutoff points. Participants generated 269 different words in relation to landslides. The most frequently repeated word was 'soil' (f = 142). Examination of the words and their frequencies showed that responses describing what a landslide might be were particularly prominent. No meaningful quantitative difference was observed in comparisons across grade levels.

Keywords: *Landslide, disaster education, middle school students, word association test, mental structure.*

ÖĞRETMEN ADAYLARINDA YAPAY ZEKÂ KAYGISI: ULUSLARARASI ARAŞTIRMALARIN SİSTEMATİK BİR DERLEMESİ

ARTIFICIAL INTELLIGENCE ANXIETY AMONG PRE-SERVICE TEACHERS: A SYSTEMATIC REVIEW OF INTERNATIONAL STUDIES

DR. ANMAR AL KHALİFA[1*], **PROF. DR. ÇELEBİ ULUYOL**[2]

[1] *BAĞIMSIZ ARAŞTIRMACI*

[2] *GAZİ ÜNİVERSİTESİ*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: anmarefendioglu06@gmail.com

Özet

Yapay zekâ (YZ) uluslararası ölçekte eğitimde hayati bir rol üstlenirken, eğitim sistemlerinin geleceğini temsil eden öğretmen adaylarının YZ'ye yönelik kaygılarını incelemek büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarında yapay zekâ kaygısını ölçen uluslararası araştırmaların sistematik bir derlemesini yapmaktır. Bu sistematik derleme çalışması, öğretmen adaylarında YZ kaygısını inceleyerek alandaki mevcut yazını geniş biçimde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada, farklı uluslararası veri tabanlarını tarayarak elde edilen 91 araştırma arasından belirli ölçütlere göre seçilen, hakemli dergilerde yayımlanmış 29 nicel, nitel ve karma yöntemli ampirik araştırma detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Araştırma deseni, veri toplama aracı, ana bulgular, kaygı boyutları ve nedenleri, öneriler ve çözümler doğrultusunda kategorilere ayrılarak değerlendirilmiştir. Bu sistematik derleme çalışması, PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) protokolüne uygun olarak yürütülmüştür. Öğretmen adayları yapay zekâyı genel olarak faydalı bulmakta ve kaygı düzeyleri düşük ve orta düzey arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının kaygı kaynakları, mesleklerini kaybetme korkusu ile etik, gizlilik ve kontrol kaybı gibi sosyoteknik risklerdir; öğrenme kaygısı çoğunlukla en düşük boyuttur. Kadın adaylarda kaygı çoğu çalışmada daha yüksektir. YZ okuryazarlığı, dijital yeterlik ve öz yeterlik kaygıyı azaltmaktadır. Bu çalışmada incelenen araştırmalar, eğitim fakültesi ders programlarına yapay zekâ (YZ) okuryazarlığı eğitiminin zorunlu biçimde eklenmesini önermektedir. YZ, öğretmenlik mesleğini ortadan kaldıran, öğretmenin yerine geçen veya onun yerine gelen değil, öğretmene yardımcı bir iş birlikçi olarak konumlanmalı ve bu şekilde öğretmenlerin kaygısı azaltılmalı, öz yeterliği artırılmalıdır. YZ ile ilgili gereken altyapı oluşturulmalı ve öğretmenlere hizmet içi eğitim sağlanmalıdır. Öğretmenler ve öğretmen adaylarıyla ilgili nitel, boylamsal ve daha geniş örneklemli araştırmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ kaygısı, Öğretmen adayları, Yapay zekâ, Sistematik inceleme, Eğitimde yapay zekâ.*

Abstract

As artificial intelligence (AI) plays a vital role in education on an international scale, it is crucial to examine the AI-related anxieties of pre-service teachers, who represent the future of educational systems. The aim of this study is to conduct a systematic review of international research measuring AI anxiety among pre-service teachers. This systematic review seeks to comprehensively analyze the existing literature in the field by examining AI anxiety among pre-service teachers. From an initial pool of 91 studies identified through searches across various international databases, 29 empirical studies—comprising quantitative, qualitative, and mixed-methods research published in peer-reviewed journals—were selected based on specific criteria and examined in detail. The studies were evaluated and categorized according to research design, data collection instruments, key findings, dimensions and causes of anxiety, and recommendations and solutions. This systematic review was conducted in accordance with the PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) protocol. Pre-service teachers generally perceive AI as beneficial, and their anxiety levels range from low to moderate. Sources of anxiety among pre-service teachers include the fear of losing their jobs and socio-technical risks such as ethical concerns, privacy issues, and loss of control; anxiety regarding learning (how to use AI) is consistently the lowest dimension. Anxiety levels are higher among female

candidates in most studies. AI literacy, digital competence, and self-efficacy serve to reduce anxiety. The studies reviewed here recommend the mandatory inclusion of AI literacy training in the curricula of faculties of education. AI should be positioned as a collaborative assistant to the teacher—rather than something that eliminates, replaces, or supersedes the teaching profession—thereby alleviating teachers' anxieties and enhancing their self-efficacy. The necessary infrastructure for AI must be established, and in-service training provided to teachers. Qualitative, longitudinal research involving larger sample sizes should be conducted regarding teachers and pre-service teachers.

Keywords: *Artificial intelligence anxiety, Preservice teachers, Artificial intelligence, Systematic review, Artificial intelligence in education.*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİTKİ FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ

AN INVESTIGATION INTO PRESERVICE TEACHERS' AWARENESS OF PLANTS

PHD STUDENT SELİN FİDAN*, PROF. DR. NURCAN UZEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: selinfidan24@gmail.com

Özet

Canlılığın temel üreticileri olan bitkiler, ekolojik dengenin sürdürülmesinde kritik bir role sahip olmalarına karşın eğitim süreçlerinde ve toplumsal algıda bitki farkındalığı seviyesi sıklıkla hayvanlara dair farkındalık seviyesinden geride kalmaktadır. Bu araştırmanın amacı; fen bilimleri alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının bitki farkındalıklarını incelemektir. Betimsel tarama modelinde yürütülen çalışmanın araştırma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinin fizik, kimya, biyoloji ve fen bilgisi öğretmenliği programlarında öğrenim gören 67 birinci sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler açık uçlu sorular ve derecelendirme maddelerinden oluşan anket formu ile toplanmış; analiz sürecinde frekans-yüzde hesaplamalarından ve içerik analizinden yararlanılmıştır. Bulgular, katılımcıların zihninde canlı kavramı uyandırıldığında belirttikleri ilk beş canlı kodunun %74,45'inin hayvanlar, yalnızca %15,89'unun bitkiler alemine ait olduğunu göstermiştir. Katılımcıların %32,84'ü listelerinde hiçbir bitki örneğine yer vermemiştir. Adayların %89,55'i bitkileri sevdiklerini belirtse de bu eğilimin gerekçelerinde çevresel faydadan ziyade estetik görünüm, koku ve huzur verme gibi insan merkezli ve zevke dayalı unsurların öne çıktığı belirlenmiştir. Ayrıca, evde bitki yetiştirme gibi doğrudan deneyimlerin farkındalık üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu; deneyim yoksunluğunun ise bitki farkındalığı üzerinde olumsuz bir etkiye yol açarak türle yabancılaşma gibi olumsuz algıları tetikleyebileceği tespit edilmiştir. Sonuçlar, öğretmen adaylarının belirgin biçimde hayvanlar âlemine daha yatkın olduğunu ve bu doğrultuda bitki farkındalıklarının daha düşük olduğunu ortaya koymakta; bu bulgular, dünya genelindeki alanyazın çalışmalarıyla paralellik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bitki farkındalığı, bitki algısı, öğretmen adayları*

Abstract

Plants, as fundamental producers of life, play a critical role in maintaining ecological balance; however, plant awareness in educational processes and public perception often lags behind awareness of animals. The aim of this study is to examine the plant awareness of preservice teachers studying in science-related fields. Using a descriptive survey design, the study was conducted with 67 first-year preservice teachers enrolled in physics, chemistry, biology, and science education programmes at a state university during the 2025–2026 academic year. Data were collected using a questionnaire consisting of open-ended questions and rating scales, and the data were analysed using frequency and percentage calculations and content analysis. The findings revealed that, when the concept of "living things" was evoked in the participants' minds, 74.45% of the top five "living things" codes they mentioned belonged to the animal kingdom, whereas only 15.89% belonged to the plant kingdom. Moreover, 32.84% of the participants did not include any plant examples in their lists. Although 89.55% of the participants stated that they liked plants, their reasons for this preference were found to be dominated by anthropocentric and pleasure-oriented factors, such as aesthetic appearance, scent, and a sense of tranquillity, rather than environmental benefits. Furthermore, direct experiences, such as growing plants at home, were found to have a positive effect on plant awareness, whereas a lack of such experiences may negatively affect plant awareness and potentially trigger negative perceptions, such as alienation from plants. The results indicate that preservice teachers show a marked affinity for the animal kingdom and consequently have lower levels of plant awareness. These findings are consistent with the existing literature worldwide.

Keywords: *Plant awareness, plant perception, preservice teachers.*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ E-ÖĞRENMEYE HAZIRBULUNUŞLUKLARININ DESTEKLENMESİ: E-ÖĞRENME DERS TASARIMININ ETKİSİ

ENHANCING THE E-LEARNING READINESS OF PRE-SERVICE TEACHERS: E-LEARNING COURSE DESIGN EFFECT

DR. ADEM ÖZGÜR

UŞAK ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: adem.ozgur@usak.edu.tr

Özet

Öğretmen adayları, e-öğrenmeyi bir öğrenen olarak yaşam boyu kullanmaları açısından hem de geleceğin öğretmenleri olarak öğretim süreçleri açısından önemli bir role sahiptir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının e-öğrenme hazırbulunuşluklarının desteklenmesi için öğretimsel bir müdahalenin etkililiğinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Öğretim teknolojileri dersi kapsamında e-öğrenmenin kuramsal bilgi ve uygulamaların ele alındığı dört saatlik bir ders süreci işlenmiştir. Ardından bir öğretmen rolünde e-öğretim süreci tasarlamalarını içeren bir görev verilmiştir. Ön test ve son test ölçümleriyle, öğretmen adaylarının hem bir öğrenen perspektifiyle e-öğrenmeye yönelik tutumlarındaki (e-öğrenmeye yaklaşma ve e-öğrenmeden kaçma) değişim hem de bir öğretici perspektifiyle e-öğrenme hazırbulunuşluklarındaki (e-öğrenmede kendine güven ve e-öğrenmeye yönelik tutum) değişimler değerlendirilmiştir. Öğrenen perspektifiyle e-öğrenmeye yönelik tutumları; e-öğrenmeye yaklaşma boyunda artış gösterdiği fakat e-öğrenmeden kaçış noktasında değişim göstermediği bulunmuştur. Öğretmen perspektifinden e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarındaki değişime bakıldığında; e-öğrenmede kendine güven ve e-öğrenmeye yönelik tutum boyutlarının her ikisinde artış gösterdiği bulunmuştur. Bu sonuçlar kapsamında öğretmen adaylarının e-öğrenme süreçlerinde teknoloji kullanımı, öğretimi tasarlama ve uygulama noktalarında desteklenmesi tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *E-öğrenmeye hazırbulunuşluk, elektronik ortama hazırbulunuşluk, öğretmen adayları, e-öğretim, tutum.*

Abstract

Pre-service teachers play a crucial role both in utilizing e-learning as lifelong learners and in designing instructional processes as future educators. This study aims to evaluate the effectiveness of an instructional intervention designed to support pre-service teachers' e-learning readiness. As part of the 'Instructional Technologies' course, a four-hour session covering the theoretical knowledge and practical applications of e-learning was conducted. Subsequently, pre-service teachers were assigned a task involving the design of an e-learning process whilst assuming the role of a teacher. Pre- and post-test changes were measured both in pre-service teachers' attitudes toward e-learning (e-learning propensity and e-learning avoidance) from a learner's perspective and in their e-learning readiness (self-confidence in e-learning and attitudes toward e-learning) from an instructor's perspective. From a learner's perspective, their attitudes toward e-learning showed an increase in the e-learning propensity dimension, whereas no significant change was observed in e-learning avoidance. Regarding the changes in their e-learning readiness from an instructor's perspective, an increase was found in both self-confidence in e-learning, and attitudes toward e-learning dimensions. Within the scope of these results, supporting pre-service teachers in using technology, as well as designing and implementing instruction in e-learning processes, was discussed.

Keywords: *E-learning readiness, e-readiness, pre-service teachers, e-teaching, attitude*.

ÖZBEK VE TÜRKİYE (ANADOLU) KÖROĞLU DESTANI VARYANTLARINDA GEÇEN MEKÂN VE YER ADLARININ COĞRAFİ ANALİZİ

A GEOGRAPHICAL ANALYSIS OF PLACE NAMES IN THE UZBEK AND TURKISH (ANATOLIAN) VARIANTS OF THE KÖROĞLU EPIC

PROF. DR. HASAN KARA

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: hkara777@gmail.com

Özet

Türk dünyasının ortak kültürel miraslarından biri olan Köroğlu Destanı, coğrafi yayılışına bağlı olarak Doğu (Orta Asya) ve Batı (Anadolu/Azerbaycan) olmak üzere iki ana kola ayrılmaktadır. Destanın geçirdiği bu varyantlaşma süreci, kahramanın kimliği ve olay örgüsünde olduğu kadar olayların cereyan ettiği coğrafi ve efsanevi mekân adlarında da belirgin farklılıkları beraberinde getirmiştir. Bu bildiride, Özbekistan varyantı (Görogli) ile Türkiye sahası varyantı (Köroğlu) metinlerinde geçen yer ve mekân adları karşılaştırmalı bir yöntemle incelenmiştir.

Anadolu varyantında olaylar daha dar ve tarihsel olarak izlenebilir bir Türkiye coğrafyasında (Bolu, Çamlıbel, Tokat, İstanbul, Erzurum vb.) şekillenmektedir. Kahramanın sığınağı olan Çamlıbel, bu sahada eşkıyalık ve adalet arayışının sürdürüldüğü korunaklı bir dağ veya geçit olarak tasvir edilir. Buna mukabil Özbek sahasında mekân tasarımı, Orta Asya'nın vaha şehirlerinden (Buhara, Harezm, Semerkant) İran içlerine (İsfahan, Şiraz), hatta mitolojik alemlere kadar uzanan devasa bir epik genişliğe sahiptir. Özbek varyantındaki Çambil (Şambil) sıradan bir dağ sığınağı değil; Görogli'nin hanlık kurduğu, surlarla çevrili efsanevi ve adil bir devletin başkentidir. Ayrıca Özbek anlatılarında, kahramanın "gör" (mezar) içinde doğması sebebiyle başlangıç mekânı olarak mezar hüviyeti ve evlendiği peri kızı vasıtasıyla Bağ-ı İrem gibi mitolojik/tasavvufi mekanlar yoğunluktadır.

Sonuç olarak, Türkiye varyantındaki mekanların tarihsel ve lokal (bölgesel) gerçekçiliği ön plandayken; Özbek varyantındaki yer adları göçebe-yerleşik çatışmalarını, geniş hanlık sınırlarını ve şamanistik/mitolojik evren tasavvurunu yansıtmaktadır. Mekân adlarındaki bu dönüşüm, Türk boylarının göç yolları boyunca kültürel coğrafyalarını nasıl yeniden anlamlandırdıklarını ve destan zeminine aktardıklarını açıkça ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Köroğlu Destanı, Özbek Varyantı, Mekân Analizi, Çamlıbel, Çambil, Coğrafya, Mekân.*

Abstract

The Köroğlu Epic, part of the shared cultural heritage of the Turkic world, has two principal geographical branches: Eastern (Central Asian) and Western (Anatolian/Azerbaijani). The development of these variants has produced marked differences not only in the protagonist's identity and the plot but also in the geographical and legendary place names associated with the events. This paper comparatively examines place and location names in the Uzbek (Görogli) and Turkish (Anatolian Köroğlu) versions of the epic. In the Anatolian variant, events unfold within a more geographically restricted and historically traceable area of Türkiye, including Bolu, Çamlıbel, Tokat, Istanbul, and Erzurum. Çamlıbel, the hero's refuge, is portrayed as a protected mountain or pass where outlaw resistance and the pursuit of justice take place. By contrast, the Uzbek variant has a vast epic geography extending from the oasis cities of Central Asia (Bukhara, Khorezm, and Samarkand) into Iran (Isfahan and Shiraz) and even mythical realms. Çambil (Şambil) is not merely a mountain refuge but the capital of a legendary, just, walled state where Görogli establishes his khanate. Uzbek narratives also prominently feature the grave as the hero's birthplace—since he is born in a 'gör' (grave)—and mythological or mystical places such as the Garden of Iram, associated with the fairy maiden he marries. In conclusion,

while historical and local realism is more prominent in the Turkish variant, place names in the Uzbek variant reflect nomadic–settled conflicts, extensive khanate territories, and shamanistic or mythological conceptions of the universe. These transformations reveal how Turkic peoples reinterpreted their cultural geographies along migration routes and incorporated them into epic narratives.

Keywords: Köroğlu Epic, Uzbek variant, spatial analysis, Çamlıbel, Çambil, geography, space.

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN YAPAY ZEKA KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ANXIETY LEVELS AMONG SPECIAL EDUCATION TEACHERS

DOÇ. DR. CEM ASLAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: cemaslan@gazi.edu.tr

Özet

Bu araştırmanda, özel eğitim öğretmenlerinin yapay zeka kaygı düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 214 özel eğitim öğretmeni dahil olmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla Yapay Zeka Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin demografik bilgilerini toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu'ndan yararlanılmıştır. Araştırma verileri online olarak toplanmış ve nicel olarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır. Verilerin normal dağılım özelliği göstermeinden dolayı veri analizinde t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler neticesinde; araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin yapay zeka kaygı düzeylerinin cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırmaya dahil olan özel eğitim öğretmenlerinin yapay zeka kaygı düzeylerinin eğitim düzeyi ve yapay zeka bilgi düzeyi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *özel eğitim, yapay zeka, kaygı, teknoloji*.

Abstract

This study aimed to examine the levels of artificial intelligence (AI) anxiety among special education teachers. For this purpose, a survey design, one of the quantitative research methods, was employed. A total of 214 special education teachers participated in the study. Data were collected using the Artificial Intelligence Anxiety Scale. Additionally, a Personal Information Form was used to obtain demographic information about the participants. The research data were collected online and analyzed quantitatively using SPSS software.

Since the data exhibited a normal distribution, independent-samples t-tests and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed for statistical analysis. The results revealed that the AI anxiety levels of the participating special education teachers did not differ significantly according to gender or professional seniority. However, statistically significant differences in AI anxiety levels were identified in relation to educational attainment and level of AI knowledge.

Keywords: *Special education, artificial intelligence, anxiety, technology.*

PEDAGOGICAL FACTORS IN ORGANIZING COLLABORATIVE ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

DR. TUKEBAYEVA SAULET AMANZHOLOVNA

ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: saulet.tukebaeva2@gmail.com

Abstract

This article examines the pedagogical factors involved in organizing collaborative activities in preschool educational settings. It highlights the role of collaborative activities in developing preschool children's social and communication skills, culture of interaction, independence, responsibility, and creativity. The key pedagogical factors identified include teachers' professional competence, the creation of a supportive psychological and pedagogical environment, consideration of children's age-related and individual characteristics, the use of cooperation-based teaching methods, the organization of a developmentally appropriate spatial and material environment, and the establishment of partnerships with parents. The article also analyzes the pedagogical conditions that enable children to reach mutual agreement, pursue shared goals, distribute roles, and make collective decisions during play-based, cognitive, creative, and work-related activities. It concludes that the systematic and purposeful organization of collaborative activities contributes to children's personal and social development and enables them to acquire meaningful experience in group interaction.

Keywords: *Preschool educational organization, collaborative activity, pedagogical factors, cooperation, social and communication skills, developmental environment, preschool teacher, preschool child*

PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR PREPARING FUTURE PRESCHOOL TEACHERS TO CREATE A SUBJECT-DEVELOPING ENVIRONMENT

DR. RAZIYA KARIMOVA*, DR. AIDANA KZAYEVA

ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: raziya.1966@mail.ru

Abstract

The article examines the theoretical, regulatory, and pedagogical foundations for preparing future preschool teachers to create a subject-developing environment. In contemporary preschool education, the subject-developing environment is described as an important pedagogical resource that fosters children's autonomy, initiative, cognitive engagement, creativity, social and communicative experience, and individual capabilities.

The article highlights the importance of pedagogically analyzing real preschool settings, designing developmental areas for different age groups, developing multifunctional materials, organizing an inclusive environment, and completing design-based tasks during teaching practice as part of future teachers' professional preparation.

Keywords: *Future teacher, preschool institution, subject-developing environment, professional preparation, design, design competence, pedagogical environment, pedagogical design, professional competence, reflection.*

PERSONALIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE EDUCATIONAL PSYCHOLOGISTS: THEORETICAL FOUNDATIONS AND DIGITAL IMPLEMENTATION MECHANISMS

DILDASH ZHUMAGUL*, KOKEN NURZHAN, DOC. DR. AIKUMIS ILIYASKYZY

L.N.GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: zdildash@gmail.com

Abstract

The article examines the problem of personalizing the professional training of future educational psychologists in the context of the digital transformation of higher education. The relevance of the study is determined by the contradiction between the unified character of traditional educational programs and the objective heterogeneity of student groups in terms of their initial psychological-pedagogical and digital preparedness, motivation, and professional orientation. The purpose of the article is to systematize the theoretical-methodological foundations of personalization and to characterize the practical mechanisms of its implementation in relation to the specific preparation of dual-profile specialists—pedagogical and psychological. Based on an analysis of L. S. Vygotsky's cultural-historical theory, the regulatory framework of the Republic of Kazakhstan, and foreign empirical studies, the article reveals the relationship between the concepts of "individualization" and "personalization," the role of the concept of the zone of proximal development as a methodological basis for personalized support of students, and the potential of adaptive digital technologies. A comparison of the Kazakhstani regulatory framework for the training of educational psychologists and foreign empirical experience in personalizing higher education is conducted, demonstrating a gap between the normative recognition of personalization and the level of its technological support. The results of the article can be used in designing educational programs in the field of "Psychological and Pedagogical Education" and also constitute a theoretical basis for subsequent dissertation research.

Keywords: *Personalization of education, individualization of instruction, educational psychologist, adaptive learning technologies, individual educational trajectory, digital transformation of higher education.*

PİYANO AKORDU VE AKUSTİK ÇALGI BAKIM-ONARIM DERSİ ALAN MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİLGİ, FARKINDALIK VE ÖZ-YETERLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF THE KNOWLEDGE, AWARENESS, AND SELF-EFFICACY LEVELS OF PRE-SERVICE MUSIC TEACHERS TAKING PIANO TUNING AND ACOUSTIC INSTRUMENT MAINTENANCE AND REPAIR COURSES

DR. SEZER DİNÇER

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Sorumlu yazar / Corresponding author: ssezerdincer@gmail.com

Özet

Bu çalışma, piyano akordu ve akustik çalgı bakım-onarım derslerini alan müzik öğretmeni adaylarının piyano akordu, bakımı ve korunmasına ilişkin bilgi, farkındalık ve öz-yeterlik durumlarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde betimsel tarama modelinde yürütülmüştür. Veriler; piyano yapısı ve tarihsel gelişimi, akort ve bakım malzemeleri, bakım uygulamaları, muhafaza koşulları ve büyük akort sistemine ilişkin bilgi soruları ile farkındalık ve öz-yeterlik ifadeleri ve kısa durum sorularından oluşan ölçme formuyla elde edilmiştir. Bulgular, müzik öğretmeni adaylarının piyano akordu ve bakımına ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu ve bu alanda kendilerini yeterli algıladıklarını göstermektedir. Sonuç olarak piyano akordu ve çalgı bakım-onarımına yönelik derslerin, öğretmen adaylarının piyanoların korunması, bakımı ve temel teknik gereksinimlerine ilişkin mesleki donanımlarını desteklediği düşünülmektedir. Bu tür derslerin müzik öğretmeni yetiştiren diğer yükseköğretim programlarında da yer almasının, öğretmen adaylarının mesleğe bu alanda daha donanımlı başlamalarına katkı sağlayabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Piyano akordu, piyano bakımı, piyano onarımı, müzik öğretmeni adayları, öz-yeterlik.*

Abstract

This study aims to determine the knowledge, awareness, and self-efficacy levels of pre-service music teachers who have taken courses in piano tuning and acoustic instrument maintenance and repair regarding piano tuning, maintenance, and preservation. The research was conducted using a descriptive survey design within the framework of a quantitative research approach. Data were collected through an assessment form consisting of knowledge-based questions on piano structure and historical development, tuning and maintenance materials, maintenance practices, storage conditions, and the grand piano tuning system, along with statements measuring awareness and self-efficacy and brief scenario-based questions.

The findings indicate that pre-service music teachers have high levels of knowledge and awareness regarding piano tuning and maintenance and perceive themselves as competent in this field. In conclusion, courses focusing on piano tuning and instrument maintenance and repair are considered to contribute to the professional competencies of pre-service music teachers, particularly in relation to piano preservation, maintenance, and basic technical requirements. It is anticipated that incorporating such courses into other higher education programs offering music teacher education may help pre-service teachers enter the profession with greater knowledge and skills in this area.

Keywords: *Piano tuning, piano maintenance, piano repair, pre-service music teachers, self-efficacy.*

PRINT MEDIA AND COLLECTIVE MEMORY OF COMMUNISM IN ALBANIA: SELECTION, FRAMING, AND THE REDEFINING OF THE PAST

DR. ARTA SAKJA

OFFICE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF ALBANIA

Sorumlu yazar / Corresponding author: arta.sakja@president.al

Abstract

This study aims at examining the role of Albanian print media in shaping the collective memory of the communist period, focusing on how media discourse selects, frames, and reinterprets the past. The research approaches collective memory not as a fixed representation of historical events but as a dynamic process impacted by present-day perspectives and discourses. The media play an important role in this process by selecting events, figures, and sources to bring back into the public sphere, and by shaping how they are represented. The study explores mechanisms such as selective presentation of information and sources, framing and dramatisation of events, suppression or marginalisation of particular aspects of the past, and the use of archival sources and personal testimonies. Editorial stance and how different representations of the communist period may contribute to the politicisation of public memory are also examined. The theoretical framework draws on the concept of collective memory of Halbwachs, the work of Patrick Charaudeau on media discourse and the double logic of the media, and the thoughts of Paul Ricoeur on blocked, manipulated and controlled memory. By combining quantitative and qualitative content analysis of a corpus of 97 articles published in Albanian online newspapers and in print or former print editions, the study focuses on the thematic construction of events, narrative strategies, source selection, and editorial attitudes towards the communist period. Thus, it seeks to identify the mechanisms through which media discourse participates in the construction, reshaping, and politicisation of collective memory of Albania's communist past.

Keywords: *Collective memory, print media, communism, media framing, political discourse, memory manipulation*

REPRESENTATION OF UZBEKISTAN IN SOCIAL STUDIES TEXTBOOKS: AN EXAMINATION IN TERMS OF CULTURAL HERITAGE AND RELATIONS BETWEEN COUNTRIES

SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA ÖZBEKİSTAN'IN TEMSİLİ: KÜLTÜREL MİRAS VE ÜLKELER ARASI İLİŞKİLER AÇISINDAN BİR İNCELEME

DOC. DR. YUSUF INEL

USAK UNIVERSITESI

Sorumlu yazar / Corresponding author: yusuf.inel@usak.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de ilkokul ve ortaokul düzeyinde kullanılan sosyal bilgiler ders kitaplarında Özbekistan'ın nasıl temsil edildiğini kültürel miras ve ülkeler arası ilişkiler açısından incelemektir. Araştırmada, Özbekistan'a ilişkin içeriklerin hangi sınıf düzeylerinde, öğrenme alanlarında ve bağlamlarda yer aldığı; metin, görsel, harita, etkinlik ve ölçme-değerlendirme öğelerinde nasıl sunulduğu; ortak tarih, kültürel miras, önemli şahsiyetler, somut ve somut olmayan kültürel unsurlar ile Türkiye-Özbekistan ilişkilerine hangi yönleriyle yer verildiği belirlenmeye çalışılacaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemiyle yürütülecektir. Çalışma materyalini, araştırmanın gerçekleştirileceği öğretim yılında 4., 5., 6. ve 7. sınıf düzeylerinde kullanılan ve güncel resmî kaynaklardan doğrulanarak araştırma kapsamına alınacak sosyal bilgiler ders kitapları oluşturacaktır. İncelenecek kitapların nihai listesi veri toplama süreci başlamadan önce Millî Eğitim Bakanlığının güncel resmî kaynakları üzerinden belirlenecektir. Veriler, araştırma için geliştirilecek bir ders kitabı inceleme formu aracılığıyla toplanacaktır. İnceleme formunda Özbekistan'ın görünürlüğü, temsilin bağlamı, kültürel miras unsurları, ülkeler arası ilişkiler, görsel ve mekânsal temsiller ile içeriklerin sunuluş biçimi gibi boyutlara yer verilmesi planlanmaktadır. Kodlama çerçevesi ilgili alanyazının incelenmesi ve ders kitaplarının ön incelemesi sonucunda son hâline getirilecektir. Elde edilecek veriler betimsel analiz ve içerik analizi yoluyla çözümlenecek; bulgular sınıf düzeyi, öğrenme alanı, temsil türü ve tema temelinde karşılaştırmalı olarak sunulacaktır. Bu özetin hazırlandığı aşamada veri toplama ve analiz süreci henüz gerçekleştirilmemiştir; bu nedenle herhangi bir bulgu ya da sonuç raporlanmamaktadır. Çalışmanın, Özbekistan'ın sosyal bilgiler öğretim materyallerindeki görünürlüğünü ve temsil biçimlerini ortaya koyarak Türk dünyası, kültürel miras ve ülkeler arası ilişkiler bağlamındaki ders kitabı içeriklerinin geliştirilmesine yönelik tartışmalara veri sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal bilgiler, ders kitapları, Özbekistan, kültürel miras, ülkeler arası ilişkiler*.

Abstract

The purpose of this study is to examine how Uzbekistan is represented in social studies textbooks used at the primary and lower-secondary levels in Türkiye, with particular reference to cultural heritage and relations between countries. The study will seek to determine at which grade levels, learning areas, and contexts Uzbekistan-related content appears; how it is presented in texts, visuals, maps, activities, and assessment components; and how shared history, cultural heritage, prominent figures, tangible and intangible cultural elements, and Türkiye-Uzbekistan relations are addressed. The study will be conducted within a qualitative research approach using document analysis. The study material will consist of the social studies textbooks used at Grades 4, 5, 6, and 7 during the academic year in which the research is conducted and selected for analysis after verification through current official sources. The final list of textbooks to be examined will be determined from the current official sources of the Ministry of National Education before data collection begins. Data will be collected through a textbook analysis form to be developed for the study. The form is planned to include dimensions such as the visibility of Uzbekistan, the context of representation, cultural heritage elements, relations between countries, visual and spatial representations, and the way in which the content is presented. The coding

framework will be finalized after a review of the relevant literature and a preliminary examination of the textbooks. The data obtained will be analyzed through descriptive analysis and content analysis, and the findings will be presented comparatively by grade level, learning area, type of representation, and theme. At the stage when this abstract was prepared, data collection and analysis had not yet been conducted; therefore, no findings or conclusions are reported. The study is intended to provide evidence for discussions on the development of textbook content related to the Turkic world, cultural heritage, and relations between countries by revealing the visibility and forms of representation of Uzbekistan in social studies teaching materials.

Keywords: *Social studies, textbooks, Uzbekistan, cultural heritage, relations between countries*.

RITUAL, SYMBOL AND WORD IN JAPANESE DIPLOMATIC COMMUNICATION: SOCIOCULTURAL CODES AND THEIR MEDIA REPRESENTATION

OGR. GOR. OLGA VELYKA

ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: o.velyka@onu.edu.ua

Abstract

Since 2022, Japan's evolving security posture—driven by profound geopolitical shifts in the Indo-Pacific and the global fallout of the war against Ukraine—has placed unprecedented demands on Tokyo's external statecraft. This transformation requires a nuanced synthesis of ceremonial conduct, cultural semiotics, and linguistic diplomacy. Integrating multimodal critical discourse analysis with political semiotics, this study examines how Japan communicates normative influence across three pivotal post-2022 diplomatic junctures: the 2023 G7 Hiroshima Summit, high-level wartime engagements with Ukraine, and bilateral summits with the United States. The investigation demonstrates that non-verbal components—including spatial orchestration (notably Hiroshima Peace Memorial Park), embodied gestures, somatosensory protocol, and commemorative practices—are not decorative backdrops. Rather, they operate as primary carriers of meaning alongside core verbal concepts such as peace (heiwa), solidarity (rentai), and the rule of law (hō no shihai). Special attention is paid to the symbolic resonance of material diplomacy, such as traditional artifacts and somatic expressions of deference, which bridge cultural authenticity with strategic clarity. Furthermore, drawing upon a multimodal corpus from the Ministry of Foreign Affairs, the Prime Minister's Office, and leading Japanese news outlets, the paper traces how these embodied rituals are curated into digital press coverage and broadcast narratives. The findings reveal that media remediation substantially expands the communicative perimeter of diplomatic events beyond immediate interlocutors. Ultimately, this multimodal communication negotiates an enduring dual-audience dilemma: reassuring a domestic constituency inherently anchored in post-war pacifist traditions while projecting deterring resolve, strategic autonomy, and unwavering alliance solidarity to international partners.

Keywords: *Japanese foreign policy; discourse analysis; diplomatic protocol; strategic communication; media framing; cultural diplomacy.*

SİYASETİN BEDELİ: TÜRKİYE'DE KADIN SİYASETÇİLERE YÖNELİK SİYASAL ŞİDDET VE TACİZ

THE TOLL OF POLITICS: POLITICAL VIOLENCE AND HARASSMENT AGAINST WOMEN POLITICIANS IN TURKIYE

DOKTORA ÖĞRENCİSİ BUŞRA TAŞKIN

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: busbus.3949@gmail.com

Özet

Türkiye'de kadınların sayısal temsili son yirmi yılda hem ulusal hem yerel düzeyde artmış olmakla birlikte, siyaset alanı aday olan ve görev üstlenen kadınlara kendine özgü bir bedel yüklemeye devam etmektedir. Bu çalışma, siyasette kadına yönelik şiddet ve tacizi, Türkiye'de kadınların siyasal katılımının yeterince araştırılmamış yapısal bir engeli olarak ele almaktadır. Çalışma, siyasette kadına yönelik şiddeti fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik ve simgesel biçimleriyle ayrıştıran kavramsal çerçeveden hareketle, bu şiddetin yalnızca yoğun siyasal rekabetin bir yan ürünü olmadığını; kadınların siyasal alandaki varlığını sınırlamayı amaçlayan toplumsal cinsiyete dayalı bir mekanizma işlevi gördüğünü ileri sürmektedir. Araştırma, ikincil kaynakların doküman analizine dayanan nitel bir tasarım benimsemekte; Parlamentolar Arası Birlik gibi uluslararası kuruluşların raporları, ulusal akademik yazın, medya içerikleri ve kadın siyasetçilerin kamuya açık beyanları incelenmektedir. Analiz dört alana odaklanmaktadır: sosyal medyada çevrimiçi taciz ve nefret söylemi, meclis ve kampanya ortamlarındaki cinsiyetçi söylem, yerel düzeydeki baskı ve yıldırma pratikleri ve Türkiye'nin 2021'de İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesinin ardından yasal koruma çerçevesinin zayıflaması. Bulgular, siyasal şiddetin katılımın görünmeyen bir maliyeti olarak işlediğine; potansiyel adayları caydırdığına, siyasal kariyerleri kısalttığına ve kadın siyasetçileri oto-sansüre yönelttiğine işaret etmekte, bu da temsildeki sayısal kazanımların dönüştürücü etkisini sınırlamaktadır. Çalışma, kadınların siyasetteki sayısının artırılmasının; parti içi davranış ilkeleri, meclis bünyesinde şikâyet mekanizmaları ve siyasal şiddetin yasal olarak tanımlanması gibi kurumsal önlemlerle desteklenmesi gerektiği sonucuna varmaktadır. Siyasette kadına yönelik şiddet kavramını Türkiye bağlamına taşıyarak, toplumsal cinsiyet ve siyasal katılım yazınına katkı sunmayı ve politika önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Siyasette kadına yönelik şiddet, siyasal taciz, kadınların siyasal katılımı, toplumsal cinsiyet, Türkiye, Violence against women in politics, political harassment, women's political participation, gender,*

Abstract

Although women's descriptive representation in Türkiye has increased over the last two decades at both the national and local levels, the political arena continues to impose distinct costs on women who seek and hold office. This study examines violence and harassment against women in politics as an under-researched structural barrier to women's political participation in Türkiye. Drawing on the conceptual framework that distinguishes physical, psychological, sexual, economic and semiotic forms of violence against women in politics, the paper argues that such violence is not merely a by-product of intense political competition but a gendered mechanism that seeks to restrict women's presence in the political sphere. The study adopts a qualitative research design based on document analysis of secondary sources, including reports of international organisations such as the Inter-Parliamentary Union, the national academic literature, media coverage and publicly available statements of women politicians. The analysis focuses on four areas: online harassment and hate speech on social media, sexist discourse in parliamentary and campaign settings, intimidation and pressure at the local level, and the weakening of the legal protection framework following Türkiye's withdrawal from the Istanbul Convention in 2021. The findings suggest that political violence functions as a hidden cost of participation that discourages potential candidates, shortens political careers and pushes women politicians towards self-censorship,

thereby limiting the transformative effect of numerical gains in representation. The study concludes that increasing the number of women in politics must be accompanied by institutional measures, such as party codes of conduct, parliamentary complaint mechanisms and a specific legal definition of political violence, in order to make women's participation safe and sustainable. By bringing the concept of violence against women in politics into the Turkish context, the paper aims to contribute to the literature on gender and political participation and to offer policy-oriented recommendations.

Keywords: *Violence against women in politics, political harassment, women's political participation, gender, Türkiye*

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GERİ DÖNÜŞÜM KAVRAMINA YÖNELİK BİLİŞSEL YAPILARININ KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ İLE İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF PRESERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS' COGNITIVE STRUCTURES REGARDING RECYCLING USING A WORD ASSOCIATION TEST

DR. ÖĞRENCİSİ ESMANUR ÇAMLIDAĞ*, PROF. DR. GÖKÇE KILIÇOĞLU, PROF. DR. FİTNAT GÜRGİL ULUSOY

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: esmacamlidagg@gmail.com

Özet

Geri dönüşüm, doğal kaynakların korunmasında, enerji tasarrufunun sağlanmasında ve atık miktarının azaltılmasında önemli bir uygulamadır. Sürdürülebilir bir çevre anlayışının yerleşmesi, bireylerin geri dönüşüme ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyleriyle yakından ilişkilidir. Bu nedenle bireylerin geri dönüşüm kavramına yükledikleri anlamları ortaya koymak, konuya yönelik tutum ve davranışları anlamaya da katkı sağlayabilir. Özellikle gelecekte çevre eğitimi sürecinde görev alacak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bu kavramı nasıl algıladıkları ayrı bir önem taşımaktadır. Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının geri dönüşüm kavramına ilişkin bilişsel yapılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcılarını, Ankara'daki bir devlet üniversitesinde 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veriler Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) ile toplanmıştır. Testte "geri dönüşüm" anahtar kavramı alt alta on kez yazılmış ve katılımcılardan her satıra bu kavramın kendilerine çağrıştırdığı bir kelimeyi yazmaları istenmiştir. Ardından katılımcılardan, yazdıkları kavramlardan yola çıkarak geri dönüşümü nasıl anladıklarını ifade eden bir cümle kurmaları istenmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmektedir. Verilerden elde edilen kavramlar, tekrarlanma sıklıkları ve aralarındaki ilişkiler dikkate alınarak incelenecektir. Ayrıca katılımcıların geri dönüşüm kavramını anlama düzeyleri bakımından sınıflandırılacaktır. Böylece öğretmen adaylarının geri dönüşüm kavramına ilişkin bilişsel yapılarının, kavramlar arasında kurdukları bağlantıların ve kavrama yükledikleri anlamların bütüncül bir biçimde ortaya konulması hedeflenmektedir. Araştırmada veri analiz süreci devam etmektedir. Bu nedenle araştırmanın bulguları ve sonuçları tam metinde ayrıntılı olarak sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: *Geri dönüşüm, sosyal bilgiler, öğretmen adayı, kelime ilişkilendirme testi, bilişsel yapı.*

Abstract

Recycling is an important practice for conserving natural resources, saving energy, and reducing waste. Establishing an understanding of environmental sustainability is closely linked to individuals' knowledge and awareness of recycling. Examining the meanings people attribute to recycling may therefore help explain their attitudes and behaviors. How preservice social studies teachers, who will later play a role in environmental education, perceive this concept is especially important. This study aims to examine preservice social studies teachers' cognitive structures regarding recycling. A qualitative phenomenological design was used. Participants are first-, second-, third-, and fourth-year preservice social studies teachers at a public university in Ankara. Data were collected using a Word Association Test (WAT). The stimulus 'recycling' was written ten times in a column, and participants were asked to write one associated word on each line. They were then asked to formulate a sentence explaining their understanding of recycling based on the words they had provided. The data are being analyzed through content analysis. Identified concepts will be examined according to frequency and interrelationships, and participants will be classified by their level of understanding of recycling. The study thus seeks to provide a holistic account of preservice teachers' cognitive structures, the connections they establish among concepts, and the meanings they attribute to recycling. Data analysis remains ongoing; consequently, the findings and conclusions will be presented in detail in the full text.

Keywords: *Recycling, social studies, preservice teachers, word association test, cognitive structure*

SÖZDEN HİKÂYEYE KÜLTÜR AKTARIMI: ATASÖZLERİNİN ÖĞRETİMİNDE ATASÖZÜ HİKÂYELERİNİN KULLANIMI

CULTURAL TRANSMISSION FROM PROVERBS TO STORIES: THE USE OF PROVERB STORIES IN TEACHING PROVERBS

PROF. DR. YILMAZ YEŞİL*, PROF. DR. SEYFULLAH YILDIRIM

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

* Sorumlu yazar / Corresponding author: yyesil@gazi.edu.tr

Özet

Atasözleri, bir toplumun tarihî tecrübesini, değer yargılarını, dünya görüşünü ve ortak yaşam deneyimlerini kısa ve özlü ifadelerle yansıtan önemli sözlü kültür ürünleridir. Ancak atasözlerinin çoğunlukla mecazlı, örtük ve bağlama dayalı anlamlar taşıması, özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler açısından anlaşılmalarını ve kalıcı biçimde öğrenilmelerini güçleştirebilmektedir. Bu çalışma, atasözlerinin öğretiminde atasözü hikâyelerinden yararlanmanın dil öğretimi ve kültür aktarımı açısından işlevini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; ilgili literatür ile seçilmiş atasözleri ve bunlara bağlı anlatılar doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Atasözü hikâyelerinin, söz konusu ifadelerin ortaya çıktığı sosyal ve kültürel bağlamı görünür hâle getirdiği; öğrencilerin atasözlerini yalnızca ezberlemelerini değil, anlamlandırmalarını ve uygun iletişim ortamlarında kullanmalarını kolaylaştırdığı değerlendirilmektedir. Hikâyeleştirme yoluyla yapılan öğretimin kelime hazinesini geliştirme, okuduğunu ve dinlediğini anlama, sözlü anlatım ve kültürel farkındalık gibi alanlara da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca atasözü hikâyeleri aracılığıyla aile, dayanışma, çalışkanlık, sabır, dürüstlük ve toplumsal sorumluluk gibi Türk kültürünün temel değerleri öğrenicilere doğal bir bağlam içerisinde aktarılabilmektedir. Sonuç olarak atasözü hikâyelerinin, başta yabancı dil olarak Türkçe öğretimi olmak üzere ana dili eğitiminde de atasözlerinin daha anlaşılır, kalıcı ve işlevsel biçimde öğretilmesine katkı sağlayabilecek özgün öğretim materyalleri olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Atasözleri, Hikâye Temelli Öğretim, Türkçe Öğretimi*

Abstract

Proverbs are important products of oral culture that reflect a society's historical experiences, values, worldview, and shared life experiences through concise and meaningful expressions. However, since proverbs often convey figurative, implicit, and context-dependent meanings, understanding and retaining them can be particularly challenging for individuals learning Turkish as a foreign language.

This study aims to evaluate the role of proverb stories in language teaching and cultural transmission. A qualitative research approach was adopted, and the relevant literature, selected proverbs, and their associated narratives were examined through document analysis.

Proverb stories are considered to make the social and cultural contexts in which these expressions emerged more visible, enabling learners not only to memorize proverbs but also to understand their meanings and use them appropriately in communicative situations. Story-based instruction is also thought to contribute to vocabulary development, reading and listening comprehension, oral expression, and cultural awareness.

Furthermore, proverb stories provide a natural context for transmitting fundamental values of Turkish culture, such as family, solidarity, diligence, patience, honesty, and social responsibility, to learners.

In conclusion, proverb stories are considered valuable and distinctive instructional materials that can contribute to teaching proverbs in a more comprehensible, memorable, and functional manner, particularly in teaching Turkish as a foreign language, as well as in native language education.

Keywords: *Proverbs, story-based instruction, Turkish language teaching.*

SPATIAL ADPOSITIONAL PHRASES AS CONSTRUCTIONS OF LITERARY SPACE: A COGNITIVE-SEMANTIC ANALYSIS

OGR. GOR. KHURAMAN MIRZAYEVA*

AZERBAIJAN UNIVERSITY OF LANGUAGES,

* Sorumlu yazar / Corresponding author: xuramanmirzayeva50@gmail.com

Abstract

Space is one of the basic dimensions through which human experience is organised and represented in language. In literary texts, however, spatial description rarely serves only the purpose of telling the reader where a person or object is located. Spatial relations can shape the fictional environment, direct the reader's attention, establish narrative perspective, express emotional distance, and acquire symbolic significance. This article examines English spatial adpositional phrases from a cognitive-semantic perspective, with particular attention to their contribution to the construction of literary space. The analysis focuses on expressions containing in, on, under, above, behind, between, across, through, into, towards, and beyond in selected English literary texts. The study draws on the concepts of figure and ground, image schemas, embodied cognition, semantic extension, and conceptual metaphor. Particular attention is given to the way writers transform concrete spatial relations into narrative and psychological meanings. The analysis demonstrates that spatial adpositional phrases can perform several functions simultaneously. They locate characters and objects, organise movement through fictional environments, establish relations of proximity and distance, and influence the reader's perception of a scene. In addition, constructions expressing containment, movement, verticality, distance, and boundary may contribute to the representation of isolation, freedom, conflict, uncertainty, intimacy, or transition. The findings suggest that literary space is constructed not only through nouns naming places but also through small grammatical units that establish relationships between entities. A cognitive-semantic approach therefore offers a productive way of examining how physical space becomes narrative, psychological, and symbolic space in literary discourse.Space is one of the basic dimensions through which human experience is organised and represented in language. In literary texts, however, spatial description rarely serves only the purpose of telling the reader where a person or object is located. Spatial relations can shape the fictional environment, direct the reader's attention, establish narrative perspective, express emotional distance, and acquire symbolic significance. This article examines English spatial adpositional phrases from a cognitive-semantic perspective, with particular attention to their contribution to the construction of literary space. The analysis focuses on expressions containing in, on, under, above, behind, between, across, through, into, towards, and beyond in selected English literary texts. The study draws on the concepts of figure and ground, image schemas, embodied cognition, semantic extension, and conceptual metaphor. Particular attention is given to the way writers transform concrete spatial relations into narrative and psychological meanings. The analysis demonstrates that spatial adpositional phrases can perform several functions simultaneously. They locate characters and objects, organise movement through fictional environments, establish relations of proximity and distance, and influence the reader's perception of a scene. In addition, constructions expressing containment, movement, verticality, distance, and boundary may contribute to the representation of isolation, freedom, conflict, uncertainty, intimacy, or transition. The findings suggest that literary space is constructed not only through nouns naming places but also through small grammatical units that establish relationships between entities. A cognitive-semantic approach therefore offers a productive way of examining how physical space becomes narrative, psychological, and symbolic space in literary discourse.

Keywords: *spatial adpositions, literary space, cognitive semantics, figure-ground relations, spatial meaning, literary discourse*

STANDARDIZATION OF LEGAL ADMINISTRATIVE TERMINOLOGY IN SPANISH-ALBANIAN TRANSLATION: CHALLENGES AND PERSPECTIVES.

DOKTORA OGRENCISI SANDRA PULA GJOKA[1*], **PROF. ASSOC. DR. FLAVIA KABA**[2]

[1] *UNIVERSITY OF TIRAN*

[2] *UNIVERSITY OF TIRANA*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: sandra.gjoka@unitir.edu.al

Abstract

The standardization of legal-administrative terminology represents one of the primary challenges in the translation of official documents, particularly between languages rooted in different legal systems and institutional traditions. The lack of unified terminology in the context of Spanish–Albanian translation often results in different terms for the same legal concept, undermining the accuracy and legal certainty of the translated texts. This paper aims to analyze the key challenges involved in standardizing legal-administrative terminology between Spanish and Albanian by identifying the linguistic, conceptual, and institutional factors that influence the translation process. The study relies on a qualitative comparative analysis of terms selected from official legal and administrative documents in Spanish and Albanian, focusing on assessing terminological equivalence and consistency of usage. The findings reveal that the difficulties stem from lexical differences as well as from a lack of conceptual equivalence between the respective institutions and legal systems. Finally, the paper proposes principles and recommendations for standardizing legal-administrative terminology, with the aim of enhancing the quality of legal translation and facilitating institutional communication between the two languages.

Keywords: *Legal-administrative terminology, legal translation, terminological standardization, Spanish–Albanian, terminological equivalence.*

STRUCTURAL DETERMINATION OF CITATION IMPACT IN FINANCE AND ECONOMICS

PROF. DR. KEZIBAN ORBAY[1], **PROF. DR. METIN ORBAY**[2*], **PROF. DR. MEHMET KARA**[1]

[1] *AMASYA UNIVERSITESI*

[2] *ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITESI*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: metin.orbay@hbv.edu.tr

Abstract

This study investigates the structural determinants of citation performance in finance and economics literature, examining how formal and bibliometric components influence scholarly visibility and impact. Synthesizing existing empirical findings, the analysis reveals that concise titles, comprehensive bibliographies, multi-author collaborations, and effective visual data representation significantly enhance a publication's academic reach. The findings provide researchers with a strategic framework to optimize manuscript architecture and maximize scholarly citation potential in top-tier journals.

Keywords: *Citation performance, structural determinants, finance and economics.*

SUPPORTIVE MEASURES FOR STUDENTS WITH LEARNING DISABILITY IN US SCHOOLS

DOC. DR. SEHER ERSOY QUADIR

INDEPENDENT SCHOLAR, PHILADELPHIA

Sorumlu yazar / Corresponding author: seherers@gmail.com

Abstract

This research was conducted to evaluate the intervention levels of US schools for students have learning disability (LD). Students in special education typically have an Individualized Education Program (IEP) and spend most of their time in general education classrooms in the US. For this reason, general education teachers' and administrators' ability to understand these students and intervene effectively may be crucial to their success. The methodology selected for this study is qualitative and semi structured. I observed two private special schools, and two public schools in Pennsylvania between 2019 to 2026. In these schools I observed from kindergarten to 5th grade classes' lessons. I mainly observed which type of interventions and accommodations the school administrations use for students who have LD. I observed at the schools some specific academic intervention strategies: School based strategies were "fulfilling the school's legal responsibilities", "parent-teacher cooperation", "small class size", "assistant teacher or instructional aide in every classroom", "variations in curriculum and teaching method" and "absence of any negativity". The findings highlight the importance of providing support services and helping students with LD learn and socialize. This research may help teachers and administrators in different countries develop effective strategies for supporting students with LD.

Keywords: *Learning disability, special education students, individual education plan, academic intervention strategies*

SURİYE ÇATIŞMASI BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ–TÜRKİYE İLİŞKİLERİNDE YAKINSAMA VE FARKLILAŞMA (2011–2017)

CONVERGENCE AND DIVERGENCE IN EUROPEAN UNION–TURKEY RELATIONS IN THE CONTEXT OF THE SYRIAN CONFLICT (2011–2017)

DR. AYNUR KARIMOVA

THE ACADEMY OF PUBLİC ADMİNİSTRATİON UNDER THE PRESİDENT OF THE REPUBLİC OF AZERBAİJAN

Sorumlu yazar / Corresponding author: aynur.tofiggizi@gmail.com

Özet

Bu makale, 2011–2017 döneminde Suriye çatışması bağlamında Avrupa Birliği (AB)–Türkiye ilişkilerinde ortaya çıkan yakınsama ve ayrışma örüntülerini incelemektedir. Çalışma, Suriye krizinin ikili ilişkileri ağırlıklı olarak üyelik perspektifi etrafında şekillenen bir ilişkiden; göç, terörle mücadele, sınır güvenliği, insani yardım ve bölgesel güvenlik sorunlarının giderek daha belirleyici hâle geldiği çok boyutlu bir etkileşim alanına dönüştürmesine odaklanmaktadır. Araştırmada nitel karşılaştırmalı vaka çalışması tasarımı ve doküman analizi yöntemi kullanılmış; normatif taahhütler, stratejik çıkarlar, iç siyasi baskılar ve kurumsal kısıtlamalar arasındaki etkileşimi açıklamak amacıyla Avrupa'nın Normatif Gücü yaklaşımı ile neoklasik realizm birlikte ele alınmıştır. Bulgular, söz konusu dönemde AB–Türkiye ilişkilerinin eş zamanlı olarak işlevsel yakınsama ve stratejik ayrışma ile karakterize edildiğini ortaya koymaktadır. Yakınsama, tarafların güvenlik çıkarlarının örtüştüğü Esad yönetimine karşı tutum, yaptırımlar, terörle mücadele, insani yardım ve mülteci ve göç yönetimi gibi alanlarda daha belirgin olmuştur. 18 Mart 2016 tarihli AB–Türkiye Mutabakatı, konuya özgü işbirliğinin önemli bir örneğini oluşturmuş ve iki aktör arasındaki asimetrik karşılıklı bağımlılığın güçlenmesine katkıda bulunmuştur. Buna karşılık, özellikle PYD/YPG başta olmak üzere Kürt aktörlerinin konumu, Türkiye'nin Suriye'deki askerî müdahalesi, güvenli bölge önerileri, mültecilerle ilgili sorumluluğun paylaşılması ve güvenlik gereklilikleri ile normatif taahhütler arasındaki denge konularında stratejik ayrışma daha belirgin hâle gelmiştir. Analiz ayrıca AB'nin normatif dış politika yöneliminin göç baskıları, güvenlik kaygıları, üye devletlerin farklı tercihleri ve sınırlı stratejik kapasite tarafından giderek daha fazla koşullandırıldığını; Türkiye'nin yaklaşımının ise Suriye'ye coğrafi yakınlığından kaynaklanan doğrudan ulusal güvenlik kaygıları tarafından daha güçlü biçimde şekillendirildiğini göstermektedir. Makale, Suriye çatışması bağlamında AB–Türkiye ilişkilerinin karmaşık dinamiklerini açıklamak için ne yalnızca normatif ne de yalnızca realist bir yaklaşımın yeterli olduğunu savunmaktadır. İlişkiler, farklı politika alanlarında işbirliği ve anlaşmazlığın eş zamanlı olarak var olduğu çok boyutlu bir süreç olarak değerlendirilmelidir; stratejik çıkarların örtüştüğü alanlarda yakınsama ortaya çıkarken, tehdit algıları ve normatif önceliklerin temel düzeyde farklılaştığı alanlarda ayrışma devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa Birliği, Türkiye, Suriye Çatışması, Avrupa Birliği–Türkiye İlişkileri, Normatif Güç Avrupa, Neoklasik Realizm, Stratejik Ayrışma, İşlevsel Yakınsama, Göç Yönetişimi, Kürt Aktörler.*

Abstract

This article examines the patterns of convergence and divergence in European Union (EU)–Turkey relations in the context of the Syrian conflict between 2011 and 2017. The study focuses on how the Syrian crisis transformed bilateral relations from a predominantly accession-centred framework into a multidimensional interaction increasingly shaped by migration, counterterrorism, border security, humanitarian assistance, and regional security concerns. Drawing on a qualitative comparative case-study design and documentary analysis, the article combines the theoretical perspective of Normative Power Europe with neoclassical realism to explain the interaction between normative commitments, strategic interests, domestic political pressures, and institutional constraints. The findings demonstrate that EU–Turkey relations during the period were characterized by simultaneous functional convergence and strategic divergence. Convergence was most evident in areas where the security interests of both actors overlapped, particularly in opposition to the Assad government, sanctions, counterterrorism, humanitarian assistance, and refugee and migration management. The EU–Turkey Statement of 18

March 2016 constituted a significant manifestation of such issue-specific cooperation and contributed to increasing asymmetrical interdependence between the two actors. Conversely, strategic divergence became more pronounced over the role of Kurdish actors, particularly the PYD/YPG, Turkey's military intervention, safe-zone proposals, migration responsibility, and the balance between security imperatives and normative commitments. The analysis further demonstrates that the EU's normative foreign-policy orientation was increasingly conditioned by migration pressures, security concerns, member-state preferences, and limited strategic capabilities, whereas Turkey's approach was more directly shaped by immediate national-security considerations arising from its geographical proximity to Syria. The article argues that neither a purely normative nor an exclusively realist approach is sufficient to explain the complex dynamics of EU–Turkey relations during the Syrian conflict. Their interaction is better understood as a multidimensional process in which cooperation and disagreement coexist across different policy domains, with convergence emerging where strategic interests overlap and divergence persisting where threat perceptions and normative priorities fundamentally differ.

Keywords: *European Union; Turkey; Syrian Conflict; EU–Turkey Relations; Normative Power Europe; Neoclassical Realism; Strategic Divergence; Functional Convergence; Migration Governance; Kurdish Actors*

TARİXNİ O'QİTİSHDA AKMEOLOGİK FANLARNİNG ASOSİY XUSUSİYATLARİ

THE MAIN FEATURES OF ACMEOLOGICAL SUBJECTS IN THE TEACHING OF HISTORY

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜLKƏR HƏSƏNOVA

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT PEDAQOJİ UNİVERSİTETİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: hasanova.ulkar.96@gmail.com

Xulosa

Tarixni o'qitishda akmeologik ko'nikmalarning asosiy xususiyatlari talabaning yuqori rivojlanish darajasiga maqsadli ravishda o'tishini ta'minlaydigan shaxsiy, kognitiv va harakat xususiyatlarini o'z ichiga oladi. Tarixni o'qitishda bu ko'nikmalar quyidagi sohalarda namoyon bo'ladi: maqsadga muvofiqlik, mustaqil kognitiv faoliyat, mantiqiy va tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, o'zini baholash va mulohaza yuritish, hamkorlik va boshqalar.

Akmeologiya (qadimgi yunoncha acme - cho'qqi va logos - o'qitish so'zlaridan olingan) - bu shaxslarning eng yuqori rivojlanish darajasiga (acme) erishishiga imkon beruvchi naqshlar va mexanizmlarni o'rganadigan rivojlanish psixologiyasining bir sohasi.

Akmeologiyada shaxs hayot faoliyatining sub'ekti, o'zini rivojlantirish va ijodkorlikka qodir, hayoti va kasbiy faoliyatini o'zini o'zi tashkil eta oladigan shaxs hisoblanadi.

Tarixni o'rganish jarayonida talaba aniq maqsadlar qo'yadi, o'z faoliyatini shu maqsadlarga muvofiq tashkil qiladi va natijalarga erishishga intiladi. Tarixiy voqeaning sabablari va oqibatlarini aniqlash uchun rejalashtirilgan tekshiruv o'tkazadi. Masalan: Birinchi jahon urushi boshlanishiga nima sabab bo'ldi va u qanday yakunlandi?

Bu vaqtda akmeologik ko'nikmalarga ega bo'lgan talaba shunchaki tayyor ma'lumotni qabul qilmaydi, balki uni mustaqil ravishda izlaydi, tadqiq qiladi va tahlil qiladi. Tarixiy manbalar, xaritalar, hujjatlar va boshqa materiallar bilan ishlash bu ko'nikmani rivojlantirishga xizmat qiladi.

Talaba tarixiy faktlar va voqealarga tanqidiy yondashadi, turli fikrlarni taqqoslaydi va asosli xulosalar chiqaradi. Bu xususiyat bizga tarixiy voqealarga bir tomonlama emas, balki sabab-oqibat munosabatlariga asoslanib yondashish imkonini beradi.

Talaba tarixiy materiallarni o'rganishda ijodiy yondashuvni namoyish etadi. Masalan, tarixiy voqealarni diagramma, jadval, taqdimot, loyiha yoki insho shaklida taqdim etish uning ijodkorligi va tashabbuskorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Akmeologik rivojlanishning muhim xususiyatlaridan biri talabaning o'z faoliyatini baholashidir. Talaba:

- u nima to'g'ri qildi;

- u qanday qiyinchiliklarga duch keldi;

- u xatolarini qanday yengib o'tdi;

- u kelajakda natijalarini qanday yaxshilashi mumkin.

Talaba mavjud bilimlardan qoniqmaydi, balki doimo o'z bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishga intiladi. Tarix darslarida qo'shimcha manbalardan foydalanish va tarixiy shaxslar va voqealar bo'yicha tadqiqotlar o'tkazish bu xususiyatni shakllantirishga yordam beradi.

Tarix darslarida muammoli savollarni hal qilish o'quvchilarga mustaqil fikrlash va optimal qarorlar qabul qilish imkonini beradi. O'quvchi tarixiy vaziyatlarni tahlil qiladi, turli imkoniyatlarni ko'rib chiqadi va o'z pozitsiyasini asoslaydi.

Hamkorlik muhitida ta'lim amaliyotining voqeligi, birinchi navbatda, o'qituvchi o'quvchining mustaqilligi va faolligini, uning faoliyatining ma'nosini tushunish va aniq maqsadlarni qo'yish qobiliyatini tan olishi va hurmat qilishidir. Hamkorlik - bu bolaning mustaqil harakatlarini

mustahkamlash va yakunlash, bu uning bevosita istaklari va imkoniyatlari doirasida va yaqin rivojlanish zonasida bo'ladi. Hamkorlikka o'quvchi uchun ochiq va noaniq tanlov vaziyatini yaratish, o'tmishdagi tajribalarni muammolashtirish va qiyin vaziyatlarda bolaning mustaqil tanlovini rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash orqali erishish mumkin.

Tarix darslarida guruh ishi, muhokamalar va munozaralar o'quvchilarda boshqalarning fikrlarini hurmat qilish, o'z pozitsiyalarini oqlash va hamkorlikda ishlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Shunday qilib, tarixni o'qitishda akmeologik ko'nikmalar mustaqillik, maqsadga muvofiqlik, tanqidiy fikrlash, o'zini baholash, ijodkorlik, mas'uliyat va o'zini rivojlantirishga moyillik kabi xususiyatlar bilan tavsiflanadi. Bu ko'nikmalarni shakllantirish nafaqat talabaning tarixni bilishini, balki uning shaxs sifatida rivojlanishini va kelajakdagi faoliyatga tayyorlanishini ham ta'minlaydi.

Kalit so'zlar: *Akmeologik ko'nikmalar, talaba, guruh ishi, rivojlanish, o'qituvchi, tarix, dars*

Abstract

The main characteristics of acmeological skills in teaching history include personal, cognitive, and action characteristics that ensure the student's purposeful progress towards a high level of his or her development. In history teaching, these skills manifest themselves in the following areas: purposefulness, independent cognitive activity, logical and critical thinking, creativity, self-evaluation and reflection, cooperation, etc.

Acmeology (from the ancient Greek words acme - peak, and logos - teaching) is a branch of developmental psychology that studies the patterns and mechanisms that enable individuals to reach the highest level of development (acme).

In acmeology, a person is considered a subject of life activity, capable of self-development and creativity, and capable of self-organization of his life and professional activities.

In the process of studying history, the student sets specific goals, organizes his activities in accordance with those goals, and strives to achieve results. Conducts a planned investigation to determine the causes and consequences of a historical event. For example: What caused the outbreak of World War I and how did it end?

At this time, a student with acmeological skills does not just accept information ready-made, but independently searches for, investigates, and analyzes it. Working with historical sources, maps, documents, and other materials serves to develop this skill.

The student critically approaches historical facts and events, compares different opinions, and draws well-founded conclusions. This feature allows us to approach historical events not unilaterally, but based on cause-and-effect relationships.

The student demonstrates a creative approach when studying historical materials. For example, presenting historical events in the form of a diagram, table, presentation, project, or essay develops his/her creativity and initiative skills.

One of the important features of acmeological development is the student's assessment of his own performance. The student:

- what he did right;

- what difficulties he encountered;

- how he could overcome his mistakes;

- how he could improve his results in the future.

The student is not satisfied with existing knowledge, but constantly strives to develop his or her knowledge and skills. Using additional sources in history and conducting research on historical figures and events helps to form this trait.

Solving problematic questions in history lessons enables students to think independently and make optimal decisions. The student analyzes historical situations, considers various possibilities, and justifies his or her position.

The realities of educational practice in a collaborative environment are, first of all, that the teacher recognizes and respects the student's independence and activity, his ability to understand the meaning of his activities and set specific goals. Cooperation is the strengthening and completion of the child's independent actions, which are within his immediate desires and capabilities and in the zone of proximal development. Collaboration can be achieved by creating a situation of open and uncertain choice for the student, problematizing past experiences, and stimulating and supporting the child's independent choice in difficult situations.

Group work, discussions, and debates in history lessons develop students' ability to respect the opinions of others, justify their positions, and work collaboratively.

Thus, acmeological skills in teaching history are characterized by features such as independence, purposefulness, critical thinking, self-assessment, creativity, responsibility, and a tendency towards self-development. The formation of these skills ensures not only the student's knowledge of history, but also his development as a person and preparation for future activities.

Keywords: *Acmeological skills, student, group work, development, teacher, history, lesson.*

THE ARTISTIC EXPRESSION OF NATIONAL –SPIRITUAL VALUES IN AZERBAIJANI AND UZBEK LITERATURE: A KOMPRATIVE ANALYSIS BASED ON THE WORKS OF NIZAMI GANJAVI AND ALISHER NAVOI

DOC. DR. AYPARA BEHBUDOVA

. NAHCIVAN DEVLET UNIVERSITESI, AZERBAYCAN.

Sorumlu yazar / Corresponding author: ayparabehbudova555@gmail.com

Abstract

This study comparatively examines the reflection of national and moral values in Azerbaijani and Uzbek literature. Its primary objective is to demonstrate that values central to literary thought—such as national identity, language, homeland, morality, justice, love for humanity, and spiritual maturity, all shaped within the Turco-Islamic cultural milieu—are shared by both peoples. The scope of the comparative analysis focuses on Nizami Ganjavi's *Iskandar-nama* and Alisher Navoi's *Sadd-i Iskandar*. Both works aim to re-examine a shared literary heritage within distinct historical and cultural contexts. Specifically, the study comprehensively analyzes themes where national and universal values intersect: the just ruler, the ideal society, the individual's moral responsibility, and governance based on knowledge. Furthermore, the contributions of the great Azerbaijani poet and genius Nizami Ganjavi and the literary giant Alisher Navoi to the development of Turkic literature are highlighted. The study employs comparative-typological and intertextual analysis methods. Through literary examples, it seeks to reveal that Azerbaijani and Uzbek literatures share not only common historical roots but also common moral, aesthetic, and cultural values. In this context, the study aims to contribute to the unity of literary and cultural relations within the literature of the Turkic world.

Keywords: *Azerbaijani literature, Uzbek literature, national-spiritual values, Nizami Ganjavi, Alisher Navoi, comparative literature, Turkic world*

THE CASA AND MASA PARADIGMS IN HUMAN-MACHINE COMMUNICATION

DOC. DR. ELNUR SARDAROV ZAUR

AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS (UNEC), ZAGATALA BRANCH

Sorumlu yazar / Corresponding author: elnur.sardarov@gmail.com

Abstract

This article examines the theoretical evolution of Human-Machine Communication (HMC), focusing on the transition from the foundational Computers Are Social Actors (CASA) paradigm to the contemporary Media Are Social Actors (MASA) paradigm. Originally, human social responses to computing devices were conceptualized as automatic, mindlessness-driven reflexes triggered by minimal social cues. However, the rise of modern artificial intelligence (AI), conversational assistants, and social robotics necessitates an extended framework. MASA addresses this shift by integrating primary and secondary social cues, user cognitive effort, technological experience, and socio-cultural contexts. This study systematically analyzes the structural role of AI as an active communication source, key mechanisms of trust-building, and the multifaceted socio-emotional impacts of AI on human cognitive autonomy and interpersonal behavior.

Keywords: *Human-Machine Communication (HMC), CASA Paradigm, MASA Paradigm, Artificial Intelligence, Social Actors, Anthropomorphism, Algorithmic Trust, Digital Interactivity, Human-Computer Interaction (HCI).*

THE CURRENT STATE AND PROSPECTS OF CULTURAL COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND ALGERIA

PHD IN POLITICAL SCIENCE VLADLEN MAKOUKH, STUDENT MARHARYTA PREDCHUK*

ODESA I.I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: prritaaa@gmail.com

Abstract

This study examines the evolution of bilateral cultural and humanitarian relations between Ukraine and Algeria since the establishment of diplomatic relations in 1992, with particular attention to educational contacts, cultural institutions, artistic exchanges, and initiatives promoting Ukrainian culture in Algeria. Over the years, Ukraine and Algeria have developed cooperation in the educational and humanitarian spheres, including university partnerships and exchanges involving cultural and artistic institutions. Cultural institutions have played an important role in strengthening bilateral relations. A notable example is the Memorandum of Cooperation signed in April 2021 between the National Historical Library of Ukraine and the National Library of Algeria. The agreement was accompanied by discussions on expanding cultural and humanitarian cooperation and exploring the possibility of organising Ukrainian and Algerian Cultural Days. The study also examines the role of cultural diplomacy in promoting Ukraine's cultural identity and fostering intercultural communication with Algeria and the wider North African region. Recent research indicates that Ukraine's engagement with North African states increasingly encompasses cultural and humanitarian dimensions, including public diplomacy, education, and artistic cooperation. The study identifies several promising areas for further Ukrainian-Algerian cooperation, including academic and educational exchanges, collaboration between libraries and other cultural institutions, joint artistic projects, cultural events, and the promotion of Ukrainian cultural heritage. Establishing regular institutional contacts and implementing joint cultural initiatives could contribute to mutual understanding and further develop the humanitarian dimension of Ukrainian-Algerian bilateral relations.

Keywords: *Ukraine, Algeria, cultural cooperation, cultural diplomacy, humanitarian cooperation, bilateral relations*

THE DEMISE OF THE SOCIAL CONTRACT AND THE FAILURE OF DEMOCRATIC CONSOLIDATION IN TUNISIA

DOC. DR. AYFER ERDOGAN

YILDIZ TEKNIK UNIVERSITESI

Sorumlu yazar / Corresponding author: ayfererdoan@yahoo.com

Abstract

The protests that began in Tunisia in late 2010 quickly spread across the Arab world, triggering a wave of popular uprisings that became known as the Arab Spring. Following the fall of Ben Ali, Tunisia emerged as the most prominent case of democratic transition in the Arab world, marked by competitive elections, constitutional reform, political pluralism, and a significant expansion of civil society. However, ten years later, the country went through reversion to authoritarianism led by the consolidation of executive power under President Kais Saied. This paper examines the failure of democratic consolidation in Tunisia through the concept of the social contract. It argues that while the post-2011 transition succeeded in dismantling the political foundations of the authoritarian order and expanding political participation, it failed to establish a new and broadly legitimate social contract between citizens and the state. Drawing on the social contract theory and scholarship on state–society relations in the Middle East and North Africa, the paper conceptualizes the social contract as encompassing four interrelated dimensions: provision, protection, political participation, and normative legitimacy. It argues that the post-revolutionary order expanded political participation and institutional pluralism but failed to meet citizens' expectations in other dimensions of the social contract. Persistent unemployment, socioeconomic inequalities, regional disparities, corruption, inadequate public services, and institutional deadlock contributed to growing dissatisfaction with the performance of the democratic system. At the normative level, persistent contestation over political representation, national identity, and the relationship between religion and the state further complicated the emergence of a broadly shared foundation for the post-revolutionary political order. The paper, therefore, views Tunisia's democratic crisis not simply as a failure of democratic institutions, but as a broader crisis of the post-revolutionary social contract. Against this backdrop, the rise of Kais Saied is examined as an expression of widespread dissatisfaction with the established political order and as evidence of the growing gap between citizens' expectations of the state and the perceived capacity of democratic institutions to fulfil them.

Keywords: *Tunisia, Arab Spring, social contract, democratic transition, coup, deadlock.*

THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S STRATEGIC BILATERAL PARTNERSHIPS WITH TURKIYE: SOCIOCULTURAL DIMENSION.

OGR. GOR. YULIIA TARASIUK

ODESA I.I.MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: tarasiuk_yuliia@onu.edu.ua

Abstract

The article explores the sociocultural dimension of Ukraine's strategic bilateral partnership with the Republic of Türkiye over the last decade. It focuses on the ways in which cultural, educational, media, social, and institutional contacts have contributed to the development of relations between the two countries. Particular attention is given to the growing role of Turkish institutions and organizations in Ukraine, including the Yunus Emre Institute, the Turkish Cooperation and Coordination Agency (TİKA), educational exchange programmes, media organizations, and Turkish business associations. Their activities have supported the study of the Turkish language and culture, academic mobility, cultural cooperation, preservation of historical heritage, and assistance to vulnerable communities.

The analysis also considers the role of Turkish media and popular culture in shaping public awareness and perceptions of Türkiye in Ukraine. An important part of the study concerns the changes that followed Russia's full-scale invasion of Ukraine in 2022. During this period, Turkish institutional, humanitarian, cultural, and business engagement in Ukraine acquired additional significance, while cooperation in support of Ukrainian communities and reconstruction initiatives expanded.

The article also considers the development of Ukrainian cultural and social presence in Türkiye during the last decade, reflecting the reciprocal character of bilateral sociocultural relations. Ukrainian communities and cultural initiatives have contributed to greater visibility of Ukrainian culture and identity in Turkish society.

The study demonstrates that the sociocultural dimension has become an important element of the Ukrainian-Turkish strategic partnership. Cultural and educational cooperation, media contacts, institutional activities, and social interaction have complemented economic and security cooperation and created additional channels of communication between the two societies.

Keywords: *Ukraine, Türkiye, strategic partnership, sociocultural dimension, public diplomacy, cultural diplomacy, bilateral relations.*

THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF NON- GOVERNMENTAL AND NON-PROFIT ORGANIZATIONS' ACTIVITIES

DR. KHURSHIDA ERKINOVNA BOBOKULOVA

SAMARKAND STATE INSTITUTE OF FOREIGN LANGUAGES

Sorumlu yazar / Corresponding author: hurhidabobokulova1980@gmail.com

Abstract

This article provides a detailed analysis of the history of the establishment and development of non-governmental and non-profit organizations and their significance today. In particular, the activities of the representative offices and branches of international and foreign non-governmental and non-profit organizations in the Republic of Uzbekistan and the stages of their development are thoroughly examined. The development of these organizations during different periods, their role in society, and their significance in socio-political directions are highlighted based on historical sources and evidence. The article delves into the contribution of non-governmental and non-profit organizations to strengthening their positions in social life, their role in the development of civil society, and issues of mutual cooperation with the state. It also sheds light on the integration of these organizations into global development, their effectiveness in addressing social problems, and their historical roots and trajectory.

Keywords: *Non-governmental and non-profit organizations, international relations, individuals and legal entities*

THE IMPACT OF TRANSPORT INFRASTRUCTURE ON SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT: THE CASE OF THE KHOREZM REGION, UZBEKISTAN

DOC. DR. ELBEK KHODJANIYAZOV

URGENCH STATE UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: khelbek1990@gmail.com

Abstract

This article examines the impact of transport infrastructure on the sustainable development of tourism in the Khorezm region of Uzbekistan, where the conditions of access changed sharply in 2026 with the launch of the Tashkent–Khiva high-speed railway, the opening of a rail link to Urgench International Airport and the signing of a long-term airport concession. The study draws on three sources: an expert assessment of 14 components of tourism transport infrastructure by 30 specialists in transport and tourism; an importance–satisfaction survey of 327 tourists who used public road transport in the region in 2022; and a comparison of the infrastructure recommendations of the 2023 Khorezm tourism strategy, prepared within a project of the European Bank for Reconstruction and Development and UN Tourism, with the situation in October 2026. The results show that the main recommendations concerning physical infrastructure have been implemented or are under way, whereas the attributes that tourists value most – convenience of the timetable, service frequency, information and accessibility of bus stops – received the lowest satisfaction scores, and cooperation between transport and tourism companies was rated 1.9 out of 5 by experts. The author concludes that soft, organisational measures determine whether new infrastructure contributes to sustainable tourism rather than merely to visitor growth, and proposes four such measures together with a joint Türkiye–Uzbekistan research agenda.

Keywords: *Transport infrastructure, sustainable tourism, high-speed rail, importance–satisfaction analysis, public transport, Khorezm, Khiva*

THE JAPAN-US ALLIANCE IN THE TRANSFORMATION OF JAPAN'S SECURITY POLICY: DISCURSIVE AND FOREIGN POLICY DIMENSIONS

OGR. GOR. OLGA VELYKA[1], **DIANA SURSU**[2*]

[1] *ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY*

[2] *ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: sursu.diana@stud.onu.edu.ua

Abstract

This study examines the influence of the Japan–United States alliance on the development of Japan's security policy, with particular attention to its discursive and foreign policy dimensions. Changes in Japan's security policy since the end of the Cold War will be in focus, with particular emphasis on developments after 2012. During this period, Japan expanded its defence capabilities, strengthened security cooperation with the United States, and adopted new strategic documents that broadened the scope of its security policy. These changes occurred in the context of China's increasing military capabilities, North Korea's nuclear and missile programmes, and changes in the regional security environment.

The research analyses how the Japan–US alliance is presented in Japanese political and strategic discourse and how this discourse relates to changes in foreign and security policy. Particular attention is given to the reinterpretation of Article 9 of the Japanese Constitution, the 2015 security legislation, the 2022 National Security Strategy, and the development of Japan's defence cooperation with the United States. It will be also considered how alliance commitments affect Japan's approach to collective self-defence, deterrence, defence spending, and security cooperation with other states. Significant changes in Japan's security policy have been influenced by the Japan–US alliance. At the same time, the scope and direction of these changes have been shaped by constitutional constraints, domestic political debates, and developments in the regional security environment.

Keywords: *Japan–US alliance; Japan's security policy; Japanese foreign policy; security discourse; Article 9; collective self-defence; defence policy; Indo-Pacific; Japan–US security cooperation.*

THE MODERN IMAGE OF MOTHERHOOD IN KAZAKHSTAN: THE TRANSFORMATION OF TRADITIONAL VALUES IN THE CONTEXT OF DIGITAL CULTURE

DR. ASSYLKHANOVA ASSEL

L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: assylkhanova.assel.97@gmail.com

Abstract

The article examines the transformation of the modern image of motherhood in Kazakhstan under the influence of digital culture and broader sociocultural changes. It explores how the development of social networks, internet platforms, and mobile technologies is changing women's perceptions of family, child-rearing, and the role of motherhood in contemporary Kazakhstani society. Particular attention is paid to the interaction between traditional family values, national and spiritual beliefs, and new forms of digital communication and information consumption.

In Kazakhstan, motherhood has traditionally been closely associated with family responsibility, cultural values, respect for elders, and the importance of maintaining strong family relationships. These traditional perceptions continue to play an important role in shaping women's understanding of motherhood. At the same time, the rapid development of digital technologies has created new spaces in which women can communicate, exchange experiences, access information, and express their views on family life and parenting. As a result, traditional ideas about motherhood are increasingly being encountered and reconsidered through the influence of digital culture.

The article also considers the role of social media and online communities in this transformation. Digital platforms provide mothers with opportunities to maintain existing social connections while also creating new forms of interaction with other women who share similar experiences and concerns. Through these platforms, mothers can access information about pregnancy, childcare, child development, health, and family relationships, as well as receive emotional and social support. Consequently, digital culture contributes to the emergence of new practices and expectations surrounding motherhood.

Keywords: *Motherhood, digital culture, maternal identity, traditional values, family values, social transformation*

THE POTENTIAL FOR DEVELOPING ERGONOMIC SKILLS AMONG FUTURE PRESCHOOL TEACHERS

FERUZA ABDRIMOVA

ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: feruza515151@gmail.com

Abstract

The safety and comfort of the preschool educational environment depend on teachers' ergonomic preparedness. This study aims to provide a theoretical justification for developing ergonomic skills among future preschool teachers and to systematize approaches to integrating this potential into professional training at higher education institutions. The study employed theoretical analysis, comparison, synthesis, systematization, and pedagogical modelling. The findings clarified the motivational, cognitive, activity-based, and reflective components of ergonomic preparedness. The personal, communicative, and creative potential for developing ergonomic skills was identified, along with opportunities to integrate these skills into courses in psychology, pedagogy, teaching methodology, inclusive education, hygiene, design, and research. Ergonomic audits, situational tasks, model construction, group projects, and reflective assessment were found to connect theoretical knowledge with professional practice. The proposed approach aims to develop future teachers' ability to analyse, design, and improve educational environments in accordance with children's age-related and individual characteristics.

Keywords: *Preschool organization; future preschool teacher; ergonomic skills; professional potential; personal potential; communicative potential; creative potential.*

THE ROLE OF COOPERATIVES IN REDUCING MIGRATION: AN EVALUATION OF UZBEKISTAN

KOOPERATİFLERİN GÖÇÜ AZALTMADAKİ ROLÜ: ÖZBEKİSTAN DEĞERLENDİRMESİ

DR. OGR. UYESI ABDURRAHMAN OKUR

ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITESI

Sorumlu yazar / Corresponding author: kotevoglua@gmail.com

Özet

Bu çalışma, kooperatiflerin kırsal göçü önlemedeki rolünü Özbekistan örneği üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Göç olgusunun yalnızca bireysel bir karar olmadığı, büyük ölçüde yapısal ekonomik ve sosyal koşulların bir ürünü olduğu kabul edilerek kooperatifleşmenin bu koşulları nasıl dönüştürdüğü incelenmiştir. Çalışmada betimsel ve karşılaştırmalı analiz yöntemi benimsenmiş; Özbekistan'a ilişkin kırsal kalkınma verileri, uluslararası kuruluş raporları (IFAD, BM) ve mevcut literatür kullanılmıştır.

Bulgular, kooperatiflerin ölçek ekonomisi, pazara erişim, yerel istihdam yaratma ve finansmana erişim gibi mekanizmalar aracılığıyla kırsal hanelerin gelirini artırdığını ve göç baskısını azalttığını ortaya koymaktadır. Özbekistan özelinde, pamuk dışı sektörlerde küçük çiftçi kooperatiflerinin yaygınlaşması, kadın odaklı üretim kooperatiflerinin kurulması, su kullanıcıları birliklerinin iklim riskini yönetmesi ve işçi dövizlerinin kooperatif yatırımlarına yönlendirilmesi, dış göçü frenleme konusunda ölçülebilir sonuçlar doğurmuştur. Çalışma aynı zamanda kooperatiflerin ekonomik, sosyal ve psikolojik olmak üzere üç temel "çapa" etkisi yarattığını savunmakta; bu etkinin bireyleri yalnızca ekonomik çıkar hesabıyla değil, aidiyet ve gelecek umuduyla da köyde tuttuğunu vurgulamaktadır.

Sonuç olarak kooperatifleşme, salt bir tarım politikası aracının ötesine geçerek etkili bir göç yönetim mekanizması işlevi görmektedir. Devlet desteği, teknoloji transferi ve uluslararası finansmanla bütünleşen kooperatif modeli, kırsalı katma değer yaratan bir yaşam merkezine dönüştürme potansiyeli taşımakta; bu yönüyle Özbekistan deneyimi diğer gelişmekte olan ülkelere de önemli dersler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kooperatifler, göç, kırsal kalkınma, Özbekistan, işçi dövizi*

Abstract

This study aims to evaluate the role of cooperatives in preventing rural-to-urban and international migration through the case of Uzbekistan. Acknowledging that migration is not merely an individual decision but largely a product of structural economic and social conditions, the study examines how cooperative development transforms these conditions. A descriptive and comparative analytical approach is adopted, drawing on rural development data for Uzbekistan, reports by international organizations (IFAD, UN), and the existing literature.

The findings indicate that cooperatives increase household income and reduce migration pressure through mechanisms such as economies of scale, market access, local employment creation, and access to finance. In the case of Uzbekistan specifically, the expansion of smallholder cooperatives beyond the cotton sector, the establishment of women-focused production cooperatives, the management of climate risk through water user associations, and the channeling of remittances into cooperative investments have yielded measurable results in curbing outward migration. The study further argues that cooperatives generate three fundamental "anchor" effects—economic, social, and psychological—retaining individuals in rural areas not solely through economic incentives but through a sense of belonging and hope for the future. In conclusion, cooperative development functions as an effective migration management mechanism that goes beyond a conventional agricultural policy tool. The cooperative model, when integrated with state support, technology transfer, and international financing, holds significant potential to transform rural areas into value-adding living centers. In this regard, the Uzbekistan experience offers valuable lessons for other developing countries facing similar migration challenges.

Keywords: *Cooperatives, migration, rural development, Uzbekistan, remittances*

THE ROLE OF DIGITAL DIPLOMACY IN CONTEMPORARY INTERNATIONAL RELATIONS

ARS. GOR. ILAHA JAFAROVA

BAKU SLAVIC UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: ilahcfrova712@gmail.com

Abstract

Digital transformation has changed the environment in which international relations are conducted. Diplomacy, long associated with face-to-face negotiation, formal correspondence, diplomatic missions, official visits and confidential communication, now works increasingly through digital platforms and networked technologies, and digital diplomacy has become an important dimension of contemporary diplomatic practice. This article examines its role in international relations, with particular attention to social media, strategic communication, public diplomacy, crisis communication, international image-building and digital governance. It follows a qualitative conceptual approach based on a review of the academic literature and selected institutional practices of international organizations and foreign services. The analysis shows that digital diplomacy has increased the speed, reach and interactivity of diplomatic communication. Foreign ministries, embassies, diplomats and international organizations can address foreign publics directly, react quickly to international events and join global debates without depending entirely on traditional media. Digitalization also brings serious problems, among them misinformation, disinformation, cyber threats, information overload, weaker communication privacy, platform dependency and growing pressure for immediate public responses. The article argues that digital diplomacy is not a replacement for traditional diplomacy but an evolving complement to it, one that changes how states communicate, represent themselves, negotiate meaning and deal with international audiences. Doing it well takes more than technical competence: it requires diplomatic judgment, intercultural communication skills, ethical awareness, strategic planning and the ability to balance transparency with confidentiality.

Keywords: *Digital diplomacy, international relations, public diplomacy, social media, strategic communication, diplomatic communication, digital governance*

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EDUCATIONAL PROCESS AND ENSURING ACADEMIC INTEGRITY OF STUDENTS.

KAIRAT M. BASYBEKOV[1*], **ЖУМАНАЗАРОВА АҚЕРКЕ**[2], **СЕЙСЕМБЕК АЙГЕРІМ**[2]

[1] *GUNEY KAZAKISTAN UNIVERSITESI*

[2] *J. A. TASHENEV UNIVERSITESI*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: kairat_999.kz@inbox.ru

Abstract

The article discusses the problem of the formation of academic integrity of students in the context of the integration of artificial intelligence technologies into the higher education system. In the context of modern digital transformation, artificial intelligence is becoming one of the most widely used technological tools for searching, processing, analyzing, systematizing educational information, composing texts and supporting educational activities of students. At the same time, its inclusion in the educational process entails the need to rethink the content, principles and mechanisms for ensuring academic integrity. The study describes the essence of academic integrity from the point of view of the student's independence, responsibility, sincerity, fairness in educational and research activities and respect for the intellectual work of other authors. It is analyzed that uncontrolled or inappropriate use of artificial intelligence can cause problems with the perception of ready-made answers, falsification of authorship, plagiarism, failure to independently perform training tasks, failure to verify the accuracy of information and the reliability of scientific results. In this regard, as the main pedagogical conditions for the formation of academic integrity, it is proposed to develop digital and academic literacy of students, teach the responsible use of artificial intelligence tools, form critical thinking and independent learning activity, improve the culture of academic writing, revise the assessment system and establish clear rules for the use of artificial intelligence. The formation of academic integrity is associated not with a ban on the use of artificial intelligence, but with the formation of a culture of conscious and ethical use of it as a means of complementing the student's independent thinking, creativity and research abilities.

Keywords: *Artificial intelligence, academic integrity, higher education, learning process, student, digital literacy, academic culture, academic writing, critical thinking, responsibility.*

THE USE OF MOBILE APPLICATIONS FOR VOCABULARY DEVELOPMENT AMONG EFL UNIVERSITY STUDENTS

DR. GULNARA RIZAKHOJAYEVA, DR. MADINA IBRAGIMOVA*

KHOJA AKHMET YASSAWI INTERNATIONAL KAZAKH-TURKISH UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: madina.ibragimova.mu@mail.ru

Abstract

The increasing integration of mobile technologies into foreign language education has created new opportunities for vocabulary learning beyond traditional classroom settings. This study examines the use of mobile applications for vocabulary development among English as a Foreign Language (EFL) university students, with particular attention to students' perceptions, vocabulary performance, and the relationship between mobile application use and vocabulary test scores. The study employed a quantitative correlational design and involved 105 students from the first to fourth years of study at Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University. Data were collected using an adapted questionnaire consisting of 11 Likert-scale items and a 20-item vocabulary test. The questionnaire demonstrated acceptable internal consistency (Cronbach's $\alpha = .794$). The collected data were analyzed using descriptive statistics, tests of normality, Spearman's rank-order correlation, and the Kruskal–Wallis H test. The findings showed that students reported relatively frequent use of mobile applications for vocabulary learning ($M = 3.83$, $SD = 0.48$), while the mean vocabulary test score was 16.01 out of 20 ($SD = 2.81$). However, the correlation analysis revealed no statistically significant relationship between mobile application use and vocabulary test performance ($\rho = .015$, $p = .880$). Furthermore, no statistically significant differences in vocabulary test scores were found across academic years ($p = .070$). These findings suggest that frequent use of mobile applications alone was not associated with higher vocabulary performance within the investigated sample. Further research should examine specific application types, learning strategies, and structured instructional uses of mobile technologies to better understand their potential contribution to vocabulary development in EFL contexts.

Keywords: *Mobile applications, vocabulary development, EFL university students, Mobile-Assisted Language Learning (MALL), vocabulary learning.*

TOOLS FOR IMPLEMENTING UKRAINE'S CULTURAL DIPLOMACY IN TURKIYE

OGR. GOR. KATERYNA VIDIMSKA

ODESA I.I. MECHNICOV NATIONAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: vidimskaya@onu.edu.ua

Abstract

The Republic of Türkiye is one of the key vectors of Ukraine's cultural diplomacy, serving to counter hostile disinformation and reaffirming Ukraine's agency in the Black Sea region during the full-scale war. The central task of Ukrainian cultural diplomacy is to establish an autonomous, distinctive, and European image of Ukraine one that shares deep historical and cultural intersections with the Turkic world. The formation and implementation of Ukraine's cultural diplomacy in Türkiye are carried out through a multi-tiered institutional system led by the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (MFA), the Embassy of Ukraine in Ankara, and the Consulate General of Ukraine in Istanbul, which provide official backing for cultural initiatives. Key executive actors within this ecosystem include the Ukrainian Institute, which executes communication strategies and cultural projects informed by analytical research on the Turkish audience, as well as the institution of the First Lady of Ukraine. The partnership between Olena Zelenska and the First Lady of Türkiye, Emine Erdoğan, imparts a high political status to humanitarian cooperation and ensures direct engagement with Turkish governmental and educational structures. Systemic tools for reinforcing the Ukrainian linguistic and cultural presence in Türkiye include projects held under the auspices of Olena Zelenska: the launch of Ukrainian-language audio guides in leading museum complexes including Topkapı Palace, Hagia Sophia, Ephesus, Göreme, and the Istanbul Archaeology Museums and the "Ukrainian Bookshelf" initiative. Beyond offering practical support to Ukrainian tourists and forcibly displaced persons, these measures counteract the information vacuum by providing Turkish society with primary sources regarding Ukraine's history and contemporary reality. The development of academic Ukrainian studies hubs is of fundamental importance for achieving long-term influence within Türkiye's intellectual circles. A major milestone in this realm was the establishment of the «Ukrainian Language and Literature» major at Istanbul University in 2017, laying the groundwork for the systematic training of local Ukrainian language specialists and translators. Driven by high-level negotiations and the involvement of the Ministry of National Education of Türkiye alongside the Council of Higher Education (YÖK), this academic diplomacy continues to deepen, opening up avenues for expanding Ukrainian and Crimean Tatar studies, joint master's programs, and research into the shared history of the Black Sea region.

The deployment of digital tools allows for overcoming geographical limitations and engaging a broader Turkish audience in exploring Ukrainian heritage through joint initiatives by the MFA, the Ukrainian Institute, and partner organizations. Specifically, participation in the global campaign «Ukraine's Cultural Diplomacy Month on Wikipedia» ensures the creation of hundreds of high-quality articles in Turkish on Ukrainian history and culture. Simultaneously, virtual exhibitions on Google Arts & Culture showcasing the Ukrainian avant-garde, the Sixties movement (Shistdesiatnyky), and prominent artists make Ukrainian cultural content accessible to Turkish researchers and students in real time.

The Crimean Tatar factor and the diaspora represent unique vectors of Ukraine's public diplomacy in Türkiye. The linguistic, cultural, and religious affinity of the Crimean Tatars creates a bridge of solidarity to articulate the de-occupation of Crimea and the protection of its heritage as an integral element of Ukrainian identity. Concurrently, a network of Ukrainian non-governmental organizations in Istanbul, Ankara, and Izmir united under the Coordination Council of Ukrainian Communities under the Embassy conducts grassroots diplomacy through Saturday schools and cultural events, sustaining national identity and projecting a positive image of Ukraine across Turkish society.

In conclusion, Ukraine's cultural diplomacy in Türkiye has evolved from ad hoc promotional events into a mature, systematic ecosystem that harmoniously integrates intergovernmental dialogue, academic partnerships, and grassroots initiatives led by the diaspora and the Crimean Tatar people.

Keywords: *Ukraine, Türkiye, cultural diplomacy, diaspora, Crimean Tatar people*

TRANSPORT CORRIDORS AND SPATIAL-ECONOMIC TRANSFORMATION: TRADE, LOGISTICS HUBS, AND TERRITORIAL INEQUALITY IN CENTRAL ASIA

PROF. DR. KASTER SARKYTKAN[*], **YERBOLAT YELAY**

ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

* Sorumlu yazar / Corresponding author: kaster0102@mail.ru

Abstract

The article examines the development of international transport corridors in Central Asia and their impact on the region's trade and economic relations, transport connectivity, and the spatial concentration of economic activity. The study is relevant given Central Asia's growing transit importance between Europe and Asia, the expansion of international transport and logistics routes, and the strengthening of intra-regional economic ties. The study aims to identify how international transport corridors influence economic integration in Central Asia and the formation of territorial economic disparities.

The study employs comparative geographical, spatial, and statistical analysis methods, together with a systems approach. It compares transit freight volumes, intra-regional trade turnover, and gross domestic product with the spatial distribution of major transport and logistics hubs. The findings indicate that transport infrastructure enhances regional economic connectivity; however, its economic effects are not evenly distributed across space. While major cities, ports, and logistics hubs located along international transport corridors show higher levels of trade and economic activity, areas located far from major transport networks have comparatively lower access to international and regional markets.

The study shows that spatial and economic transformation in Central Asia can be explained through the interrelationship between transport connectivity, trade flows, logistics hubs, and economic concentration. On the one hand, this process strengthens regional integration; on the other hand, it may contribute to the concentration of economic activity in major transport hubs and the persistence of territorial disparities between central and peripheral areas.

Keywords: *Central Asia, international transport corridors, transport connectivity, trade flows, regional integration, spatial inequality, logistics hubs.*

TURKISH CINEMA AS A SOURCE FOR REFLECTING ON TURKEY'S SOCIAL TRANSFORMATIONS IN UKRAINE

TURKISH LANGUAGE TEACHER ANNA SHAGLI

MECHNIKOV ODESSA NATIONAL UNIVERSITY

Sorumlu yazar / Corresponding author: shagli@onu.edu.ua

Abstract

This study explores Turkish cinema as a primary source for perceiving and interpreting Turkey's dynamic social transformations within the Ukrainian academic and cultural discourse. Cinema functions not only as a artistic medium, but also as a profound reflective tool that captures internal sociopolitical shifts, urbanization, identity re-examinations, and the evolving tension between tradition and modernity in contemporary Turkish society. Analyzing key thematic trends in Turkish cinematography allows for a deeper comprehension of how national identity and public narrative are continuously reshaped.

Within the context of Ukrainian-Turkish sociocultural relations, the reception of Turkish cinematic works in Ukraine provides a crucial platform for intercultural reflection. By analyzing these screen narratives, Ukrainian scholars and audiences gain an authentic, nuanced understanding of Turkey's internal socio-historical processes. This paper highlights how cinema acts as a vehicle of soft power and cultural literacy, bridging the gap between the two nations and enriching mutual perception. Ultimately, utilizing Turkish film as an analytical source for social change fosters a more empathetic, comprehensive, and multifaceted dialogue within the broader framework of bilateral relations between Ukraine and Turkey.

Keywords: *Turkish cinema, social transformations, Ukrainian-Turkish relations, cultural perception, sociocultural dialogue, soft power.*

TÜRK DEVLETLERİ ARASINDA EKONOMİK ENTEGRASYONUN DERİNLEŞTİRİLMESİ: TİCARET, YATIRIM VE ENERJİ PERSPEKTİFLERİ

DEEPENING ECONOMIC INTEGRATION AMONG TURKIC STATES: TRADE, INVESTMENT, AND ENERGY PERSPECTIVES

DOÇ. DR. MEHRIBAN IMANOVA

NAHÇIVAN DEVLET UNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: dr.imanova.m@gmail.com

Özet

Ekonomik entegrasyon, Türk devletleri arasındaki iş birliğinin önemli bir boyutu olarak ortaya çıkmış ve Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin 2021 yılında Türk Devletleri Teşkilatı'na (TDT) dönüşmesiyle birlikte daha büyük bir kurumsal ivme kazanmıştır. TDT Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkiye ve Özbekistan'ı üye devletler olarak bir araya getirirken, Türkmenistan teşkilata gözlemci statüsünde katılmaktadır. Bu çalışma, ticaret, yatırım ve enerji olmak üzere birbiriyle bağlantılı üç alana odaklanarak Türk dünyasındaki ekonomik iş birliğinin gelişimini incelemektedir. Ekonomik göstergelerin, kurumsal belgelerin ve bölgesel iş birliğindeki güncel gelişmelerin analizi yoluyla karşılaştırmalı bir yaklaşım benimsenmektedir. Bulgular, ülkeler arasındaki ticari ilişkilerin yoğunluğu farklılık gösterse de, TDT ülkeleri arasındaki ekonomik etkileşimin son yıllarda genişlediğini ortaya koymaktadır. Kazakistan'ın TDT ülkeleriyle olan ticaret hacminin 11,9 milyar ABD dolarını aşması, bölge içi ticari ilişkilerin artan önemini göstermektedir. Ticaretin ötesinde, bölgesel enerji bağlantılılığının geliştirilmesi özellikle Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı, TANAP ve TAP gibi altyapı projeleri aracılığıyla Azerbaycan'ın stratejik konumunu güçlendirmiştir. 2023 yılında kurulan Türk Yatırım Fonu, finansal ve yatırım iş birliğinin kurumsallaştırılması ve bölge genelindeki ortak projelerin desteklenmesi yolunda atılmış bir diğer önemli adımı temsil etmektedir. Bununla birlikte, piyasa yapıları, gümrük prosedürleri, yatırım ortamları, finansal sistemler ve dijitalleşme düzeylerindeki farklılıklar, ekonomik entegrasyonun derinliğini sınırlamaya devam etmektedir. Bu nedenle çalışma ticaretin kolaylaştırılması, dijital bağlantılılık, birlikte çalışabilir ödeme altyapısı, koordineli yatırım politikaları ve daha verimli gümrük prosedürlerini, ileriye dönük iş birliği açısından büyük potansiyel taşıyan alanlar olarak vurgulamaktadır. Genel olarak analiz, Türk ekonomik iş birliğinin kurumsal temellerinin önemli ölçüde güçlendiğini, buna karşın siyasi taahhütlerden daha entegre ekonomik mekanizmalara geçişin, gelecekteki gelişim açısından önemli bir alan olmaya devam ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Ekonomik Entegrasyon, Türk Devletleri, Türk Devletleri Teşkilatı, Ticari İş Birliği, Yatırım İş Birliği, Enerji İş Birliği, Bölgesel Entegrasyon, Türk Yatırım Fonu.*

Abstract

Economic integration has emerged as an important dimension of cooperation among Turkic states, gaining greater institutional momentum following the transformation of the Cooperation Council of Turkic-speaking States into the Organization of Turkic States (OTS) in 2021. The OTS currently brings together Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Türkiye, and Uzbekistan as member states, while Turkmenistan participates as an observer. This study examines the evolution of economic cooperation within the Turkic world by focusing on three interconnected areas: trade, investment, and energy. A comparative approach is applied through the analysis of economic indicators, institutional documents, and recent developments in regional cooperation. The findings indicate that economic interaction among the OTS countries has expanded in recent years, although the intensity of trade relations remains uneven across countries. In 2025 Kazakhstan’s trade turnover with OTS countries exceeded USD 11.9 billion, demonstrating the growing importance of intra-regional commercial relations. Beyond trade, the development of regional energy connectivity has reinforced the strategic position of Azerbaijan, particularly through infrastructure such as the Baku–Tbilisi–Ceyhan pipeline, TANAP, and TAP. The Turkic Investment Fund, established in 2023, represents another significant step toward

institutionalizing financial and investment cooperation and supporting joint projects across the region. Nevertheless, differences in market structures, customs procedures, investment environments, financial systems, and levels of digitalization continue to limit the depth of economic integration. The study therefore emphasizes trade facilitation, digital connectivity, interoperable payment infrastructure, coordinated investment policies, and more efficient customs procedures as areas with substantial potential for further cooperation. Overall, the analysis demonstrates that the institutional foundations of Turkic economic cooperation have strengthened considerably, while the transition from political commitments to more integrated economic mechanisms remains an important area for future development.

Keywords: *Economic integration, Turkic states, Organization of Turkic States, trade cooperation, investment cooperation, energy cooperation, regional integration, Turkic Investment Fund*.

TÜRK DİLLERİNDE ZOOFRAZEOLOJİK BİRİMLER: DİL-KÜLTÜR VE ANLAM AÇISINDAN BİR İNCELEME

ZOOPHRASEOLOGICAL UNITS IN TURKIC LANGUAGES: A LINGUOCULTURAL AND SEMANTIC ANALYSIS

PHD RAYEVA ASSEMGUL

ALİKHAN BOKEİKHAN UNİVERSİTY

Sorumlu yazar / Corresponding author: asem_raeva@mail.ru

Özet

Bu makalede, Türk dillerindeki zoo-frazeolojik birimlerin dil-kültürel semantiği incelenmektedir. Türk halklarının kendine özgü millî ve kültürel evren tasavvuru, hayvanlar dünyasıyla ilişkili kalıplaşmış dil birimlerine de yansımaktadır. Bu doğrultuda, çalışmada akraba Türk dillerinde *at* leksimini içeren frazeolojik birimler ele alınmıştır. Zira Türk dillerinde hayvan adlarına dayalı frazeolojik birimler; bir milletin dünya görüşü, kültürü ve düşünce biçimi gibi karmaşık kategorileri bünyesinde bir araya getiren önemli dilsel birimlerdir.

Zoo-frazeolojik birimler Türkoloji alanında kapsamlı bir biçimde incelenmiş olmakla birlikte, akraba dillerdeki zoo-frazeolojik birimlerin dilsel ve kültürel süreklilik açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim Türk dillerine ilişkin dil-kültürel veriler doğrultusunda zoonimler (frazeolojik birimler, atasözleri vb.) günümüzde araştırmacıların dikkatini çeken önemli bir araştırma alanı hâline gelmiştir. Makalenin içeriğinde at, Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası ve temel sembollerinden biri olarak ele alınmakta ve bu doğrultuda karakterize edilmektedir. Araştırmanın amacı, zoo-frazeolojinin anlamsal yapısını dil-kültürel açıdan incelemektir. Akraba dillerdeki zoo-frazeolojik birimlerin incelenmesi ve kısmen karşılaştırmalı olarak çözümlenmesi yoluyla, Türk dünya görüşünün kültürel özellikleri ile farklı Türk dilleri arasındaki temas alanları belirlenmiş ve ayrıntılı biçimde ortaya konmuştur.

Araştırmanın bulguları, Türk dünyasının temsilinde zoonimik kodun belirlenmesine katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, hayvan adlarının birleşimiyle oluşturulan frazeolojik birimlerin dil-kültürel semantiğinin ve bunların oluşumunda rol oynayan motivasyonel temelin incelenmesinin Türk dilinin leksik fondu açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dil-kültürbilim, Türkoloji, Türk dilleri, zoo-frazeoloji, dil-kültürel semantik birimler.*

Abstract

The paper examines the linguoculturological semantics of Turkic zoo-phraseological units. The Turkic peoples' unique national and cultural vision of the universe is reflected in fixed terms related with the animal world. The article investigated the phraseological units which have horse lexeme in related languages. Because phraseology based on animal names in Turkic languages is a lexical unit that has gathered such complex categories as the nation's worldview, culture, and mindset. Although zoo-phraseologisms are studied fully in Turkology, we believe it is vital to compare zoo-phraseological units amongst related languages in terms of linguistic and cultural continuity. Since zoonyms (phraseological units, proverbs, etc.), according to the linguocultural data of the Turkic languages, currently piques the interest of scholars. In the content of the article the horses are characterized as an integral part of the Turkic culture and function as its primary symbol. The purpose of the study is to examine zoo-phraseology's semantic structure from a linguocultural perspective. By studying and partially analyzing the zoo-phraseology of related languages, the study identified and detailed the cultural aspects and areas of contact of the Turkic worldview. The findings of the research contribute to the definition of the zoonymic code of the representation of the Turkic world. As a result, we believe it is vital for the Turkic lexical fund to investigate the linguocultural semantics and motivational foundation of phraseological units generated by combining animal names.

Keywords: *Linguoculturology, Turkology, Turkic languages, zoo-phraseology, linguoculturological semantic units.*

TÜRKİYE'DEKİ ÖZBEKİSTAN'LI ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

CHALLENGES FACED BY UZBEK STUDENTS IN TURKEY DURING THEIR EDUCATIONAL PROCESS AND PROPOSED SOLUTIONS

PROF. DR. TURHAN ÇETİN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: cetin.turhan@gmail.com

Özet

Türkiye, son yıllarda uluslararası öğrenci hareketliliği açısından önemli bir çekim merkezi konumuna gelmiştir. Bu süreçte Türk Ülkelerinden, özellikle Özbekistan'dan gelen öğrenci sayısında kayda değer bir artış gözlemlenmiştir. Kültürel yakınlık, Türkiye Bursları programı ve artan ikili akademik ilişkiler bu artışı destekleyen başlıca etkenler arasında yer almaktadır. Ancak coğrafi ve kültürel yakınlığa karşın Özbekistanlı öğrenciler, Türkiye'deki eğitim süreçlerinde bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Bu çalışma Özbekistan'lı öğrencilerin, Türkiye'de yaşadığı; dil engeli, akademik uyum, bürokratik süreçler, sosyal entegrasyon, barınma ve finansal güçlükler ile sağlık hizmetlerine erişim başlıklarında yaşanan sorunları sistematik biçimde ele almaktadır. Veriler, Türkiye'de lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören Özbekistanlı öğrencilerle gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler ve anket yöntemiyle elde edilmiştir. Bulgular, dil yeterliliğinin salt akademik başarıyla değil; sosyal ağ kurma kapasitesi, psikolojik uyum ve kurumsal hizmetlere erişimle de doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerin akademik danışmanlık, kariyer yönlendirmesi ve hukuki destek konularındaki bilgi eksikliği belirgin biçimde öne çıkmaktadır.

Çalışma, sorunlara yönelik çok paydaşlı çözüm önerileri sunmaktadır: hazırlık dil eğitiminin yaygınlaştırılması, oryantasyon programlarının yapılandırılması, akran mentorluk sistemlerinin kurulması, Türk-Özbek üniversite iş birliği protokollerinin güçlendirilmesi ve ortak danışmanlık mekanizmalarının oluşturulması bu önerilerin başında gelmektedir. Öğrenci deneyimini merkeze alan bütüncül bir politika çerçevesinin; hem uluslararası öğrencilerin akademik elde edimlerini artıracağı hem de iki ülke arasındaki beyin göçünü üretken bir beyin dolaşımına dönüştüreceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Uluslararası öğrenci, Özbekistanlı öğrenciler, yükseköğretimde uyum, dil engeli, Türk-Özbek eğitim iş birliği, göç ve eğitim*

Abstract

In recent years, Turkey has become a major hub for international student mobility. During this process, a significant increase has been observed in the number of students arriving from Turkic countries, particularly Uzbekistan. Cultural proximity, the Türkiye Scholarships program, and expanding bilateral academic relations are among the primary factors supporting this growth. However, despite geographical and cultural ties, Uzbek students encounter various difficulties during their educational journey in Turkey.

This study systematically addresses the challenges faced by Uzbek students in Turkey under the headings of language barrier, academic adaptation, bureaucratic procedures, social integration, housing and financial difficulties, and access to healthcare services. The data were obtained through in-depth interviews and surveys conducted with Uzbek students pursuing undergraduate and postgraduate studies in Turkey. Findings reveal that language proficiency is directly linked not only to academic achievement, but also to social networking capacity, psychological adaptation, and access to institutional services. In addition, students' lack of information regarding academic counseling, career guidance, and legal support stands out prominently.

The study offers multi-stakeholder solution proposals to address these issues: expanding preparatory language education, structuring orientation programs, establishing peer mentorship systems, strengthening Turkish-Uzbek university cooperation protocols, and creating joint counseling mechanisms are chief among these recommendations. It is evaluated that a holistic policy framework centered on student experience will both enhance the academic achievements of international students and transform the brain drain between the two countries into a productive brain circulation.

Keywords: *International student, Uzbek students, adaptation in higher education, language barrier, Turkish-Uzbek educational cooperation, migration and education*

UKRAINIAN-EGYPTIAN RELATIONS: STATUS AND PROSPECTS

STUDENT DMYTRO KOROTKOV[1], **MR MAKOUKH VLADLEN**[2*]

[1] *ODESA I.I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY*

[2] *ODESA I I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: vladmakoukh@gmail.com

Abstract

This analysis examines the current state and prospects for the development of Ukrainian-Egyptian bilateral relations. Ukraine and the Arab Republic of Egypt have maintained diplomatic relations since 1992. The Embassy of Ukraine in Egypt and the Embassy of Egypt in Ukraine were officially opened in 1993 (Embassy of Ukraine in the Arab Republic of Egypt, 2022). Currently, Egypt is one of the most promising countries in the Arab world, making the establishment of strong diplomatic and economic relations with it one of Ukraine's strategic objectives. It is worth noting that since the beginning of Russian aggression against Ukraine, Egypt has actively supported Ukraine's territorial integrity and sovereignty, in particular by voting in favour of the following UN General Assembly resolutions: "Aggression against Ukraine" of 2 March 2022 and "Humanitarian Consequences of the Aggression against Ukraine" of 24 March 2022 (Embassy of Ukraine in Egypt, 2022). On 3 April 2026, Egyptian President Abdel Fattah el-Sisi officially announced that Egypt would not accept grain originating from the temporarily occupied territories of Ukraine (President of Ukraine, 2026). Bilateral trade between the two countries exceeded USD 2 billion in 2024 (President of Ukraine, 2025). In 2021, Ukraine and Egypt signed a memorandum on cooperation between the two states in the space sector (Ministry of Economy and Environmental Protection of Ukraine, 2021). In addition, it is worth mentioning that Ukraine assisted in launching Egypt's first satellite, EgyptSat-1, in 2007 (Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, 2025). The prospects for the development of bilateral relations include the establishment of a Ukrainian agricultural hub in Egypt (President of Ukraine, 2025), the conclusion of a preferential trade agreement (President of Ukraine, 2025), and the expansion of cooperation in the fields of tourism and industry (President of Ukraine, 2025).

Keywords: *Ukrainian-Egyptian relations, bilateral diplomacy, food security.*

ULUSAL GÜVENLİĞİ SAĞLAMA MEKANİZMASININ FELSEFİ YÖNLERİ

PHILOSOPHICAL ASPECTS OF THE MECHANISM FOR ENSURING NATIONAL SECURITY

ALEKSANDR STASENKO

MASTER, SSU

Sorumlu yazar / Corresponding author: oleksandr.stasenko@gmail.com

Özet

Bu nedenle, güvenlik mekanizmalarının oluşturulması ve bunların etkinliğinin değerlendirilmesi meselesi iki açıdan ele alınmalıdır:

• Ontolojik açıdan; söz konusu mekanizmanın temeline dair varılan sonuçların dayanağını, insan bilincinden bağımsız olarak var olan maddenin nesnel özellikleri ve nitelikleri oluşturduğunda;

• Epistemolojik açıdan; belirli sonuçların dayanağını, bilimin gelişiminin mevcut aşamasında insanlar tarafından ortaya konulan genel kabul görmüş doğrular (yasalar) ve bunlar temelinde şekillenen öznel değerlendirmeler oluşturduğunda.

Anahtar Kelimeler: *Felsefi, mekanizma, ulusal güvenliğin sağlanması.*

Abstract

Therefore, the issue of forming and assessing the effectiveness of security mechanisms should be considered in two aspects:

• Ontological, when the basis of conclusions regarding the basis of the specified mechanism are the objective properties and qualities of matter that exist independently of human consciousness;

• Epistemological, when the basis of certain conclusions are generally accepted truths (laws) established by people at this stage of the development of science and their subjective assessments formed on this basis.

Keywords: *Philosophical, mechanism, ensuring, national security.*

ULUSLARARASI BİENALLERDE KÜRATÖRYEL YÖNLENDİRMELER KARŞISINDA SANATSAL ÖZERKLİK VE BAĞIMLILIK DİNAMİKLERİ

ARTISTIC AUTONOMY AND DYNAMICS OF DEPENDENCE UNDER CURATORIAL DIRECTION AT INTERNATIONAL *BIENNIALS*

DOÇ. DR. HALİT YABALAK[1], **YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ NALAN METE**[2*]

[1] *VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ*

[2] *MEB*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: nln.mete@gmail.com

Özet

Bu çalışma, çağdaş sanat ekosisteminde uluslararası bienallerin sanatçıyı biçimlendiren yapısını, sanatçı ile küratör arasında ortaya çıkan özerklik ve bağımlılık ilişkisi üzerinden incelemektedir. Bienaller sanatçılara farklı kültürel çevrelerle karşılaşma, yeni iş birlikleri geliştirme ve üretimlerini uluslararası platformlara taşıma olanağı sunarken; küratöryel tema, sanatçı ve eser seçimi, sergileme biçimi, mekân, finansman ve kurumsal politikalar aracılığıyla sanatsal üretimin koşullarını da etkileyebilmektedir. Bu durum, sanatçının yaratıcı özerkliği ile uluslararası sanat sistemine dâhil olmasını sağlayan kurumsal ilişkiler arasında çok katmanlı bir ilişki ortaya çıkarmaktadır.

Bu doğrultuda çalışma, uluslararası sanat bienallerinde küratöryel yönlendirmelerin sanatsal özerklik üzerindeki etkisini ve sanatçı ile küratöryel/kurumsal yapı arasında oluşan bağımlılık dinamiklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Burada bağımlılık, sanatçının küratöre kişisel bağımlılığından çok; seçilme, sergilenme, uluslararası görünürlük kazanma, kurumsal destek elde etme ve küresel sanat ağına dâhil olma süreçlerinde ortaya çıkan yapısal ilişkiler üzerinden ele alınmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımına dayanan çalışmada literatür ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmakta; Boris Groys, Harald Szeemann, Beral Madra ve Vasıf Kortun'un küratörlük ve sanatçı-küratör ilişkisine yönelik yaklaşımlarından hareketle Documenta, Sharjah ve İstanbul Bienallerinden seçilen örnekler değerlendirilmektedir.

Çalışmada, sanatçı ile küratör arasındaki ilişkinin kesin bir özerklik/bağımlılık karşıtlığı içerisinde açıklanamayacağı; aksine bu ilişkinin karşılıklı etkileşim ve müzakere içinde biçimlendiği sonucuna ulaşılmaktadır. Sanatçı bienal sisteminin sağladığı görünürlük, dolaşım ve kurumsal olanaklardan yararlanırken, bienal ve küratöryel yapı da sanatçının üretimi aracılığıyla kendi söylemini ve kamusal görünürlüğünü oluşturmaktadır. Bu bağlamda sanatsal özerklik, kurumsal yapılardan tamamen bağımsız olma durumu olarak değil, sanatçının küratöryel, ekonomik ve kurumsal koşullar içerisinde kendi ifade alanını ne ölçüde koruyabildiği ve yeniden kurabildiği üzerinden değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *sanatsal özerklik, küratörlük, bienal, sanatçı-çağdaş sanat.*

Abstract

This study examines how international biennials shape artists within the contemporary art ecosystem through the relationship of autonomy and dependence between artists and curators. While biennials offer artists opportunities to encounter different cultural environments, form collaborations, and present their work internationally, they can also influence the conditions of artistic production through curatorial themes, artist and artwork selection, modes of display, venues, funding, and institutional policies. This creates a multilayered relationship between artistic autonomy and the institutional connections that enable participation in the international art system. The study aims to examine the impact of curatorial direction on artistic autonomy at international biennials and the dynamics of dependence between artists and curatorial or institutional structures. Dependence is understood not primarily as an artist's personal dependence on a curator but as structural relations associated with selection, exhibition, international visibility, institutional support, and participation in global art networks. Based on a qualitative research approach, literature and document analysis are used to evaluate selected cases from Documenta and the

Sharjah and Istanbul Biennials, informed by the approaches of Boris Groys, Harald Szeemann, Beral Madra, and Vasıf Kortun to curatorship and artist–curator relations. The study concludes that this relationship cannot be understood as a strict opposition between autonomy and dependence; instead, it is shaped through interaction and negotiation. Artists benefit from the visibility, circulation, and institutional opportunities offered by the biennial system, while biennials and their curatorial structures establish their own discourse and public visibility through artists' work. Artistic autonomy is therefore assessed not as complete independence from institutions but as the extent to which artists can preserve and reconstruct their own space for expression within curatorial, economic, and institutional conditions.

Keywords: *Artistic autonomy, curatorship, biennial, artist, contemporary art.*

ÜÇ ESER ÜZERİNDEN KASIM KOÇAK RESMİNDE SEMBOLİK FİGÜRASYON

SYMBOLIC FIGURATION IN THE PAINTINGS OF KASIM KOCAK: AN ANALYSIS OF THREE WORKS

DOÇ. DR. HALİT YABALAK[1], **DR. AFŞAR ÇELİK**[2*]

[1] *VAN YYÜ*

[2] *VAN YYÜ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ, SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI*

* Sorumlu yazar / Corresponding author: afsarcelik1971@gmail.com

Özet

Çağdaş Türk resmi içerisinde sembolik anlatımı konu edinen sanatçılar ve eserleri araştırma konusu olarak sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmalar belirli sanatçılar etrafında şekillenmesine karşın eserleri yoğum sembolik anlamlar taşıyan bazı isimler yeteri kadar ele alınmamıştır. Bu bağlamda eserlerinde yoğun sembolik anlatılar barındıran Kasım Koçak, kompozisyon özgünlüğü içerisinde barındırdığı eserleri ile çalışmamıza konu seçilmiştir. Aldığı eğitim ve benimsediği estetik felsefe doğrultusunda Kasım Koçak'ın resimlerinde anlatımcılık ön plandadır. Bu durum, sanatçının eserlerinde görünenin ötesine geçen yoğun sembolik kullanımlara ve güçlü bir figüratif dile zemin hazırlamıştır. Eserlerinden geniş bir kültürel arka plan taşıyan sanatçının çalışmalarında hem doğu hem de batı kültürüne ait anlatıların yanında kendi yaşam öyküsü ile şekillenen imgeler bir arada karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamız figüratif Türk resminin önemli temsilcilerinden biri olan Koçak'ın eserlerinde sembolik figürasyonu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemi doküman analizi tekniği ile şekillenen çalışmada, sanatçının amaçsal örneklem yöntemi ile belirlenen farklı teknikte yapılmış üç çalışması literatür destekli yorumlanmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda Kasım Koçak'ın resimlerinde sembolik anlatıma güçlendirmek ve derinleştirmek amacıyla kompozisyonlarında yoğun bir figürasyon kullanıldığı görülmüştür. Koçak, resimlerinde toplumsal olayları ve kültürel kodları kendine özgü plastik dille tuvale aktardığı ve bunu güçlü sembolik figüratif anlayışla ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kasım Koçak, resim, sembolizm, figür.*

Abstract

Artists and their works that explore symbolic narrative within contemporary Turkish painting frequently emerge as subjects of research. Although these studies tend to center on specific artists, certain artists whose works carry profound symbolic meanings have not been sufficiently examined. In this context, Kasım Koçak, whose works contain intense symbolic narratives, has been selected as the subject of this study due to the originality of his compositions. In line with his education and the aesthetic philosophy he has adopted, narrative expression takes center stage in Kasım Koçak's paintings. This has laid the groundwork for the intense use of symbolism that transcends the surface of the artist's works and for a powerful figurative language. Drawing on a broad cultural background, the artist's works bring together narratives from both Eastern and Western cultures alongside imagery shaped by his own life story.

This study aims to highlight the symbolic figuration in the works of Koçak, one of the leading representatives of figurative Turkish painting. Conducted using a qualitative research method and document analysis technique, the study interprets three of the artist's works—created using different techniques and selected through a purposive sampling method—with support from the literature. As a result of the evaluations conducted, it was observed that Kasım Koçak employs intense figuration in his compositions to strengthen and deepen the symbolic narrative in his paintings. Koçak is significant in that he translates social events and cultural codes onto the canvas using his own unique visual language and presents them through a powerful symbolic-figurative approach.

Keywords: *Kasım Koçak, painting, symbolism, figure,*

VIEWS OF RETIRED INDIVIDUALS REGARDING LIFE SATISFACTION: THE CASE OF KARABUK PROVINCE

EMEKLİ BİREYLERİN YAŞAM MEMNUNİYETİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ

OGR. GOR. BURAK AKKAYA*, PROF. DR. ALI FUAT ERSOY

KARABUK UNIVERSITESI

* Sorumlu yazar / Corresponding author: buraak.akkaya@gmail.com

Özet

İnsan yaşamı çeşitli geçiş dönemleri ile doludur. Emeklilik dönemi de içinde kendine özgü uyum görevleri barındıran, bireylerin aktif iş yaşamından çekilmesi ile başlayan bir geçiş dönemidir. Bu çalışma, bireylerin emekli olduktan sonraki süreçte yaşam memnuniyetlerine ilişkin görüşlerini inceleyerek emeklilerin içinde bulunduğu dönemin özelliklerine ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada, konunun çok yönlü ve derinlemesine bir biçimde incelenmesi hedeflenerek nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Karabük ilinde yaşayan son altı yılda emekli olmuş, farklı meslek grupları ve öğrenim düzeylerine mensup 17 bireyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerden öncelikle, emeklilik sonrası sürecin duygusal yönden değerlendirilmesi, emekli olma nedenleri, katılımcıların sosyal çevre açısından değerlendirilmesi, katılımcıların ekonomik durumlarının değerlendirilmesi, katılımcıların aile yaşantılarındaki değişimin değerlendirilmesi ve katılımcıların boş zaman aktivitelerinin değerlendirilmesi olmak üzere 6 tema oluşturulmuş ve içerik analizi tekniğiyle çözümlenerek yorumlanmıştır. Araştırma sonunda emeklilerin duygusal, ailesel, sosyal, ekonomik açılardan görüşleri incelenerek emeklilerin yaşam memnuniyetleri hakkında bulgular üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Emeklilik, Emeklilikte Yaşam Doyumu, Yaşam Memnuniyeti, Yaşlı.*

Abstract

Human life is replete with various transitional periods. Retirement is a transitional period that begins with individuals withdrawing from active working life, and it includes its own adjustment tasks. This study aims to shed light on the characteristics of the retirement phase by examining the views of individuals regarding their life satisfaction following retirement. A qualitative research method was selected to facilitate a multifaceted and in-depth analysis of the subject. Purposive sampling was employed to select the participants. Within the scope of the study, interviews were conducted with 17 individuals living in Karabük province who had retired within the last six years and represented diverse occupational groups and educational backgrounds. The data obtained from the interviews were initially analyzed using content analysis techniques to identify six themes: the emotional evaluation of the post-retirement period, reasons for retirement, evaluation of participants' social environment, evaluation of participants' economic situation, evaluation of changes in participants' family life, and evaluation of participants' leisure activities. Ultimately, the study generated findings regarding the life satisfaction of retirees by examining their perspectives across emotional, familial, social, and economic dimensions.

Keywords: *Retirement, Life Satisfaction in Retirement, Life Contentment, Elderly.*

YAPAY ZEKÂ DÖNEMİNDE İŞ HUKUKU: TEORİK BOYUTLAR VE HUKUKİ DEĞİŞİKLİKLER

LABOR LAW IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: THEORETICAL ASPECTS AND LEGAL CHANGES

KURALAY TURLYKHANKYZY

KAZAKH NATİONAL PEDAGOGİCAL UNİVERSİTY NAMED AFTER ABAİ, KAZAKHSTAN

Sorumlu yazar / Corresponding author: kuralay_turlykhan@mail.ru

Özet

Bu makale, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin iş ilişkileri üzerindeki etkisini ve ortaya çıkan hukuki dönüşümleri incelemektedir. Modern dijital çağda, YZ iş sürecini düzenlemek, personeli yönetmek ve çalışan verimliliğini değerlendirmek için yeni bir araç haline gelmektedir. Bu durum, iş sözleşmelerinin içeriğinin ve tarafların hak ve yükümlülüklerinin gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Çalışma, iş sözleşmesinin feshine, disiplin sorumluluğuna ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin konular da dahil olmak üzere, yapay zekanın iş ilişkilerine dahil edilmesinin ana yönlerini ve hukuki sonuçlarını analiz etmektedir. Ayrıca, algoritmik yönetim sistemlerinin adalet ve şeffaflığına ilişkin hukuki bir değerlendirmenin gerekliliği de ortaya konulmaktadır. Makale, yapay zekâ teknolojilerinin yasal olarak düzenlenmesi ve etik sınırlarının tanımlanmasının önemini vurgulamakta ve iş mevzuatını iyileştirmenin ve ulusal ve uluslararası standartlarla uyumlu hale getirmenin ana yönü olarak yapay zekânın yasal statüsünün netleştirilmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: *İş mevzuatı, reform, iş sözleşmesi, yapay zekâ, dijitalleşme, hukuki düzenleme.*

Abstract

This article examines the impact of artificial intelligence (AI) technologies on labor relations and emerging legal transformations. In the modern digital age, AI is becoming a new tool for organizing the work process, managing personnel, and evaluating employee productivity. This requires a review of the content of employment contracts and the rights and obligations of the parties. The study analyzes the main directions and legal consequences of the introduction of AI into labor relations, including issues of termination of an employment contract, disciplinary liability and personal data protection. In addition, the need for a legal assessment of the fairness and transparency of algorithmic management systems is being determined. The article recognizes the importance of legal regulation of AI technologies and the definition of their ethical limitations, and suggests specifying the legal status of AI as the main direction for improving labor legislation and harmonizing it with national and international standards.

Keywords: *Labor legislation, reform, employment contract, artificial intelligence, digitalization, legal regulation.*

YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ KOOPERATİF İŞLETMELERDE BENİMSENMESİ: TÜRK DÜNYASI ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

ADOPTION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS IN COOPERATIVE ENTERPRISES: AN EVALUATION OF TURKIC WORLD COUNTRIES

PROF. DR. HAŞİM OZUDOGRU

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ FİNANSAL BİLİMLER FAKÜLTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: hozudogru@gmail.com

Özet

Dördüncü Sanayi Devrimi ile birlikte hız kazanan dijitalleşme süreci, geleneksel işletme modellerini köklü biçimde dönüştürmektedir. Bu dönüşümden en fazla etkilenen yapıların başında, üyeler arası dayanışmayı temel ilke olarak benimseyen kooperatif işletmeler gelmektedir. Söz konusu işletmeler; makine öğrenmesi, doğal dil işleme ve büyük veri analitiği gibi yapay zekâ uygulamalarını yönetim süreçlerine entegre ederek hem verimliliği artırma hem de üyelerine daha katma değerli hizmetler sunma potansiyeline sahiptir.

Bu çalışma, Türk Dünyası ülkelerindeki — başta Türkiye, Özbekistan, Kazakistan ve Azerbaycan olmak üzere — kooperatif işletmelerde yapay zekâ benimseme düzeyini ve önündeki engelleri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, ilgili alanyazın sistematik biçimde taranmış; ülkeler arası karşılaştırmalı bir çerçeve ortaya konulmuştur. Bulgular; teknik altyapı yetersizliği, nitelikli insan kaynağının sınırlılığı ve mevzuat boşluklarının benimsemeyi engelleyen başlıca etkenler olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan, yapay zekâ destekli karar destek sistemleri ve dijital finans araçlarının kooperatiflerin sürdürülebilirliğine önemli katkılar sunduğu görülmektedir.

Sonuç itibarıyla çalışma, Türk Dünyası kooperatifçilik ekosistemi için politika önerileri geliştirmekte ve ülkeler arası iş birliğinin bu süreçteki belirleyici rolünü vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, kooperatifler, dijital dönüşüm, Türk dünyası, sürdürülebilir kalkınma.*

Abstract

The rapid digitalisation driven by the Fourth Industrial Revolution is profoundly reshaping traditional business models, with cooperative enterprises — built on the foundational principle of member solidarity — among the most affected. Through the integration of artificial intelligence (AI) applications such as machine learning, natural language processing, and big data analytics, cooperatives hold significant potential to enhance operational efficiency and deliver higher-value services to their members.

This study examines the current level of AI adoption in cooperative enterprises across Turkic World countries — with a particular focus on Türkiye, Uzbekistan, Kazakhstan, and Azerbaijan — and investigates the barriers that hinder this process. Employing a systematic literature review and a comparative cross-country framework, the findings indicate that inadequate technical infrastructure, limited human capital, and regulatory gaps constitute the primary obstacles to adoption. Conversely, AI-powered decision support systems and digital financial tools are shown to make a meaningful contribution to cooperative sustainability.

The study concludes by developing policy recommendations for the Turkic World cooperative ecosystem and underscores the pivotal role of cross-country collaboration in accelerating digital transformation.

Keywords: *Artificial Intelligence, Cooperatives, Digital Transformation, Turkic World, Sustainable Development*

YENİYETMƏLƏRİN MÜSTƏQİL AİLƏ HƏYATINA HAZIRLANMALARI

PREPARING ADOLESCENTS FOR INDEPENDENT FAMILY LIFE

AKİF ABBASOV

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ, TƏHSİL İNSTİTUTU

Sorumlu yazar / Corresponding author: a.abbasov@arti.ediu.az

Özet

Konfrans materialında yeniyetmələrin müstəqil ailə həyatına və gələcək övladların tərbiyəsi işinə hazırlanması məsələlərindən bəhs edir. Ailə həyatına hazırlıq bir neçə istiqaməti əhatə edir: gənc nəslin müstəqil ailə həyatına mənəvi baxımdan; psixoloji baxımdan; hüquqi baxımdan; gigiyenik baxımdan; tibbi baxımdan hazırlanmasını əhatə edir. Konfrans materialında haqqında danışılan məsələlərə aydınlıq gətirilir.

Anahtar Kelimeler: *Yeniyetmələr, ailə həyatı, müstəqil ailə həyatı, ailə həyatına hazırlıq*

Abstract

The conference materials address the preparation of adolescents for independent family life and the task of raising future children. Preparation for family life encompasses several dimensions: equipping the younger generation for independent family life from moral, psychological, legal, hygienic, and medical perspectives. The materials clarify the issues under discussion.

Keywords: *Adolescents, family life, independent family life, preparation for family life.*

YEŞİL DÖNÜŞÜM VE OPTİMAL KAMU BÜYÜKLÜĞÜ: ARMEY EĞRİSİNİN YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

GREEN TRANSITION AND OPTIMAL GOVERNMENT SIZE: REASSESSING THE ARMEY CURVE

SEDA BAYRAKDAR

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: seda.bayrakdar@hbv.edu.tr

Özet

Yeşil dönüşüm, iklim değişikliğiyle mücadele ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin yanı sıra, devletin ekonomideki rolü ve kamu kaynaklarının optimal kullanımına ilişkin tartışmaları da yeniden gündeme getirmektedir. Geleneksel optimal kamu büyüklüğü yaklaşımında kamu harcamaları ile ekonomik büyüme arasında ters-U biçimli bir ilişki öngörülmekte ve ekonomik büyümeyi maksimize eden bir kamu büyüklüğü düzeyinin bulunduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte, yeşil dönüşüm sürecinde yenilenebilir enerji, yeşil altyapı, enerji verimliliği, temiz ulaşım, çevresel Ar-Ge ve yeşil becerilerin geliştirilmesi gibi alanlarda gerçekleştirilen kamu harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi, geleneksel kamu harcamalarından farklılaşabilmektedir.

Bu çalışma, yeşil dönüşümün optimal kamu büyüklüğü üzerindeki potansiyel etkisini teorik bir çerçevede incelemekte ve klasik Armey eğrisinin yeşil dönüşüm perspektifinden yeniden değerlendirilmesini önermektedir. Çalışmanın temel varsayımı, yeşil dönüşümün kamu harcamalarının marjinal ekonomik getirisini ve dolayısıyla ekonomik büyümeyi maksimize eden optimal kamu büyüklüğünü değiştirebileceğidir. Bu çerçevede yeşil kamu yatırımlarının pozitif dışsallıkları, çevresel piyasa başarısızlıklarının giderilmesi ve yeşil teknolojik dönüşümün desteklenmesi yoluyla optimal kamu büyüklüğünü yukarı yönlü etkileyebileceği; ancak kamu sektörünün aşırı genişlemesinin verimsizlik, vergi yükü ve özel yatırımların dışlanması gibi kanallar üzerinden büyümeyi sınırlandırabileceği ileri sürülmektedir. Bu doğrultuda çalışma, kamu büyüklüğü–ekonomik büyüme ilişkisine yeşil dönüşüm boyutunu ekleyerek "Yeşil Armey Eğrisi" olarak adlandırılabilecek yeni bir teorik yaklaşım geliştirmektedir. Çalışmanın, sürdürülebilir kalkınma politikaları ile optimal kamu büyüklüğü literatürünü bir araya getirerek, yeşil dönüşüm döneminde devletin ekonomik rolünün hangi koşullarda büyümeyi destekleyici, hangi koşullarda ise büyüme üzerinde sınırlayıcı hale gelebileceğine ilişkin teorik bir çerçeve sunması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yeşil Dönüşüm, Optimal Kamu Büyüklüğü, Armey Eğrisi, Ekonomik Büyüme, Yeşil Kamu Harcamaları.*

Abstract

The green transition has renewed debates not only about combating climate change and achieving sustainable development but also about the state's role in the economy and the optimal use of public resources. The conventional approach to optimal government size predicts an inverted U-shaped relationship between public expenditure and economic growth, assuming that a level of government size exists that maximizes growth. However, during the green transition, the effects on growth of public spending on renewable energy, green infrastructure, energy efficiency, clean transportation, environmental research and development, and green skills may differ from those of traditional expenditure. This study theoretically examines the potential impact of the green transition on optimal government size and proposes reassessing the classical Armey curve from a green-transition perspective. Its central assumption is that the green transition may change the marginal economic returns to public expenditure and, consequently, the size of government that maximizes economic growth. Green public investment may shift optimal government size upward by generating positive externalities, addressing environmental market failures, and supporting green technological transformation. Nevertheless, excessive expansion of the public sector may constrain growth through inefficiency, tax burdens, and crowding out of private investment. The study therefore extends the government size–economic growth

relationship by incorporating the green-transition dimension and develops a theoretical approach that may be termed the 'Green Armey Curve.' By bringing together sustainable development policy and the literature on optimal government size, it aims to provide a framework explaining the conditions under which the state's economic role may either support or constrain growth during the green transition.

Keywords: *Green transition, optimal government size, Armey curve, economic growth, green public expenditure*

YEŞİL KORİDORLAR EKSENİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR TİCARET: ORTA KORİDOR'UN DÖNÜŞÜMÜNDE TÜRKİYE VE ORTA ASYA TİCARETİ

SUSTAINABLE TRADE THROUGH GREEN CORRIDORS: TÜRKIYE AND CENTRAL ASIAN TRADE IN THE TRANSFORMATION OF THE MIDDLE CORRIDOR

SEDA BAYRAKDAR

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

Sorumlu yazar / Corresponding author: seda.bayrakdar@hbv.edu.tr

Özet

Düşük karbonlu ve sürdürülebilir ticarete geçiş, gelişmekte olan ekonomilerin küresel değer zincirlerindeki rekabet gücünü ve ekonomik dayanıklılığını artırabilmeleri açısından giderek daha önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda yeşil ticaret koridorlarının geliştirilmesi, çevresel sürdürülebilirlik ile bölgesel ekonomik bağlantısallığı ve ticaretin geliştirilmesini birlikte ele alan önemli bir politika alanı sunmaktadır. Bu çalışma, Türkiye ile Orta Asya ülkelerinin Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı, diğer adıyla Orta Koridor, çerçevesinde sürdürülebilir ve yeşil bir ticaret koridorunun oluşturulmasındaki potansiyel rolünü incelemektedir. Çalışmada yeşil ulaştırma altyapısı, yenilenebilir enerji kullanımı, dijitalleşme, ticaretin kolaylaştırılması ve çevresel politikaların; bölgesel ticaretin karbon yoğunluğunun azaltılması ve Türkiye, Orta Asya ve Avrupa pazarları arasındaki ekonomik bağlantıların güçlendirilmesine nasıl katkı sağlayabileceği ele alınmaktadır.

Bu kapsamda Türkiye ile Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Türkmenistan'ın enerji yapıları, dış ticaret profilleri, lojistik kapasiteleri ve yeşil dönüşüm politikaları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, yeşil koridorlar ile ticaret etkinliği, karbon emisyonlarının azaltılması, enerji dönüşümü ve sürdürülebilir ekonomik büyüme arasındaki ilişkileri bütüncül biçimde ele alan kavramsal bir çerçeve geliştirmektedir. Uluslararası ticaret, enerji, ulaştırma ve çevresel göstergelere dayalı karşılaştırmalı ve ampirik analizler aracılığıyla, yeşil altyapı ve düşük karbonlu lojistik kapasitesindeki gelişmelerin Orta Koridor'un rekabet gücünü ve sürdürülebilirliğini artırıp artıramayacağı araştırılmaktadır. Çalışmanın bulgularının, Türkiye ve Orta Asya ülkelerinin Orta Koridor'u daha yeşil, dayanıklı ve ekonomik açıdan rekabetçi bir ticaret güzergâhına dönüştürmelerine yönelik politika önerileri sunması beklenmektedir. Çalışma, yeşil dönüşüm, sürdürülebilir ticaret ve Avrasya ekonomik bağlantısallığı literatürlerini bir araya getirerek Türkiye ve Orta Asya'nın geleceğin yeşil ticaret koridorlarının geliştirilmesindeki stratejik rolüne ilişkin literatüre katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yeşil Dönüşüm, Yeşil Koridorlar, Sürdürülebilir Ticaret, Orta Koridor, Türkiye, Orta Asya.*

Abstract

The transition to low-carbon and sustainable trade is becoming increasingly important for emerging economies seeking to improve their competitiveness in global value chains and strengthen economic resilience. Developing green trade corridors offers a significant policy approach that combines environmental sustainability with regional economic connectivity and trade development. This study examines the potential role of Türkiye and Central Asian countries in establishing a sustainable green trade corridor along the Trans-Caspian International Transport Route, also known as the Middle Corridor. It considers how green transport infrastructure, renewable energy use, digitalization, trade facilitation, and environmental policies could reduce the carbon intensity of regional trade and strengthen economic links among Türkiye, Central Asia, and European markets. The energy structures, foreign-trade profiles, logistics capacities, and green-transition policies of Türkiye, Kazakhstan, Uzbekistan, Kyrgyzstan, and Turkmenistan are compared. The study develops a conceptual framework that addresses relationships among green corridors, trade efficiency, reduced carbon emissions, energy transition, and sustainable economic growth. Comparative and empirical analyses based on international trade, energy, transport, and environmental indicators examine whether improvements in green

infrastructure and low-carbon logistics capacity can enhance the competitiveness and sustainability of the Middle Corridor. The findings are expected to inform policy recommendations for transforming the corridor into a greener, more resilient, and economically competitive trade route. By connecting scholarship on the green transition, sustainable trade, and Eurasian economic connectivity, the study seeks to contribute to understanding the strategic role of Türkiye and Central Asia in developing future green trade corridors.

Keywords: *Green transition, green corridors, sustainable trade, Middle Corridor, Türkiye, Central Asia*

YAPAY ZEKÂ EDEBİYATI YORUMLADIĞINDA: KAZAK EDEBİYAT ARAŞTIRMALARINDA ELEŞTİREL DÜŞÜNME, KÜLTÜREL ÖNYARGI VE BÜYÜLÜ GERÇEKÇİLİK.

WHEN AI INTERPRETS LITERATURE: CRITICAL THINKING, CULTURAL BIAS, AND MAGICAL REALISM IN KAZAKH LITERARY STUDIES.

DOKTORA ÖĞRENCİSİ AIBERGENOVA AIDANA[1*], DOÇ. DR. AIBERGEN AIKUMIS[2], DOÇ. DR. SULTANOVA BIBIGUL[1]

[1] *KAZAKH NATİONAL WOMEN'S PEDAGOGİCAL UNİVERSİTY*
[2] *EURASİAN NATİONAL UNİVERSİTY*
* Sorumlu yazar / Corresponding author: dana9508@mail.ru

Özet

Yapay zekânın (YZ) hızlı gelişimi, çağdaş beşerî bilimler alanında edebî metinlerin okunma, yorumlanma ve tartışılma biçimlerini dönüştürmektedir. YZ tabanlı dil modelleri, hızlı edebî yorumlar üretebilmekte, tekrarlanan motifleri belirleyebilmekte, anlatı yapılarını karşılaştırabilmekte ve karmaşık metinlere ilişkin alternatif bakış açıları sunabilmektedir. Bununla birlikte, YZ'nin kültürel açıdan özgün edebî geleneklere uygulanması; yorumlama doğruluğu, kültürel temsil ve algoritmik önyargının yeniden üretilmesi olasılığı gibi önemli soruları gündeme getirmektedir. Bu makale, Kazak edebiyatı çalışmaları bağlamında yapay zekâ, eleştirel düşünme, kültürel önyargı ve büyülü gerçekçilik arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Özellikle YZ tarafından üretilen yorumların Kazak edebiyatındaki büyülü, mitolojik, folklorik ve kültürel açıdan yerleşik unsurları nasıl temsil edebileceğine odaklanılmaktadır.

Çalışmada, büyülü gerçekçiliğin algoritmik yorumlama açısından özellikle zorlu bir alan olduğu ileri sürülmektedir. Bunun temel nedeni, bu anlatı biçiminin çoğu zaman gündelik gerçeklik, kültürel bellek, mitoloji, folklor, maneviyat ve tarihsel deneyimin kesişiminde işleyen özgün bir anlatı mantığına sahip olmasıdır. Dışarıdan bakıldığında irrasyonel veya doğaüstü olarak görülebilecek unsurlar, Kazak edebî söylemi içerisinde belirli sembolik ve kültürel anlamlar taşıyabilmektedir. Bu nedenle YZ tarafından üretilen yorumlar, kültürel bağlamı güçlü motifleri basitleştirebilmekte, bunları yalnızca fantezi kategorisi içerisinde değerlendirebilmekte veya söz konusu motiflerin ulusal kimlik, kolektif bellek, geleneksel dünya görüşü ve tarihsel deneyimle olan bağlantılarını gözden kaçırabilmektedir.

Makale, YZ tarafından üretilen edebî analizin otoriter veya nihai bir yorum olarak değil, eleştirel incelemenin konusu olarak ele alındığı bir yorumlama çerçevesi önermektedir. Bu çerçevede eleştirel düşünme; kültürel eksikliklerin, tartışmalı varsayımların, genelleştirilmiş yorumların ve olası algoritmik önyargıların belirlenmesinde temel bir rol üstlenmektedir. Araştırmada, YZ tarafından oluşturulan okumalar ile insan araştırmacıların edebî analizlerinin karşılaştırılmasının, yapay zekânın edebiyat araştırmalarındaki hem üretken olanaklarını hem de sınırlılıklarını ortaya koyabileceği değerlendirilmektedir.

Çalışma, sonuç olarak yapay zekânın Kazak edebiyatı çalışmalarına entegrasyonunun teknolojik ikame yerine insan–YZ yorumlamasına dayalı diyalojik bir model çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. YZ; hipotezler oluşturma, metinsel örüntüleri belirleme ve alternatif okuma biçimlerini teşvik etme yoluyla edebiyat araştırmalarına katkı sağlayabilirken, bağlamsallaştırma, kültürel yorumlama, değerlendirme ve anlamın inşası konularındaki temel sorumluluk insan araştırmacılara ait olmaya devam etmektedir. Bu yaklaşım, eleştirel düşünmeyi hesaplamalı yorumlama ile kültürel bağlama dayalı edebiyat araştırmaları arasında metodolojik bir köprü olarak konumlandırmakta ve çağdaş Kazak edebiyatında büyülü gerçekçiliğin incelenmesine ilişkin yeni bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay zekâ, Kazak edebiyatı, eleştirel düşünme, kültürel önyargı, büyülü gerçekçilik, edebî yorumlama.*

Abstract

The rapid development of artificial intelligence (AI) is transforming the ways literary texts are read, interpreted, and discussed within contemporary humanities. AI-based language models can generate rapid literary interpretations, identify recurring motifs, compare narrative structures, and provide alternative perspectives on complex texts. However, the application of AI to culturally specific literary traditions raises important questions concerning interpretive accuracy, cultural representation, and the potential reproduction of algorithmic bias. This article examines the relationship between artificial intelligence, critical thinking, cultural bias, and magical realism in the context of Kazakh literary studies. Particular attention is given to the ways in which AI-generated interpretations may represent magical, mythological, folkloric, and culturally embedded elements of Kazakh literature.

The study argues that magical realism presents a particularly challenging field for algorithmic interpretation because its narrative logic frequently operates at the intersection of everyday reality, cultural memory, mythology, folklore, spirituality, and historical experience. Elements that may appear irrational or supernatural from an external perspective can carry specific symbolic and cultural meanings within Kazakh literary discourse. Consequently, AI-generated interpretations may simplify culturally embedded motifs, classify them exclusively as fantasy, or overlook their connections with national identity, collective memory, traditional worldview, and historical experience.

The article proposes a critical interpretive framework in which AI-generated literary analysis is not treated as an authoritative interpretation but as an object of critical examination. Within this framework, critical thinking becomes essential for identifying cultural omissions, questionable assumptions, generalized interpretations, and possible algorithmic biases. The research explores how comparison between AI-generated readings and human literary analysis can reveal both the productive possibilities and limitations of artificial intelligence in literary scholarship.

The study ultimately suggests that the integration of AI into Kazakh literary studies should be based on a dialogic model of human–AI interpretation rather than technological substitution. AI can contribute to literary research by generating hypotheses, identifying patterns, and encouraging alternative readings, while human researchers remain responsible for contextualization, cultural interpretation, evaluation, and the construction of meaning. This approach positions critical thinking as a methodological bridge between computational interpretation and culturally grounded literary scholarship, offering a new perspective on the study of magical realism in contemporary Kazakh literature.

Keywords: *Artificial intelligence, Kazakh literature, critical thinking, cultural bias, magical realism, literary interpretation.*